

SPRAWOZDANIA
Z CZYNNOŚCI
I POSIEDZEŃ NAUKOWYCH ŁTN

SPRAWOZDANIA
Z CZYNNOŚCI
I POSIEDZEŃ NAUKOWYCH ŁTN

tom
LXVI
2012

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

ŁÓDZKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE
90-505 Łódź, ul. M. Skłodowskiej-Curie 11
tel. 42 66 55 459, fax 42 66 55 464
<http://www.ltn.lodz.pl/> e-mail: biuro@ltn.lodz.pl
sprzedaż wydawnictw tel. 42 66 55 448
księgarnia internetowa <http://sklep.ltn.lodz.pl>

REDAKCJA NACZELNA WYDAWNICTW
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
Krystyna Czyżewska, Adam S. Gala, Wanda M. Krajewska (redaktor naczelna),
Edward Karasiński, Jan Szymczak

REDAKTOR SERII

Krystyna Czyżewska

SEKRETARZ REDAKCJI

Karolina Piechowicz

Współpraca – Katarzyna Lelewska

© Copyright by Łódzkie Towarzystwo Naukowe – Łódź 2012

Wydanie pierwsze, wersja drukowana pierwotna

Printed in Poland

ISSN 0206-628X

Skład: Karolina Piechowicz
Wydanie I. Nakład 200 egz.
Druk: DISPLAY Sylwester Wielanek

SPIS TREŚCI

Część I – Administracyjna

1. Zwyczajne Sprawozdawczo-Wyborcze Zgromadzenie Ogólne Łódzkiego Towarzystwa Naukowego	9
2. Sprawozdanie z działalności Zarządu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w roku 2012	19
3. Sprawozdania wydziałów i komisji specjalistycznych za rok 2012	35
4. Sprawozdanie z XII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki w Łodzi	53
5. Sprawozdanie z cyklu wykładów profesorów ŁTN dla doktorantów łódzkich uczelni realizowanych w roku akademickim 2011/2012	67
6. Informacja o stanie księgozbioru biblioteki ŁTN w roku 2012	71
7. Działalność wydawnicza Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w roku 2012	73
7.1. Znowelizowany regulamin działalności wydawniczej	75
8. Sprawozdanie finansowe Łódzkiego Towarzystwa Naukowego za rok 2012	79
9. Sprawozdanie z uzyskania i wykorzystania środków z tytułu 1% odpisu od podatku od osób fizycznych	85

Część II – Sprawy członkowskie

1. Władze Łódzkiego Towarzystwa Naukowego	89
1.1. Prezydium Zarządu	89
1.2. Zarząd ŁTN	89
1.3. Komisja Rewizyjna	89
1.4. Władze Wydziałów	90
1.5. Kapituła Medalu ŁTN	91
1.6. Kapituła Nagrody Naukowej ŁTN	91
1.7. Kapituła Nagrody ŁTN im. Profesor Ireny Lepalczyk	91
1.8. Redakcja Naczelna Wydawnictw ŁTN	91
1.9. Redakcje czasopism	92
1.10. Rada Biblioteczna	94
1.11. Biuro Łódzkiego Towarzystwa Naukowego	94
2. Członkowie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego	95
2.1. Członkowie zwyczajni	95
2.2. Członkowie honorowi ŁTN	101
2.3. Prezysi ŁTN w latach 1936–2012	102
2.4. Laureaci Medalu ŁTN	102
2.5. Laureaci Nagrody Naukowej ŁTN	103
2.6. Laureaci Nagrody ŁTN im. Profesor Ireny Lepalczyk	104
3. Nowi członkowie honorowi Łódzkiego Towarzystwa Naukowego	105
4. Nowi laureaci Medalu ŁTN	135
5. Nagroda naukowa Łódzkiego Towarzystwa Naukowego	163
6. Nagroda ŁTN im. Profesor Ireny Lepalczyk	171
7. Życiorysy członków ŁTN przyjętych w roku 2012	177
8. Członkowie Łódzkiego ŁTN zmarli w roku 2012	213
8.1. Zmarli członkowie ŁTN	213
8.2. Nekrologi	214

Część III – Jubileusze

Sprawozdanie z uroczystego posiedzenia Zarządu w 76. rocznicę powołania Towarzystwa Przyjaciół Nauk – Łódzkiego Towarzystwa Naukowego 19 listopada 2012 roku235

Część IV – Merytoryczna

Andrzej Kruk, <i>Oddziaływanie człowieka na ichtiofaunę rzek</i>	243
Joanna Sowa, <i>Kłopoty z „Wielkodusznością”, czyli dlaczego nadmierna skromność jest gorsza od dumy?</i>	259
Irena Jaros, <i>Regionalizm i jego miejsce w polszczyźnie</i>	269

CZEŚĆ I
ADMINISTRACYJNA

1. ZWYCZJNE SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZE ZGROMADZENIE OGÓLNE ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Zwyczajne Sprawozdawczo-Wyborcze Zgromadzenie Ogólne Łódzkiego Towarzystwa Naukowego odbyło się 2 kwietnia 2012 roku w auli Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego przy ul. Kopcińskiego 8/12 z następującym porządkiem obrad:

I. CZĘŚĆ PUBLICZNA

1. Zagajenie i wybór przewodniczącego Zgromadzenia oraz komisji wnioskowej i komisji skrutacyjnej.
2. Wręczenie Nagrody Naukowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego za rok 2011 prof. dr. hab. Romualdowi Olaczkowi.
3. Wręczenie Medalu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego prof. W. Broniewiczowi, prof. K. Czyżewskiej, prof. K. Juszyńskiej, dr E. Strumiłło-Dybie, prof. L. Woźniakowi.
4. Nadanie tytułu członka honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.
5. Wręczenie nominacji nowym członkom ŁTN.
6. Wykład prof. dr. hab. Adama Jaworskiego pt. *Mikrobiom człowieka*.

II. CZĘŚĆ ORGANIZACYJNA

1. Przyjęcie protokołu z ostatniego Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego ŁTN.
2. Sprawozdanie Zarządu ŁTN z działalności za 2011 rok – przedstawia Sekretarz Generalny prof. dr hab. Wanda Małgorzata Krajewska.
3. Sprawozdanie finansowe za rok 2011 – wygłasza Skarbnik ŁTN, prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki.
4. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej ŁTN – wygłasza przewodniczący Komisji Rewizyjnej, prof. dr hab. Zygfryd Rymaszewski.
5. Dyskusja nad sprawozdaniami.
6. Podjęcie uchwał:
 - o przyjęciu sprawozdania Zarządu z działalności ŁTN,
 - o przyjęciu sprawozdania finansowego,
 - o przyjęciu bilansu i sprawozdania z zysku i strat,
 - o przekazaniu zysku na cele statutowe Towarzystwa,
 - o udzieleniu absolutorium dla Prezesa i ustępującego Prezydium Zarządu za rok 2011 i minioną kadencję.

7. Wybory Prezesa, Prezydium Zarządu i Komisji Rewizyjnej.
8. Wystąpienie wybranego Prezesa.
9. Rekomendacja ustępującego Prezydium Zarządu ŁTN do planu działalności ŁTN na kadencję 2012–2014.
10. Wolne wnioski.

Obradom przewodniczył prof. Ryszard Hunger.

Po wyborze Komisji Wnioskowej w składzie profesorowie Eleonora Bielawska-Batorowicz, Ryszard Dębski i Wiesław Pusz oraz Komisji Skrutacyjnej w składzie profesorowie Magdalena Blombergowa, Witold Chrzanowski, Witold Ciesielski, Irena Jaros i Marek Lefik, przewodniczący obrad udzielił głosu Prezesowi ŁTN prof. dr. hab. Stanisławowi Liszewskiemu, który odczytał uchwałę Zarządu ŁTN oraz wręczył Nagrodę Naukową ŁTN prof. dr. hab. Romualdowi Olaczkowi. Uchwała Zarządu ŁTN o przyznaniu Nagrody Naukowej została przedstawiona w drugiej części tej publikacji.

Następnie przewodniczący obrad poprosił wiceprezesa ŁTN prof. dr. hab. Macieja Pawlika o odczytanie uchwały Zarządu w sprawie nadania Medalu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, a Prezesa i Sekretarza Generalnego o wręczenie Medalu prof. dr. hab. Witoldowi Broniewiczowi, prof. dr. hab. Krystynie Czyżewskiej, prof. dr. hab. Krystynie Juszyńskiej, dr. Elżbiecie Strumiłło-Dybie i prof. dr. hab. Leszkowi Woźniakowi. Uchwała Zarządu ŁTN w sprawie nadania Medalu ŁTN została zamieszczona w drugiej części *Sprawozdań z Czynności i Posiedzeń Naukowych*.

W następnej części obrad, po dyskusji, w drodze jawnego głosowania, Zgromadzenie podjęło uchwałę o nadaniu tytułu Członka Honorowego profesorom Ewelinie Nurczyńskiej-Fidelskiej, Janowi Bernerowi, Julianowi Ławrynowiczowi, Władysławowi Welfe i Leszkowi Wojtczakowi.

Prezes wręczył także nominacje nowym członkom ŁTN: Joannie Sowie, Andrzejowi Krukowi, Markowi Lefikowi, Edwardowi Jezierskiemu i Joannie Olenederek.

Wykład inauguracyjny *Mikrobiom człowieka* przedstawił prof. dr. hab. Adam Jaworski.

Po przerwie przystąpiono do organizacyjnej części obrad. Zgromadzenie jednogłośnie przyjęło protokół z poprzedniego posiedzenia Ogólnego ŁTN. Sprawozdanie Zarządu z działalności za rok 2011 przedstawiła Sekretarz Generalny prof. dr. hab. Wanda Małgorzata Krajewska, a spr-

wozdanie finansowe – prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki. Tekst tych sprawozdań został opublikowany w 65 tomie *Sprawozdań z Czynności i Posiedzeń Naukowych LTN*.

Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej LTN przedstawił przewodniczący, prof. dr hab. Zygfryd Rymaszewski, odczytując protokół z jej posiedzenia.

**Protokół
posiedzenia Komisji Rewizyjnej
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
z dnia 13 marca 2012 r.**

W dniu 13 marca 2012 r. Komisja Rewizyjna Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w składzie:

Przewodniczący: prof. dr hab. Zygfryd Rymaszewski

Członkowie: prof. dr hab. Hieronim Bartel

prof. dr hab. Marian Głosek

prof. dr hab. Julian Ławrynowicz

prof. dr hab. Hanna Tadeusiewicz

działając na podstawie § 43 statutu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, dokonała kontroli i oceny działalności Towarzystwa w roku 2011 oraz w kadencji 2009–2011.

Rok 2011

I.

Komisja zapoznała się ze sprawozdaniem finansowym Skarbnika Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, które dla Komisji okazało się bardzo instruktywne dla oceny finansowej strony działalności Towarzystwa.

II.

Komisja Rewizyjna zapoznała się z przedstawionymi jej przez Biuro Dyrektora następującymi dokumentami:

1. Plan działalności na rok 2011,
2. Uchwały Zgromadzenia Ogólnego z dnia 28 marca 2011 r.,
3. Sprawozdanie Zarządu z działalności w roku 2011,
4. Sprawozdania Wydziałów i Komisji specjalistycznych za rok 2011,
5. Plan dochodów i wydatków na rok 2011,

6. Sprawozdanie z aktualnego stanu płatności składek członkowskich,
7. Plan przychodów i wydatków na rok 2012,
8. Bilans za rok 2011 wraz z wymaganymi załącznikami, niżej wymienionymi:
 - a) rachunek zysków i strat,
 - b) protokół z inwentaryzacji gotówki w kasie w dniu 31 grudnia 2011 r.,
 - c) protokół z inwentaryzacji znaczków pocztowych w dniu 31 grudnia 2011 r.,
 - d) zestawienie produkcji zakończonej na dzień 31 grudnia 2011 r.,
 - e) zestawienie produkcji niezakończonych na dzień 31 grudnia 2011 r.,
 - f) zestawienie stanu zobowiązań na dzień 31 grudnia 2011 r.,
 - g) rozliczenie dotacji na dzień 31 grudnia 2011 r.,
 - h) potwierdzenie salda bankowego na dzień 31 grudnia 2011 r.,
 - i) wyjaśnienia i informacje do bilansu,
 - j) wyjaśnienia i informacje do rachunku zysków i strat,
 - k) sprawozdanie z uzyskania i wykorzystania środków z tytułu odpisów 1% od podatku od osób fizycznych,
 - l) protokół stanu księgozbioru biblioteki ŁTN na dzień 31 grudnia 2011 r.,
 - ł) stan archiwum ŁTN na dzień 31 grudnia 2011 r.

Przedstawione Komisji materiały, gdy idzie o rzetelność i stronę formalną, nie budzą zastrzeżeń. Szczegółowa ich analiza upoważnia do stwierdzenia, że działalność Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w okresie sprawozdawczym 01.01.2011–31.12.2011 była zgodna ze statutem, rozporządzanie środkami będącymi w dyspozycji Towarzystwa merytorycznie uzasadnione, dbałość o majątek godna uznania.

Komisja wysoko ocenia kroki przedsięwzięte w celu uzyskania środków finansowych, bez których nie dałoby się osiągnąć tak godnych podkreślenia rezultatów. Jednocześnie zwracamy uwagę, że sytuacja finansowa jest w dalszym ciągu trudna. Aczkolwiek z samych składek członkowskich działalność Towarzystwa byłaby niemożliwa, jednakże niepokój Komisji budzi pogorszenie się sytuacji na tym odcinku. Kwota zaległych składek na koniec roku sprawozdawczego wynosi aż 55.350,- zł, a z opłatą zalega 165 członków Towarzystwa. Jest to zjawisko ze wszęch miar niepokojące. Komisja Rewizyjna postuluje wzmoczenie wysiłków, które winny doprowadzić do likwidacji tego stanu rzeczy. Członkom Towarzystwa należy przypomnieć jak ważne pod każdym względem jest terminowe uiszczanie składek. Po gwałtownym spadku wpłat z tytułu 1 % od podatku w roku 2010, w roku sprawozdawczym obserwujemy tendencję zwyżkową (14.519,- i 15.279,- zł).

Należy kontynuować akcję cegiełek, mimo że nie daje ona znaczących rezultatów.

III.

Komisja wysoko ocenia działalność wydawniczą Towarzystwa. Z liczby wydanych 46 pozycji 29 tytułów o łącznej objętości ok.600 arkuszy drukarskich Towarzystwo stanowi liczącego się na rynku wydawcę. Trzeba podkreślić, że wszystkie czasopisma naukowe Towarzystwa są na liście ministerialnej, w czym niewątpliwie duży wkład mają redaktorzy i zespoły redakcyjne poszczególnych tytułów. Komisja wyraża uznanie za udostępnienie pozycji wydawanych przez Towarzystwo w formie elektronicznej, a także za realizację naszego postulatu, by prezentować wydawnictwa ŁTN na stronie internetowej. Zwracamy przy tym uwagę, że pewnego uporządkowania wymaga strona internetowa Towarzystwa w zakresie uzgodnienia linków polskich i angielskich.

IV.

Komisja wyraża uznanie Zarządowi za działania zmierzające do właściwego funkcjonowania Biblioteki ŁTN. Doceniamy starania o powiększenie księgozbioru. W związku z tym należy ponownie zaapelować do członków Towarzystwa, by przekazywali Bibliotece swe wydawnictwa zwarte.

V.

Z lektury sprawozdania Sekretarza Generalnego wylania się obraz wielkiej aktywności Zarządu i całego Towarzystwa. Kontynuowano, udoskonalając je, dotychczasowe formy działalności, wiele z nich, jak np. Festiwal Nauki, Techniki i Sztuki przybrało charakter stałych, elementów działalności Towarzystwa. Podejmowano także z pozytywnymi rezultatami nowe inicjatywy. Okazję po temu dawała m. in. 75 rocznica powstania ŁTN.

Szczególne słowa uznania wyraża Komisja Rewizyjna Prezesowi Towarzystwa Profesorowi Stanisławowi Liszewskiemu, inspiratorowi i koordynatorowi prac szeregu zespołów. Uczestnicząc w licznych kierowniczych i opiniotwórczych gremiach waleń przyczynia się do propagowania celów ŁTN i podnoszenia jego rangi.

VI.

Po analizie przedstawionych do wglądu dokumentów, po uzyskaniu wyczerpujących wyjaśnień ze strony Dyrektora Biura, po dyskusji nad sprawozdaniami Skarbnika i Sekretarza Generalnego, Komisja Rewizyjna zgłasza Zgromadzeniu Ogólnemu wniosek o zatwierdzenie

– sprawozdania finansowego Skarbnika Łódzkiego Towarzystwa Naukowego,

– sprawozdania Sekretarza Generalnego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego,
oraz o udzielenie Zarządowi Łódzkiego Towarzystwa Naukowego absolutorium za okres sprawozdawczy 01.01.2011–31.12.2011 r.

VII.

Komisja Rewizyjna z uwagi na upływ kadencji władz Towarzystwa w okresie 01.01.2009–31.12.2011, wysoko oceniając działalność tych władz, zgłasza Zgromadzeniu Ogólnemu wnioski o udzielenie ustępującemu Zarządowi absolutorium za działalność w minionej kadencji 01.01.2009–31.12.2011.

Równocześnie Komisja Rewizyjna, kończąc swoją działalność w dotychczasowym składzie osobowym, zwraca się do Zgromadzenia Ogólnego o zaakceptowanie jej działalności w minionej kadencji.

Przewodniczący Komisji Rewizyjnej: *prof. dr hab. Zygfryd Rymaszewski*
Członkowie: *prof. dr hab. Hieronim Bartel, prof. dr hab. Marian Głosek,*
prof. dr hab. Julian Ławrynowicz, prof. dr hab. Hanna Tadeusiewicz

Następnie Zgromadzenie przyjęło uchwały o przyjęciu sprawozdania z działalności Zarządu, o przyjęciu sprawozdania finansowego, o pokryciu straty bilansowej z funduszu statutowego oraz o udzieleniu absolutorium dla Prezesa i ustępującego Prezydium Zarządu za 2011 rok i minioną kadencję.

Przewodniczący obrad poprosił przewodniczącego komisji „matki” o przedstawienie kandydatur do władz ŁTN. Przewodnicząca komisji prof. Katarzyna Winczyk przedstawiła protokół z posiedzenia komisji oraz zgłoszone kandydatury do władz ŁTN.

Zgodnie z par. 25 „Prezydium Zarządu Towarzystwa tworzą: Prezes, dwaj wiceprezesi, Sekretarz Generalny i jego dwaj zastępcy, Skarbnik oraz Dyrektor Biura ŁTN. Wewnętrznego podziału funkcji w Prezydium dokonują na wniosek Prezesa jego członkowie i zatwierdza Zarząd na pierwszym posiedzeniu po wyborach...”.

Zgodnie z par. 16 pkt. 1 „Do Zgromadzenia Ogólnego należy: 1. Wybór na trzyletnią kadencję: Prezesa, Prezydium Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej Towarzystwa...”.

Przewodniczący obrad zarządził tajne głosowanie. Po obliczeniu głosów przewodniczący komisji skrutacyjnej prof. Magdalena Blomberg przedstawiła wyniki głosowania.

Na prezesa ŁTN został wybrany prof. Stanisław Liszewski – 74 głosów „tak”, 1 wstrzymujący i 1 przeciw.

Do prezydium zarządu wybrano profesorów: Wandę Małgorzatę Krajewską (73 głosy „tak”, 1 głos wstrzymujący), Ewę Marynowicz-Hetkę (72 głosów „tak”, 2 wstrzymujące), Kazimierza Jędrzejewskiego (72 głosy „tak”, 2 wstrzymujące), Macieja Pawlika (73 głosy „tak”, 1 wstrzymujący), Antoniego Różalskiego (72 głosy „tak”, 1 – nie, 1 wstrzymujący), Krzysztofa Skotnickiego (72 głosów „tak”, 1 – nie, 1 wstrzymujący).

Do komisji rewizyjnej wybrano profesorów: Janinę Jakubowską-Gabarę (72 głosy „tak”), Kazimierza Kopiasa (72 głosy „tak”), Hannę Tadeusiewicz (72 głosy „tak”), Mariana Głoska (72 głosy „tak”), Gabriełę Meleń-Muchę (72 głosy „tak”).

Nowowybrany Prezes Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podziękował zebranym za wybór oraz podziękował prof. Zygfrydowi Rymaszewskiemu za pełnienie przez wiele kadencji funkcji przewodniczącego komisji rewizyjnej ŁTN.

Następnie Prezes przedstawił rekomendację do planu działalności Łódzkiego Towarzystwa Naukowego na kadencję 2012–2014.

Rekomendacja ustępującego Prezydium Zarządu ŁTN kadencji 2009-2011 do planu działalności Łódzkiego Towarzystwa Naukowego na kadencję 2012–2014

Podstawą działalności Towarzystwa powinny być:

– Cele statutowe ŁTN: popieranie rozwoju nauki zwłaszcza dot. Łodzi i regionu, rozbudzanie życia naukowego, upowszechnianie wiedzy, techniki i sztuki w społeczeństwie, integracja środowiska naukowego, wyrażanie dążeń i potrzeb środowiska naukowego Łodzi.

– Teza zaproponowana w wystąpieniu Prezesa na uroczystym posiedzeniu z okazji 75-lecia ŁTN: Towarzystwo obok dotychczasowej działalności powinno przejąć funkcję korporacji łódzkich uczonych, dbając o pozycję i rolę środowiska akademickiego Łodzi, wyrażając opinię na temat interesujących środowisko spraw i problemów.

– Dotychczasowe doświadczenia Towarzystwa wypracowane podczas jego 75 lat działalności.

Zdaniem ustępującego Prezydium dalsza działalność Łódzkiego Towarzystwa Naukowego winna koncentrować się wokół kilku głównych kierunków:

1. Działalność naukowa:

- rozwijać badania dotyczące Łodzi i regionu (granty badawcze i indywidualne inicjatywy),
- zainicjować badania porównawcze (komparatystyczne) dające możliwość wprowadzenia problematyki Łodzi i regionu Polski Środkowej do nauki światowej,
- organizacja corocznej konferencji naukowej pt. „Panorama Łódzkiej Nauki”,
- zebrania naukowe Wydziałów i Komisji Towarzystwa,
- organizacja ogólnopolskiego (międzynarodowego) konkursu o nagrodę ŁTN im. Prof. Ireny Lepalczyk,
- organizacja zebrań naukowych (seminariów) i dyskusji otwartych redakcji czasopism i wydawnictw ciągłych wydawanych przez ŁTN.

2. Działalność wydawnicza:

- stałe podnoszenie poziomu naukowego, ale również edytorskiego czasopism i serii wydawniczych Towarzystwa. Dokonanie oceny i przeglądu tych wydawnictw, wzmocnienie ich redakcji,
- staranne dobieranie pozycji firmowanych przez Wydawnictwo ŁTN, które musi zachować generalnie profil naukowy,
- podjąć prace organizacyjne i redakcyjne nad przygotowaniem i wydaniem drukiem „Encyklopedii Polski Środkowej” i „Słownika (leksykonu) członków TPN i ŁTN”.

3. Integracja środowiska naukowego Łodzi:

- organizacja imprez muzycznych dla środowiska (koncert noworoczny, salon muzyczny ŁTN),
- organizacja okolicznościowych imprez towarzyskich: wigilia, jubileusze i inne,
- organizacja wykładów dla doktorantów uczelni łódzkich (integracja młodego pokolenia badaczy),
- organizacja cyklicznych seminariów nt. „Szkoły i zespoły naukowe”,
- organizacja spotkań integracyjno-wspomnieniowych pt. „Dwa pokolenia członków ŁTN”.

4. Działalność popularyzująca i promująca naukę w społeczności Łodzi i regionu:

- organizacja kolejnych edycji Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki,
- promocja wydawnictw ŁTN oraz członków naszego Towarzystwa,
- organizacja biblioteki naukowej ŁTN i udostępnienie jej środowisku akademickiemu,
- organizacja archiwum fotograficznego członków ŁTN i środowiska akademickiego Łodzi.

5. Towarzystwo jako korporacja:

- przygotowanie i publiczna prezentacja stanowiska środowiska w ważnych dla niego sprawach,
- podjęcie próby zorganizowania w Łodzi „kongresu środowisk akademickiego i kulturalnego miasta”.

Realizacja proponowanych (lub innych) rekomendacji wymagać będzie od przyszłych władz Towarzystwa i wszystkich członków większej niż dotychczas aktywności organizacyjnej, gromadzenia odpowiednich środków finansowych, zaproszenia do Towarzystwa młodych, zdolnych i ambitnych profesorów, ale głównie uznania, że nasze inicjatywy, nasz społeczny wkład pracy jest ważnym elementem integrującym i pomagającym w rozwoju łódzkiego środowiska akademickiego .

„Rekomendacja” była przedmiotem dyskusji na ostatnim w tej kadencji posiedzeniu Prezydium ŁTN (15 marca 2012 r.), które zdecydowało o przedstawieniu jej treści na Walnym Zgromadzeniu Członków ŁTN (2 kwietnia 2012 r.) do dyskusji i ewentualnym przyjęciu do realizacji jako program działania Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w kadencji 2012–2014.

W głosowaniu jawnym Zgromadzenie podjęło jednogłośnie uchwałę o planie działalności ŁTN na nową kadencję 2012–2014 oraz zatwierdziło budżet na 2012 rok.

Sprawozdanie Komisji Wnioskowej

Komisja Wnioskowa wybrana na posiedzeniu Zgromadzenia Ogólnego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w dniu 2 kwietnia 2012 roku w składzie:

prof. dr hab. Eleonora Bielawska-Batorowicz

prof. dr hab. Ryszard Dębski

prof. dr hab. Wiesław Puszczyk

po wysłuchaniu sprawozdań i wniosków przedstawianych na posiedzeniu, stwierdza, co następuje.

W czasie zwyczajnego sprawozdawczo-wyborczego Zgromadzenia Ogólnego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, które odbyło się w dniu 2 kwietnia 2012 r., przedstawiono sprawozdanie Zarządu ŁTN z działalności w roku 2011, sprawozdanie finansowe za rok 2011 oraz sprawozdanie Komisji Rewizyjnej. Zgromadzenie Ogólne ŁTN, bez formułowania dodatkowych wniosków lub postulatów, podjęło m.in. uchwałę o przyjęciu sprawozdania Zarządu z działalności ŁTN, o przyjęciu spr-

wozdania finansowego oraz o udzieleniu absolutorium dla Prezesa i ustępującego Prezydium Zarządu za 2011 rok i za upływającą kadencję. Wyniki głosowania i akceptacja przedstawianych sprawozdań świadczą o jednomyślnej aprobacie uczestników Zgromadzenia Ogólnego dla kierunków i rezultatów działalności władz ŁTN w okresie minionej kadencji. Przyjęcie przez zgromadzonych zarówno sprawozdania Komisji Rewizyjnej, jak i prezentowanych przez wybranego na nową kadencję Prezesa ŁTN planów i projektowanych zadań Towarzystwa, oznacza także pełną aprobatę dla formułowanych w obu wystąpieniach wniosków i propozycji.

Innych wniosków i postulatów uczestnicy posiedzenia nie zgłosili. Biorąc pod uwagę wyniki kolejnych głosowań oraz wysoką ocenę dotychczasowej działalności władz ŁTN sformułowaną m.in. w wystąpieniu prof. dr. hab. Janusza Szoslanda (w ramach wolnych wniosków), stwierdzić należy, iż zgromadzeni na posiedzeniu w dniu 2 kwietnia 2012 r. członkowie ŁTN oczekują od nowego Zarządu Towarzystwa kontynuacji we wszystkich sferach działań podejmowanych w poprzedniej kadencji oraz uwzględnienia wniosków Komisji Rewizyjnej i propozycji Prezesa ŁTN dotyczących podjęcia dodatkowych zadań w nowej kadencji.

Sprawozdanie podpisali: *prof. dr hab. Eleonora Bielawska-Batorowicz,*
prof. dr hab. Ryszard Dębski, prof. dr hab. Wiesław Pusz

2. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W ROKU 2012

W roku sprawozdawczym rozpoczęła się z trzyletnia kadencja (2012–2014) pracy Zarządu Towarzystwa. Na Zwyczajnym Sprawozdawczo-Wyborczym Zgromadzeniu Ogólnym Towarzystwa w dniu 2 kwietnia 2012 roku wybrani zostali Prezes, Prezydium Zarządu oraz Komisja Rewizyjna. Prezesem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego został po raz kolejny profesor Stanisław Liszewski, któremu Zgromadzenie Ogólne powierza tę funkcję od 1991 roku. Prezes Towarzystwa na pierwszym w nowej kadencji posiedzeniu Prezydium Zarządu powierzył funkcję wiceprezesów profesorom Kazimierzowi Jędrzejewskiemu i Maciejowi Pawlikowi, sekretarza generalnego – profesor Wandzie Małgorzacie Krajewskiej, zastępców sekretarza generalnego – profesorom Ewie Marynowicz-Hetce i Antoniemu Różalskiemu, a skarbnika – profesorowi Krzysztofowi Skotnickiemu. Kandydatura Prezesa przedstawiona została przez Komisję Matkę powołaną przez Zarząd Towarzystwa w dniu 5 marca 2012 roku w składzie: profesorowie Zofia Kiliańska, Marian Królak, Jadwiga Sobczak, Bogusława Urbaniak, Katarzyna Winczyk (przewodnicząca). Kandydatów na członków Prezydium zaproponował nowo wybrany Prezes Towarzystwa. W kadencji 2012–2014 Komisji Rewizyjnej przewodniczy profesor Marian Głosek, a w jej skład wchodzi profesor Gabriela Meleń-Mucha (wiceprzewodnicząca) oraz profesorowie Janina Jakubowska-Gabara, Kazimierz Kopias i Hanna Tadeusiewicz (członkowie). Na posiedzeniach sprawozdawczo-wyborczych wydziałów dokonano wyboru władz Wydziałów oraz Komisji Wydziałowych. W skład Zarządu Wydziałów weszli na Wydziale I profesor Adam Sławomir Gala – przewodniczący, profesor Maria Wichowa – wiceprzewodnicząca, profesor Andrzej Wicher – sekretarz; na Wydziale II profesor Maria Magdalena Blombergowa – przewodnicząca, profesor Ryszard Dębski – wiceprzewodniczący, profesor Bogusława Urbaniak – sekretarz; na Wydziale III profesor Janusz Markowski – przewodniczący, profesor Joanna Wibig – wiceprzewodnicząca, profesor Witold Ciesielski – sekretarz; na Wydziale IV profesor Marek Pawlikowski – przewodniczący, profesor Ryszard Markert – wiceprzewodniczący, profesor Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz – sekretarz; na Wydziale V profesor Andrzej Koziarski – przewodniczący, profesor Andrzej Heim – wiceprzewodniczący, profesor Janusz Lipiński – sekretarz; na Wydziale VI profesor Krystyna Juszyńska – przewodnicząca

ca, profesor Andrzej Jocz – wiceprzewodniczący, profesor Marek Pabich – sekretarz.

W roku sprawozdawczym odbyło się dziewięć posiedzeń Prezydium Zarządu (12 stycznia, 16 lutego, 15 marca, 12 kwietnia, 31 maja, 28 czerwca, 4 października, 8 listopada, 6 grudnia) i pięć posiedzeń Zarządu (6 lutego, 5 marca, 18 czerwca, 24 września, 10 grudnia). W dniu 2 kwietnia 2012 roku, dzięki gościnności Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, odbyło się Zwyczajne Sprawozdawczo-Wyborcze Zgromadzenie Ogólne, a w dniu 19 listopada 2012 roku w siedzibie ŁTN – uroczyste posiedzenie Zarządu z okazji 76-lecia Towarzystwa.

Sprawy członkowskie

Z głębokim żalem informujemy, że w 2012 roku zmarli następujący członkowie naszej korporacji, profesorowie: Janusz Borkowski (18 lutego), Marian Suchar (20 sierpnia), Tadeusz Chmielewski (17 października), Jerzy Starnawski (9 listopada) i Teresa Pajszyk-Kieszkiewicz (22 grudnia). Na zawsze pozostaną w naszej pamięci.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku Towarzystwo liczy ogółem 450 członków. W roku sprawozdawczym Towarzystwo zaprosiło do współpracy i członkostwa 17 pracowników nauki. Na Wydział I przyjęto cztery osoby: doktorów habilitowanych Mariolę Antczak, Georgi Minczewa, Joannę Sowę i Konrada Tatarowskiego; na Wydział II – jedną osobę: doktor habilitowaną Annę Marciniak-Kajzer; na Wydział III – siedem osób: doktorów habilitowanych Adama Balda, Iwonę Jażdżewską, Andrzeja Kruka, Ireneusza Majsterka, Elżbietę Szkurlat, Bogdana Włodarczyka i Anitę Wolaniuk; na Wydział IV – jedną osobę: profesora Piotra Smolewskiego; na Wydział V – trzy osoby: profesorów Edwarda Jezierskiego i Andrzeja Kanickiego oraz doktora habilitowanego Stanisława Ledakowicza; na Wydział VI – jedną osobę: doktor habilitowaną Joannę Olenderek. Z członkostwa w Towarzystwie zrezygnowało 8 osób: profesorowie Jan Awrejcewicz (Wydział V), Krzysztof Cyrek (Wydział II), Zbigniew Klajnert (Wydział III), Bogusław Kryczka (Wydział III), Bożena Mikołajczyk (Wydział II), Jan Jacek Sztaudynger (Wydział II), Krzysztof Ślot (Wydział V) i Mirosław Wypych (Wydział II). Z powodu niepłacenia składek, zgodnie z pkt. 4 § 13 Statutu Towarzystwa, skreślonych zostało 11 osób, profesorowie: Michał Domagała (Wydział II), Jarosław Dziadek (Wydział III), Marek Główka (Wydział III), Ryszard Kleszcz (Wydział II), Stefan Krajewski (Wydział II), Maria Królikowska-Olczak (Wydział II), Jolanta Leman-Zajicek (Wydział VI), Adam Nowaczyk (Wydział II), Andrzej Piechocki (Wydział III), Zbigniew Rau (Wydział II), Janusz Zakrzewski (Wydział III).

Szczegółowe dane dotyczące liczby członków Towarzystwa według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Członkowie ŁTN w latach 2010–2012

Wydział	Liczba członków			Nowoprzyjęci			Zmarli			Rezygnacja / Skreślenie		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
I	72	71	74	–	4	4	–	1	1	–	4	–
II	117	115	105	–	1	1	2	2	1	3	1	10
III	85	83	84	2	–	7	–	1	–	1	1	6
IV	95	92	92	3	–	1	1	2	1	–	1	–
V	71	70	70	3	3	3	–	3	1	–	1	2
VI	26	26	25	–	–	1	–	–	1	–	–	1
Ogółem	466	457	450	8	8	17	3	9	5	4	8	19

Podjęmowane zarówno przez Władze Wydziałów jak i Prezydium Zarządu działania, mające na celu zwiększenie dyscypliny w zakresie wywiązywania się ze statutowego obowiązku płacenia składki członkowskiej, napawają umiarkowanym optymizmem. O ile w latach 2010 i 2011 odpowiednio ponad 29% i 36% członków Towarzystwa miało nieuregulowane opłaty członkowskie, to w roku 2012 odsetek ten zmniejszył się do około 21% (tabela 2).

Tabela 2. Zaległości w opłatach składek członkowskich

Wydział	Liczba osób zalegających z opłatą			Odsetek członków ogółem [%]			Kwota [zł]		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
I	22	12	15	30,6	16,9	20,3	8550,-	4900,-	4600,-
II	33	59	25	28,2	51,3	23,8	13 600,-	19 750,-	8080,-
III	36	35	13	42,4	42,2	15,5	13 250,-	12 500,-	4500,-
IV	18	19	26	18,9	20,7	28,3	4700,-	5400,-	8100,-
V	22	24	13	31,0	34,3	18,6	6850,-	8200,-	4900,-
VI	6	16	2	23,1	61,5	8,0	2000,-	4600,-	1000,-
Ogółem	137	165	94	29,4	36,1	20,9	48 950,-	55 350,-	31 180,-

W roku sprawozdawczym osoby najbardziej zasłużone dla Towarzystwa wyróżniono godnością członka honorowego przyznawaną od 1952

roku, a także ustanowionym w 2006 roku Medalem ŁTN. Tytuł członka honorowego Zwyczajnie Sprawozdawczo-Wyborcze Zgromadzenie Ogólne Towarzystwa w dniu 2 kwietnia 2012 roku nadało profesorom: Janowi Bernerowi, Julianowi Ławrynowiczowi, Ewelinie Nurczyńskiej-Fidelskiej, Władysławowi Welfe i Leszkowi Wojtczakowi. Obecnie spośród 450 członków Towarzystwa 22 osoby posiadają tytuł członka honorowego. Podczas Zgromadzenia Ogólnego w dniu 2 kwietnia 2012 roku Medal ŁTN otrzymali profesorowie: Witold Broniewicz (medal nr 23), Krystyna Czyżewska (medal nr 24), Krystyna Juszyńska (medal nr 25), Leszek Woźniak (medal nr 27) oraz doktor Elżbieta Strumiłło-Dyba z Urzędu Miasta Łodzi (medal nr 26) za wieloletnią, owocną współpracę.

Działalność integracyjna

W roku 2012 członkowie Towarzystwa podejmowali inicjatywy służące realizacji statutowego celu Towarzystwa jakim jest integracja środowiska akademickiego, organizowali, współorganizowali lub uczestniczyli z referatami bądź listami gratulacyjnymi w spotkaniach i sesjach dedykowanych zasłużonym profesorom oraz uroczystościach jubileuszowych, wydarzeń inspirujących do podsumowania i prezentacji dorobku naukowego.

- 9 stycznia – 16. koncert noworoczny (pierwszy w 1997 r.) w Filharmonii Łódzkiej im. Artura Rubinsteina w wykonaniu Orkiestry Dętej Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuna Bacewiczów w Łodzi pod dyrekcją Artura Ciereszewskiego z udziałem solistów – pedagogów i studentów AM w Łodzi; koncert prowadził Janusz Janyst.
- 17 stycznia – Spotkanie poświęcone pamięci zmarłej w 2011 roku Profesor Marii Kamińskiej, zorganizowane przez Wydział I, któremu towarzyszyło wydanie zeszytu 106 z serii *Sylwetki Łódzkich Uczonych*.
- 26 stycznia – Wykład Profesor Anny Kuligowskiej-Korzeniowskiej pt. *Łódź: trzy narody – trzy teatry*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów łódzkich uczelni.
- 2 lutego – Spotkanie poświęcone pamięci zmarłego w 2011 roku Profesora Andrzeja Abramowicza, zorganizowane przez Wydział II.
- 15 lutego – Spotkanie Prezesa Stanisława Liszewskiego z byłymi i obecnymi Rektorami szkół wyższych w Łodzi, podczas którego dyskutowano sytuację środowiska akademickiego, organizowane corocznie od 2006 roku.
- 23 lutego – Wykład Profesor Agnieszki Liszewskiej pt. *Problematyka prawna tajemnicy lekarskiej*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów łódzkich uczelni.
- 27 lutego – Uroczystość jubileuszowa 90-lecia urodzin Profesora Jerzego Starnawskiego, zorganizowana przez Wydział I.

-
- 1 marca – Uroczyste seminarium dedykowane Profesor Zofii Walter, zorganizowane przez Wydział III, któremu towarzyszyło wydanie zeszytu 107 z serii *Sylwetki Łódzkich Uczonych*.
 - 8 marca – Wykład Profesora Marka Lucjana Snycerskiego pt. *Włókiennictwo – inżynieria innowacyjnych materiałów*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów łódzkich uczelni.
 - 29 marca – Wykład Profesor Joanny Olenderek pt. *Ach ten urokliwy łódzki modernizm w architekturze XX wieku*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów łódzkich uczelni.
 - 2 kwietnia – Zwyczajne Sprawozdawczo-Wyborcze Zgromadzenie Ogólne Towarzystwa, na którym Profesor Adam Jaworski przedstawił wykład pt. *Mikrobiom człowieka*; zgromadzeniu przewodniczył Profesor Ryszard Hunger.
 - 12 kwietnia – Udział w spotkaniu z okazji jubileuszu 80-lecia urodzin Profesora Tadeusza Poklewskiego-Kozieł i promocji książki Jubilata pt. *Studia o zamkach średniowiecznych*.
 - 16–23 kwietnia – XII Festiwal Nauki, Techniki i Sztuki w Łodzi pod hasłem *Z wiedzą do sukcesu*, któremu przewodniczył Profesor Antoni Różalski.
 - 26 kwietnia – Wykład Profesora Krzysztofa Skotnickiego pt. *Wpływ systemów wyborczych na wyniki wyborów*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów łódzkich uczelni.
 - 10 maja – Uroczyste seminarium prezentujące osiągnięcia naukowe Profesor Marii Kwiatkowskiej, zorganizowane przez Wydział III, któremu towarzyszyło wydanie zeszytu 104 z serii *Sylwetki Łódzkich Uczonych*.
 - 17 maja – Wykład Profesora Tadeusza Robaka pt. *Postępy w leczeniu nowotworów*, ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów łódzkich uczelni.
 - 14 czerwca – Seminarium podsumowujące cykl wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów i dyskusja panelowa na temat wiedzy o Łodzi, jej rozwoju, wielokulturowości i specyfice realizowanych badań, moderowana przez profesorów: Eleonorę Bielawską-Batorowicz, A. Sławomira Gałę, Stanisława Liszewskiego i Ewę Marynowicz-Hetkę.
 - 8 października – Centralna inauguracja roku akademickiego 2012/2013 w Pałacu Izraela Poznańskiego zorganizowana przez Prezydenta Miasta Łodzi Hannę Zdanowską i Przewodniczącego Konferencji Rektorów Łódzkich Uczelni Publicznych Włodzimierza Nykiela.
 - 22 października – Uroczyste seminarium poświęcone pamięci Profesora Józefa Sieroszewskiego, zorganizowane przez Wydział IV, któremu

- towarzyszyło wydanie zeszytu 108 z serii *Sylwetki Łódzkich Uczonych*.
- 25 października – Wykład Profesor Barbary Tuchańskiej pt. *Nauka a świat codzienności* w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów łódzkich uczelni.
- 27–29 października – XVIII Międzynarodowa i Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna *Mikrotopnimia i makrotopnimia*, której przewodniczył Profesor Artur Gałkowski.
- 5 listopada – Spotkanie Prezydium Zarządu ŁTN z władzami Akademii Muzycznej w Łodzi, na którym dyskutowano współpracę dotyczącą koncertów noworocznych oraz innych imprez organizowanych przez Towarzystwo.
- 8 listopada – II konferencja z cyklu *Panorama Łódzkiej Nauki*, prezentująca osiągnięcia w zakresie sztuki, której przewodniczył Profesor Kazimierz Jędrzejewski.
- 19 listopada – Uroczyste posiedzenie Zarządu w 76. Rocznicę Towarzystwa, na którym dr hab. Danuta Lalak z Uniwersytetu Warszawskiego, laureatka Nagrody ŁTN im. Ireny Lepalczyk, przedstawiła wykład na temat metody biograficznej.
- 21 listopada – Sesja naukowa poświęcona prezentacji wyników badań dwóch projektów naukowych – *Nauka łódzka na tle nauki w Polsce i na świecie – konkurencyjność Łodzi akademickiej w Polsce i w Europie* (kier. prof. S. Liszewski) oraz *Rola małych i średnich przedsiębiorstw w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym* (kier. prof. J. Świerkocki) – realizowanych w latach 2011–2012 w ramach grantów Prezydenta Miasta Łodzi.
- 22 listopada – Wykład Profesora Witolda Ciesielskiego pt. *Globalne ocieplenie – fakty i mity*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów łódzkich uczelni.
- 3 grudnia – Otwarcie w siedzibie ŁTN Konsulatu Honorowego Republiki Czeskiej w Łodzi, z udziałem władz miasta i regionu, ambasadora Czech i ministra spraw zagranicznych; uroczystość powołania Profesora Krzysztofa Skotnickiego na Urząd Konsula Honorowego w Łodzi, inaugurująca działalność Konsulatu w Centralnym Muzeum Włókiennictwa w Łodzi.
- 13 grudnia – Wykład Profesor Marii Wichowej pt. *Encyklopedyzm w Europie XVII i XVIII w. „Nowe Ateny” ks. Benedykta Chmielowskiego (1745–1746)*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów łódzkich uczelni.
- 18 grudnia – Udział w uroczystości i wręczenie listu gratulacyjnego z okazji jubileuszu 40-lecia Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych PAN w Łodzi.

20 grudnia – 18. spotkanie wigilijne (pierwsze w 1995 r.), któremu towarzyszył koncert w wykonaniu Piotra Hruszwickiego (bas) i Anny Liszewskiej (fortepian), zorganizowane przez Panią M. Alinę Liszewską we współpracy z pracownikami Biura ŁTN.

Działalność integracyjna Towarzystwa ma wymiar nie tylko środowiskowy, ale również ogólnołodzki i ogólnopolski. Radzie ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki przy Prezydencie Miasta Łodzi przewodniczy od 2006 roku Prezes Towarzystwa, profesor Stanisław Liszewski, który jest również członkiem Konferencji Rektorów Łódzkich Uczelni Publicznych. Profesor Julian Ławrynowicz od 2008 roku reprezentuje Towarzystwo w Radzie Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN, wchodząc z wyboru w skład Prezydium oraz Komisji Promocji, gdzie poświęca wiele uwagi perspektywom rozwoju i uregulowań prawnych społecznego ruchu naukowego.

Działalność naukowo-dydaktyczna

W roku 2012 Wydziały i Komisje zorganizowały ogółem 26 spotkań, na których przedstawiono 52 referaty. Aktywność Wydziałów w latach 2010–2012 przedstawia tabela 3. Szczegółowe sprawozdania z działalności Wydziałów i Komisji w 2012 roku zawarto w niniejszym tomie *Sprawozdań...*

Tabela 3. Zebrania Naukowe organizowane przez Wydziały i Komisje ŁTN

Wydział	Liczba zebrań			Liczba referatów		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
I	5	5	5	8	15	7
II	-	1	3	-	1	2
III	8	8	8	36	34	34
IV	3	2	3	7	3	2
V	3	3	3	3	3	3
VI	2	-	4	2	-	4
Ogółem	21	19	26	56	56	52

W roku 2012 Nagrodę Naukową, ustanowioną przez Towarzystwo w 1980 roku, przyznano profesorowi Romualdowi Olaczkowi z Wydziału III, jednemu z najlepszych znawców środowiska przyrodniczego Polski, za całokształt działalności naukowej ze szczególnym uwzględnieniem prac poświęconych polskim obszarom chronionym. Nagroda wręczona została podczas Zgromadzenia Ogólnego w dniu 2 kwietnia 2012 roku.

W roku sprawozdawczym odbyła się ósma edycja konkursu o ustanowioną przez Towarzystwo w 2005 roku Nagrodę im. Profesor Ireny Lepalczyk za prace badawcze z zakresu pedagogiki społecznej. Laureatką została doktor habilitowana Danuta Lalak z Uniwersytetu Warszawskiego za pracę *Życie jako biografia. Podejście biograficzne w perspektywie pedagogicznej*, wydanej przez Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2010. Wręczenie nagrody miało miejsce w dniu 19 listopada 2012 roku podczas uroczystego posiedzenia Zarządu w 76. rocznicę powołania Towarzystwa, którego gościem honorowym była Pani Zofia Brodowska, fundatorka nagrody, siostra zmarłej profesor Ireny Lepalczyk. Laureatka przedstawiła wykład na temat biografistyki w wymiarze teoretycznym i metodologicznym.

Popieranie rozwoju nauki, będące jednym z głównych zadań statutowych Towarzystwa, znalazło swój wyraz w organizacji konferencji oraz realizacji projektów badawczych w obszarach tematycznych szczególnie istotnych dla Łodzi i regionu.

W roku sprawozdawczym pod przewodnictwem profesora Kazimierza Jędrzejewskiego zorganizowano II Konferencję *Panorama Łódzkiej Nauki* (I konferencja odbyła się w 2011 roku w ramach obchodów 75-lecia Towarzystwa). Na konferencji, która odbyła się 8 listopada 2012 roku zaprezentowano osiągnięcia szkół artystycznych w Łodzi. Referaty przedstawił profesorowie:

Anna Wesołowska-Firlej i Stanisław Firlej – *Rola symbolu w twórczości Jana Sebastiana Bacha i Fryderyka Chopina*,

Jerzy Woźniak – *Co inspiruje mnie w potrzebie uprawiania sztuki*,

Andrzej Bartczak – *Trzy rzeczy i trzy pytania jako potrzeby istotne*, „*Laus alit artes*” (Sen. *Listy moralne*..., 102, 16) – *Pochwała karmi sztukę*,

Małgorzata Leyko – „*Szpera 42*”: *przeszłość – teatr – współczesność*.

Towarzystwo było również współorganizatorem XVIII Międzynarodowej i Ogólnopolskiej Konferencji Onomastycznej na temat *Mikrotopnimia i makrotopnimia*. Konferencja odbyła się w dniach 27–29 października 2012 roku, a przewodniczył jej profesor Artur Gałkowski.

W dniu 21 listopada 2012 roku odbyła się sesja naukowa, na której zaprezentowane zostały wyniki badań oraz rekomendacje dla władz samorządowych dwóch projektów naukowych realizowanych w latach 2011–2012, w ramach grantów przyznanych przez Prezydenta Miasta Łodzi.

Projekt badawczy pt. *Nauka łódzka na tle nauki w Polsce i na świecie – konkurencyjność Łodzi akademickiej w Polsce i w Europie* realizowany był pod kierunkiem profesora Stanisława Liszewskiego. Uzyskane wyniki

opublikowano w pracy wydanej nakładem ŁTN w 2012 roku, zatytułowanej *Nauka łódzka na tle nauki w Polsce i Europie*, autorstwa Stanisław Liszewski, Ewa Szafrąńska, Anita Wolaniuk.

Projekt badawczy pt. *Rola małych i średnich przedsiębiorstw w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym* realizowany był pod kierunkiem profesora Janusza Świerkockiego. Pod redakcją Janusza Świerkockiego przygotowana została praca, która ukaże się w 2013 roku w 87 tomie czasopisma *ŁTN Studia Prawno-Ekonomiczne*.

W roku sprawozdawczym kontynuowano wykłady profesorów, członków ŁTN dla doktorantów łódzkich uczelni, realizowane w porozumieniu z władzami szkół wyższych w Łodzi w formie 30-godzinnego cyklu, począwszy od roku akademickiego 2009/2010. Wykłady pt. *Współczesny świat i jego poznanie – rezultaty badań łódzkich naukowców* mają na celu zaprezentowanie myśli naukowej i rezultatów badań prowadzonych w łódzkich uczelniach oraz wieloaspektowości poznania współczesnego świata. Na wykłady zakwalifikowywana jest zwykle około 100-osobowa grupa doktorantów, a zaliczenie uzyskuje około 80% słuchaczy. W 2012 roku kontynuowano III cykl wykładów zaproponowanych w roku akademickim 2011/2012 i rozpoczęto IV cykl wykładów dla roku akademickiego 2012/2013.

W skład Rady Programowej III edycji wchodził: profesor Stanisław Liszewski – przewodniczący, profesorowie Eleonora Bielawska-Batorowicz i A. Sławomir Gala – członkowie oraz profesor Ewa Marynowicz-Hetka – sekretarz i koordynator przedsięwzięcia. Zarząd ŁTN na posiedzeniu w dniu 10 grudnia 2012 roku rozszerzył skład Rady Programowej, do której zaproszeni zostali profesorowie Elżbieta Szkurlat i Wojciech Wolf.

Szczegółowe sprawozdanie z cyklu wykładów dla doktorantów zawarto w dalszej części niniejszego tomu *Sprawozdań...*

W roku sprawozdawczym księgozbiór biblioteki Towarzystwa powiększył się o 29 egzemplarzy wydawnictw ciągłych i według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku liczy łącznie 2062 egzemplarze, w tym biblioteka podręczna 586 egzemplarzy i biblioteka wydawnictw ciągłych 1476 egzemplarzy.

Informację przewodniczącej Rady Bibliotecznej profesor Hanny Tadeusiewicz o stanie księgozbioru biblioteki Towarzystwa zawarto w niniejszym tomie *Sprawozdań...*

Działalność wydawnicza

Plan wydawniczy Towarzystwa na rok 2012, przyjęty przez Redakcję Naczelną w dniu 16 stycznia i Radę Wydawniczą w dniu 17 stycznia 2012 roku, zatwierdzony został przez Zarząd ŁTN w dniu 6 lutego 2012 roku. W roku sprawozdawczym odbyły się trzy posiedzenia Redakcji Naczelnej

(16 stycznia, 18 czerwca, 25 września) oraz jedno posiedzenie Rady Wydawniczej (17 stycznia).

Zarząd Towarzystwa na posiedzeniu w dniu 18 czerwca 2012 roku zatwierdził znowelizowany Regulamin działalności wydawniczej ŁTN. Prezydium Zarządu w dniu 31 maja 2012 roku na wniosek przewodniczącej Redakcji Naczelnej profesor Wandy M. Krajewskiej rozszerzył skład Rady, do której zaproszona została profesor Krystyna Czyżewska. Na wniosek profesora Wiesława Pusza, Redaktora Naczelnego *Prac Polonistycznych*, do Rady Naukowej czasopisma zaproszeni zostali: dr hab. Roman Dąbrowski z Uniwersytetu Jagiellońskiego, profesor Danuta Künstler-Langner z Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, profesor Krystyna Maksimowicz z Uniwersytetu Gdańskiego, dr hab. Artur Timofiejew z Uniwersytetu im. Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie oraz profesor Pierre Michel z Uniwersytetu w Angers, Francja. Obecnie 9 z ogółem 11 Komitetów Redakcyjnych i Rad Naukowych czasopism ŁTN ma charakter międzynarodowy.

W roku sprawozdawczym ogółem wydano 34 pozycje/19 tytułów (464,7 arkuszy drukarskich). Nakładem Towarzystwa w 2012 roku ukazały się kolejne tomy i zeszyty (łącznie 22 pozycje) wszystkich 11 czasopism wydawanych obecnie przez ŁTN, tj. *Acta Archeologica Lodziensia* (1948/1962) – t. 58; *Acta Geographica Lodziensia* (1948/1963) – t. 99, 100; *Bulletin de la Société des Sciences et des Letters de Łódź. Série: Recherches sur les Déformations* (1950/1984) – t. 62 z. 1–3; *Przegląd Socjologiczny* (1957) – t. 61 z. 1–4; *Rozprawy Komisji Językowej* (1954) – t. 58; *Prace Polonistyczne* (1958) – t. 67; *Zagadnienia Rodzajów Literackich* (1958) – t. 55 z. 1–2; *Folia Medica Lodziensia* (1965) – t. 38 suplement 2, t. 39 z. 1–2; *Studia Prawno-Ekonomiczne* (1968) – t. 85, 86; *Art. Inquiry. Recherches sur les Arts* (1992/1999) – t. 14; *Studia Wyborcze* (2006) – t. 13, 14.

Zgodnie z obowiązującym wykazem czasopism naukowych, opublikowanym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w dniu 21 grudnia 2012 roku, 9 czasopism ŁTN znajduje się na liście czasopism punktowanych w części B (czasopisma nieposiadające współczynnika wpływu IF z punktacją 1–10) oraz 1 czasopismo, tj. *Zagadnienia Rodzajów Literackich* w części C (czasopisma znajdujące się w bazie ERIH z punktacją 10 – 14). Aktualną liczbę punktów za publikacje w czasopiśmie Towarzystwa przedstawia tabela 4. Punktacja czasopism jest niewątpliwie efektem ogromnego zaangażowania i dbałości o wysoki poziom merytoryczny Redaktorów i Zespołów Redakcyjnych poszczególnych tytułów. Brak przyznania punktów *Acta Geographica Lodziensia* spowodowany jest zmianą w ostatnich latach charakteru tego wydawnictwa z czasopisma na wydawnictwo seryjne.

Tabela 4. Punktacja czasopism ŁTN
(wg wykazu MNiSW z 21 grudnia 2012)

Tytuł	Liczba punktów
<i>Acta Archeologica Lodziensia</i>	2
<i>Acta Geographica Lodziensia</i>	-
<i>Art. Inquiry. Recherches sur les Arts</i>	7
<i>Bulletin de la Société des Sciences et des Letters de Łódź.</i> <i>Série: Recherches sur les Déformations</i>	3
<i>Folia Medica Lodziensia</i>	2
<i>Prace Polonistyczne</i>	3
<i>Przegląd Socjologiczny</i>	10
<i>Rozprawy Komisji Językowej</i>	5
<i>Studia Prawno – Ekonomiczne</i>	6
<i>Studia Wyborcze</i>	3
<i>Zagadnienia Rodzajów Literackich / Problems of Literary Genres</i>	10

W minionym roku w ramach serii wydawniczych ŁTN ukazał się kolejny tom *Sprawozdań z Czynności i Posiedzeń Naukowych* (t. 65) oraz dwa tomy z serii *Szlakami Nauki* (t. 37, 38). W ramach serii o charakterze biograficznym pt. *Sylwetki Łódzkich Uczonych* wydano cztery zeszyty dokumentujące osiągnięcia i dorobek publikacyjny zasłużonych dla nauki profesorów: Edwarda Balda (z. 109), Alicji Kurnatowskiej (z. 112), Józefa Sieroszewskiego (z. 108) oraz Krystyny Turkowskiej (z. 111).

Szczegółowy wykaz opublikowanych w 2012 roku tytułów zawarto w niniejszym tomie *Sprawozdań...*

Na podstawie podpisanych umów, pozycje wydawane przez Towarzystwo udostępniane są w formie elektronicznej na następujących platformach:

ePnp.pl – e-Publikacje Nauki Polskiej (www.ePnp.pl), wszystkie wydawnictwa, umowa od 2011 do 2019 roku,

CEEOL – *Central and Eastern European Online Library* (www.cceol.com), *Acta Archeologica Lodziensia* (od t. 53), *Acta Geographica Lodziensia* (od t. 95), *Art Inquiry. Recherches sur les Arts* (od t. 10), *Prace Polonistyczne* (od t. 62), *Przegląd Socjologiczny* (od t. 56), *Rozprawy Komisji Językowej* (od t. 52), *Studia Prawno-Ekonomiczne* (od t. 75), *Studia Wyborcze* (od t. 3), *Zagadnienia Rodzajów Literackich* (od t. 53), umowa od 6 września 2012 roku na czas nieokreślony,

ProQuest – (www.proquest.co.uk), *Przegląd Socjologiczny* (od 2012), umowa od 24 września 2012 na pięć lat, automatyczne wznowienie na kolejne trzy lata,

EBSCO – (www.ebscohost.com), *Przegląd Socjologiczny* (od 2012), umowa od 12 czerwca 2012 na trzy lata,

Copernicus – (www.indexcopernicus.com), *Przegląd Socjologiczny*, *Studia Prawno-Ekonomiczne*, *Studia Wyborcze*, bez umowy, tylko do indeksacji od 2012 roku.

Wydawnictwa ŁTN prezentowane są także na stronie internetowej Towarzystwa (www.ltn.lodz.pl) oraz w Księgarni Internetowej ŁTN (sklep.ltn.lodz.pl), a kolejne tomy z serii *Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Naukowych*, począwszy od tomu 63 (2009) dostępne są w wersji cyfrowej w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego.

Exemplarz(e) obowiązkowy(e) każdej publikacji ŁTN otrzymują: Biblioteka Uniwersytetu UŁ, Biblioteka Główna Uniwersytetu Warszawskiego, Biblioteka Narodowa w Warszawie, Biblioteka Publiczna Miasta Stołecznego Warszawy, Biblioteka Jagiellońska w Krakowie, Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego, Biblioteka Śląska w Katowicach, Biblioteka Uniwersytetu im. Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie, Biblioteka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego, Biblioteka Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Książnica Pomorska w Szczecinie, Biblioteka Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego oraz w przypadku *Studiów Wyborczych* również Krajowe Biuro Wyborcze, a w przypadku wydawnictw regionalnych Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Józefa Piłsudskiego w Łodzi. W dniu 31 marca 2012 roku Towarzystwo przekazało Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Józefa Piłsudskiego w Łodzi w formie darowizny 600 egzemplarzy pracy pt. *Po zawale serca można żyć*, wydanej w 1995 roku nakładem ŁTN.

Sprzedaż wydawnictw ŁTN odbywa się bezpośrednio w siedzibie Towarzystwa, poprzez internetową księgarnię ŁTN oraz za pośrednictwem księgarni i hurtowni w Łodzi (8), w Polsce (16) i za granicą (2), których liczba ogółem w roku 2012 wynosiła 26: *Łódź* – Księgarnia Naukowo-Medyczna, ul. Piotrkowska 102, Księgarnia NIKE, ul. Struga 3, Księgarnia PWN, ul. Kopcińskiego 51, Firma księgarska W. Juszcza, ul. Pomorska 40, Biblioteka Główna Uniwersytetu Medycznego, Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Józefa Piłsudskiego; *Warszawa* – Centrala Handlu Zagranicznego „ArsPolona”, Księgarnia Historyczna, Księgarnia LEXICON, Księgarnia LIBRA, Trademark/Tadeusz Nowak, Wolters Kluwer; *Kraków* – Księgarnia Akademicka, Księgarnia SKARBNIKA, Główna Księgarnia Naukowa; *Gdańsk* – Polskie Księgarnie Specjalistyczne; *Lublin* – Księgarnia Uniwersytecka; *Toruń* – Księgarnia Studencka, Księgarnia UMK, a także Garmond Press SA, Kolporter

(Kielce), Ruch SA; *zagranica* – Delbanco Lüneburg, Niemcy; Swets, Leiden, Holandia.

Popularyzacja wiedzy

W roku sprawozdawczym Towarzystwo było organizatorem kolejnego XII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki w Łodzi, odbywającego się co-rocennie od roku 2001 roku. Tradycyjnie Festiwal zorganizowany został przy aktywnym udziale Urzędu Miasta Łodzi, Rady ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki przy Prezydencie Miasta Łodzi oraz Konferencji Rektorów Łódzkich Uczelni Publicznych. XII Festiwal pod hasłem *Z wiedzą do sukcesu* odbył się w dniach 16–23 kwietnia 2012 roku. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był profesor Antoni Różalski, zastępca Sekretarza Generalnego ŁTN, który sprawuje tę funkcję od roku 2010. Dyrektorem Biura Festiwalu był dr Edward Karasiński, dyrektor ŁTN, a sekretariat prowadziła mgr Joanna Sadowska, odpowiedzialna również za stronę internetową Festiwalu. W organizacji Festiwalu uczestniczyli wszyscy pracownicy Biura ŁTN: mgr Renata Antosik, mgr Violetta Józwiak, mgr Katarzyna Lelewska i Robert Kamiński. Za stronę techniczną i informatyczną odpowiadał mgr inż. Jerzy Janisz. W przygotowaniu imprez festiwalowych uczestniczyli społecznie pracownicy, doktoranci i studenci wyższych uczelni publicznych – Akademii Muzycznej, Akademii Sztuk Pięknych, Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej, Politechniki Łódzkiej, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Medycznego i Wyższego Seminarium Duchownego oraz szkół prywatnych – Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej, instytutów i organizacji naukowych – Oddziału PAN w Łodzi, Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych PAN, Instytutu Biologii Medycznej PAN i Naczelnej Organizacji Technicznej NOT, a także Urzędu Miasta Łodzi, Łódzkiego Domu Kultury, Ogrodu Botanicznego, Ogrodu Zoologicznego, Palmiarni i Muzeów łódzkich – Centralnego Muzeum Włókiennictwa, Miejskiej Galerii Sztuki, Muzeum Fabryki, Muzeum Farmacji, Muzeum Kanału *Dętka*, Muzeum Kinematografii, Muzeum Komunikacji Miejskiej MPK, Muzeum Miasta Łodzi, Muzeum Sportu i Turystyki, Muzeum Sztuki ms² oraz Fundacji NetSupport, Stowarzyszenia Elektryków Polskich i Pabianickiej Fabryki Narzędzi PAFANA.

Ogółem odbyło się 400 imprez zgrupowanych w blokach tematycznych oraz 7 imprez centralnych. Wykład plenarny, który zgodnie z tradycją przedstawia rektor łódzkiej uczelni, wygłosił profesor Włodzimierz Nykiel, Rektor Uniwersytetu Łódzkiego. Tytuł wykładu *Współczesne systemy podatkowe*.

W roku 2012 po raz szósty zorganizowany został w dniach 21 i 22 kwietnia (sobota i niedziela) na terenie Manufaktury, cieszący się dużym

zainteresowaniem *Piknik Naukowy*, na który przygotowanych zostało blisko 50 imprez o charakterze pokazów i eksperymentów.

Towarzystwo jest nie tylko organizatorem całego Festiwalu i koordynatorem imprez festiwalowych, ale również przygotowuje swoje imprezy. Od 2007 roku corocznie organizuje blok *Nobliści*, w ramach którego prezentowani są Laureaci Nagrody Nobla z roku poprzedzającego odbywający się aktualnie Festiwal. W 2012 roku zorganizowano panel dyskusyjny *Perspektywy Komunikacyjne Łodzi* oraz konwersatorium *Łódzka Metropolia Miejska. Korzyści czy straty*. Po raz pierwszy Towarzystwo wspólnie z Akademią Muzyczną w Łodzi i Polskim Radiem w Łodzi zorganizowały Konkurs Piosenki *Z talentem do sukcesu* dla uczniów szkół gimnazjalnych i licealnych, w którym udział wzięło 21 osób.

Centralne imprezy artystyczne Festiwalu przygotowane zostały, tak jak w latach ubiegłych, przez pracowników i studentów Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuna Bacewiczów oraz Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi, a także chóry akademickie. Na otwarcie festiwalu studenci Wydziału Aktorskiego PWSFTviT zaprezentowali w teatrze im. Stefana Jaracza w Łodzi, spektakl z *Różewicza – dyplom*, w reżyserii Zbigniewa Brzozy. W dniu 18 kwietnia 2012 roku w Filharmonii Łódzkiej im. Artura Rubinsteina dobyt się koncert w wykonaniu Orkiestry AM w Łodzi pod dyrekcją Marcina Wolniewskiego. Koncert prowadził Janusz Jansyt. Uroczyste zakończenie Festiwalu miało miejsce 23 kwietnia 2012 roku w Kościele Ewangelicko – Augsburskim św. Mateusza w Łodzi, gdzie odbył się koncert Chórów Akademickich: Uniwersytetu Łódzkiego, Politechniki Łódzkiej i Uniwersytetu Medycznego w Łodzi oraz zaproszonych gości: Chóru Politechniki Warszawskiej i Chóru Uniwersytetu im. Jana Kochanowskiego w Kielcach. Koncert zorganizowała profesor Anna Domańska.

Tradycyjnie podczas inauguracji Festiwalu w sali Obrad Urzędu Miasta Łodzi wręczono wyróżnienia *Łódzkie Eureka*, przyznawane w drodze konkursu przez Radę ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki przy Prezydencie Miasta Łodzi od 2004 roku, osobom i zespołom nagrodzonym w roku poprzedzającym Festiwal na forum międzynarodowym i krajowym. W roku 2012 przyznano siedem nagród w kategorii nauka, technika i sztuka, w tym cztery nagrody indywidualne i trzy nagrody zespołowe. Szczegółowe sprawozdanie z XII Festiwalu zawarto w niniejszym tomie *Sprawozdań...*

W 2012 roku Towarzystwo podjęło prace związane z przygotowaniem XIII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki w Łodzi, który odbędzie się w dniach 15–22 kwietnia 2013 roku pod hasłem *Z wiedzą w drogę życia*.

Organizację Festiwalu powierzono ponownie profesorowi Antoniemu Różalskiemu.

* * *

Wszystkim członkom Łódzkiego Towarzystwa Naukowego i pracownikom Biura serdecznie dziękuję za owocną współpracę, zaangażowanie i współudział w realizacji poszczególnych inicjatyw i zadań statutowych Towarzystwa.

Sekretarz Generalny ŁTN
Prof. dr hab. Wanda Małgorzata Krajewska

3. SPRAWOZDANIA WYDZIAŁÓW I KOMISJI SPECJALISTYCZNYCH ZA ROK 2012

Wydział I Językoznawstwa, Nauk o Literaturze i Filozofii

W roku 2012 odbyło się pięć spotkań naukowych Wydziału I ŁTN. Wszystkie one odbyły się w siedzibie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, przy ulicy Skłodowskiej-Curie 11. Zebraniom przewodniczył przewodniczący Wydziału I ŁTN prof. dr hab. Sławomir Gala. Przyjęto czterech nowych członków: dr hab. Joannę Sowę, dr hab. Georgiego Minczewa, dr hab. Mariolę Antczak, oraz dr hab. prof. nadzw. Konrada Tatarowskiego. Niestety jeden członek, prof. dr hab. Jerzy Starnawski, ubył z powodu śmierci. Aktualnie Wydział I ŁTN liczy 74 członków.

I. Pierwsze spotkanie naukowe Wydziału miało miejsce 17.01.2012. Było to spotkanie poświęcone pamięci prof. Marii Kamińskiej. Zebranych powitał Prezes ŁTN prof. dr hab. Stanisław Liszewski i poprosił o uczczenie minutą ciszy zmarłej uczonej. Prowadzenie objął prof. dr hab. Sławomir Gala.

Zaprezentowano wspomnienia o działalności naukowej i organizacyjnej prof. Marii Kamińskiej. Tak więc prof. Marek Cybulski mówił o pracach historycznojęzykowych zmarłej uczonej. Prof. Danuta Bieńkowska o jej dorobku z zakresu socjolingwistyki. Sylwetkę Marii Kamińskiej jako dialektologa prezentowała prof. Z. Staszewska, o jej działalności w funkcji Dziekana Wydziału Filologicznego mówiła prof. Eliza Małek, zaś o zasługach dla łódzkiej slawistyki prof. M. Korytkowska.

Wspomnienia o prof. Kamińskiej przedstawiali jej byli studenci i uczniowie, w tym obecny Dziekan Wydziału Filologicznego UŁ prof. dr hab. Piotr Stelmaszczyk, były Dziekan prof. Bogdan Mazan, prof. Bożena Ostromęcka, prof. Hanna Tadeusiewicz oraz ks. dr Eugeniusz Gieparda.

Zaprezentowano 106 zeszyt serii *Sylwetki łódzkich uczonych*, poświęcony prof. M. Kamińskiej.

II. Drugie zebranie odbyło się w dniu 27 lutego 2012 r. i była to uroczystość jubileuszowa 90-lecia urodzin prof. Jerzego Starnawskiego. Na spotkanie przybyło ok. 50 osób, w tym rodzina Jubilata, przyjaciele, przedstawiciele zaprzyjaźnionych ośrodków naukowych z Warszawy, Lublina, Katowic, Poznania oraz UŁ. Obecna była Pani Prorektor prof. Joanna Jabłkowska.

W spotkaniu uczestniczyła też wicedyrektor BUŁ – mgr Irena Kujawska. Byli także obecni uczniowie i byli pracownicy profesora: prof. M. Wichowa, prof. K. Płachcińska, dr J. Duk, prof. M. Lesz-Dukowa.

Zebranych powitał Prezes ŁTN prof. dr hab. Stanisław Liszewski, prowadzenie spotkania objął prof. dr hab. S. Gala. Działalność naukową i dorobek Profesora Starnawskiego przedstawiła prof. M. Wichowa, zaś o zasługach jubilata dla ŁTN mówiła prof. H. Tadeusiewicz. Spośród gości głos zabrali: serdeczny przyjaciel Jubilata, starszy kustosz dyplomowany Andrzej Paluchowski z KUL, prof. dr hab. Alina Nowicka-Jeżowa z UW, prof. dr hab. Renarda Ocieczkova z UŚ, prof. Andrzej Linert, prof. Mirosława Ołdakowska-Kufłowa, prof. Joanna Jabłkowska z UŁ, przyjaciele i sąsiedzi.

Na koniec zabrał głos Jubilat; mówił o swojej naukowej drodze i dorobku, o swych mistrzach uniwersyteckich oraz o planach zrealizowanych i niezrealizowanych. Każdemu z gości wręczył broszurkę własnego autorstwa pt. *O uniwersytecie, którego już nie ma*. Na koniec spotkania odbyła się część towarzyska przy lampce wina.

III. Trzecie zebranie odbyło się w dniu 19.03. Zostało ono zorganizowane przez Wydział I ŁTN i Katedrę Dialektologii Polskiej Wydziału Filologicznego UŁ oraz Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS.

Referaty prezentowano wg następującego porządku:

1) Prof. Lubow Frolak (Lublin), *Typologia i charakterystyka lingwo geograficznanekropolii pogranicza polsko-ukraińskiego*.

2) Dr Marcin Kójder (Lublin), *Struktura narodowościowa dawnego starostwa hrubieszowskiego w XVII w. w świetle imiennictwa historycznego*.

3) Mgr Grażyna Frank-Rakowska (Łódź), *Kierunki zmian w gwarach kieleckich*.

W dyskusji głos zabrali prof. prof. Strokowska, Sosnowski, Gala, Jaros, Staszewska. Prelegenci wyczerpująco odpowiedzieli na pytania i ustosunkowali się do poruszanych kwestii. W spotkaniu uczestniczyło 15 osób, w tym 7 członków ŁTN.

IV. Czwarte zebranie odbyło się 12.06. i było to sprawozdawczo-wyborcze Wydziału I ŁTN, odbyło się ono według następującego porządku:

I) Część naukowa

1) Prof. dr hab. Andrzej Wicher przedstawił referat pt. *Koncepcja diabła u C. S. Lewisa*. W dyskusji wzięli udział prof. Z. Danek i prof. I. Janicka-Świdarska. Referent wyczerpująco odpowiedział na pytania.

2) Prof. nadzw. dr hab. Maria Wichowa mówiła na temat: *Apoteoza książki i elementy biblioterapii w literaturze staropolskiej. Rekonesans historycznoliteracki*. W dyskusji uczestniczyli prof. prof. S. Gala, H. Ta-

deusiewicz, B. Olaszek, A. Wicher, R. Zawadzki. Referentka odpowiedziała na pytania.

II) Część sprawozdawczo-wyborcza:

W części drugiej sekretarz Wydziału prof. Wichowa przedstawiła sprawozdanie z działalności Wydziału I ŁTN w mijającej kadencji. Następnie przeprowadzono wybory nowych władz. Jednogłośnie wybrano prof. S. Gałę na przewodniczącego Wydziału I, na zastępcę przewodniczącego prof. M. Wichową, na sekretarza prof. A. Wichra. Prof. S. Gala przedstawił plan działalności na następną kadencję. W zebraniu uczestniczyło 12 osób.

V. Piąte i ostatnie w tym roku zebranie miało miejsce w dniu 20.11. Otworzył je Przewodniczący Wydziału I prof. dr hab. Sławomir Gala, proponując, by uczcić na stojąco minutą ciszy pamięć niedawno zmarłego wybitnego łódzkiego uczonego, profesora Uniwersytetu Łódzkiego, członka Polskiej Akademii Umiejętności. i wieloletniego członka ŁTN prof. dr. hab. Jerzego Starnawskiego. Zebrani chętnie przystali na tę propozycję.

Następnie odbyła się część pierwsza zebrania mająca charakter naukowy. Wygłoszono następujące referaty:

1. Dr hab. Mariola Antczak, *Biblioteki publiczne Polski i Finlandii. Analiza porównawcza.*

2. Dr hab. prof. nadzw. Konrad Tatarowski, „*Drugi obieg*” *wydawniczy (1976–1989) i jego znaczenie dla kultury polskiej.*

W dyskusji nad wystąpieniem dr hab. M. Antczak wzięli udział: prof. H. Tadeusiewicz, prof. M. Wichowa oraz prof. S. Gala. Nad referatem prof. K. Tatarowskiego dyskutowali: prof. B. Bogołębska, prof. M. Wichowa, prof. T. Cieślakowska oraz prof. J. Uchman. Istnieje możliwość opublikowania wyżej wymienionych referatów w *Sprawozdaniach ŁTN*.

Część II była poświęcona przyjęciu nowych członków. Rekomendacji dr. hab. M. Antczak udzielili prof. H. Tadeusiewicz i prof. S. Gala, natomiast prof. K. Tatarowskiemu rekomendacji udzielili prof. B. Bogołębska i prof. M. Wichowa. Obie kandydatury zostały zaaprobowane jednogłośnie, w głosowaniu tajnym padło 8 głosów na tak.

W zebraniu brało udział 9 osób (8 członków ŁTN i 1 gość).

Sekretarz Wydziału I
Prof. dr hab. Andrzej Wicher

Wydział II

Nauk Historycznych i Społecznych

W skład Zarządu Wydziału II wchodzi:

- prof. dr hab. Maria Magdalena Blombergowa – przewodnicząca
- prof. nadzw. dr hab. Ryszard Dębski – wiceprzewodniczący
- prof. nadzw. dr hab. Bogusława Urbaniak – sekretarz

Sekcja Prawna: prof. dr hab. Jacek Matuszewski

Sekcja Ekonomiczna: prof. nadzw. dr hab. Grażyna Juszczyk-Szumacher

Sekcja Historyczna: nieobsadzona

I. Stan liczbowy

Łącznie na liście członków ŁTN należących do Wydziału II jest obecnie 105 osób (ubyło w stosunku do poprzedniej kadencji 9 osób). W stosunku do ogólnej liczby członków zwyczajnych ŁTN wynoszącej 452 osób (na dzień 9.01.2012 r.), Wydział II jest nadal najliczniejszy spośród sześciu wydziałów ŁTN, obejmując 23,2% ogółu członków ŁTN. Liczebność członków ŁTN podlega fluktuacji, jest bowiem wynikiem przyjęć i odejść (także skreśleń); w ostatnim okresie doszło do skreślenia następujących profesorów: Stefan Krajewski, Mirosław Wypych, Jacek Sztudynger, Krzysztof Cyrek. Do grona członków dołączyła prof. Anna Marciniak-Kajzer.

II. Aktywności

Miniony rok był rokiem sprawozdawczo-wyborczym, albowiem kończyła się kadencja. W związku z powyższym dnia 18 maja 2012 r. odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze na Wydziale Prawa i Administracji, na którym dokonano wyboru Zarządu Wydziału II na kadencję 2013–2016. Po ukonstytuowaniu jego struktura przedstawia się następująco: Prof. Maria Magdalena Blombergowa – przewodnicząca, prof. Ryszard Dębski – wiceprzewodniczący i prof. Bogusława Urbaniak – sekretarz. W skład Prezydium Zarządu wszedł członek Wydziału II prof. Ryszard Skotnicki pełniąc funkcję skarbnika.

Na zebraniu majowym przedstawiła wykład prof. Anna Marciniak-Kajzer pt. *Średniowieczna kuchnia w optyce archeologa*, kandydująca na członka ŁTN.

W lutym 2012 r. Wydział II zorganizował sesję naukową z udziałem gości spoza Łodzi, poświęconą działalności naukowej profesora Andrzeja Abramowicza zmarłego w październiku 2011 r., profesora nauk historycznych o specjalności archeologia średniowieczna i historia archeologii; zaprezentowane zostały referaty naukowe z obszaru działalności naukowej Profesora.

Ponadto odbyły się zebrania sprawozdawczo-wyborcze w ramach poszczególnych Sekcji Wydziału II. Na zebraniu Sekcji Ekonomicznej, które odbyło się w czerwcu 2012 r. wykład pt. *Polityka społeczna i pomoc społeczna wobec starzenia się społeczeństwa Łodzi* przedstawił kandydujący do grona członków ŁTN prof. Jerzy Krzyszkowski.

Dwóch profesorów z Wydziału II, członków honorowych ŁTN – prof. Władysław Welfe i prof. Jerzy Kmiecinski przygotowują do publikacji opisy swoich dróg rozwoju naukowego w ramach cyklu publikacyjnego „Moja droga do nauki”.

Sprawozdanie sporządziła *Prof. dr hab. B. Urbaniak*, sekretarz Wydziału II

Wydział III Nauk Matematyczno-Przyrodniczych

Wydział działał w składzie:

przewodniczący – prof. dr hab. Janusz Markowski
wiceprzewodniczący – prof. dr hab. Witold Ciesielski – do 24.05.2012
prof. dr hab. Joanna Wibig – od 24.05.2012
sekretarz – prof. dr hab. Andrzej Kononowicz – do 24.05.2012
prof. dr hab. Witold Ciesielski – od 24.05.2012

W strukturach Wydziału są następujące Komisje:

Komisja Biologiczna

przewodniczący – prof. dr hab. Adam Jaworski
sekretarz – prof. dr hab. Barbara Różalska

Komisja Chemiczna

przewodniczący – prof. dr hab. Janusz Zakrzewski – do 19.12.2012
prof. dr hab. Jarosław Lewkowski – od 19.12.2012
sekretarz – dr Konrad Kowalski

Komisja Geograficzna

przewodniczący – prof. dr Krzysztof Kozuchowski
sekretarz – prof. nadzw. dr hab. Paweł Jokiel

Komisja Krystalografii

przewodniczący – prof. dr hab. Grzegorz Bujacz
sekretarz – dr Waldemar Maniukiewicz

Komisja Matematyczno-Fizyczna

przewodniczący – prof. dr hab. Julian Ławrynowicz

sekretarz – prof. nadzw. dr hab. Ilona Zasada
dr Aleksandra Baszczyńska – od 5.07 2012

Wydział w roku sprawozdawczym liczył 84 członków.

W okresie sprawozdawczym Wydział był organizatorem 2 posiedzeń naukowych.

1. W dniu 24.05. 2012 r. posiedzenie sprawozdawczo-wyborcze z prezentacją dorobku naukowego i osiągnięć organizacyjnych 5 kandydatów na członków ŁTN (dr hab. Iwona A. Jazdzewska prof. UŁ, dr hab. Elżbieta M. Szkarłat prof. UŁ, dr hab. Anita M. Wolaniuk prof. UŁ, dr hab. Bogdan Włodarczyk prof. UŁ, dr hab. Ireneusz Majsterek prof. UM). W wyniku przeprowadzonych wyborów (w II terminie) wyłonione zostały władze Wydziału III Nauk Matematyczno-Przyrodniczych na kadencję 2012–2015, w składzie:

przewodniczący – prof. dr hab. Janusz Markowski
wiceprzewodnicząca – prof. dr hab. Joanna Wibig
sekretarz – prof. dr hab. Witold Ciesielski

2. W dniu 6 grudnia 2012 r. z referatem naukowym dr hab. prof. nadzw. UŁ Adama Balda *Przewodnictwo elektryczne roztworów elektrolitów*.

Działalność organizacyjna:

– prof. dr hab. Witold Ciesielski wygłosił wykład dla Doktorantów Łódzkich Uczelni.

– Panowie Profesorowie: prof. dr hab. Leszek Wojtczak i prof. dr hab. Julian Ławrynowicz zostali Członkami Honorowymi ŁTN, a prof. dr hab. Romuald Olaczek otrzymał Nagrodę Naukową Łódzkiego Towarzystwa Naukowego za całokształt działalności naukowej ze szczególnym uwzględnieniem publikacji poświęconych polskim obszarom chronionym.

– W skład Prezydium Zarządu ŁTN weszło 3 członków Wydziału III (prof. dr hab. S. Liszewski – prezes, prof. dr hab. W. M. Krajewska – sekretarz generalny, prof. dr hab. A. Różalski zastępca sekretarza generalnego).

– Pani prof. dr hab. Janina Jakubowska-Gabara została wybrana członkiem Komisji Rewizyjnej ŁTN.

Komisja Biologiczna nie podjęła działalności w roku sprawozdawczym.

Sekretarz Wydziału III
Prof. dr hab. Witold Ciesielski

Przewodniczący Wydziału III
Prof. dr hab. Janusz Markowski

Prace w komisjach:

Komisja Geograficzna

Komisja Geograficzna Wydziału III ŁTN w 2012 roku działała w składzie:

Prof. dr hab. Krzysztof Kożuchowski – Przewodniczący
Prof. dr hab. Paweł Jokiel – Sekretarz

W okresie sprawozdawczym odbyło się jedno posiedzenie naukowe: 14 lutego 2012 roku – dr Jacek Forsyś z Katedry Badań Czwartorzędowego WNG Uniwersytetu Łódzkiego wygłosił odczyt nt. *Zapis zmian środowiska przyrodniczego późnego wistulianu i holocenu w osadach torfowisk okolic Łodzi*. W spotkaniu uczestniczyły 32 osoby, w tym 4 członków Towarzystwa.

W okresie sprawozdawczym, przyjęto w poczet Komisji Geograficznej Wydziału III ŁTN czterech nowych członków: dr hab. Iwonę Jażdżewską prof. UŁ, dr hab. Elżbietę Szkurłat prof. UŁ, dr hab. Bogdana Włodarczyka prof. UŁ, dr hab. Anitę Wolaniuk prof. UŁ.

Sekretarz Komisji
Prof. Paweł Jokiel

Przewodniczący Komisji
Prof. Krzysztof Kożuchowski

Komisja Chemiczna

W dniu 19 grudnia 2012 r. w Sali Rady Wydziału Chemii przy ul. Tamka 12 odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze Komisji Chemicznej Wydziału III Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, na którym podsumowano dotychczasową działalność Komisji Chemicznej i przeprowadzono wybory nowego przewodniczącego. W zebraniu uczestniczyły następujące osoby: prof. Romuald Skowroński, prof. Henryk Piekarski, prof. Edward Bald, prof. Witold Ciesielski, prof. UŁ Adam Bald, prof. UŁ Jarosław Lewkowski. Zebranie prowadził prof. W. Ciesielski, który zgłosił kandydaturę prof. UŁ Jarosława Lewkowskiego na przewodniczącego Komisji Chemicznej. Przeprowadzono tajne głosowanie w wyniku którego prof. UŁ Jarosław Lewkowski uzyskał 6 głosów TAK. Prof. UŁ Jarosław Lewkowski podziękował za poparcie i obiecał zwiększenie aktywności Komisji Chemicznej w następnych latach.

Prof. dr hab. Witold Ciesielski

Komisja Krystalograficzna

Komisja nie nadesłała sprawozdania z działalności w roku 2012.

Komisja Matematyczno-Fizyczna

W okresie sprawozdawczym odbyły się cztery posiedzenia Komisji Matematyczno-Fizycznej ŁTN. W trakcie posiedzeń zreferowano 32 prace. W okresie sprawozdawczym ukazały się 3 volumeny *Recherches sur les déformations*.

W związku z upływem kadencji na posiedzeniu w dniu 5.07.2012 roku wybrano prof. dr hab. Juliana Ławrynowicza na Przewodniczącego Komisji na kadencję 2012–2015. Na posiedzeniu w dniu 29.11.2012 roku wybrano na Sekretarza Komisji dr Aleksandrę Baszczyńską – współpracownika Komisji Matematyczno-Fizycznej ŁTN.

Aleksandra Baszczyńska

Sekretarz Komisji Matematyczno-Fizycznej

5 lipca 2012 r. odbyło się posiedzenie Komisji Matematyczno-Fizycznej Wydziału III ŁTN z następującym porządkiem dziennym:

1. Wybór przewodniczącego zebrania.
2. Wspomnienie prof. Juliana Ławrynowicza o członkach Redakcji *Biuletynu ŁTN* śp. Profesorze Hansie Grauerce, członku zwyczajnym Akademii Nauk w Getyndze oraz śp. Profesorze Promarzu M. Tamrazowie, członku rzeczywistym Narodowej Akademii Nauk Ukrainy.
3. Sprawozdanie Sekretarza Komisji za okres trzyletni w związku z upływem kadencji. Dyskusja nad sprawozdaniem.
4. Wybór Przewodniczącego na nową kadencję 2012–2015.
5. Przedstawienie przez prof. Claude'a Surry'ego i Leszka Wojtczaka do druku w serii *Recherches sur les déformations* (*Rech. déform.*) ich prac wspólnych, pt. a) *Historical remarks on Falk variational inequalities. Finite element solution error*, b) *Historical remarks on the filtration problems. Baiocchi – Duvaut solutions* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowania.
6. Przedstawienie przez prof. Leszka Wojtczaka do druku w serii *Rech. déform.* prac Stanisława Bednarka (Łódź), pt. a) *New construction of the self-powered magneto-hydrodynamic motors*, b) *Buoyancy bubble foil* (ref. Autor). Dyskusja i głosowania.
7. Przedstawienie przez prof. Juliana Ławrynowicza do druku w serii *Rech. déform.* prac: a) Kazimierza Jezuity (Warszawa), pt. *Division algebras and geometric algebras versus Minkowski space*, b) Krzysztofa Pomorskiego (Kraków) oraz Piotra Tempczyka i Przemysława Prokopowa (Warszawa), pt. *Transport properties of a multi-pendulum system* (ref. przedstawiający). Dyskusja i głosowania.
8. Wolne wnioski.

Sekretarz Komisji
(dr hab. Ilona Zasada)

Przewodniczący Komisji
(prof. dr hab. Julian Ławrynowicz)

29 listopada 2012 r. odbyło się posiedzenie Komisji Matematyczno-Fizycznej Wydziału III ŁTN z następującym porządkiem dziennym:

1. Informacja Przewodniczącego Komisji o dwóch nowych profesorach tytułarnych wśród naszych członów zwyczajnych: prof. UŁ dr hab. Ilonie Zasadzie i prof. UŁ dr. hab. Andrzeju Łuczaku.

2. Wybór Sekretarza Komisji na nową kadencję 2012–2015.

3. Informacja o zastąpieniu przez László Kozmę i Lajos Tamássy'ego (Debrecen) ich prac przedstawionych do druku w serii *Rech.déform.* 15 grudnia 2011 r. ich pracą wspólną pt. *Some questions of metric differential geometries*, zawierającą te same wyniki.

4. Informacja o przygotowaniu przez Yurija B. Zelinskiego (Kijów) i Juliana Ławrynowicza do druku w serii *Rech. déform.* artykułu wspomnieniowego pt. *Late Profesor Promarz Tamrazov (1933–2012) and 20 years of scientific cooperation Łódź-Kyiv*.

5. Przedstawienie przez prof. Claude'a Surry'ego do druku w serii *Rech. déform.* pracy własnej pt. *Developments of computing of the inhomogeneous Dirichlet problem* (ref. prof. Leszek Wojtczak). Dyskusja i głosowanie.

6. Przedstawienie przez prof. Leona Mikołajczyka do druku w serii *Rech. déform.* pracy Andrija Targonskiego (Żytomierz), pt. *Extremal problems for partially nonoverlapping domains on equiangular systems of points* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

7. Przedstawienie przez prof. Zbigniewa Jakubowskiego do druku w serii *Rech. déform.* pracy Dominiki Klimek-Smęt i Andrzeja Michalskiego (Lublin), pt. *Jacobian estimates for harmonic mappings generated by convex conformal mappings* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

8. Przedstawienie przez prof. Ilonę Zasadę do druku w serii *Rech. déform.* pracy Savvasa Mitridisa, Dimitry Georgakaki i Haritona Polatoglou (Thessaloniki), pt. *Finite element study of the metrological aspects of Atomic Force Microscope cantilevers* (ref. Przedstawiająca). Dyskusja i głosowanie.

9. Przedstawienie przez prof. Adama Paszkiewicza do druku w serii *Rech. déform.* pracy Ralitzy K. Kovachevej (Sofia), pt. *Rational Chebyshev approximants – the real case: asymptotic distribution of alternation points, zeros and free poles* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

10. Przedstawienie przez prof. Andrzeja Łuczaka do druku w serii *Rech.déform.* pracy Sergeia A. Plaksy (Kijów) i Vitalija S. Szpakowskiego (Żytomierz), pt. *A description of spatial potential fields by means of monogenic functions in infinite-dimensional spaces with a commutative multiplication* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

11. Przedstawienie przez prof. Marka Monetę do druku w serii *Rech. déform.* pracy Tomasza Kapitaniaka, Anny Karmazyn i Andrzeja Polki

(Łódź), pt. *Vectors of a square matrix in \mathbb{R}^n* (ref. mgr Anna Karmazyn). Dyskusja i głosowanie.

12. Przedstawienie przez prof. Juliana Ławrynowicza do druku w serii *Rech. déform.* pracy Jurija B. Zelinskiego, Maksima V. Tkaczuka i Bogdana A. Klimczuka (Kijów), pt. *Integral geometry and Mizel's problem* (ref. przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

13. Wolne wnioski.

Sekretarz Komisji
(dr hab. Ilona Zasada)

Przewodniczący Komisji
(prof. dr hab. Julian Ławrynowicz)

6 grudnia 2012 r. odbyło się posiedzenie Komisji Matematyczno-Fizycznej Wydziału III ŁTN z następującym porządkiem dziennym:

1. Informacja o modyfikacji tytułu pracy Stefano Marchiafavy (Rzym) przedstawionej do druku w serii *Recherches sur les déformations* 24 listopada 2011 r. z zachowaniem tej samej treści. Aktualny tytuł: *Twistor theory for CR-quaternionic manifolds. A report.*

2. Przedstawienie przez prof. Juliana Ławrynowicza do druku w serii *Rech. déform.* pracy Zhi-dong Zhanga (Shenyang, ChRL) i Normana H. Marcha (Oxford), pt. *Conformal invariance in the three-dimensional (3D) Ising model and quaternionic geometric phase in quaternionic Hilbert space I-III* (ref. przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

3. Przedstawienie przez prof. Leszka Wojtczaka do druku w serii *Rech. déform.* pracy Jacquesa H.H. Perka (Stillwater, Oklahoma), pt. *Erroneous solution of three-dimensional (3D) simple orthorhombic Ising lattices I-III* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

4. Przedstawienie przez prof. Leona Mikołajczyka do druku w serii *Rech. déform.* pracy Andrija Bryduna, Andrija Khrystyanyna i Andrija Kondratyuka (Lwów), pt. *On simultaneous regular growth of the modulus and argument of an entire function* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

5. Przedstawienie przez prof. Zbigniewa Jakubowskiego do druku w serii *Rech. déform.* pracy Bogdana Bojarskiego (Warszawa), Vladimira Gutlyanskiego i Vladimira Ryazanova (Donieck), pt. *On the Dirichlet problem for general degenerate Beltrami equations* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

6. Przedstawienie przez prof. Władysława Wilczyńskiego do druku w serii *Rech. déform.* pracy Aleksandra Bakhtina i Iryny Denegi (Kijów), pt. *Addendum to a theorem on extremal decomposition of the complex plane* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

7. Przedstawienie przez prof. Jakuba RembIELińskiego do druku w serii *Rech. déform.* pracy Janusza Gareckiego (Szczecin), pt. *An interesting property of Friedman universes* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

8. Przedstawienie przez prof. Adama Paszkiewicza do druku w serii *Rech. déform.* pracy Olega Gerusa (Żytomierz), pt. *An estimate for the modulus of continuity of a quaternion singular Cauchy integral on a regular surface* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

9. Przedstawienie przez prof. Juliana Ławrynowicza do druku w serii *Rech. déform.* prac: a) własnej, wspólnej z Kiyoharu Nôno (Fukuoka), Daiki Nagayamą i Osamu Suzukim (Tokio), pt. *Noncommutative Galois theory on nonion algebra and $su(3)$ with application to constructions of quark models* (ref. przedstawiający), b) Krzysztofa Pomorskiego (Kraków) i Przemysława Prokopowa (Warszawa), pt. *Numerical solution of nearly time-independent Ginzburg-Landau equations for various superconducting structures I-II* (ref. mgr K. Pomorski). Dyskusja i głosowania.

10. Wolne wnioski.

Sekretarz Komisji
(dr Aleksandra Baszczyńska)

Przewodniczący Komisji
(prof. dr hab. Julian Ławrynowicz)

13 grudnia 2012 r. odbyło się posiedzenie Komisji Matematyczno-Fizycznej Wydziału III ŁTN z następującym porządkiem dziennym:

1. Przedstawienie przez prof. Leszka Wojtczaka do druku w serii *Rech. déform.* pracy Stanisława Bednarka (Łódź), pt. *Basic optical illusions caused by motion* (ref. Autor). Dyskusja i głosowanie.

2. Przedstawienie przez prof. Leona Mikołajczyka do druku w serii *Rech. déform.* pracy Oksany Kostiuk i Mykoły Zabolotsky'ego (Lwów), pt. *Regular growth of entire functions of order zero* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

3. Przedstawienie przez prof. Zbigniewa Jakubowskiego do druku w serii *Rech. déform.* pracy Oleny Karupu (Kijów), pt. *On some properties of integral moduli of smoothness of conformal mappings* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

4. Przedstawienie przez prof. Władysława Wilczyńskiego do druku w serii *Rech. déform.* pracy Vladimira M. Miklyukova (Jonkers, New York), pt. *On local approximation of functions in anisotropic spaces* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

5. Spotkanie przy oplatku i świąteczny pokaz prof. Stanisława Bednarka.

6. Przedstawienie przez prof. Ilonę Zasadę do druku w serii *Rech. déform.* pracy Iwony Łuźniak i Anny Urbaniak-Kucharczyk (Łódź), pt. *Some*

magnetic properties of bilayers with rough and disordered interfaces (ref. dr Iwona Łuźniak). Dyskusja i głosowanie.

7. Przedstawienie przez prof. Adama Paszkiewicza do druku w serii *Rech. déform.* pracy Andrija O. Kuryliaka, Olega B. Skaskiva i Igora E. Chyzhykova (Lwów), pt. *Baire categories and Wiman's inequality for analytic functions* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

8. Przedstawienie przez prof. Andrzeja Łuczaka do druku w serii *Rech. déform.* pracy Marty Bordulyak (Lwów), pt. *On l-index boundedness of Weierstass σ -function* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

9. Przedstawienie przez prof. Juliana Ławrynowicza do druku w serii *Rech. déform.* prac: a) Pierre Dolbeaulta (Paryż), pt. *On quaternionic functions*, b) Oksany Muliawy, Myroslava Sheremety i Oksany Sumyk (Lwów), pt. *Relation between the maximum modulus and the maximal term of Dirichlet series in terms of a convergence class* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowania.

10. Wolne wnioski.

Sekretarz Komisji
(dr Aleksandra Baszczyńska)

Przewodniczący Komisji
(prof. dr hab. Julian Ławrynowicz)

Wydział IV Nauk Medycznych

W roku 2012 Wydział odbył trzy posiedzenia naukowe, które miały miejsce w następujących dniach i na których wygłoszono następujące referaty:

25.01.2012 r.

Alkohol a przewód pokarmowy – korzyści i ryzyko – dr hab. n. med. Anita Gąsiorowska

31.05.2012 r.

Stąd do wieczności – historia nie tylko filmowa (problemy starzenia się) – dr hab. n. med. Adam Gesing

Na tym samym posiedzeniu odbyły się wybory Zarządu Wydziału na nową kadencję: wybrani zostali: prof. dr hab. n. med. Marek Pawlikowski jako przewodniczący, prof. dr hab. n. med. Ryszard Markert jako zastępca przewodniczącego oraz prof. dr hab. n. med. Teresa Pajszczyk-Kieszkie-wicz jako sekretarz.

22.10.2012 r.

Posiedzenie poświęcone pamięci Prof. dr hab. Józefa Sieroszewskiego:

1. *Słowo wstępne* – prof. dr hab. Stanisław Liszewski, Prezes ŁTN
2. *Profesor Józef Sieroszewski – lekarz, nauczyciel akademicki, członek* – prof. dr hab. med. Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz.
3. *Mój pierwszy szef* – pani Krystyna Kosmalska.
4. *Dyskusja i wspomnienia* – prowadzenie prof. dr hab. n. med. Marek Pawlikowski.

W czasie zebrania wręczono Rodzinie prof. Józefa Sieroszewskiego książeczkę z cyklu Sylwetki Łódzkich Uczonych.

W roku sprawozdawczym Wydział zarekomendował jako nowego członka ŁTN jedną osobę, prof. dr. hab. n. med. Piotra Smolewskiego, który został przyjęty przez Zarząd ŁTN w poczet członków Towarzystwa.

W grudniu br. Wydział poniósł dotkliwą stratę: zmarła Profesor Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz, wieloletni, niezwykle zasłużony sekretarz Wydziału, Członek Honorowy naszego Towarzystwa, laureatka Nagrody Naukowej i Medalu ŁTN.

Przewodniczący Wydziału IV
Prof. dr hab. Marek Pawlikowski

Wydział V Nauk Technicznych

Działalność Wydziału V Nauk Technicznych ŁTN:

I. W dniu 4 czerwca 2012 r. odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Członków Wydziału V ŁTN w trakcie którego dokonano wyboru Władz Wydziału na kadencję 2012–2015. Na Przewodniczącego Wydziału wybrano prof. dr. Andrzeja Koziarskiego, a na członków Zarządu Wydziału: prof. dr. hab. Andrzeja Heima, prof. dr. hab. Krzysztofa Januszkiewicza, prof. dr. hab. Marię Kotelko, prof. dr. hab. Dorotę Kozanecką, doc. dr. Janusza Lipińskiego, któremu powierzono obowiązki Sekretarza Wydziału. Funkcję Zastępcy Przewodniczącego powierzono prof. dr hab. Andrzejowi Heimowi.

II. W roku 2012 Zarząd Wydziału V zorganizował następujące sesje referatowe:

1. Prof. dr hab. Edward Jezierski na temat *Od impedancji elektrycznej do impedancji sterowania robotów* w dniu 16 stycznia 2012 r. z udziałem 19 uczestników.
2. Prof. dr hab. Andrzej Kanicki na temat *Modelowanie systemów elektromagnetycznych w stanach ustalonych i nieustalonych* w dniu 4 czerwca 2012 r. z udziałem 28 uczestników.

3. Prof. dr hab. Stanisław Ledakowicz na temat *Usuwanie rtęci ze ścieków – wyniki badań laboratoryjnych i zastosowanie w przemyśle* w dniu 26 listopada 2012 r. z udziałem 18 uczestników.

III. W roku 2012 Wydział V zaopiniował przyjęcie nowych członków zwyczajnych ŁTN w osobach:

1. prof. dr hab. Edward Jeziński – posiedzenie administracyjne Wydziału w dniu 16 stycznia 2012 r. Członkowie wprowadzający: prof. dr hab. Maciej Pawlik, prof. dr hab. Franciszek Mosiński,

2. prof. dr hab. Andrzej Kanicki – posiedzenie administracyjne Wydziału w dniu 4 czerwca 2012 r. Członkowie wprowadzający: prof. dr hab. Maciej Pawlik, prof. dr hab. Franciszek Mosiński,

3. prof. dr hab. Stanisław Ledakowicz – posiedzenie administracyjne Wydziału w dniu 26 listopada 2012 r. Członkowie wprowadzający: prof. dr hab. Czesław Strumiłło, prof. dr hab. Andrzej Heim.

W dniu 20 sierpnia 2012 r. odszedł z naszego grona prof. dr hab. Marian Suchar.

Sekretarz Wydziału V
Prof. WSInf. dr Janusz Lipiński

Wydział VI **Sztuki i Nauk o Sztuce**

1. Władze Wydziału VI

Zarząd Wydziału VI do końca maja 2012 roku pracował w następującym składzie:

prof. Ryszard Hunger	– przewodniczący
prof. nadzw. dr hab. Małgorzata Leyko	– wiceprzewodnicząca
prof. nadzw. dr Krystyna Juszyńska	– sekretarz

Po wyborach nowych władz Wydziału, które odbyły się w dniu 29 maja 2012 skład Zarządu przedstawia się następująco:

prof. nadzw. dr Krystyna Juszyńska	– przewodnicząca
prof. Andrzej Jocz	– wiceprzewodniczący
prof. nadzw. dr hab. Marek Pabich	– sekretarz

II. Członkowie:

Obecnie Wydział VI. liczy 25 członków.

Prof. Tadeusz Chmielewski zmarł 17.10. 2012.

W lutym 2012 do Wydziału VI przyjęto dr inż. arch. Joannę Olenderek, prof. PŁ.

III. Zebrania Wydziału

W roku 2012 Wydział VI zorganizował cztery zebrania naukowe.

1. 24 stycznia 2012 – prof. Ryszard Hunger – *Obrazy muzyką malowane*

Zebranie zorganizowano z okazji 70. urodzin prof. Ryszarda Hungera. W uznaniu osiągnięć artystycznych w dziedzinie sztuk plastycznych i działalności na rzecz ŁTN wydano publikację pt. *Profesor Ryszard Hunger poświęconą Jubilatowi pod redakcją G. Sztabińskiego w serii „Sylwetki łódzkich uczonych”* (ŁTN, Łódź 2011) z tekstami: Grzegorza Sztabińskiego, Janusza K. Głowackiego, Piotra Stachlewskiego i wierszem Andrzeja Jocza, opatrzone wstępem Stanisława Liszewskiego.

Prof. dr hab. Grzegorz Sztabiński przedstawił sylwetkę artystyczną prof. Ryszarda Hungera oraz jego osiągnięcia artystyczne w kolejnych okresach twórczości, które można określić cyklami obrazów artysty: 1) *Okna*, 2) *Koniec drogi*, 3) *Imago*. Szerzej na temat idei artystycznych, przemian i poszukiwania środków wyrazu przez artystę można przeczytać w wyżej wymienionej publikacji.

W trakcie spotkania miała miejsce prezentacja filmu pt. *Kolory muzyką malowane* autorstwa Leszka Orlewicza, ukazującego prof. Ryszarda Hungera w pracowni malarstwa, wyjaśniającego rozumienie koloru oraz różnych jego aspektów i kontekstów, podczas wystawy w ASP (październik 2010) i benefisu w ŁDK (maj 2010).

2. 29 maja 2012 – prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Joanna Olenderek – *Architektura modernistyczna Łodzi*

Prof. nadzw. dr hab. Joanna Olenderek omówiła uwarunkowania i okoliczności rozwoju Łodzi w latach 1918–1939 oraz sposób planowania rozwoju i restrukturyzacji miasta. Prof. J. Olenderek podkreśliła wartość artystyczną i różnorodność obiektów modernistycznych w Łodzi okresu międzywojennego oraz ich wartość znaczeniową.

3. 23 października 2012 – prof. Grzegorz Sztabiński – prezentacja XII tomu *Art Inquiry* zatytułowanego *Artistic allergies*

Zaprezentowany tom poświęcony jest opisaniu niektórych odmian alergii artystycznych, które miały miejsce w różnych dziedzinach sztuki, teoriach artystycznych i estetyce.

4. 27 listopada 2012 – prof. Ewelina Nurczyńska-Fidelska – prezentacja książki *Polska klasyka literacka według Andrzeja Wajdy*

Prof. Ewelina Nurczyńska-Fidelska omówiła metody interpretacji dzieła literackiego w dziele filmowym. Zwróciła uwagę na niezwykłą

intuicję Andrzeja Wajdy i umiejętność wyrażania tekstu scenami filmowymi o znaczeniu symbolicznym. Wyjątkowa wrażliwość estetyczna reżysera przyczynia się do budowy obrazów, który powstaje w wyniku indywidualnej transformacji tekstu.

IV. Wydawnictwa

Wydział VI publikuje czasopismo (rocznik) „Art Inquiry” (wydawnictwo ŁTN), poświęcone różnym aspektom sztuki we współczesnym świecie. W roku 2012 ukazał się tom XIV zatytułowany *Performative aspects of art*. Redaktorem naczelnym pisma jest prof. dr hab. Grzegorz Sztabiński, a recenzentem tomu jest dr hab. Michał Ostrowicki z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Czasopismo „Art Inquiry” znajduje się na Ministerialnej Liście Czasopism Punktowanych (9 punktów).

V. Udział w działalności ogólnej ŁTN

Członkowie Wydziału VI brali udział w różnych pracach i uroczystościach organizowanych przez Zarząd ŁTN takich, jak:

1. *Koncert Noworoczny* (09.01.2012) w Filharmonii Łódzkiej w wykonaniu orkiestry Akademii Muzycznej z udziałem solistów – pedagogów i studentów Akademii Muzycznej w Łodzi.

2. XII Festiwal Nauki, Techniki i Sztuki (16–23.04.2012):

– Zajęcia warsztatowe z rzeźby prowadzone przez prof. Andrzeja Joczka w Instytucie Architektury PŁ.

– 23 kwietnia 2012 r. w kościele ewangelicko-augsburskim św. Mateusza w Łodzi odbył się Koncert Chórów Akademickich na zakończenie XII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki z udziałem zaproszonych gości: Chóru Politechniki Warszawskiej oraz Chóru Uniwersytetu Świętokrzyskiego w Kielcach. Koncert został zorganizowany przez prof. Annę Domańską z Akademii Muzycznej w Łodzi, która jednocześnie dyrygowała Chórem Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

3. W ramach II konferencji z cyklu PANORAMA ŁÓDZKIEJ NAUKI 8 listopada 2012 roku w siedzibie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego prof. Małgorzata Leyko wygłosiła wykład *Szpera 42: przeszłość – teatr – współczesność*.

4. Wykłady dla doktorantów łódzkich uczelni – 29.03.2012 roku prof. nadzw. Joanna Olenderek wygłosiła odczyt pod tytułem *Ach ten urokliwy łódzki modernizm w architekturze XX wieku*

VI. Odznaczenia

Prof. dr Krystyna Juszyńska została odznaczona Medalem ŁTN.

Prof. Ewelina Nurczyńska-Fidelska została honorowym członkiem ŁTN.

VII. Plany rozszerzenia składu osobowego Wydziału VI

Omówiono potrzebę rozszerzenia Wydziału VI Sztuki i Nauk o Sztuce Łódzkiego Towarzystwa Naukowego i przyjęcia nowych członków.

Zaproponowano kandydatury: prof. nadzw. dr hab. Tomasza Majewskiego z UŁ, prof. nadzw. dr hab. Piotra Sitarskiego z UŁ, dr hab. inż. arch. Bartosza Walczaka z PŁ.

Sekretarz Wydziału VI
Prof. dr hab. Marek Pabich

4. SPRAWOZDANIE Z XII FESTIWALU NAUKI, TECHNIKI I SZTUKI W ŁODZI 13–23 KWIETNIA 2012 ROKU

XII Festiwal Nauki, Techniki i Sztuki w roku 2012 odbył się w trzecim tygodniu kwietnia w dniach 16–23. Hasło Festiwalu 2012 *Z wiedzą do sukcesu*. Hasło to miało zachęcić wszystkich, ale przede wszystkim ludzi młodych, do których przede wszystkim imprezy festiwalowe są adresowane, do kształcenia, zdobywania wiedzy, jej pogłębiania, rozwijania talentów i umiejętności, wzbogacania wiedzy i kompetencji, rozbudzania w sobie nowych zainteresowań, poszukiwania nowych dróg twórczego rozwoju. Organizatorzy Festiwalu wierzą, iż wiedza i kompetencje w połączeniu z pracowitością to klucz do sukcesów. Festiwal, jak w latach poprzednich promował postawy otwartości, ciekawości świata, chęci poznawania nowych ludzi ich poglądów i opinii, czyli postawy niezwykle ważne w dzisiejszych czasach. Specyfiką łódzkich festiwali jest to, iż trzy dziedziny aktywności twórczej: badawcza, wynalazcza i artystyczna są traktowane równorzędnie.

1. Cele Festiwalu

Cele łódzkiego Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki od początku jego organizowania pozostają niezmiennie, zmienia się natomiast wykaz imprez, do ich specyfiki dostosowywane są formy przekazu. Festiwal jest imprezą promującą i popularyzującą różne dziedziny i dyscypliny nauki i sztuki. Ważną misją Festiwalu, do przekazania ludziom młodym, największej liczebno grupie uczestników, jest wskazanie na konieczność prezentowania postawy twórczej, otwartości na wiedzę, potrzebę ciągłego jej pogłębiania i uzupełniania, poszerzania horyzontów myślenia, korzystania z osiągnięć różnych dyscyplin naukowych, odkryć i wynalazków technicznych oraz przeżywania twórczości artystycznej.

Głównym celem XII Festiwalu była promocja i popularyzacja osiągnięć łódzkiej nauki, techniki i sztuki wśród mieszkańców miasta i regionu. Realizacji tego celu służyły liczne imprezy festiwalowe. Niemniej ważnym celem, jaki stawiali sobie organizatorzy festiwalu była prezentacja łódzkich wyższych uczelni i placówek badawczych, rezultatów badań w nich prowadzonych, sal wykładowych, laboratoriów, sal ćwiczeniowych. Każdy ciekawy tych „świętyń wiedzy” mógł w czasie imprez festiwalowych zwiedzić je i zapoznać się z projektami badawczymi i programami dydaktycznymi tam realizowanymi. Podczas Festiwalu w uczelniach i instytutach PAN otwarto drzwi dla wszystkich chętnych wejścia do laboratoriów naukowych i dydaktycznych oraz pracowni artystów i zapoznania się z tematyką badaw-

czą i metodami dydaktycznymi, a także sposobami realizacji wizji i pomysłów twórczych. Ta forma promocji była szczególnie kierowana do młodzieży szkół, zwłaszcza średnich, która swoją przyszłość łączy ze szkołami wyższymi.

Tradycyjnym celem łódzkich festiwali jest integracja środowiska akademickiego Łodzi i to zarówno wewnętrzna, jak i zewnętrzna, czyli ze społeczeństwem miasta i regionu. Ten cel realizowano głównie w drodze organizacji wspólnych imprez festiwalowych (Teatr Jaracza, Filharmonia) oraz zaangażowaniu pracowników naukowych łódzkich uczelni i instytutów. W przygotowaniu XII edycji Festiwalu udział wzięli pracownicy naukowcy oraz studenci, którzy zorganizowali dla mieszkańców Łodzi i regionu ponad 330 imprez festiwalowych.

Tradycyjnie XII Festiwal Nauki, Techniki i Sztuki promuje także Łódź jako miasto uniwersyteckie.

Imprezy XII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki były kierowane do wszystkich mieszkańców Łodzi i regionu, szczególnie jednak ich odbiorcami byli młodzież szkół średnich, mieszkańcy w wieku emerytalnym, zwłaszcza słuchacze licznych w Łodzi *Uniwersytetów Trzeciego Wieku*, zainteresowani nowymi odkryciami nauki i wynalazkami, a także twórczością pracowników i studentów uczelni artystycznych. Największe zainteresowanie programem Festiwalu jak w latach poprzednich wykazały szkoły podstawowe, gimnazja oraz licea łódzkie i regionu.

2. Organizacja Festiwalu

Organizatorem XII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki, podobnie jak w latach ubiegłych, było Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Głównymi sponsorami byli Urząd Miasta Łodzi i Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Przygotowanie merytoryczne imprez spoczywało na wyższych uczelniach i instytutach naukowych (w tym PAN), Naczelnej Organizacji Technicznej, łódzkich muzeach i innych instytucjach związanych z nauką i sztuką Łodzi. Część merytoryczna imprez przygotowana została społecznie, co świadczy o ogromnym zaangażowaniu środowiska akademickiego Łodzi w propagowanie wiedzy i rozwoju intelektualnego wśród mieszkańców miasta i regionu. Jest to świadomy wkład środowiska akademickiego w rozwój naszego miasta. Zasada ta obowiązuje od początku organizowania festiwalu, czyli od 2001 roku. Na szczególne wyróżnienie zasługują studenci kół naukowych, którzy z własnej inicjatywy przygotowali pokazy i prezentacje w ramach imprez w uczelniach i podczas Pikniku Naukowego na terenie Manufaktury.

Odpowiedzialność za program i przebieg Festiwalu spoczywała na Komitecie Organizacyjnym, który został utworzony z uwzględnieniem

udziału przedstawicieli wyższych uczelni Łodzi, instytucji naukowych i naukowo-technicznych i kulturalnych, współorganizujących tę imprezę. Komitetowi przewodniczył prof. Antoni Różalski (UŁ). Członkami Komitetu byli (w porządku alfabetycznym): dr Dominika Byczkowska (UŁ), prof. Stefan Czyżewski (PWSFTviT), prof. Anna Domańska (Akademia Muzyczna), mgr Przemysław Fabjanowski (UML), dr Maria Finogenow (UŁ), prof. Janina Grzegorzcyk (UM), mgr inż. Jerzy Janisz – informatyk (Biuro Festiwalu), dr Edward Karasiński (dyrektor ŁTN), prof. Maria Kotelko (NOT), prof. Radzisław Kordek (UM), dr Jan Olejniczak (UŁ), mgr Cezary Pawlak (Muzeum Miasta Łodzi), prof. Maciej Pawlik (PŁ), prof. Henryk Piekarski (UŁ), prof. Bogusław Pikała (Akademia Muzyczna), prof. Marek Potrzebowski (CBMiM PAN), mgr Joanna Sadowska (Biuro Festiwalu), dr hab. Jerzy Słodowy (PŁ), prof. Krzysztof Śmięgielski (PŁ), prof. Zofia Uzelac (PWSFTviT), dr Przemysław Wachowski (ASP), mgr Tomasz Wasiak (PŁ), prof. Aleksander Welfe (PAN), dr Renata Wiertelak (UŁ), mgr Anna Winnicka (AHE), prof. Lucyna Woźniak (UM).

Komitet Organizacyjny spotkał się na posiedzeniu roboczym 15 marca 2012 r. w czasie którego podjęto decyzje niezbędne do przygotowania kolejnych etapów Festiwalu i jego realizacji. Dodatkowo 12 kwietnia 2012 r. przed otwarciem festiwalu Komitet zorganizował konferencję prasową dla łódzkich mediów, prezentując w szczególności program XII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki.

Stronę organizacyjną i koordynacyjną festiwalu zabezpieczało Biuro Festiwalowe i sekretariat, które działały w siedzibie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Dyrektorem organizacyjnym XII Festiwalu był dr Edward Karasiński, sekretariat prowadziła mgr Joanna Sadowska (odpowiedzialna również za prowadzenie strony internetowej Festiwalu). Przy organizacji Festiwalu pomagały pracownicy biura ŁTN: mgr Renata Antosik, mgr Violetta Józwiak, mgr Katarzyna Lelewska, Robert Kamiński. Za stronę techniczną i informatyczną odpowiadał mgr inż. Jerzy Janisz.

Powołany został również Komitet Honorowy XII Festiwalu, w skład którego weszli m.in. prezes Łódzkiego Towarzystwa Naukowego – prof. Stanisław Liszewski, metropolita łódzki – ks. abp Władysław Ziółek, ks. bp. Jan Cieślak – biskup ewangelicko-augsburski, prezydent Łodzi – Hanna Zdanowska, wojewoda łódzki – Jolanta Chelmińska, przewodniczący Rady Miejskiej Łodzi – Tomasz Kacprzak, członkowie Konferencji Rektorów Łódzkich Uczelni Publicznych i inni. Szczegółowy wykaz członków Komitetu Honorowego znajduje się w wydrukowanym programie Festiwalu.

Sponsorem Festiwalu, oprócz wyżej wymienionych Urzędu Miasta i Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego była Dalkia. Partnerami Festiwalu byli: Naczelna Organizacja Techniczna, Manufaktura, Radio Żak,

Akademickie Radio Uł Experimentarium, ms cafe, Telewizja Internetowa Lodman.

Patronami medialnymi byli TVP Łódź, Radio Łódź oraz *Dziennik Łódzki – Polska the Times*. Patronat medialny zapewnił szeroką relację prasową i telewizyjną oraz radiową. W *Dzienniku Łódzkim* codziennie pojawiały się artykuły pod redakcją red. Pawła Patory i współpracowników, informujące o przebiegu Festiwalu, a także zapowiadające kolejne imprezy festiwalowe. 13 kwietnia 2012 w specjalnym dodatku do *Dziennika* ukazał się szczegółowy program Festiwalu, który rozkolportowany został w ok. 100 tysiącach egzemplarzy. Łódzkie Towarzystwo Naukowe we własnym zakresie rozdystrybuowało kolejne 3 tysiące programów.

Przebieg Festiwalu relacjonowany był również w Łódzkich Wiadomościach Dnia. 12 kwietnia 2012 w TVP Info Łódź w programie *Twoje popołudnie z Telewizją Łódź* wystąpili na żywo dr Edward Karasiński oraz prof. Antoni Różalski. 16 kwietnia 2012 r. w programie Radia Uniwersyteckiego (nadającego przez Radio Łódź) wystąpił na żywo prof. Antoni Różalski. W obu audycjach zaprezentowano program Festiwalu. 29 kwietnia TVP Łódź wyemitowała program „Z wiedzą do sukcesu” w całości poświęconemu podsumowaniu Festiwalu. Bardzo aktywnie informowała o imprezach i pokazywała Festiwal na filmach w Internecie Łódzka Sieć Komputerowa TVi LODMAN. Studenckie Radio Żak, Radio Eska oraz Telewizja Toya również przeprowadzili wywiady z organizatorami i uczestnikami Festiwalu.

Promocja festiwalu odbywała się również w innych formach:

– wydano kalendarz festiwalowy na rok 2012. Został on rozpowszechniony w nakładzie 1000 egzemplarzy (głównie placówki oświatowe, szkoły wyższe, instytucje itd.),

– aktywnie działała strona internetowa www.festiwal.lodz.pl, gdzie oprócz elektronicznej bazy danych z programem Festiwalu zamieszczano również informacje o bieżących wydarzeniach,

– stworzono plakat promujący Festiwal (1000 sztuk) oraz plakaty i ulotki promujące poszczególne imprezy oraz piknik naukowy.

Festiwal Nauki, Techniki i Sztuki obok logo graficznego, posiada hejnał festiwalowy (sygnał muzyczny), który został skomponowany przez pracownika Akademii Muzycznej Macieja Staszewskiego i nagrany przez Orkiestrę Akademii Muzycznej. Sygnał ten był odtwarzany na centralnych imprezach festiwalowych.

3. Program Festiwalu i jego realizacja

Program Festiwalu składał się z dwóch grup imprez: centralnych, organizowanych poza obiektami wyższych uczelni i instytutów oraz imprez

zablokowanych w wymienionych niżej grupach tematycznych i realizowanych głównie na terenach wyższych uczelni i instytutów badawczych.

Bloki tematyczne XII Festiwalu:

- Przyroda wokół nas (16 imprez)
- Świat fizyki i chemii (24 imprezy)
- Gospodarka w kryzysie (16 imprez)
- Język polski i języki obce (19 imprez)
- Technika i technologia XXI wieku (53 imprezy)
- Poznaj siebie i otoczenie (41 imprez)
- Wyzwania współczesnej medycyny (6 imprez)
- Kultura i sztuka (32 imprezy)
- Matematyka i informatyka (25 imprez)
- Wycieczki w regionie (10 imprez)
- Nobliści 2011 (6 imprez)
- Poznaj łódzkie muzea (14 imprez)
- Imprezy towarzyszące (13 imprez)
- Piknik Naukowy (50 imprez)

Uroczysta inauguracja XII Festiwalu miała miejsce 16 kwietnia 2012 r. w sali obrad Rady Miasta Łodzi. Spotkanie otworzył przewodniczący Komitetu Organizacyjnego prof. dr hab. Antoni Różalski, witając przybyłych gości, m.in. przedstawiciele władz oraz rektorów łódzkich szkół wyższych. W uroczystym otwarciu udział wzięło kilkadziesiąt osób, m.in. Wojewoda Łódzki Jolanta Chelmińska i Vice Prezydent Miasta Łodzi Marek Cieślak, który wystąpili z okolicznościowym adresem oraz Vice Przewodnicząca Rady Miejskiej Łodzi Elżbieta Królikowska-Kińska. W drugiej części uroczystego otwarcia Festiwalu prof. dr hab. Antoni Różalski przedstawił kolejno zespoły badawcze i osoby, które w 2011 roku za swoje osiągnięcia naukowe, wynalazcze i artystyczne były wyróżnione na forum międzynarodowym lub ogólnopolskim. Przewodniczący Rady ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki przy Prezydencie Miasta Łodzi prof. dr hab. Stanisław Liszewski wręczył laureatom statuetki *Łódzkie Eureka* nadane przez Radę (autorem statuetki jest profesor Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi Jan Grodek). Przyznawanie tych wyróżnień przez Radę ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki przy Prezydencie Miasta Łodzi w drodze otwartego konkursu jest wypróbowanym sposobem promowania we własnym mieście osiągnięć naukowych i artystycznych, które zostały wcześniej wyróżnione przez niezależne ogólnopolskie lub międzynarodowe gremia. Statuetki *Łódzkie Eureka* otrzymali:

– mgr Andrzej Frydrych z Akademii Sztuk Pięknych im. W. Strzebińskiego w Łodzi za zdobycie II nagrody za dzieło *The shape of a sound I* na XI Festiwalu w Ourense w Hiszpanii pt. „Bielan Internacional de

Grabado Caixanova” oraz nominacji dzieła *Medytacja II* na XIV Międzynarodowym Biennale Małej Formy Graficznej i Ekslibrysu w Ostrowie Wielkopolskim;

– mgr Małgorzata Szymankiewicz z Akademii Sztuk Pięknych im. W. Strzemińskiego w Łodzi za reprezentowanie Polski na Międzynarodowej Wystawie pt. „Cztery pokoje” w Centrum Sztuki Współczesnej w Zamku Ujazdowskim w Warszawie, za zdobycie nagrody Polskiego Radia za osiągnięcie w dziedzinie kultury i sztuki w ramach konkursu „Kulturyści 2011”;

– Prof. dr hab. Ryszard Kluszczyński z Uniwersytetu Łódzkiego za nagrodę indywidualną I st. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w roku 2011 za osiągnięcia naukowe, w szczególności za wydanie książki *Sztuka interaktywna od dzieła do interaktywnego spektaklu* oraz za przygotowanie wystawy „United States of Europe”;

– Prof. dr hab. Adam Paszkiewicz z Uniwersytetu Łódzkiego za nagrodę indywidualną I st. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w roku 2011 za osiągnięcia naukowe, w szczególności za publikację *A complete characterization of coefficients of a.e. convergent orthogonal series and majorizing measures* oraz za nagrodę główną im. Stefana Banacha przyznaną przez Polskie Towarzystwo Matematyczne;

– Zespół naukowy kierowany przez prof. dr hab. Janusza Błasiaka (prof. Katarzyna Woźniak, prof. Tomasz Popławski, Prof. Tomasz Śliwiński, dr Renata Krupa) z Uniwersytetu Łódzkiego za nagrodę zespołową I st. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w roku 2011 za osiągnięcia naukowe uzyskaną za cykl 48 publikacji nt. „Zmienności genetycznej i reakcji na uszkodzenia DNA w komórkach prawidłowych i patologicznych”;

– Zespół naukowy kierowany przez prof. dr hab. Grzegorza Mlostonia (prof. J. Romański, dr Marcin Jasiński, dr Emilia Objalska) z Uniwersytetu Łódzkiego za nagrodę zespołową I st. Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w roku 2011 za osiągnięcia naukowe uzyskaną za cykl publikacji nt. „Badania strukturalne i rozwój metod syntezy heteroatomowych oraz heterocyklicznych o potencjalnym znaczeniu w biologii i medycynie”;

– Dr inż. Zdzisław Czapllicki oraz dr inż. Kazimierz Ruszkowski z Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich Oddział w Łodzi za osiągnięcia na międzynarodowych wystawach wynalazków (m.in. dyplom i złoty medal w Cluj-Napocze w Rumunii, dyplom i złoty medal w Inventicy w Rumunii, dyplom i srebrny medal w Sewastopolu na Ukrainie oraz dyplom i złoty medal z wyróżnieniem w Warszawie). Dr inż. Z. Czapllicki otrzymał też odznaczenie honorowe Prezesa Rady Ministrów za zasługi dla wynalazczości. Wynalazcy ci otrzymali wyróżnienia za opracowanie i opatentowanie oryginalnego sposobu zwłókniania słomy zbożowej. Wyróżnieni w krótkich wystąpieniach zaprezentowali swoje osiągnięcia.

Pierwszego dnia Festiwalu odbyło się w siedzibie ŁTN seminarium zatytułowane *Perspektyw komunikacyjne Łodzi*. Problematykę tę, a przede wszystkim plany rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i szanse na realizację tych planów przedstawili Vice Marszałek Sejmu i były Minister Infrastruktury Cezary Grabarczyk, Vice prezydent Miasta Łodzi i były Vice Minister Infrastruktury Radosław Stępień oraz specjalista w zakresie logistyki dr hab. Remigiusz Kozłowski, prof. nadzw. UŁ z Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego. W żywej dyskusji wzięło udział kilka osób, koncentrując uwagę na autostradach, realizacji przebudowy systemu kolei i szansach na wybudowanie kolei dużych prędkości, która będzie przebiegała zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami przez Łódź.

Artystyczne otwarcie Festiwalu odbyło się 16 kwietnia 2012 r. w Teatrze Jaracza, gdzie studenci Wydziału Aktorskiego Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi zaprezentowali spektakl pt. *Z Różewicza – dyplom* w reżyserii Zbigniewa Brzozy.

Drugiego dnia Festiwalu miał miejsce wykład rektorski, który wygłosił JM prof. dr hab. Włodzimierz Nykiel Rektor Uniwersytetu Łódzkiego. Tytuł wykładu: *Współczesne systemy podatkowe*. W dyskusji poruszono ważne kwestie dotyczące polityki podatkowej w różnych krajach.

18 kwietnia 2012 r. wieczorem, przy pełnej sali Filharmonii Łódzkiej, odbył się koncert festiwalowy. Wystąpiła orkiestra symfoniczna Akademii Muzycznej w Łodzi. Wykonano następujące utwory: Tadeusz Baird: *Colas Breugnon – suita w dawnym stylu*; Antonio Salieri: *Koncert C-dur na flet, obój i orkiestrę*; Carl Stamitz: *Koncert F-dur na fagot i orkiestrę*; Wolfgang Amadeusz Mozart: *Symfonia A-dur KV 201*. Dyrygował Marcin Wolniewski. Koncert prowadził Janusz Janyst z AM w Łodzi.

Siódmy już rok kontynuowany był blok *Nobliści*. W jego ramach odbyła się jedna prezentacja w siedzibie ŁTN *Niezłomne noblistki* o laureatkach pokojowej nagrody Nobla przygotowana przez pracownice Wydziału Stosunków Międzynarodowych i Politologii UŁ. Prezentacje pozostałych noblistów 2011 r. przedstawiono podczas imprez na uczelniach: Nagroda Nobla w dziedzinie fizjologii i medycyny na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska UŁ, z fizyki na Wydziale Fizyki i Informatyki Stosowanej UŁ, z chemii – dwie prezentacje na Wydziale Fizyki i Informatyki Stosowanej UŁ i na Wydziale Chemii UŁ, z ekonomii na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ, z literatury na Wydziale Filologii UŁ.

Z inicjatywy prezesa Łódzkiego Towarzystwa Naukowego prof. dr hab. Stanisława Liszewskiego zorganizowano w siedzibie Towarzystwa dyskusję nt. *Łódzka Metropolia Miejska. Korzyści czy straty*. Wprowadzenie do dyskusji wygłosił prof. dr hab. Stanisław Liszewski (Wydział Nauk Geograficznych UŁ, Koordynator Konsorcjum badawczego *Łódzka Metropolia*) oraz prof. dr hab. Aleksandra Jewtuchowicz z Wydziału

Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ, prof. dr hab. Andrzej Suliborski z Wydziału Nauk Geograficznych i mgr Iwona Pielesiak, doktorantka Wydziału Nauk Geograficznych UŁ.

Centralną imprezą festiwalową 19 i 20 kwietnia (sobota, niedziela w godzinach 10:00–18:00) był piknik naukowy na terenie Manufaktury, cieszący się jak w latach poprzednich ogromnym zainteresowaniem zwiedzających. W tegorocznym – piątym pikniku naukowym – prezentowały się Studenckie Koła Naukowe (SKN) Uniwersytetu Łódzkiego, Politechniki Łódzkiej oraz Uniwersytetu Medycznego przedstawiające pokazy, doświadczenia i warsztaty z różnorodnych dziedzin nauki i sztuki (w sumie 48 imprez). W sposób przystępny objaśniane były licznym zainteresowanym złożone niejednokrotnie zjawiska i problemy z dziedziny fizyki, chemii, medycyny, informatyki, robotyki, inżynierii molekularnej, biotechnologii, mikrobiologii, ekologii, nanotechnologii, urbanistyki, budownictwa, prezentowano pokazy rekonstrukcji historycznej. Na piknikowych stoiskach proponowano różne quizy i konkursy dotyczące m.in. wiedzy o biegunach, o PRL, szkodliwości palenia papierosów czy możliwościach własnego mózgu. Zaprezentowano hodowlę bakterii świecących w ciemności, zorganizowano pokaz walk robotów, tworzenia kosmetyków i składania brył z origami. Można było również obejrzeć wystawę bezkręgowców (np. pająki ptaszniki) oraz zwierzęta z mini ZOO (np. oswojonego skunksa). Najmłodszy mieli możliwość zaprojektować i własnoręcznie ozdobić ekologiczną torbę. Studenci Uniwersytetu Medycznego mierzyli ciśnienie krwi, badali poziom cukru i szkolili w zakresie podstaw udzielania pierwszej pomocy. Warto nadmienić wielkie zaangażowanie studentów i doktorantów w przygotowanie pokazów i prezentacji oraz wyjaśnianie tajników obserwowanych zjawisk i procesów oraz obserwowanych obiektów i materiałów. Bardzo pozytywne doświadczenia z pikniku naukowego skłaniają organizatorów do dalszego rozszerzenia oferty piknikowej w latach następnych. Liczba odwiedzających piknik wyniosła szacunkowo około 25 tysięcy osób.

Przykładowe imprezy, które odbyły się w murach uczelni przedstawiono poniżej.

Jak w latach poprzednich bogaty program festiwalowy przygotowała Politechnika Łódzka. 19 kwietnia 2012 r., w dniu imprez organizowanych przez tę Uczelnię, odbyło się ponad 70 wykładów w Centrum Kształcenia Międzynarodowego IFE. Wykłady z obszaru techniki i technologii jak również sztuki, matematyki i informatyki oraz fizyki i medycyny odbywały się jednocześnie w kilku różnych salach i cieszyły się ogromnym zainteresowaniem. Poniżej przykładowa tematyka wykładów:

- „Natura to lekarstwo – substancje lecznicze wokół nas”,
- „Zarządzanie marką z sukcesem”,
- „Geoinfografika – nowy oddech w analizach przestrzennych”,

„Wiedza o prawie autorskim kluczem do sukcesu każdego naukowca”,
„Uroki podglądania nanoświata”,
„Tekstyliia w kosmosie”,
„Świat fauny i flory w poznaniu kosmosu”,
„Świat oczami robota”,
„Fortepian – połączenie techniki i sztuki” i in.

Na Wydziale Nauk o Wychowaniu UŁ przeprowadzono szereg warsztatów dotyczących umiejętności psychologicznych i mechanizmów funkcjonowania psychospołecznego człowieka m.in.: komunikacji interpersonalnej, autoprezentacji, przełamywania schematów myślenia i działania, technik wykorzystywanych w reklamach i marketingu, przełamywania stereotypów i barier w kontaktach z innymi. Druga część oferty obejmowała krótkie bloki wykładów, w których pracownicy naukowo-dydaktyczni w ciekawej formie zaprezentowali wybrane zagadnienia dotyczące psychologii i pedagogiki. Uczestnicy mogli dowiedzieć się między innymi czym jest natura kłamstwa w badaniach psychologicznych, jak radzić sobie ze zmianami w życiu, jakie błędy i złudzenia występują w naszym myśleniu, jak realizować własne marzenia.

Wydział Biologii i Ochrony Środowiska UŁ zaprosił uczniów na warsztaty. pt. „Badania śladów biologicznych (CSI po łódzku) – czyli o pracy antropologa i technika kryminalistyki”. Ze względu na duże zainteresowanie, organizatorzy znacznie wydłużyli czas imprezy przeprowadzając cykl pięciu warsztatów (każdy trwał ponad godzinę).

Wydział Nauk Geograficznych UŁ zorganizował kilkanaście imprez festiwalowych, w tym cieszące się jak co roku dużym zainteresowaniem wycieczki m.in. do Uniejowa, Bronisławowa czy Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich.

Bardzo aktywnie w organizację Festiwalu zaangażowały się również inne Wydziały UŁ i PŁ m.in. Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny UŁ, Wydział Filologiczny UŁ, Wydział Matematyki i Informatyki UŁ, Wydział Zarządzania UŁ, Wydział Chemiczny PŁ, Wydział Inżynierii i Marketingu Tekstyliów PŁ.

W ramach bloku *Poznaj łódzkie muzea* otworzyły się dla zwiedzających Muzeum Kinematografii, Muzeum Farmacji, Muzeum Sztuki – ms2, Muzeum Kanału „Dętka”, Muzeum Miasta Łodzi, Muzeum Fabryki oraz Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi.

Ogółem przeprowadzono 332 imprezy (imprezy piknikowe odbyły się zarówno w sobotę i w niedzielę, czyli ogółem 382 – wykres 2) w uczelniach wyższych (Uniwersytet Łódzki, Politechnika Łódzka, Uniwersytet Medyczny, Akademia Sztuk Pięknych, Akademia Muzyczna, Wyższa Szkoła Filmowa Telewizyjna i Teatralna, Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna), instytucjach badawczych PAN, siedzibach Łódz-

kiego Towarzystwa Naukowego i Naczelnej Organizacji Technicznej, muzeach, Palmiarni, ZOO, Ogrodzie Botanicznym oraz Manufakturze.

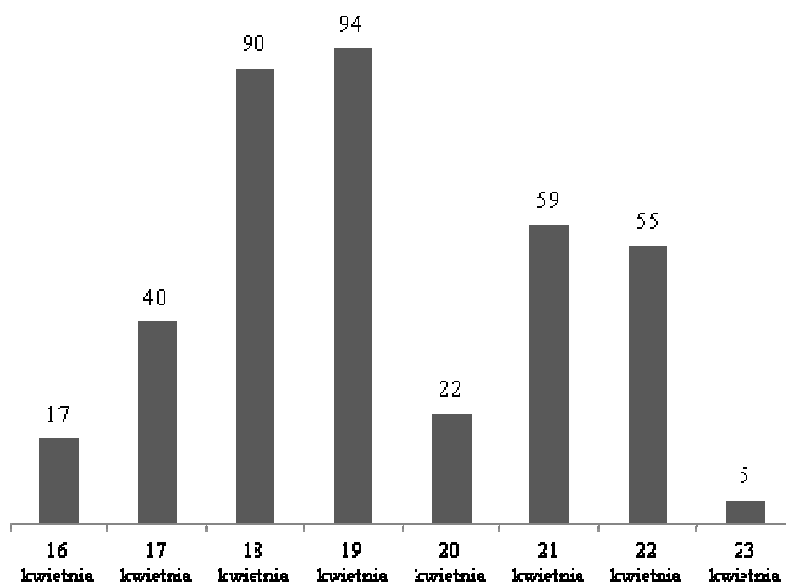
Najwięcej imprez odbyło się w środku tygodnia (w środę i czwartek) oraz w weekend (Piknik Naukowy w Manufakturze).

Tabela 1. Imprezy festiwalowe w liczbach

Uczelnie i instytucje	AHE	AMuz	ASP	ŁTN	Muz	NOT	PAN	PL	PWSFTviT	UŁ	UMed	Inne	Razem
Bloki tematyczne													
Gospodarka w kryzysie								8		8			16
Przyroda wokół nas								6		10			16
Świat fizyki i chemii							1	14		8		1	24
Język polski i języki obce							1			18			19
Technika i technologia XXI w.	1					16		34		1		1	53
Poznaj siebie i otoczenie	3						1	2		35			41
Nobliści 2011										6			6
Wyzwania współczesnej medycyny	1							2		1	2		6
Kultura i sztuka	2		6			1		5		18			32
Matematyka i informatyka	1							12		11		1	25
Wycieczki w regionie						2				8			10
Poznaj łódzkie muzea					13					1			14
Imprezy towarzyszące			2				1	2		5		3	13
Pilnik Naukowy	1						2	16		18	11	2	50
Imprezy centralne		2		3					1			1	7
Razem	9	2	8	3	13	19	6	101	1	148	13	9	332

Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna (AHE)
 Akademia Muzyczna (AMuz)
 Akademia Sztuk Pięknych (ASP)
 Łódzkie Towarzystwo Naukowe (ŁTN)
 Muzea (Muz)
 Naczelna Organizacja Techniczna (NOT)
 Polska Akademia Nauk (PAN)
 Politechnika Łódzka (PL)
 Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna (PWSFTviT)

Uniwersytet Łódzki (UŁ)
 Uniwersytet Medyczny (UMed)
 Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych PAN (Inne)
 Instytut Biologii Medycznej PAN (Inne)
 Łódzki Dom Kultury (Inne)
 Fundacja NetSupport (Inne)
 Stowarzyszenie Elektryków Polskich (Inne)
 Pabianicka Fabryka Narzędzi PAFANA (Inne)

Ryc. 1. Liczba imprez w poszczególnych dniach festiwalowych.

Uroczyste zakończenie Festiwalu miało miejsce 23 kwietnia 2012 r. w Kościele św. Mateusza w Łodzi. Było to ostatnie wydarzenie muzyczne Festiwalu – występy chórów akademickich: Uniwersytetu Łódzkiego (dyrygent Andrzej Ryłko), Politechniki Łódzkiej (dyrygent Jerzy Rachubiński), Uniwersytetu Medycznego w Łodzi (dyrygent Anna Domańska; dyrektor programowy całego koncertu) oraz gościnnie Uniwersytetu im. Jana Kochanowskiego w Kielcach (dyrygent Ewa Robak) i Politechniki Warszawskiej (dyrygent Dariusz Zimnicki). Koncert prowadził Janusz Janyst. Przed koncertem, krótkie wstępne podsumowanie XII Festiwalu przedstawił Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego prof. dr hab. Antoni Różalski.

Po raz pierwszy zorganizowany został konkurs na wykonanie piosenki przez uczniów z klas gimnazjalnych i licealnych „Z talentem do sukcesu”. Udział w konkursie wzięło 21 osób, spośród których wyłoniono laureatów w grupie klas licealnych i gimnazjalnych. Profesjonalne jury pod przewodnictwem prof. Anny Domańskiej z Akademii Muzycznej w Łodzi uznało że uczniowie reprezentowali wysoki poziom. Współorganizatorem konkursu obok Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, Akademii Muzycznej w Łodzi było Polskie Radio Łódź.

Organizatorzy szacują, że we wszystkich imprezach festiwalowych uczestniczyło kilkadziesiąt tysięcy mieszkańców Łodzi i regionu łódzkiego.

4. Podsumowanie

Festiwal Nauki Techniki i Sztuki ma już stałe miejsce wśród festiwali i podobnych imprez organizowanych w Łodzi. XII Festiwal został przychylnie oceniony przez różne gremia środowiskowe akademickie Łodzi, które wyrażają swoje opinie i sugestie pod adresem organizatorów. Ocenę przedstawiły: Prezydium Zarządu ŁTN, Konferencja Rektorów Uczelni Wyższych Łodzi oraz gremia uczelniane. Festiwal pod względem programowym i organizacyjnym był przygotowany dobrze. Komitet Programowy na posiedzeniu w dniu 31 maja 2012 r. ocenił przebieg XII Festiwalu. Ważnym dla sukcesu Festiwalu jest jego promocja. Są konieczne dodatkowe działania promocyjne, tak przy wykorzystaniu mediów, jak i poprzez dotarcie bezpośrednio do szkół z Programem Festiwalu, który powinien być wcześniej wydrukowany.

Zarówno oceny zewnętrzne, jak również dyskusje prowadzone w gronie Komitetu Organizacyjnego XII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki pozwalają na sformułowanie ogólniejszych wniosków:

1. Wypracowana wcześniej pozycja tej imprezy, postrzeganej nie tylko w środowisku akademickim jako „święto nauki w Łodzi”. Należy jednak szukać nowych form prezentacji osiągnięć łódzkiej nauki, form bardziej otwartych na dzieci i młodzież,

2. Jest potrzeba dotarcia do młodzieży akademickiej, tej jej części, która nie współorganizuje festiwalu, ale mogłaby uczestniczyć w nim w większym stopniu w charakterze widzów. Dotyczy to także średniego pokolenia mieszkańców Łodzi,

3. Sprawdza się pomysł koncentracji imprez uczelnianych jednego dnia. Przy dobrej organizacji można w krótkim czasie zaprezentować szerokie spektrum zagadnień naukowych (najlepszy przykład to sukces frekwencyjny i organizacyjny Politechniki Łódzkiej),

4. Rozwijając festiwal należy koniecznie pamiętać o jego głównej idei, którą jest popularyzacja osiągnięć naukowych, technicznych czy artystycznych. Należy prezentować te osiągnięcia w sposób atrakcyjny i łatwy do odbioru dla ludzi o różnym poziomie, ale z zachowaniem odpowiedniego poziomu naukowego i artystycznego. Festiwal powinien zachować wysoki poziom zarówno w zakresie treści, jak i formy organizowanych imprez.

5. Miała miejsce lepsza promocja Festiwalu w roku 2012, co nie zwalnia organizatorów z poszukiwania nowych, bardziej skutecznych form promocji.

Te wnioski i spostrzeżenia, jak również dotychczasowe doświadczenia w organizacji festiwali, zdobyte przez Łódzkie Towarzystwo Naukowe, powinny być wykorzystane w przygotowywaniu kolejnych Festiwali.

Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego
XII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki
Prof. dr hab. Antoni Różalski

5. SPRAWOZDANIE Z CYKLU WYKŁADÓW PROFESORÓW ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO DLA DOKTORANTÓW ŁÓDZKICH UCZELNI, REALIZOWANYCH W ROKU AKADEMICKIM 2011/2012

1. Inicjatywa

W roku akademickim 2011/12 Łódzkie Towarzystwo Naukowe, realizując swe zadania statutowe, promocji nauki i osiągnięć badawczych, kontynuowało cykl wykładów dla doktorantów łódzkich uczelni, które prowadzili najwyższej klasy specjaliści-profesorowie – członkowie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Inicjatywa Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podjęta w roku akad. 2009/10 została wdrożona po przedyskutowaniu pomysłu z prorektorami uczelni prowadzących studia doktoranckie oraz z kierownikami tychże studiów. Od pierwszego roku trwania spotkała się z bardzo dużym odzewem środowiska. Uzyskała także poparcie Konferencji Rektorów Łódzkich Wyższych Uczelni. Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, po zapoznaniu się z przebiegiem danego cyklu i opiniami, każdego roku podejmuje uchwałę o uruchomieniu cyklu wykładów dla doktorantów łódzkich uczelni.

Inicjatywa ta spotyka się z bardzo dobrym odbiorem wśród uczestników, co także stanowi dodatkowy impuls dla jej kontynuowania. Umożliwia włączenie się w proces kształcenia kadr na poziomie doktorskim. Polega ona na zaproponowaniu studentom-doktorantom łódzkich uczelni uczestnictwa w cyklu dziesięciu wykładów, zintegrowanych z programem kształcenia na swojej uczelni, w ramach wykładów do wyboru na studiach doktoranckich.

W roku 2011/12 realizowaliśmy trzeci cykl wykładów dla doktorantów. Tematyka wykładów, ich harmonogram, jak również ulotka o wykładach, informacja o profesorach prowadzących wykłady zostały przygotowane na cały rok akademicki i udostępnione wszystkim zainteresowanym w postaci listownej (do Rektorów i Prorektorów łódzkich uczelni), listów mailowych (do kierowników studiów i uczestników wykładów – doktorantów), jak również na stronie internetowej ŁTN. W popularyzowaniu inicjatywy i zachęceniu studentów do udziału w tym cyklu wykładów nieocenione było poparcie ze strony Rektorów i Prorektorów uczelni wyższych oraz bezpośrednia pomoc Kierowników studiów doktoranckich.

Nad całością przedsięwzięcia czuwa Rada Programowa w składzie: Przewodniczący – prof. Stanisław Liszewski, Prezes ŁTN, członkowie: prof. Sławomir Gala, prof. Eleonora Bielawska-Batorowicz, sekretarz: prof. Ewa Marynowicz-Hetka. Rada odbywa regularnie zebrania i konsultacje.

2. Tematyka wykładów i forma zajęć w roku 2011/12

Tematyka 30 godzinnego cyklu wykładów pt. *Współczesny świat i jego poznanie – rezultaty badań łódzkich naukowców*, obejmowała następujące zagadnienia, prowadzone przez zaproszonych przez Radę Programową Profesorów Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

27 października 2011 – Inauguracja III edycji wykładów ŁTN dla doktorantów (prof. Stanisław Liszewski, Prezes ŁTN), *Filozoficzne aspekty poznania* – prof. Józef Piórczyński

24 listopada 2011 – *Moja koncepcja sztuki autonomicznej w kontekście genealogii sztuki współczesnej* (prof. Andrzej Jocz)

8 grudnia 2011 – *Łódź wielokulturowa – powstanie miasta przemysłowego* (prof. Wiesław Puś)

26 stycznia 2012 – *Łódź: trzy narody – trzy teatry* (prof. Anna Kuligowska-Korzeniewska)

23 lutego 2012 – *Problematyka prawna tajemnicy lekarskiej* (prof. Agnieszka Liszewska)

8 marca 2012 – *Włókiennictwo – inżynieria innowacyjnych materiałów* (prof. Marek Lucjan Snyderski)

29 marca 2012 – *Ach ten urokliwy łódzki modernizm w architekturze XX wieku* (prof. Joanna Olenderek)

26 kwietnia 2012 – *Wpływ systemów wyborczych na wynik wyborów* (prof. Krzysztof Skotnicki)

17 maja 2012 – *Postępy w leczeniu nowotworów* (prof. Tadeusz Robak)

14 czerwca 2012 – Seminarium podsumowujące i debata panelowa na temat wieloaspektowości poznania współczesnego świata. Przygotowane przez Radę Programową w składzie: prof. Stanisław Liszewski, prof. Eleonora Bielawska-Batorowicz, prof. Sławomir Gala, prof. Ewa Marynowicz-Hetka.

Spotkania odbywały się raz w miesiącu, w czwartki w godz. 16.00–19.00, w siedzibie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Obejmowały trzy części: wykład, dyskusję i spotkanie z Profesorem prowadzącym wykład. Trzeci cykl wykładów zorganizowany został wokół problematyki wieloaspektowości poznania współczesnego świata. Na tym tle prezentowano myśl naukową i rezultaty badań, prowadzonych w uczelniach łódzkich. Ideą przewodnią w roku sprawozdawczym było poszerzenie wiedzy

o Łodzi, jej rozwoju, wielokulturowości, specyfice, także rozwijanej w specjalistycznych badaniach, realizowanych przez profesorów Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Podkreślić należy, że Rada Programowa ze starannością analizuje opinie uczestników wykładów i w kolejnych programach wykładów stara się uwzględniać preferencje odbiorców.

Organizację każdego z dziesięciu trzygodzinnych spotkań zabezpieczało biuro ŁTN, jego Pracownikom należą się słowa uznania oraz podziękowania za dyspozycyjność i pomoc w realizowaniu tej innowacyjnej formy kontaktu ŁTN z dużą grupą uczestników.

3. Zgłoszenie uczestnictwa, postępowanie kwalifikacyjne oraz zasady potwierdzenia uczestnictwa w wykładach

Zgłoszenie uczestnictwa odbywało się za pośrednictwem kierownika studiów doktoranckich na danym kierunku / wydziale, bądź bezpośrednio w sekretariacie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Do ustalonego terminu 10 października 2011 otrzymaliśmy 136 zgłoszeń z następujących uczelni: Akademia Muzyczna, Akademia Sztuk Pięknych, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Medyczny, Politechnika Łódzka. Rada Programowa uznała, że z uwagi na ograniczenia przestrzenne przyjęcie wszystkich chętnych nie będzie możliwe i zaproponowano udział w wykładach studentom-doktorantom starszych lat w liczbie 97 osób. O wynikach postępowania kwalifikacyjnego studenci zostali poinformowani drogą mailową.

Zasady włączenia tej formy zajęć do systemu kształcenia doktorantów zostały omówione na zebraniu, w dniu 8 czerwca 2009 z Prorektorami i kierownikami studiów doktoranckich. Bardzo wyraźnie podkreślono, że ŁTN nie zamierza w żadnym zakresie przejmować funkcji dydaktycznych uczelni wyższych, proponuje jedynie alternatywną formę kontaktu młodych badaczy z tymi doświadczonymi, także reprezentującymi inne dyscypliny naukowe niż specjalność danego doktoranta. Tak więc przyjęto ustalenie, że ŁTN zadba o tworzenie tej przestrzeni, a uczelnie będą w zależności od indywidualnych decyzji kierowników studiów podyplomowych uznawać uczestnictwo doktoranta w cyklu wykładów.

Szczegóły tych ustaleń dopracowała Rada Programowa, która ustaliła, że Łódzkie Towarzystwo Naukowe, na podstawie obecności (co najmniej 70%) na wykładach będzie potwierdzać wysłuchanie cyklu 30 godzin zajęć. Stosowne zaświadczenie student będzie mógł przedstawić kierownikowi studiów doktoranckich na swej uczelni/ wydziale w celu otrzymania zaliczenia tych.

W roku 2011/12 takie zaświadczenia otrzymało 77 (dla N=97). Podkreślić należy wysoki wskaźnik efektywności kształcenia, który od lat

utrzymuje się na poziomie 80%, osób, które wysłuchały danego cyklu wykładów.

4. Ocena realizacji III edycji cyklu wykładów dla doktorantów

Ocena przebiegu poszczególnych edycji cyklu wykładów dla doktorantów jest prowadzona systematycznie. Zbieranie opinii ułatwia też formularz ewaluacyjny dla doktorantów, o wypełnienie którego uczestnicy wykładów proszeni na ostatnich zajęciach (w załączeniu zestawienie szczegółowe za rok sprawozdawczy). Na podstawie analizy ankiet ewaluacyjnych można stwierdzić, że uczestnicy wykładów wysoko je oceniają zarówno pod względem treści, formy przekazu, jak i organizacji.

Po zapoznaniu się z ocenami i opiniami Zarząd ŁTN przychylił się do wniosku Prezydium o uruchomienie w roku akad. 2012/13 czwartej edycji cyklu wykładów dla doktorantów.

W imieniu Rady Programowej sprawozdanie przygotowała
Prof. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka

6. INFORMACJA
O STANIE KSIĘGOZBIORU BIBLIOTEKI ŁTN
W ROKU 2012

Stan księgozbioru podręcznego biblioteki w 2012 r. nie uległ zmianie i liczy 586 pozycji (o wartości 1.184,83 zł).

W roku 2012 wpłynęło do zbioru wydawnictw ciągłych 29 pozycji i stan na 31 grudnia 2012 r. wynosi 1478 pozycji (o wartości 12.907,61 zł).

Łącznie biblioteka Łódzkiego Towarzystwa Naukowego liczy obecnie 2064 pozycje (o wartości 14.092,44 zł).

Przewodnicząca Rady Bibliotecznej
Prof. dr hab. Hanna Tadeusiewicz

7. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
W ROKU 2012

Czasopisma:

- Acta Archaeologica Lodziensia* – t. 58
- Acta Geographica Lodziensia* – t. 99, 100
- Art Inquiry. Recherches sur les Arts* – t. 14
- Bulletin de la Société des Science et des Lettres de Łódź.*
Série: Recherches sur les Déformations – t. 62/1–3
- Folia Medica Lodziensia* – t. 38 Supplement 2, t. 39/1–2
- Prace Polonistyczne* – t. 67
- Przegląd Socjologiczny* – t. 61/1–4
- Rozprawy Komisji Językowej* – t. 58
- Studia Prawno-Ekonomiczne* – t. 85, 86
- Studia Wyborcze* – t. 13, 14
- Zagadnienia Rodzajów Literackich* – t. 55/1–2

Serie wydawnicze:

- Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Naukowych* – t. 65
- Sylwetki Łódzkich Uczonych*: z. 108 – prof. Józef Sieroszewski, z. 109 – prof. Edward Bald, z. 111 – prof. Krystyna Turkowska, z. 112 – prof. Alicja Kurnatowska
- Szlakami Nauki t. 37, Procesy urbanizacyjne na terenach turystyczno-wypoczynkowych strefy podmiejskiej Łodzi* – Marzena Makowska-Iskierka
- Szlakami Nauki t. 38, Styl brillant we wczesnoromantycznej muzyce polskiej* – Agata Górską-Kołodziejska

Książki:

- Doktorzy Honoris Causa Łódzkich Uczelni 2005–2012* – red. Elżbieta Paradowska
- Festiwale Nauki, Techniki i Sztuki w promocji łódzkiego środowiska akademickiego* – Edward Karasiński
- Informator Nauki Łódzkiej. Stopnie, tytuły naukowe, stanowiska profesorskie 2011* – red. Edward Karasiński

Nauka łódzka na tle nauki w Polsce i w Europie – Stanisław Liszewski,
Ewa Szafrąńska, Anita Wolaniuk

Szkoły i Zespoły Naukowe Łodzi Akademickiej. Przeszłość – Teraźniejszość – Przyszłość – Łódzka szkoła transformatorów – red. Ewa Marynowicz-Hetka

Redaktor Naczelny Wydawnictw ŁTN
Prof. dr hab. Wanda Małgorzata Krajewska

7.1. Znowelizowany regulamin działalności wydawniczej

Zatwierdzony przez Zarząd ŁTN
18 czerwca 2012 r.

Regulamin działalności wydawniczej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Podstawy statutowe

- §5, ustęp 4 – (Łódzkie Towarzystwo Naukowe) „prowadzi działalność wydawniczą”
- §11, ustęp 4 – (członkowie zwyczajni i honorowi mają prawo) „ogłaszania swych prac w wydawnictwach Towarzystwa w pierwszej kolejności”
- §23, ustęp 13 – (do Zarządu należy) „ustalenie wytycznych działalności wydawniczej, zatwierdzanie perspektywicznych i rocznych planów wydawniczych oraz podejmowania decyzji, co do tworzenia nowych lub zatwierdzania istniejących wydawnictw ciągłych”
- §23, ustęp 14 – „powoływanie komitetów i zespołów redakcyjnych oraz ustalanie zakresu i trybu ich działania”
- §23, ustęp 15 – „ustalanie wysokości honorariów autorskich i innych w ramach obowiązujących przepisów”
- §31, ustęp 2 – (Sekretarz Generalny) „nadzoruje działalność wydawniczą”
- §39, ustęp 5 – (do zebrań administracyjnych Wydziału należy): „zgłaszanie wniosków w sprawie podejmowania nowych wydawnictw”

§ 1.

Założenia ideowe działalności wydawniczej ŁTN

1. Towarzystwo publikuje prace naukowe i artystyczne, w tym prace doktorskie i habilitacyjne.
2. Towarzystwo wydaje czasopisma naukowe:
 - *Acta Archeologica Lodziensia*
 - *Acta Geographica Lodziensia*
 - *Art Inquiry. Recherches sur les Arts*
 - *Bulletin de la Société des Sciences et des Letters de Łódź. Série: Recherches sur les Déformations*

- *Folia Medica Lodziensia*
 - *Prace Polonistyczne*
 - *Przegląd Socjologiczny*
 - *Rozprawy Komisji Językowej*
 - *Studia Prawno-Ekonomiczne*
 - *Studia Wyborcze*
 - *Zagadnienia Rodzajów Literackich*
3. Towarzystwo wydaje publikacje o charakterze seryjnym:
- *Doktorzy Honoris Causa Łódzkich Uczelni*
 - *Informator Nauki Łódzkiej*
 - *Łódzkie Szkoły i Zespoły Naukowe*
 - *Moja Droga do Nauki*
 - *Panorama Łódzkiej Nauki*
 - *Rektorzy Państwowych Wyższych Uczelni w Łodzi*
 - *Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Naukowych*
 - *Sylwetki Łódzkich Uczonych*
 - *Szlakami Nauki*

§ 2.

Organizacja Wydawnictwa ŁTN

1. Zarząd ŁTN powołuje Redakcję Naczelną Wydawnictwa Łódzkiego Towarzystwa Naukowego (dalej: Redakcja Naczelna). Redakcję Naczelną tworzą: Redaktor Naczelny, którym jest Sekretarz Generalny ŁTN, Sekretarz, którym jest Dyrektor Biura ŁTN oraz od 2 do 4 członków.

2. Sekretarza Redakcji Naczelnej i jej członków powołuje na trzyletnie kadencje Zarząd ŁTN.

3. Zarząd ŁTN na wniosek Redakcji Naczelnej powołuje na trzy lata kalendarzowe Redaktorów, Sekretarzy oraz Rady Redakcyjne wydawnictw ciągłych i seryjnych.

4. Redakcja Naczelna oraz Redaktorzy i Sekretarze wydawnictw ciągłych i seryjnych tworzą Radę Wydawniczą ŁTN.

5. Na stronie redakcyjnej wszystkich publikacji Towarzystwa należy umieścić skład osobowy Redakcji Naczelnej ŁTN.

§ 3.

Zasady działalności Wydawnictwa ŁTN

1. Plan wydawniczy ŁTN na każdy rok przygotowuje Redakcja Naczelna. Plan ten, zaopiniowany przez Radę Wydawniczą, prezentowany w pierwszym kwartale roku przez Redaktora Naczelnego ŁTN zatwierdza Zarząd ŁTN.

2. Plan wydawniczy może być korygowany w ciągu roku przez Redakcję Naczelną, która decyduje również o przyjęciu prac poza planem wydawniczym. Zmiany planu muszą być przedstawione Zarządowi ŁTN wraz ze sprawozdaniem z działalności wydawniczej za miniony rok.

3. Kwalifikacji prac przeznaczonych do druku w seriach *Sylwetki Łódzkich Uczonych* oraz *Moja Droga do Nauki* dokonuje Prezydium Zarządu ŁTN.

4. Nadzór merytoryczny nad publikacją sprawuje Redaktor i Sekretarz w przypadku wydawnictwa ciągłego lub Autor / Autor korespondujący / Redaktor w przypadku monografii.

5. Każda publikacja naukowa wydawana przez ŁTN musi być recenzowana przez jednego lub dwóch recenzentów (recenzja na piśmie i w formie elektronicznej).

6. Autor / Autorzy przed oddaniem pracy do druku muszą podpisać umowę wydawniczą, która będzie przechowywana w Biurze ŁTN (załącznik nr 1 lub nr 2 w przypadku autora z zagranicy).

7. Wszystkim publikacjom wydawanym przez Towarzystwo należy zapewnić wysoki poziom merytoryczny, edytorski i odpowiedni standard druku.

8. Redakcja Naczelna w przypadku każdej publikacji, po zasięgnięciu opinii Redaktora wydawnictwa ciągłego lub Autora / Autora korespondującego / Redaktora monografii, podejmuje decyzję odnośnie do przedstawionych przez Sekretarza Redakcji Naczelnej propozycji redakcji merytorycznej i technicznej, składu komputerowego i drukarni oraz ich kosztów.

9. Redakcja Naczelna wydaje zgodę na druk po pisemnej akceptacji pracy do druku przez Redaktora wydawnictwa ciągłego lub Autora / Autora korespondującego / Redaktora monografii.

10. Odbioru pracy z drukarni dokonuje Sekretarz Redakcji Naczelnej.

11. Nakład wydanych publikacji podlega dystrybucji przez Biuro ŁTN na podstawie przyjętego wcześniej rozdzielnika.

§ 4.

Finanse Wydawnictwa ŁTN

1. Działalność wydawnicza uzależniona jest od zabezpieczenia środków finansowych.

2. Wydawnictwa ciągłe są współfinansowane przez odpowiednie Ministerstwa, uczelnie i/lub innych sponsorów.

3. Inne publikacje muszą mieć pełne pokrycie kosztów przed przystąpieniem do druku. ŁTN obciąża je narzutem do 20% ustalonym odrębnie dla każdej publikacji przez Redakcję Naczelną.

4. Publikacje inicjowane przez ŁTN muszą mieć zabezpieczenie w budżecie Towarzystwa.

5. Redakcja Naczelna, w porozumieniu ze Skarbnikiem i Dyrektorem ŁTN, ustala na każdy rok kalendarzowy stałe stawki za prace związane z redakcją, składem komputerowym i drukiem; zmiana stawki jest możliwa wyłącznie ze względu na specyfikę publikacji i każdorazowo wymaga zatwierdzenia przez Redakcję Naczelną.

6. W przypadku zgromadzenia środków finansowych większych niż koszty wydania publikacji, można je przeznaczyć, zgodnie z obowiązującymi przepisami, na honoraria, w tym dla recenzentów, z którymi ŁTN zawiera umowy (załącznik nr 3).

7. Każda publikacja musi mieć swoją dokumentację techniczną i finansową zawierającą m.in. kosztorys wydania jako podstawę do podejmowania decyzji, którą prowadzi Sekretarz Redakcji Naczelnej lub wyznaczona przez niego osoba.

8. Nakład i cenę każdej publikacji określa Redakcja Naczelna po zasięgnięciu opinii Sekretarza Redakcji Naczelnej oraz Redaktora w przypadku wydawnictw ciągłych lub Autora/Autora korespondującego/Redaktora w przypadku monografii, uwzględniając koszty nakładu, popyt, itp.

§ 5.

Dystrybucja publikacji i promocja Wydawnictwa ŁTN

1. ŁTN promuje wydawane publikacje:
 - na stronie internetowej Towarzystwa,
 - w księgarni internetowej ŁTN,
 - na platformie elektronicznej
 - w czasie spotkań, konferencji,
 - w salonie promocji książki naukowej ŁTN.

2. Łódzkie Towarzystwo Naukowe prowadzi sprzedaż wydawanych publikacji, w tym w lokalu Towarzystwa, w internetowej księgarni ŁTN, w wybranych hurtowniach i księgarniach w Łodzi, w Polsce i za granicą, na spotkaniach i konferencjach, poprzez prenumeratę i indywidualne zamówienia.

8. SPRAWOZDANIE FINASOWE
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
ZA ROK 2012

Wprowadzenie do sprawozdania finansowego

1. Nazwa i siedziba firmy
Łódzkie Towarzystwo Naukowe
90-505 Łódź, ul. M.Skłodowskiej-Curie 11

Cel działania

Popieranie rozwoju nauki we wszelkich dziedzinach, ze szczególnym uwzględnieniem dziedzin ważnych dla m. Łodzi i regionu oraz rozbudzenie życia naukowego w terenie. Towarzystwo dąży do zespolenia środowiska naukowego m. Łodzi i regionu oraz jest wyrazicielem jego dążeń w stosunku do władz i społeczeństwa.

Organ prowadzący rejestr

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XX Wydział Krajowego Rejestru Sądowego – Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji oraz Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. Nr KRS 0000090256.

2. Roczne sprawozdanie finansowe za okres od 01.01.2012 r. do 31.12.2012 r.

3. Roczne sprawozdanie sporządzono przy założeniu kontynuowania działalności statutowej przez Towarzystwo przez co najmniej 12 kolejnych miesięcy i dłużej; nie są nam znane okoliczności, które wskazywałyby na istnienie poważnych zagrożeń dla kontynuowania przez ŁTN działalności.

4. Aktywa i pasywa wyceniono według zasad określonych ustawą o rachunkowości z tym, że:

a) do amortyzacji środków trwałych jednostka stosuje stawki przewidziane w Wykazie rocznych stawek amortyzacyjnych i stanowiącym załącznik do ustawy podatkowej. Środki trwałe amortyzuje się metodą liniową.

b) stany i rozchody objętych ewidencją ilościowo-wartościową wydawnictw własnych wycenia się według cen sprzedaży netto.

Łódź, dnia 18 marca 2013

BILANS

Aktywa	Stan na	
	31.12.2012	31.12.2011
A. Aktywa trwałe	8 738,45	13 185,15
I. Wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
1. Koszty zakończonych prac rozwojowych	0,00	0,00
2. Wartość firmy	0,00	0,00
3. Inne wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
II. Rzeczowe aktywa trwałe	8 738,45	13 185,15
1. Środki trwałe	8 738,45	13 185,15
a) grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	0,00	0,00
b) budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	0,00	0,00
c) urządzenia techniczne i maszyny	1 778,43	2 425,13
d) środki transportu	0,00	0,00
e) inne środki trwałe	6 960,02	10 760,02
2. Środki trwałe w budowie	0,00	0,00
3. Zaliczki na środki trwałe w budowie	0,00	0,00
III. Należności długoterminowe	0,00	0,00
1. Od jednostek powiązanych	0,00	0,00
2. Od pozostałych jednostek	0,00	0,00
IV. Inwestycje długoterminowe	0,00	0,00
1. Nieruchomości	0,00	0,00
2. Wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
3. Długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
a) w jednostkach powiązanych	0,00	0,00
- udziały lub akcje	0,00	0,00
- inne papiery wartościowe	0,00	0,00
- udzielone pożyczki	0,00	0,00
- inne długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
b) w pozostałych jednostkach	0,00	0,00
- udziały lub akcje	0,00	0,00
- inne papiery wartościowe	0,00	0,00
- udzielone pożyczki	0,00	0,00
- inne długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
4. Inne inwestycje długoterminowe	0,00	0,00
V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00
1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0,00	0,00
2. Inne rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00
B. Aktywa obrotowe	629 414,96	710 347,36
I. Zapasy	449 386,63	434 273,24
1. Materiały	0,00	0,00
2. Półprodukty i produkty w toku	2 920,00	8 049,50
3. Produkty gotowe	446 466,63	426 223,74
4. Towary	0,00	0,00
5. Zaliczki na dostawy	0,00	0,00
II. Należności krótkoterminowe	36 390,32	48 109,14

1. Należności od jednostek powiązanych	0,00	0,00
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	0,00	0,00
- do 12 miesięcy	0,00	0,00
- powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00
b) inne	0,00	0,00
2. Należności od pozostałych jednostek	36 390,32	48 109,14
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	36 078,32	48 085,14
- do 12 miesięcy	36 033,32	48 040,14
- powyżej 12 miesięcy	45,00	45,00
b) z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych świadczeń	312,00	24,00
c) inne	0,00	0,00
d) dochodzone na drodze sądowej	0,00	0,00
III. Inwestycje krótkoterminowe	138 506,29	225 815,09
1. Krótkoterminowe aktywa finansowe	138 506,29	225 815,09
a) w jednostkach powiązanych	0,00	0,00
- udziały lub akcje	0,00	0,00
- inne papiery wartościowe	0,00	0,00
- udzielone pożyczki	0,00	0,00
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
b) w pozostałych jednostkach	0,00	0,00
- udziały lub akcje	0,00	0,00
- inne papiery wartościowe	0,00	0,00
- udzielone pożyczki	0,00	0,00
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
c) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	138 506,29	225 815,09
- środki pieniężne w kasie i na rachunkach	138 506,29	225 815,09
- inne środki pieniężne	0,00	0,00
- inne aktywa pieniężne	0,00	0,00
2. Inne inwestycje krótkoterminowe	0,00	0,00
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	5 131,72	2 149,89
Aktywa razem	638 153,41	723 532,51
Pasywa	Stan na	
	31.12.2012	31.12.2011
A. Kapitał (fundusz) własny	470 731,41	544 555,75
I. Kapitał (fundusz) podstawowy	0,00	0,00
II. Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	0,00	0,00
III. Udziały (akcje) własne (wielkość ujemna)	0,00	0,00
IV. Kapitał (fundusz) zapasowy	544 555,75	581 113,69
V. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	0,00	0,00
VI. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	0,00	0,00
VII. Zysk (strata) z lat ubiegłych	0,00	0,00
VIII. Zysk (strata) netto	-73 824,34	-36 557,94
IX. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	0,00	0,00
B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	167 422,00	178 976,76
I. Rezerwy na zobowiązania	0,00	0,00
1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0,00	0,00
2. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	0,00	0,00

- długoterminowa	0,00	0,00
- krótkoterminowa	0,00	0,00
3. Pozostałe rezerwy	0,00	0,00
- długoterminowa	0,00	0,00
- krótkoterminowa	0,00	0,00
II. Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00
1. Wobec jednostek powiązanych	0,00	0,00
2. Wobec pozostałych jednostek	0,00	0,00
a) kredyty i pożyczki	0,00	0,00
b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00
c) inne zobowiązania finansowe	0,00	0,00
d) inne	0,00	0,00
III. Zobowiązania krótkoterminowe	136 198,97	176 692,19
1. Wobec jednostek powiązanych	0,00	0,00
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	0,00	0,00
- do 12 miesięcy	0,00	0,00
- powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00
b) inne	0,00	0,00
2. Wobec pozostałych jednostek	136 198,97	176 692,19
a) kredyty i pożyczki	0,00	0,00
b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00
c) inne zobowiązania finansowe	0,00	0,00
d) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	66 095,87	98 509,63
- do 12 miesięcy	48 503,33	85 617,61
- powyżej 12 miesięcy	17 592,54	12 892,02
e) zaliczki otrzymane na dostawy	0,00	0,00
f) zobowiązania wekslowe	0,00	0,00
g) z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń	28 719,15	37 174,74
h) z tytułu wynagrodzeń	41 119,00	40 711,89
i) inne	264,95	295,93
3. Fundusze specjalne	0,00	0,00
IV. Rozliczenia międzyokresowe	31 223,03	2 284,57
1. Ujemna wartość firmy	0,00	0,00
2. Inne rozliczenia międzyokresowe	31 223,03	2 284,57
- długoterminowe	0,00	0,00
- krótkoterminowe	31 223,03	2 284,57
Pasywa razem	638 153,41	723 532,51

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Nazwa pozycji	Kwota za rok	
	obrotowy	ubiegły
	01.01.2012- 31.12.2012	01.01.2011- 31.12.2011
A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym:	90 327,47	219 830,81
- od jednostek powiązanych	0,00	0,00
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów	82 082,08	99 263,31
II. Zmiana stanu produktów (zwiększenie - wartość dodatnia, zmniejszenie - wartość ujemna)	8 245,39	120 567,50
III. Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki	0,00	0,00
IV. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	0,00	0,00
B. Koszty działalności operacyjnej	860 593,97	901 222,57
I. Amortyzacja	20 721,25	15 189,16
II. Zużycie materiałów i energii	62 747,45	63 913,79
III. Usługi obce	294 498,13	352 995,10
IV. Podatki i opłaty, w tym:	30 306,38	6 444,53
- podatek akcyzowy	0,00	0,00
V. Wynagrodzenia	356 082,96	343 940,59
VI. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	39 955,98	33 833,43
VII. Pozostałe koszty rodzajowe	56 281,82	84 905,97
VIII. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	0,00	0,00
C. Zysk (strata) ze sprzedaży (A-B)	-770 266,50	-681 391,76
D. Pozostałe przychody operacyjne	762 275,04	866 690,35
I. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	0,00	0,00
II. Dotacje	462 991,18	395 305,37
III. Inne przychody operacyjne	299 283,86	471 384,98
E. Pozostałe koszty operacyjne	68 364,09	230 257,74
I. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	0,00	0,00
II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	0,00	0,00
III. Inne koszty operacyjne	68 364,09	230 257,74
F. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C+D-E)	-76 355,55	-44 959,15
G. Przychody finansowe	6 160,31	8 471,21
I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:	0,00	0,00
- od jednostek powiązanych	0,00	0,00
II. Odsetki, w tym:	6 160,31	3 412,49
- od jednostek powiązanych	0,00	0,00
III. Zysk ze zbycia inwestycji	0,00	0,00
IV. Aktualizacja wartości inwestycji	0,00	0,00
V. Inne	0,00	5 058,72
H. Koszty finansowe	3 629,10	70,00
I. Odsetki, w tym:	232,49	70,00
- od jednostek powiązanych	0,00	0,00
II. Strata ze zbycia inwestycji	0,00	0,00
III. Aktualizacja wartości inwestycji	0,00	0,00
IV. Inne	3 396,61	0,00
I. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (F+G-H)	-73 824,34	-36 557,94

J. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (J.I.-J.II.)	0,00	0,00
I. Zyski nadzwyczajne	0,00	0,00
II. Straty nadzwyczajne	0,00	0,00
K. Zysk (strata) brutto (I +/- J)	-73 824,34	-36 557,94
L. Podatek dochodowy	0,00	0,00
M. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	0,00	0,00
N. Zysk (strata) netto (K-L-M)	-73 824,34	-36 557,94

Podpisali:

Prezes ŁTN – *prof. dr hab. Stanisław Liszewski*,
Wiceprezes ŁTN – *prof. dr hab. Maciej Pawlik*,
Wiceprezes ŁTN – *prof. dr hab. Kazimierz Jędrzejewski*,
Sekretarz Generalny ŁTN – *prof. dr hab. Wanda M. Krajewska*,
Zastępca Sekretarza Generalnego – *prof. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka*,
Zastępca Sekretarza Generalnego – *prof. dr hab. Antoni Różalski*,
Dyrektor Biura – *dr Edward Karasiński*

Biuro Rachunkowe
Stanisław Włodarczyk

Skarbnik ŁTN
Prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki

9. SPRAWOZDANIE
Z UZYSKANIA I WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW
Z TYTUŁU 1% ODPISU OD PODATKU
OD OSÓB FIZYCZNYCH

Jednym z celów statutowych Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest promocja wiedzy, działalności wydawniczej oraz popularyzacja wiedzy. Adresatem tej działalności jest społeczność miasta Łodzi, a w szczególności uczniowie szkół licealnych, gimnazjalnych i podstawowych.

W 2012 roku z 1 % odpisu od podatku wpłynęła na konto Towarzystwa kwota 16.942,70 zł (92,85 % wpłat z Łodzi, 7,15 % spoza Łodzi).

Kwota została wykorzystana na realizację imprez 12. Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki, tradycyjny koncert noworoczny dla środowiska naukowego Łodzi w Filharmonii Łódzkiej, publikacje naukowe Towarzystwa, w tym z serii Sylwetki Łódzkich Uczonych, która stanowi dokumentację rozwoju łódzkiego środowiska naukowego.

Sprawozdanie podpisał *dr Edward Karasiński*, Dyrektor Biura ŁTN

CZĘŚĆ II
SPRAWY CZŁONKOWSKIE

1. WŁADZE ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

1.1. Prezydium Zarządu

Prezes	– prof. dr hab. Stanisław Liszewski
Wiceprezes	– prof. dr hab. Maciej Pawlik
Wiceprezes	– prof. dr hab. Kazimierz Jędrzejewski
Sekretarz generalny	– prof. dr hab. Wanda M. Krajewska
Z-ca Sekretarza Generalnego	– prof. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka
Z-ca Sekretarza Generalnego	– prof. dr hab. Antoni Różalski
Skarbnik	– prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki
Dyrektor Biura	– dr Edward Karasiński

1.2. Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

prof. dr hab. Adam Sławomir Gala
prof. dr hab. Maria Wichowa
prof. dr hab. Andrzej Wicher
prof. dr hab. Maria Magdalena Blombergowa
prof. dr hab. Ryszard Dębski
prof. dr hab. Bogusława Urbaniak
prof. dr hab. Janusz Markowski
prof. dr hab. Joanna Wibig
prof. dr hab. Witold Ciesielski
prof. dr hab. Marek Pawlikowski
prof. dr hab. Ryszard Markert
†prof. dr hab. Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz
prof. dr Eur.-Ing. Andrzej Koziarski
prof. dr hab. Andrzej Heim
prof. WSIInf. dr Janusz Lipiński
prof. Krystyna Juszyńska
prof. Andrzej Jocz
prof. dr hab. Marek Pabich

1.3. Komisja Rewizyjna

prof. dr hab. Marian Głosek – przewodniczący
prof. dr hab. Gabriela Meleń-Mucha – wiceprzewodnicząca
prof. dr hab. Janina Jakubowska-Gabara
prof. dr hab. Kazimierz Kopias
prof. dr hab. Hanna Tadeusiewicz

1.4. Władze Wydziałów

Wydział I

Przewodniczący	– prof. dr hab. Adam Sławomir Gala
Wiceprzewodnicząca	– prof. dr hab. Maria Wichowa
Sekretarz	– prof. dr hab. Andrzej Wicher

Wydział II

Przewodniczący	– prof. dr hab. M. Magdalena Blombergowa
Wiceprzewodniczący	– prof. dr hab. Ryszard Dębski
Sekretarz	– prof. dr hab. Bogusława Urbaniak

Wydział III

Przewodniczący	– prof. dr hab. Janusz Markowski
Wiceprzewodniczący	– prof. dr hab. Joanna Wibig
Sekretarz	– prof. dr hab. Witold Ciesielski

Wydział IV

Przewodniczący	– prof. dr hab. Marek Pawlikowski
Wiceprzewodniczący	– prof. dr hab. Ryszard Markert
†Sekretarz	– prof. dr hab. Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz

Wydział V

Przewodniczący	– prof. dr Eur.-Ing. Andrzej Koziarski
Wiceprzewodniczący	– prof. dr hab. Andrzej Heim
Sekretarz	– prof. WSInf. dr Janusz Lipiński

Wydział VI

Przewodnicząca	– prof. Krystyna Juszyńska
Wiceprzewodniczący	– prof. Andrzej Jocz
Sekretarz	– prof. dr hab. Marek Pabich

1.5. Kapituła Medalu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

prof. dr hab. Stanisław Liszewski – przewodniczący
prof. Ryszard Hunger
prof. dr hab. Jerzy Kroh
prof. dr hab. Zygfryd Rymaszewski
prof. dr hab. Romuald Skowroński
†prof. dr Jerzy Starnawski
prof. dr hab. Czesław Strumiłło
prof. dr hab. Leszek Wojtczak
prof. dr hab. Leszek Woźniak

1.6. Kapituła Nagrody Naukowej ŁTN

prof. dr hab. Stanisław Liszewski – przewodniczący
prof. dr hab. Maria Magdalena Blombergowa
prof. dr hab. Adam Sławomir Gala
prof. dr Eur.-Ing. Andrzej Koziarski
dr hab. Małgorzata Leyko
prof. dr hab. Janusz Markowski
prof. dr hab. Marek Pawlikowski

1.7. Kapituła Nagrody ŁTN im. Profesor Ireny Lepalczyk

prof. dr hab. Stanisław Liszewski – przewodniczący
prof. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka
prof. dr hab. Maria Mandel
prof. dr hab. Jerzy Szmagański
prof. dr hab. Bogusław Śliwerski

1.8. Redakcja Naczelna Wydawnictw ŁTN

Redaktor Naczelny	–	prof. dr hab. Wanda M. Krajewska
Sekretarz	–	dr Edward Karasiński
Członkowie	–	prof. dr hab. Krystyna Czyżewska prof. dr hab. A. Sławomir Gala prof. dr hab. Jan Szymczak

1.9. Redakcje czasopism naukowych, wydawnictw seryjnych i innych Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w kadencji 01.01.2010–31.12.2012

Acta Archeologica Lodziensia

prof. dr hab. Witold Świątosławski
mgr Tomasz Kurasiński

Redaktor Naczelny
Sekretarz Redakcji

Acta Geographica Lodziensia

prof. dr hab. Krystyna Turkowska
dr Danuta Dziędużyńska

Redaktor Naczelna
Sekretarz Redakcji

Art Inquiry. Recherches sur les Arts

prof. dr hab. Grzegorz Sztabiński
prof. dr hab. Andrzej Marian Bartczak
prof. dr hab. Ryszard W. Kluszczyński
prof. dr hab. Krzysztof Stefański
dr Paulina Sztabińska

Redaktor Naczelny
Członek Redakcji
Członek Redakcji
Członek Redakcji
Sekretarz Redakcji

Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź. Série: Recherches sur les Déformations

prof. dr hab. Julian Ławrynowicz
dr hab. Ilona Zasada
dr Jerzy Rutkowski

Redaktor Naczelny
Członek Redakcji
Sekretarz Redakcji

Folia Medica Lodziensia

dr hab.n.med. Katarzyna Winczyk
dr hab.n.med. Krzysztof Wranicz
mgr Karolina Beda
mgr Jacek Świątosławski

Redaktor Naczelna
Zastępca Redaktora Naczelnego
Sekretarz Redakcji
Sekretarz Techniczny

Prace Polonistyczne

prof. dr hab. Wiesław Pusz
dr Słowinia Tynecka-Makowska

Redaktor Naczelny
Sekretarz Redakcji

Przegląd Socjologiczny

prof. dr hab. Jolanta Kulpińska
prof. dr hab. Kaja Kaźmierska
prof. dr hab. Zbigniew Bokszański
prof. dr hab. Marek Czyżewski

Redaktor Naczelna
Członek Redakcji
Członek Redakcji
Członek Redakcji

prof. dr hab. Krystyna Lutyńska	Członek Redakcji
prof. dr hab. Paweł Starosta	Członek Redakcji
prof. dr hab. Wielisława Warzywoda-Kruszyńska	Członek Redakcji
mgr Iwona Kociemska	Sekretarz Redakcji

Rozprawy Komisji Językowej

prof. dr hab. A. Sławomir Gala	Redaktor Naczelny
dr hab. Irena Jaros	Sekretarz Redakcji

Studia Prawno-Ekonomiczne

prof. dr hab. Władysław Welfe	Redaktor Naczelny
dr Waldemar Florczak	Sekretarz Redakcji
prof. dr hab. Anna Pikulska-Radomska	Zastępca Redaktora Naczelnego
prof. dr hab. Agnieszka Liszewska	Sekretarz Redakcji Prawniczej
prof. dr hab. Piotr Urbanek	Zastępca Redaktora Naczelnego
mgr Żaklina Jabłońska	Sekretarz Redakcji Ekonomicznej

Studia Wyborcze

prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki	Redaktor Naczelny
prof. dr hab. Alicja Stępień-Kuczyńska	Zastępca Redaktora Naczelnego
prof. dr hab. Paweł Starosta	Zastępca Redaktora Naczelnego
dr Anna Rakowska	Sekretarz Redakcji

Zagadnienia Rodzajów Literackich

prof. dr hab. Jarosław Pluciennik	Redaktor Naczelny
prof. dr hab. Joanna Jabłkowska	Członek Redakcji
mgr Magdalena Drabikowska	Sekretarz Redakcji

Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Naukowych ŁTN

prof. dr hab. Krystyna Czyżewska	Redaktor Serii
mgr Karolina Piechowicz	Sekretarz Redakcji

Sylwetki Łódzkich Uczonych

dr Edward Karasiński	Redaktor Serii
----------------------	----------------

Szlakami Nauki

prof. dr hab. Stanisław Liszewski	Redaktor Serii
-----------------------------------	----------------

Doktorzy Honoris Causa Łódzkich Uczelni

mgr Elżbieta Paradowska	Redaktor
-------------------------	----------

Informator Nauki Łódzkiej. Stopnie, tytuły naukowe, stanowiska profesorskie

dr Edward Karasiński Redaktor

Łódzkie Szkoły i Zespoły Naukowe

prof. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka Redaktor

Moja Droga do Nauki

prof. dr hab. Maciej Pawlik Redaktor

Panorama Łódzkiej Nauki

prof.dr hab. n. med. Kazimierz Jędrzejewski Redaktor

Rektorzy Państwowych Wyższych Uczelni w Łodzi

mgr Elżbieta Paradowska Redaktor

1.10. Rada Biblioteczna

prof. dr hab. Hanna Tadeusiewicz – przewodnicząca
prof. dr hab. Krzysztof Januszkiewicz
prof. dr hab. Adam Jaworski
prof. dr hab. Ryszard Markert
prof. dr hab. Wanda Nowakowska
prof. dr hab. Ilona Skupińska-Lövset

1.11. Biuro Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Biuro ŁTN czynne jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00.

W Biurze zatrudnione były następujące osoby:

dr Edward Karasiński – dyrektor biura (1/2 etatu)
mgr Renata Antosik – referent ds. finansowych
Ewa Förster – sprzątaczką
mgr Violetta Józwiak – pracownik biurowy (1/2 etatu)
Robert Kamiński – bibliotekarz
mgr Katarzyna Lelewska – referent ds. popularyzacji nauki
mgr Joanna Sadowska – pracownik administracyjny (1/2 etatu)

2. CZŁONKOWIE ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

2.1. Członkowie zwyczajni

Wydział I

Mariola Grażyna Antczak	Ewa Marynowicz-Hetka
Anna Bednarczyk	Bogdan Mazan
Eleonora Bielawska-Batorowicz	Kazimierz Michalewski
Tadeusz Błażejowski	Georgi Minczew
Barbara Bogołębska	Barbara Olaszek
Piotr Cap	Bożena Ostromecka-Frączak
Teresa Cieślukowska	Jacek Piekarski
Marek Cybulski	Krystyna Płachcińska
Olga Czerniawska	Jarosław Pluciennik
Jadwiga Czerwińska	Krystyna Poklewska
Feliks Czyżewski	Wiesław Pusz
Zbigniew Danek	Krystyna Ratajska
Maria Edelson	Grażyna Rytter
Adam Sławomir Gala	Agnieszka Salska
Artur Galkowski	Dorota Samborska-Kukuć
Grzegorz Gazda	Jadwiga Sobczak
Gerhard Giesemann	Jan Sosnowski
Joanna Jabłkowska	Joanna Sowa
Irena Janicka-Świdowska	Piotr Stalmaszczyk
Irena Jaros	†Jerzy Starnawski
Teresa Jaroszevska	Zdzisława Staszewska
Alicja Kacprzak	Anna Strokowska
Anna Maria Komornicka	Adela Styczyńska
Małgorzata Korytkowska	Sławomir Sztobryn
Alina Kowalczyk	Bogusław Śliwerski
Anna Krupska-Perek	Joanna Ślósarska
Barbara Kudra	Teresa Świętosławska
Krystyna Kujawińska-Courtney	Hanna Tadeusiewicz
Anna Kuligowska-Korzeniewska	Konrad Witold Tatarowski
Zenon Seweryn Leszczyński	Jadwiga Uchman
Maria Lesz-Duk	Elżbieta Umińska-Tytoń
Barbara Lewandowska-Tomaszczyk	Ewa Waniek-Klimczak
Eliza Małek	Anna Warda

Andrzej Wichera
Maria Wichowa
Jarosław Wierzbiński
Krzysztof Witzak
Maria Witkowska-Gutkowska

Barbara Wolska
Hanna Zalewska-Jura
Grażyna Zarzycka
Robert Zawadzki

Wydział II

Kazimierz Badziak
Stefan Banasiak
Marek Belka
Teresa Bińczycka-Majewska
Maria Magdalena Blombergowa
Leon Tadeusz Błaszczyk
Armian Bohnet
†Janusz Borkowski
Witold Broniewicz
Mirosław Cygański
Krzysztof Cyrek
Małgorzata Dąbrowska
Teresa Dębowska-Romanowska
Ryszard Dębski
Jerzy Dietl
Michał Domagała
Lucyna Domańska
Czesław Domański
Zofia Duniewska
Antoni Duraj Jan
Henryk Dzwonkowski
Andrzej Piotr Felchner
Jan Gajda
Marian Głosek
Albin Głowacki
Zygmunt Gostkowski
Krzysztof Goźdz-Roszkowski
Dariusz Maciej Górecki
Marek Górski
Tadeusz Grabarczyk
Bogdan Gregor
Jerzy Grobis
Ryszard Grygiel
Tomasz Grzegorzczak

Brunon Hołyst
Krzysztof Indecki
Zdzisława Janowska
Tadeusz Janusz
Barbara Jaworska-Dębska
Aleksandra Jewtuchowicz
Grażyna Juszcak-Szumacher
Leszek Kajzer
Grażyna Ewa Karpińska
Wojciech Katner
Kaja Kaźmierska
Ryszard Kleszcz
Jerzy Kmiecinski
Bronisława Kopczyńska-Jaworska
Stefan Krajewski
Małgorzata Król
Maria Królikowska-Olczak
Elżbieta Kryńska
Jolanta Kulpińska
Eugeniusz Kwiatkowski
Andrzej Lech
Stefan Lelental
Henryk Lewandowski
Biruta Lewaszkiewicz-Petrykowska
Agnieszka Liszewska
Nina Łapińska-Sobczak
Jerzy Maik
Andrzej Marciniak
Anna Marciniak-Kajzer
Jacek Matuszewski
Grzegorz Michalski
Mariusz Mielczarek
Bożena Mikołajczyk
Zofia Mikołajczyk

Władysław Milo	Jadwiga Suchecka
Halina Mortimer-Szymczak	Bogdan Suchecki
Maria Nartowicz-Kot	Wojciech Szczygielski
Adam Nowaczyk	Jan Jacek Sztaudynger
Włodzimierz Nykiel	Alicja Szymczak
Ewa Olejniczak-Szałowska	Jan Szymczak
Ryszard Panasiuk	Tadeusz Szymczak
Anna Pikulska-Radomska	Janusz Świerkocki
Krystyna Piotrowska-Marczak	Aleksander Świeżawski
Józef Piórczyński	Witold Świętosławski
Tadeusz Poklewski-Koziełł	Łucja Tomaszewicz
Eugeniusz Ponczek	Janusz Tylman
Wiesław Puś	Bogusława Urbaniak
Małgorzata Pyziak-Szafnicka	Danuta Walczak-Duraj
Zbigniew Rau	Wielisława Warzywoda-Kruszyńska
Stanisław Rudolf	Aleksander Welfe
Zygryd Rymaszewski	Władysław Welfe
Jolanta Sadowska	Halina Worach-Kardas
Michał Seweryński	Barbara Wójcicka
Krzysztof Skotnicki	Teresa Wyka
Ilona Skupińska-Lövset	Mirosław Wypych
Małgorzata Stahl	Stanisław Marian Zajączkowski
Wacława Starzyńska	Marek Zirk-Sadowski
Alicja Stępień-Kuczyńska	Elżbieta Żółtowska

Wydział III

Adam Bald	Ryszard Jajte
Edward Bald	Janina Jakubowska-Gabara
Jerzy Bańbura	Zbigniew Jakubowski
Tadeusz Bartczak	Adam Jaworski
Maria Bryszewska	Iwona Jażdżewska
Grzegorz Bujacz	Krzysztof Jażdżewski
Witold Jan Ciesielski	Paweł Jokiel
Krystyna Czyżewska	Zofia Józwiak
Jarosław Dziadek	Zofia Kiliańska
Jerzy Dzieciuchowicz	Zbigniew Klajnert
Józef Edward Dziegieć	Kazimierz Kłysik
Krzysztof Fortuniak	Leokadia Kłyszejko-Stefanowicz
Barbara Gabara	Andrzej Kononowicz
Marek Główka	Krzysztof Kożuchowski
Janusz Hereźniak	Wanda Małgorzata Krajewska

Jerzy Kroh	Andrzej Piechocki
Andrzej Kruk	Henryk Czesław Piekarski
Bogusław Kryczka	Barbara Rakowska
Józef Kurowski	Jakub Rembéliński
Maria Kwiatkowska	Waldyr Rodrigues
Dominique Jan Maria Lambert	Stanisław Romanowski
Stanisław Laskowski	Barbara Różalska
Jarosław Lewkowski	Antoni Różalski
Wanda Leyko	Jacek Siciński
Jan Zbigniew Leśnikowski	Aleksandra Skowrońska
Ryszard Stanisław Ligowski	Romuald Skowroński
Anna Lipińska	Andrzej Suliborski
Stanisław Liszewski	Claude Surry
Julian Ławrynowicz	Elżbieta Szkurlat
Maria Ławrynowicz	Krystyna Turkowska
Andrzej Łuczak	Maria Turowska
Ireneusz Majsterek	Henryk Urbanek
Zygmunt Maksymiuk	Barbara Wachowicz
Cecylia Malinowska-Adamska	Włodzimierz Waliszewski
Barbara Manikowska	Zofia Walter
Janusz Markowski	Aurelia Urszula Warcholińska
Andrzej Matczak	Joanna Wibig
Maria Michalska	Władysław Wilczyński
Jan Michalski	Andrzej Włochowicz
Leon Mikołajczyk	Bogdan Włodarczyk
Magdalena Mikołajczyk-Chmiela	Leszek Wojtczak
Grzegorz Mlostoń	Anita Magdalena Wolaniuk
Marek Moneta	Janusz Zakrzewski
Maria Mucha	Ilona Zasada
Romuald Olaczek	Elżbieta Żądzińska

Wydział IV

Adam Antczak	Jerzy Bodalski
Stanisław Barcikowski	Jan Brzeziński
Hieronim Bartel	Krzysztof Buczyłko
Jacek Bartkowiak	Krzysztof Chiżyński
Jan Baszczyński	Danuta Chlebna-Sokół
Jan Berner	Witold Chrzanowski
Tadeusz Biegański	Elżbieta Czarnecka
Ludomir Bienias	Małgorzata Czyż
Andrzej Bienkiewicz	Józef Drzewoski

Tomasz Durko	Zofia Olszewska
Jan Henryk Goch	Anastazy Omulecki
Maria Gołębiowska	†Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz
Paweł Górski	Wielisław Papierz
Janusz Greger	Wiesława Partyka
Andrzej Grzegorzewski	Marek Pawlikowski
Juliusz Horoszewicz	Halina Plewińska
Kazimierz Jędrzejewski	Anna Płachcińska
Marlena Juszczak	Lech Pomorski
Małgorzata Karbownik-Lewińska	Andrzej Radek
Agata Karowicz-Bilińska	Tadeusz Robak
Jarosław Kasprzak	Stefan Rosset
Józef Kędziora	Jacek Roźniecki
Andrzej Klimek	Krzysztof Selmaj
Józef Kobos	Ewa Sewerynek
Jan Komorowski	Piotr Sieroszewski
Radziśław Kordek	Piotr Smolewski
Barbara Kotelko	Marek Sosnowski
Marek Leszek Kowalski	Jerzy Stańczyk
Urszula Kowalska-Koprek	Ludomir Stefańczyk
Euzebiusz Krykowski	Henryk Stępień
Maria Krzemińska-Pakuła	Jerzy Supady
Jolanta Kujawa	Jacek Suzin
Krzysztof Kula	Marek Synder
Jolanta Kunert-Radek	Irena Szadkowska-Stańczyk
Alicja Kurnatowska	Anna Maria Szadowska
Andrzej Kurnatowski	Neonila Szeszenia-Dąbrowska
Krzysztof Kuzdak	Marian Szpakowski
Andrzej Lewiński	Jolanta Torzecka
Julian Liniński	Wiesława Torzecka
Józefa Lorenc	Kazimierz Trznadel
Ewa Małecka-Panas	Cezary Watała
Ryszard Markert	Katarzyna Winczyk
Konstanty Markiewicz	Magdalena Wochna-Sobańska
Gabriela Melań-Mucha	Leszek Woźniak
Elżbieta Mikiciuk-Olasik	Jerzy Krzysztof Wranicz
Joanna Narbutt	Marek Zawirski

Wydział V

Jan Anuszczyk
Jan Awrejcewicz

Marek Bartosik
Stanisław Bielecki

Andrzej Błaszczyk	Józef Masajtis
Jan Burcan	Andrzej Materka
Liliana Teresa Byczkowska-Lipińska	Stanisław Mitura
Krzysztof Dems	Franciszek Mosiński
Marek Dziubiński	Andrzej Napieralski
Tadeusz Ryszard Fodemski	Joanna Anna Olenderek
Iwona Frydrych	Zdzisław Orzechowski
Dariusz Gawin	Tadeusz Paryczak
Zbigniew Gawroński	Maciej Pawlik
Krzysztof Marian Gniotek	Jerzy Petera
Ryszard Grądzki	Jerzy Porochnicki
Andrzej Heim	Jerzy Prywer
Tadeusz Jackowski	Stefan Przewłocki
Michał Jacymirski	Ryszard Przybylski
Krzysztof Januszkiewicz	Jerzy Słodowy
Edward Jezierski	Marek Lucjan Snycerski
Andrzej Jopkiewicz	Czesław Strumiłło
Andrzej Kanicki	Paweł Strumiłło
Tomasz Kapitaniak	Franciszek Strzelczyk
Edward Kącki	†Marian Suchar
Piotr Klemm	Janusz Szosland
Kazimierz Kopias	Krzysztof Ślot
Andrzej Koszmider	Krzysztof Śmigieński
Maria Kotelko	Wiktorian Tarnawski
Dorota Kozanecka	Marek Trombski
Andrzej Koziarski	Janusz Turowski
Marian Królak	Bogdan Walkowiak
Izabella Krucińska	Bogdan Wendler
Bogdan Kruszyński	Sławomir Wiak
Jan Krysiński	Bogusław Więcek
Piotr Kula	Wojciech Wolf
Stanisław Ledakowicz	Kazimierz Zakrzewski
Marek Lefik	Roman Zarzycki
Jerzy Lewandowski	Ireneusz Zbiciński
Janusz Lipiński	Jerzy Stanisław Zieliński

Wydział VI

Andrzej Bartczak	Ryszard Hunger
†Tadeusz Chmielewski	Eleonora Jedlińska
Anna Domańska	Anna Jeremus
Stanisław Firlej	Andrzej Jocz

Krystyna Juszyńska	Marek Pabich
Ryszard Kluszczyński	Krzysztof Stefański
Tomasz Kłys	Marta Szoka
Jolanta Leman-Zajiček	Grzegorz Sztabiński
Małgorzata Leyko	Zofia Uzelac
Ewa Marxen-Wolska	Anna Wesołowska-Firlej
Wanda Nowakowska	Irena Wiselka-Cieślar
Ewelina Nurczyńska-Fidelska	Jerzy Wolski
Andrzej Olszewski	Edward Zajiček

2.2. Członkowie Honorowi Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Juliusz Kleiner (1952)
Tadeusz Kotarbiński (1966)
Stefania Skwarczyńska (1985)
Wacław Markert (1985)
Karol Dejna (1990)
Anna Dylkowa (1991)
Józef Matuszewski (1991)
Zofia Libiszowska (1995)
Zdzisław Ruszczak (1995)
Władysław Gundlach (1996)
Jerzy Starnawski (1998)
Leszek Woźniak (1998)
Zygfryd Rymaszewski (1999)
Zygmunt Charzyński (2000)
Maria J. Olszewska (2000)
Witold Ostrowski (2000)
Jan Guzek (2001)
Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz (2001)
Franciszek Wesołowski (2001)
Leokadia Kłyszejko-Stefanowicz (2003)
Tadeusz Krzemiński (2003)
Janusz Szosland (2004)
Władysław Pełczewski (2004)
Wanda Nowakowska (2005)
Marek Pawlikowski (2005)
Andrzej Abramowicz (2006)
Jerzy Mikucki (2007)
Tadeusz Poklewski-Koziół (2008)

Adela Styczyńska (2008)
Jerzy Kroh (2009)
Jolanta Kulpińska (2009)
Jan Michalski (2009)
Teresa Cieślikowska (2010)
Jerzy Kmiecinski (2010)
Edward Karasiński (2011)
Janusz Lipiński (2011)
Halina Mortimer-Szymczak (2011)
Tadeusz Szymczak (2011)
Jan Berner (2012)
Julian Ławrynowicz (2012)
Ewelina Nurczyńska-Fidelska (2012)
Władysław Welfe (2012)
Leszek Wojtczak (2012)

2.3. Prezesi Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w latach 1936–2010

Teodor M. Vieweger (1937–1945)
[Prezes Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Łodzi]
Ludwik A. Kolankowski (1945–1946)
Marian Grotowski (12.05.1946–30.11.1946)
Tadeusz M. Kotarbiński (1946–1966)
Jan Dylak (1966–1973)
Bernard Zabłocki (1974–1982)
Witold Śmiech (1982–1991)
Stanisław Liszewski (od 1991)

2.4. Laureaci Medalu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Zygfryd Rymaszewski [Medal nr 1] (2006)
Wojciech Szygendowski [Medal nr 2] (2006)
Jan Rydz [Medal nr 3] (2006)
Sylwester Pawłowski [Medal nr 4] (2007)
Władysław Gundlach [Medal nr 5] (2007)
Wanda Nowakowska [Medal nr 6] (2007)
Julian Ławrynowicz [Medal nr 7] (2007)

Edward Karasiński [Medal nr 8] (2008)
Janusz Lipiński [Medal nr 9] (2008)
Tadeusz Szymczak [Medal nr 10] (2008)
Jerzy Mikucki [Medal nr 11] (2009)
Maciej Pawlik [Medal nr 12] (2009)
Zofia Brodowska [Medal nr 13] (2009)
Grzegorz Gazda [Medal nr 14] (2010)
Jan Krysiński [Medal nr 15] (2010)
Teresa Pajszczyk-Kieszekiewicz [Medal nr 16] (2010)
Leszek Wojtczak [Medal nr 17] (2010)
Stanisław Liszewski [Medal nr 18] (2011)
Maria Magdalena Blombergowa [Medal nr 19] (2011)
Andrzej Koziarski [Medal nr 20] (2011)
Ewa Marynowicz-Hetka [Medal nr 21] (2011)
Paweł Patora [Medal nr 22] (2011)
Witold Broniewicz [Medal nr 23] (2012)
Krystyna Czyżewska [Medal nr 24] (2012)
Krystyna Juszyńska [Medal nr 25] (2012)
Elżbieta Strumiłło-Dyba [Medal nr 26] (2012)
Leszek Woźniak [Medal nr 27] (2012)

2.5. Laureaci Nagrody Naukowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Edward Rosset (1980)
Maria J. Olszewska (1981)
Stefania Skwarczyńska (1983)
Marek Pawlikowski (1984)
Tadeusz Godycki-Ćwirko (1985)
Karol Dejna (1986)
Józef Matuszewski (1987)
Julian Ławrynowicz (1988)
Antoni Czernielewski (1989)
Jadwiga Jakubowska (1990)
Witold Śmiech (1991)
Władysław Welfe (1992)
Halina Klatkowa (1993)
Zdzisław Ruszczak (1994)
Władysław Gundlach (1995)
Witold Ostrowski (1996)

Zygfried Rymaszewski (1997)
Stefania Taniewska-Osińska (1998)
Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz (1999)
Maciej Pawlik (2000)
Wanda Nowakowska (2001)
Jerzy Starnawski (2002)
Andrzej Abramowicz (2003)
Tadeusz Krzemiński (2004)
Maria Krzemińska-Pakuła (2005)
Czesław Strumiłło (2006)
Marek Pawlikowski (2007)
Leokadia Kłyszajko-Stefanowicz (2008)
Tadeusz Błazejewski (2009)
Janusz Szosland (2010)
Adam Sławomir Gala (2011)
Romuald Olaczek (2012)

2.6. Laureaci Nagrody ŁTN im. Profesor Ireny Lepalczyk za prace badawcze z zakresu pedagogiki społecznej

Nagrody nie przyznano (2005)
Hanna Kubicka (2006)
Mariusz Cichosz (2007)
Elżbieta Czykwin (2008)
Ewa Jarosz (2009)
Ewa Wysocka (2010)
Wioleta Danilewicz (2011)
Edyta Januszewska (2011) – wyróżnienie
Arkadiusz Żukiewicz (2011) – wyróżnienie
Danuta Lalak (2012)

3. NOWI CZŁONKOWIE HONOROWI ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA

Wniosek o nadanie tytułu członka honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego prof. dr hab. n. med. Janowi Bernerowi

Prezydium Zarządu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego na posiedzeniu w dniu 16 lutego 2012 r. postanowiło wystąpić z wnioskiem o nadanie tytułu członka honorowego ŁTN prof. dr. hab. Janowi Bernerowi.

W uzasadnieniu tego wniosku członkowie Prezydium podnoszą szereg dokonań, aktywności i osiągnięć naszego kandydata:

1. Profesor Jan Berner urodził się 2 marca 1932 r. w Pabianicach w rodzinie o silnych tradycjach patriotycznych i sportowych. Warto podkreślić, że mieszka w tym mieście do chwili obecnej.

2. Po ukończeniu studiów na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Łódzkiego (później Akademii Medycznej) podjął zawód lekarza, który przyniósł mu wiele sukcesów zawodowych, ale głównie satysfakcji z udzielania pomocy chorym i potrzebującym (kierownik Katedry Onkologii i Kliniki Chirurgii Onkologicznej AM w Łodzi).

3. Profesor piastował liczne, bardzo prestiżowe funkcje zawodowe i społeczne. W latach 1981–1987 był dwukrotnie wybrany dziekanem Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej, a w latach 1990–1996 pełnił z wyboru funkcję rektora Akademii Medycznej w Łodzi.

4. Członkiem zwyczajnym Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest Profesor od 1993 roku, a w latach 1997–2002, przez dwie kadencje, pełnił funkcję Wiceprezesa Towarzystwa.

5. Profesor Jan Berner jest doktorem honoris causa Uniwersytetu w Lyonie (1997 r.). W 2002 roku został wybrany Prezydentem miasta Pabianic, swojego miasta, i funkcję tę sprawował przez jedną kadencję (2002–2006).

Profesor Jan Berner jest zawsze z ŁTN, wspierając Towarzystwo i uczestnicząc w ważnych uroczystościach, ale także w spotkaniach towarzyskich.

Prezydium ŁTN jednogłośnie uznało, że aktywność, osiągnięcia i dorobek profesora Jana Bernera w pełni zasługują na wyróżnienie tytułem członka honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

W imieniu Prezydium ŁTN wniosek podpisał *prof. dr hab. Stanisław Liszewski*,
Prezes Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

UCHWAŁA

Sprawozdawczo-wyborczego Zgromadzenia Ogólnego
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podjęta 3 kwietnia 2012 roku
w sprawie nadania tytułu członka honorowego.

Sprawozdawczo-wyborcze Zgromadzenie Ogólne Łódzkiego Towarzystwa Naukowego po zapoznaniu się z wnioskiem i po wysłuchaniu dyskusji, w uznaniu zasług dla nauki i Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podjęło uchwałę o nadaniu tytułu członka honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego Panu prof. dr. hab. Janowi Bernerowi.

Przewodniczący obrad
Prof. Ryszard Hunger

ZGROMADZENIE OGÓLNE
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

NADAJE TYTUŁ

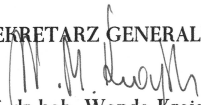
CZŁONKA HONOROWEGO
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Profesorowi
JANOWI BERNEROWI

ZA WYBITNE OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE NAUK MEDYCZNYCH,
SZCZEGÓLNI W ONKOLOGII
I ZASŁUGI DLA ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

SEKRETARZ GENERALNY

prof. dr hab. Wanda Krajewska

PREZES

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

ŁÓDŹ, 2 KWIETNIA 2012 r.

Wniosek o przyznanie
Pani prof. dr hab. Ewelinie Nurczyńskiej-Fidelskiej
Honorowego Członkostwa Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Pani Prof. dr hab. Ewelina Nurczyńska-Fidelska znaczną część swego życia zawodowego i kariery naukowej związała z Uniwersytetem Łódzkim. Po maturze w roku 1955 rozpoczęła studia polonistyczne na Wydziale Filologicznym UŁ, zwieńczone w roku 1960 dyplomem magistra filologii polskiej na podstawie pracy *Tadeusz Boy-Żeleński – krytyk teatru w latach 1913–1931*, napisanej pod opieką prof. Zdzisława Skwarczyńskiego. Dekadą, ale też jedyną, rozłąką z uczelnią, były lata sześćdziesiąte, gdy w latach 1960–1966 pracowała jako nauczyciel języka polskiego w łódzkich szkołach, a w okresie 1966–1969 była zatrudniona jako asystent-doktorant w warszawskim Instytucie Sztuki PAN. Czas pracy w szkole stworzył zresztą fundamenty pod jeden z najważniejszych w przyszłości obszarów zarówno badawczej aktywności, jak i organizacyjnej działalności prof. Nurczyńskiej-Fidelskiej: sferę edukacji filmowej dzieci i młodzieży. Od roku 1969 rozpoczęła – trwającą jeszcze w niepełnym wymiarze 3 lata po przejściu na emeryturę w roku 2008 – nieprzerwaną pracę na Uniwersytecie Łódzkim: najpierw jako starszy asystent, po uzyskaniu w roku 1975 stopnia doktora jako adiunkt, po zdobyciu w roku 1989 habilitacji – jako profesor nadzwyczajny UŁ, i wreszcie, od roku 1999 jako profesor tytularny.

Miejszem ponad 40-letniej pracy Pani Prof. Eweliny Nurczyńskiej-Fidelskiej na UŁ była usytuowana na Wydziale Filologicznym jednostka, ewoluująca w swym statusie i nazwie od Zakładu Wiedzy o Filmie (kierowanego przez prof. Bolesława W. Lewickiego) przez Zakład Mediów i Kultury Audiowizualnej po Katedrę Mediów i Kultury Audiowizualnej, do którego to statusu awansowała właśnie pod kierownictwem Prof. Nurczyńskiej-Fidelskiej w roku 2002. Zakładem tym, a później Katedrą, kierowała w latach 1981-1982, a potem już nieprzerwanie od 1991 do 2008 roku. W tym okresie, dzięki prowadzonej przez nią polityce kadrowej i programowej, Katedra znacznie powiększyła stan osobowy, a zreformowane programowo studia filmoznawcze i medioznawcze na kierunku kulturoznawstwo przyciągały coraz większą liczbę studentów – pięcio-, sześciokrotnie przewyższającą skromny i odgórnie ograniczony pierwszy nabór z roku 1976, kiedy kierunek powoływano. Nie do przecenienia jest rola Prof. Nurczyńskiej-Fidelskiej w opracowaniu wraz ze stworzonym przez nią zespołem najważniejszych dla studiów kulturoznawczych ze specjalnością filmoznawczą programów kształcenia, nad wytyczaniem nowych kierunków badań nad kulturą audiowizualną, które wraz z roz-

wojem innych niż tylko film mediów muszą podlegać ewolucji i poszerzeniu zakresu. Prof. Nurczyńska-Fidelska wypromowała 8 doktorów (a opiekuje się jeszcze dwoma otwartymi przewodami) i ponad 200 magistrów. Jej troska o rozwój młodej kadry przejawiała się nie tylko w opiece naukowej i życzliwych staraniach o właściwy rytm zdobywania kolejnych stopni, ale i w nawiązaniu i podtrzymywaniu bezpośrednich kontaktów z zagranicznymi ośrodkami filmoznawczymi, czemu służyły częste wyjazdy zagraniczne pracowników jej zespołu oraz wizyty w Katedrze przedstawiciele światowego filmo- i medioznawstwa, głównie z Wielkiej Brytanii, Szwecji, Holandii, Niemiec, Kanady i USA. Okres kierowania przez Prof. Nurczyńską-Fidelską Zakładem, a później Katedrą Mediów i Kultury Audiowizualnej zaowocował ważnymi i prestiżowymi dla uczelni wydarzeniami: znakomicie zorganizowanymi obchodami stulecia kina, którym towarzyszyła międzynarodowa konferencja „Kino ma 100 lat” (1996), czterema innymi ważnymi konferencjami międzynarodowymi, których plonem są ważne i wciąż żywe w filmoznawstwie publikacje: „Interpretacja dzieła filmowego: teoria i praktyka” (1995), „Filmowy i teatralny świat Andrzeja Wajdy” (2001), „Wyzwania gier komputerowych” (2002), „Kino polskie: reinterpretacje. Historia – ideologia – polityka” (2006). Z jej inicjatywy (była autorką wniosku i wygłosiła laudację) w roku 2002 Uniwersytet Łódzki przyznał doktorat *honoris causa* Andrzejowi Wajdzie, co było niewątpliwie ważnym wydarzeniem w historii uczelni.

Zainteresowania badawcze i dorobek naukowy Prof. Nurczyńskiej-Fidelskiej (5 książek autorskich i 3 współautorskie, 16 tomów prac zbiorowych pod jej redakcją, kilkadziesiąt opublikowanych rozpraw i artykułów) skupiają się wokół dwóch biegunów. Pierwszy z nich to historia filmu polskiego, a na jej obszarze relacje pomiędzy kulturą literacką i tradycją narodową a kulturą filmową oraz dzieje polskiego filmu niefabularnego, szczególnie dokumentalnego i oświatowego. Plonem badań w tym zakresie są przede wszystkim autorskie monografie twórczości Andrzeja Munka, Andrzeja Wajdy i Filipa Bajona oraz rozdziały o filmie niefabularnym w 6-tomowej *Historii filmu polskiego* i w *Encyklopedii kultury polskiej XX wieku: Film. Kinematografia*. Drugi biegun tego dorobku to prace dotyczące problemów dydaktyki filmu, a szczególnie edukacji filmowej dzieci i młodzieży. Tym zagadnieniom poświęcona jest właśnie rozprawa habilitacyjna *Edukacja filmowa na tle kultury literackiej, jak i cztery*, adresowane przede wszystkim do nauczycieli, książki, których Prof. Nurczyńska-Fidelska była współautorem i redaktorem (m.in. *Film w szkolnej edukacji humanistycznej*, 1993). Wymienione prace są rezultatem wieloletnich programów badań prowadzonych przez Prof. Nurczyńską-Fidelską w ramach tzw. tematów węzłowych. Toczące się

w łódzkich szkołach w warunkach eksperymentu naturalnego badania dotyczyły kulturowej recepcji filmu przez dzieci i młodzież, i służyły zarówno konstruowaniu koncepcji szkolnych programów edukacji audiowizualnej, jak i poszukiwaniu najwłaściwszych metod kształcenia i wychowania. Nic zatem dziwnego, że była Prof. Nurczyńska-Fidelska ekspertem rozmaitych rządowych i pozarządowych, naukowych i społecznych gremiów w zakresie audiowizualnej edukacji dzieci i młodzieży. Trwałym plonem jej aktywności w obszarze dydaktyki filmu jest powstały z jej inicjatywy w latach osiemdziesiątych Centralny Gabinet Edukacji Filmowej, którego była wieloletnim konsultantem i z którym od roku 1991 organizuje coroczne ogólnopolskie konferencje filmoznawczo-metodyczne dla nauczycieli (ostatnia, jubileuszowa, odbyła się w roku 2011 w Radziejowicach, choć zdecydowana większość z nich miała miejsce w Borkach k. Tomaszowa Maz.) Była też redaktorem naukowym wydanej i finansowanej przez Polski Instytut Sztuki Filmowej serii „Filmoteka Szkolna”.

Nie sposób wymienić w niniejszym wniosku, z konieczności związanym i syntetycznym, rozmaitych innych niż naukowa i dydaktyczna, obszarów kulturalnej, społecznej i organizacyjnej działalności Prof. Nurczyńskiej-Fidelskiej – choć może warto by jeszcze wspomnieć o jej aktywności w Polskim Stowarzyszeniu Filmu Naukowego, współorganizowaniu i jurorowaniu rozmaitych festiwali filmowych, pracy krytyka filmowego na łamach tygodnika „Odgłosy” w latach 1960–1981. Wszystkie dziedziny tej aktywności – choć z pewnością przede wszystkim praca naukowa, dydaktyczna i organizacyjna na UŁ – czynią wniosek o przyznanie Pani Prof. dr hab. Ewelinie Nurczyńskiej-Fidelskiej honorowego członkostwa Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jak najbardziej zasadnym.

Prof. nadzw. UŁ dr hab. Tomasz Kłys

Katedra Mediów i Kultury Audiowizualnej, Instytut Kultury Współczesnej UŁ

**Opinia do wniosku o nadanie
członkostwa honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
Prof. dr hab. Ewelinie Nurczyńskiej-Fidelskiej**

Profesor Ewelina Nurczyńska-Fidelska związana jest zawodowo z Uniwersytetem Łódzkim od roku 1969. Tytuł doktora nauk humanistycznych uzyskała w 1975 w Uniwersytecie Śląskim, zaś tytuł doktora habilitowanego został Jej nadany przez Uniwersytet Wrocławski w roku 1989. W latach 1981–1982, a następnie 1991–2008 pełniła funkcję kierownika

Zakładu Wiedzy o Filmie, który w tym czasie przekształcony został w Katedrę Mediów i Kultury Audiowizualnej z trzema Zakładami. Rozwój tej jednostki dydaktyczno-badawczej w ostatnich dekadach jest zasługą Prof. Nurczyńskiej-Fidelskiej, która dbała zarówno o poszerzanie zakresu badań i specjalizacji naukowej pracowników, jak i o atrakcyjną ofertę dydaktyczną dla studentów.

Prof. Ewelina Nurczyńska-Fidelska jest wybitną specjalistką w dziedzinie filmoznawstwa, a Jej prace układają się w dwa wyraźne nurty. Pierwszy wyznacza tematyka dotycząca związków literatury i filmu, historia filmu polskiego i niefabularne gatunki filmowe (film dokumentalny, film oświatowy). Wśród najważniejszych publikacji należy tu wymienić przede wszystkim monografię *Andrzej Munk* (Kraków 1982), oryginalne opracowanie *Polska klasyka literacka według Andrzeja Wajdy* (Katowice 1998) oraz monografię reżysera *Czas i przeszłość. O Filipie Bajonie i jego twórczości* (Kraków 2003). Są to prace niezwykle wartościowe, wchodzące do kanonu podstawowych lektur filmoznawczych. Zagadnienia związane z historią filmu polskiego znajdują kontynuację w kilkunastu tomach zbiorowych wydanych pod redakcją Profesor Nurczyńskiej-Fidelskiej, wśród których są publikacje tak znaczące dla polskiego filmoznawstwa, jak np. *W poszukiwaniu arcydzieła filmowego. Z zagadnień estetyki filmu* (Łódź 1995), *Interpretacja dzieła filmowego. Teoria i praktyka* (Łódź 1996) czy „*Szkoła polska*” – *Powroty* (Łódź 1998). Historii filmu polskiego poświęconych jest także kilkadziesiąt artykułów zamieszczonych w filmoznawczych pismach specjalistycznych i książkach zbiorowych. Prace te, publikowane w minionym trzydziestoleciu, dotyczyły podstawowych zagadnień filmoznawstwa i zjawisk w kinie polskim i odegrały niezmiernie ważną rolę w krystalizowaniu się metodologii badawczej samodzielnej dyscypliny naukowej.

Drugi nurt w badaniach prof. Nurczyńskiej-Fidelskiej wyznacza problematyka dydaktyki filmu w szkołach podstawowych i średnich. Zagadnieniem tym Pani Profesor nie tylko poświęciła liczne publikacje (np. *Edukacja filmowa na tle kultury literackiej*, Łódź 1989 oraz *Film w szkolnej edukacji humanistycznej*, Łódź 1993), ale także angażowała się w szkolenie nauczycieli (np. organizowanie regularnych cykli szkoleniowych dla nauczycieli w latach 1990–2002), opracowywanie programów nauczania i wskazówek metodycznych dla szkół (np. wieloletnia współpraca z Centralnym Gabinetem Edukacji Filmowej Dzieci i Młodzieży w Łodzi; udział w pracach grona ekspertów Instytutu Programów Szkolnych Ministerstwa Oświaty i Wychowania). Prace te miały charakter pionierski i wywarły wielki wpływ na popularyzację problematyki filmowej wśród dzieci i młodzieży oraz na rzeczywistą obecność filmu w programach szkolnych.

Wśród osiągnięć naukowych Profesor Eweliny Nurczyńskiej-Fidelskiej należy wspomnieć także o zorganizowaniu ponad dwudziestu konferencji międzynarodowych i ogólnopolskich poświęconych zagadnieniom filmoznawczym, realizację kilku badawczych grantów zespołowych i indywidualnych, a także kształcenie młodej kadry naukowej wyrażające się opieką nad ponad 200 pracami magisterskimi i wypromowaniem kilkunastu doktorów, zatrudnionych obecnie w kilku akademickich ośrodkach filmoznawczych w Polsce i za granicą.

Biorąc pod uwagę te różnorodne i wybitne osiągnięcia naukowe Profesor Eweliny Nurczyńskiej-Fidelskiej, które przyczyniły się do umocnienia i specjalizacji metodologicznej polskiego filmoznawstwa, a także Jej nieskazitelną postawę jako badacza i wychowawcy, gorąco popieram wniosek Wydziału Sztuki i Nauk o Sztuce o nadanie Profesor Nurczyńskiej-Fidelskiej członkostwa honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Prof. UŁ dr hab. Małgorzata Leyko
Katedra Dramatu i Teatru Wydziału Filologicznego UŁ

UCHWAŁA

Sprawozdawczo-wyborczego Zgromadzenia Ogólnego
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podjęta 3 kwietnia 2012 roku
w sprawie nadania tytułu członka honorowego.

Sprawozdawczo-wyborcze Zgromadzenie Ogólne Łódzkiego Towarzystwa Naukowego po zapoznaniu się z wnioskiem i po wysłuchaniu dyskusji, w uznaniu zasług dla nauki i Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podjęło uchwałę o nadaniu tytułu członka honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego Pani prof. dr hab. Ewelinie Nurczyńskiej-Fidelskiej.

Przewodniczący obrad
Prof. Ryszard Hunger

ZGROMADZENIE OGÓLNE
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

NADAJE TYTUŁ

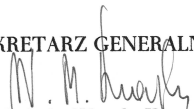
CZŁONKA HONOROWEGO
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Profesor
EWELINIE NURCZYŃSKIEJ-FIDELSKIEJ

**ZA WYBITNE OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE FILMOZNAWSTWA
I ZASŁUGI DLA ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO**

SEKRETARZ GENERALNY

prof. dr hab. Wanda Krajewska

PREZES

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

ŁÓDŹ, 2 KWIETNIA 2012 r.

**Wniosek o nadanie tytułu Członka Honorowego
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
prof. dr. hab. Julianowi Ławrynowiczowi**

Łódź, dn. 06.02.2012 r.

Wydział III
Nauk Matematyczno-Przyrodniczych
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

*Zarząd
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
w miejscu*

W imieniu Zarządu Wydziału III Nauk Matematyczno-Przyrodniczych ŁTN zgłaszam kandydatury: prof. dr hab. Leszka Wojtczaka i prof. dr hab. Juliana Ławrynowicza na członków honorowych Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Obaj Panowie Profesorowie są wieloletnimi członkami ŁTN i mają znaczące zasługi dla rozwoju naszego Towarzystwa. Szczegółowe uzasadnienia kandydatur przedstawione będą w rekomendacjach, które zostaną przygotowane i złożone w ciągu tygodnia.

Z poważaniem

Przewodniczący Wydziału III
prof. dr hab. Janusz Markowski

**Rekomendacja dla prof. dr hab. Juliana Ławrynowicza
w związku z Jego zgłoszeniem do tytułu Członka Honorowego
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego**

Profesor Julian Ławrynowicz urodził się 8.04.1939 r. w Łodzi. Ukończył dwa kierunki studiów na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Łódzkiego i w roku 1960 uzyskał tytuły naukowe magistra matematyki i fizyki. W latach 1960–1961 pracował jako asystent w Katedrze

Funkcji Analitycznych UŁ. Od roku 1961 był pracownikiem Instytutu Matematycznego Polskiej Akademii Nauk Oddział w Łodzi. W roku 1964 doktoryzował się, a promotorem był prof. Z. Charzyński. Przed ukończeniem 30 roku życia, bo już w 1968 r. habilitował w Uniwersytecie Łódzkim. Tematem Jego rozprawy były „Pewne zagadnienia ekstremalne teorii funkcji”. Odbył szereg zagranicznych staży, między innymi: 10-miesięczny staż w Londynie i Cambridge (1966–1967), 6 miesięczny pobyt w Helsinkach (1970), a ponadto wiele krótkoterminowych wyjazdów do Rosji, Szwecji. W roku 1971 został kierownikiem Pracowni Instytutu Matematycznego PAN w Łodzi. Prowadził wówczas zajęcia seminaryjne dla pracowników Instytutu oraz zajęcia zlecone na UŁ.

Zainteresowania badawcze profesora J. Ławrynowicza dotyczą funkcji analitycznych i ich uogólnień, w szczególności na odwzorowaniach quasi-konforemnych, wielomianach jednolistnych, przekształceń konforemnych czasoprzestrzeni, zastosowań analizy zespolonej teorii rozprożeń atomów i cząstek elementarnych. Wyniki tych pracy znalazły zastosowanie w fizyce ciała stałego i automatyce. W tym zakresie opublikował ponad 370 prac, w tym kilka książek, rozdziałów w książkach, z których większość publikowana była za granicą. Profesor J. Ławrynowicz jest bardzo aktywny naukowo, utrzymuje rozległe kontakty naukowe, bierze aktywny udział w różnych międzynarodowych konferencjach. Bierze także aktywny udział w pracach Chrześcijańskiego Forum Pracowników Nauki – współorganizuje konferencje (Rogów 2007, Dobieszków 2011) i publikuje artykuły.

Od 1970 roku jest członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Pełnił funkcje sekretarza Wydziału III – Nauk Matematyczno-Przyrodniczych, był członkiem Prezydium Zarządu ŁTN i pełnił w nim funkcje sekretarza generalnego. Wchodził także w skład Komisji Rewizyjnej. Od roku 1996 jest aktywnym członkiem Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN, wchodzi w skład komitetu redakcyjnego czasopisma „Heureka – Problemy Społecznego Ruchu Naukowego”. Bardzo ściśle jest związany z aktywnością wydawniczą UŁ, redaguje „Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź”. Mimo przejścia na emeryturę, Pan Profesor Ławrynowicz aktywnie bierze udział w zebraniach i spotkaniach organizowanych przez Wydział III ŁTN.

Profesor Ławrynowicz za osiągnięcia naukowe otrzymał w 1988 roku Nagrodę Naukową Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, a w dowód zasług, jakie położył dla rozwoju Towarzystwa powyżej roku 2007 uhonorowany został Medalem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego (nr 7).

Przedstawione powyżej osiągnięcia naukowe, organizacyjne, zwłaszcza te, które dotyczą integracji wspólnoty akademickiej Łodzi, pozwalają mi z całą odpowiedzialnością rekomendować kandydaturę prof. dr hab.

Juliana Ławrynowicza do tytułu Członka Honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Prof. dr hab. Janusz Markowski
Zakład Dydaktyki Biologii
i Badania Różnorodności Biologicznej UŁ

**Rekomendacja dla prof. dr hab. Juliana Ławrynowicza
w związku ze zgłoszeniem Jego kandydatury do tytułu Członka
Honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego**

Profesor Julian Ławrynowicz urodził się 8 kwietnia 1939 r. w Łodzi. W 1960 roku ukończył studia na kierunku matematyka i kierunku fizyka na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii, uzyskując tytuł magistra matematyki i magistra fizyki. W 1964 roku uzyskał tytuł doktora nauk matematyczno-fizycznych, a w 1968 stopień doktora habilitowanego. W 1971 roku został docentem, w 1976 – otrzymał tytuł i stanowisko profesora nadzwyczajnego, a w 1992 – tytuł profesora zwyczajnego. Na uwagę zasługuje fakt, iż w wieku 29 lat profesor Julian Ławrynowicz był już po habilitacji.

Profesor Julian Ławrynowicz jest niezwykle aktywny naukowo. Świadczy o tym Jego dorobek publikacyjny oraz udział w różnych międzynarodowych konferencjach. Ma szerokie i bardzo ważne naukowo kontakty z renomowanymi ośrodkami naukowymi w kraju i zagranicą. Specjalizuje się w matematyce i fizyce. Ze względu na szerokie zainteresowania i prace badawcze profesor Ławrynowicz nazywany jest fizykiem matematycznym.

Profesor J. Ławrynowicz cieszy się niewątpliwie szerokim autorytetem naukowym, który jest poparty olbrzymim dorobkiem. Całkowita lista Jego publikacji obejmuje ponad 370 pozycji, w tym kilka książek i rozdziałów w pracach zbiorowych, w większości publikowanych za granicą.

Na szczególne podkreślenie zasługuje działalność Pana profesora związana ze społecznym ruchem naukowym. Profesor Julian Ławrynowicz przez wiele lat był członkiem Prezydium Zarządu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego i pełnił w nim przez kilka kadencji funkcję sekretarza generalnego. Obecnie jest członkiem komisji rewizyjnej. Jest też członkiem Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN. Zasiada w komitecie redakcyjnym czasopisma „Heureka – Problemy Społecznego Ruchu Naukowego”. Jest redaktorem naczelnym wydawanego przez Łódzkie Towarzystwo Naukowe czasopisma „Bulletin de la Société des

Sciences et des Lettres de Łódź, Serie: Recherches sur les Deformations”. Wydawnictwo jest interesujące dla środowiska łódzkiego nie tylko z punktu widzenia okazji, jaką stwarza do publikowania prac z pogranicza matematyki i fizyki, lecz przede wszystkim jako krajowe forum o zasięgu międzynarodowym, na łamach którego utrwała się merytoryczna dyskusja tocząca się w ramach dorocznych konferencji międzynarodowych w Będlewie, organizowanych przez profesora Ławrynowicza, które skupiają stałe grono uczestników zajmujących się zagadnieniami deformacji w matematyce i fizyce.

Profesor Julian Ławrynowicz za swoje osiągnięcia naukowe otrzymał w 1988 roku Nagrodę Naukową Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. W 2007 roku Łódzkie Towarzystwo Naukowe nadało profesorowi Medal Łódzkiego Towarzystwa Naukowego (nr 7) za szczególne zasługi w działalności na rzecz Towarzystwa.

Biorąc powyższe pod uwagę w pełni rekomenduję kandydaturę Profesora dr hab. Juliana Ławrynowicza do tytułu Członka Honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Prof. dr hab. Ilona Zasada
Katedra Fizyki Ciała Stałego UŁ

UCHWAŁA

Sprawozdawczo-wyborczego Zgromadzenia Ogólnego
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podjęta 3 kwietnia 2012 roku
w sprawie nadania tytułu członka honorowego.

Sprawozdawczo-wyborcze Zgromadzenie Ogólne Łódzkiego Towarzystwa Naukowego po zapoznaniu się z wnioskiem i po wysłuchaniu dyskusji, w uznaniu zasług dla nauki i Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podjęło uchwałę o nadaniu tytułu członka honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego Panu prof. dr. hab. Julianowi Ławrynowiczowi.

Przewodniczący obrad
Prof. Ryszard Hunger

ZGROMADZENIE OGÓLNE
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

NADAJE TYTUŁ

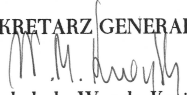
CZŁONKA HONOROWEGO
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Profesorowi
JULIANOWI ŁAWRYNOWICZOWI

ZA WYBITNE OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE NAUK ŚCISŁYCH
I ZASŁUGI DLA ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

SEKRETARZ GENERALNY

prof. dr hab. Wanda Krąjewska

PREZES

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

ŁÓDŹ, 2 KWIECZNIA 2012 r.

UZASADNIENIE WNIOSKU
o przyznanie prof. zw. dr hab. Władysławowi Welfe,
Członkowi Korespondentowi PAN, członkostwa honorowego
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Profesor W. Welfe jest postacią znaną w świecie nauki od wielu lat w kraju i zagranicą. W szeregi członków Łódzkiego Towarzystwa Naukowego wstąpił 27 listopada 1965 r., a więc ma za sobą blisko pięćdziesięcioletni staż członkowski. Jego zaangażowanie w prace Towarzystwa potwierdza pięć kadencji pracy w charakterze przewodniczącego Wydziału II w latach 1975–1996. Nadal pozostaje bardzo aktywny naukowo oraz w pracy dydaktycznej choćby jako redaktor naczelny „Studiów Prawno-Ekonomicznych” wydawanych przez ŁTN.

Urodził się 20 maja 1927 roku w Kolbuszowej. Wybuch II wojny światowej, mobilizacja ojca i jego śmierć w Katyniu zmusiły 14-letniego Władysława Welfe do podjęcia przymusowej pracy w charakterze robotnika w ZPW K.Eisert w Łodzi. W czasie niemieckiej okupacji pobierał nauki na tajnych kompletach, składając następnie egzamin maturalny w 1945 roku.

W roku 1949 ukończył studia na kierunku ekonomicznym na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Doktoryzował się w Szkole Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie w 1961 r. W tejże uczelni w 1964 r. uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego. Tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego uzyskał w 1969 r. zaś profesora zwyczajnego w 1974 r.

Pracę naukowo-dydaktyczną rozpoczął w 1948 roku w Katedrze Statystyki Uniwersytetu Łódzkiego jako asystent-wolontariusz. Po utworzeniu w 1949 roku Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Łodzi, przeszedł do Katedry Statystyki tej uczelni, gdzie pracował na stanowisku adiunkta i z-cy profesora do 1961 roku, tzn. do połączenia WSE z Uniwersytetem Łódzkim. W latach 1961–1964 pracował w Katedrze Demografii i Statystyki UŁ kierowanej przez prof. Edwarda Rosseta.

Począwszy od roku 1965 przez 31 lat jako docent, a następnie profesor nadzwyczajny i zwyczajny nieprzerwanie pełnił funkcję kierownika Katedry Ekonometrii. W latach 1970–1997 sprawował funkcję Dyrektora Instytutu Ekonometrii i Statystyki UŁ.

W 1966 roku uczestniczył w tworzeniu kierunku ekonometrii, występującego później pod nazwą cybernetyki ekonomicznej i informatyki, a począwszy od 1992 roku informatyki i ekonometrii.

Prowadził różnorodne wykłady na Uniwersytecie Łódzkim a od kilku lat także seminarium naukowe dla asystentów w Społecznej Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi.

Prof. W. Welfe pracą naukową zajmuje się blisko 60 lat. Jest autorem i współautorem 30 monografii, redaktorem naukowym 35 monografii oraz autorem ponad 600 artykułów, w tym ponad 200 oryginalnych prac badawczych (vide wykaz bibliografii). Pod Jego kierunkiem zostało napisanych 37 rozpraw doktorskich (w tym prace kilku obcokrajowców), sprawował również opiekę w kilkunastu rozprawach habilitacyjnych. Wielokrotnie recenzował rozprawy habilitacyjne i dorobek naukowy do tytułów profesorskich. Wielu Jego uczniów uzyskało tytuł naukowy profesora. Był promotorem w przewodach prowadzących do uzyskania tytułu doktora h.c. UŁ przez znakomitych uczonych jak akad. A. G. Aganbegjan, prof. L. R. Klein (laureat Nagrody Nobla) oraz R. Barre.

Do najważniejszych wczesnych prac prof. Welfe należą rozprawy dotyczące przepływów międzygałęziowych i bilansów gospodarki oraz układów indeksów produkcji i cen oraz technik wytwarzania. Niemal równolegle zajmował się zagadnieniami ilościowego opisu działalności handlu oraz rynku dóbr konsumpcyjnych, formułując koncepcję bilansu popytu i podaży dóbr konsumpcyjnych. W następnych latach prowadził zespołowe badania nad ekonometrycznymi modelami konsumpcji w Wielkiej Brytanii i Polsce, a następnie modelami rynków, zwłaszcza rynków nie zrównoważonych. Prowadził równolegle badania dotyczące metod estymacji, które znalazły wyraz w odpowiednich monografiach.

Nowy obszar działalności naukowej prof. dr hab. W. Welfe stanowiły badania nad ekonometrycznymi makromodelami, zwłaszcza gospodarki Polski. Podczas pobytu w 1971 roku w Uniwersytecie Pensylwańskim skonstruował pierwszy model W1 gospodarki polskiej, postulujący stany nierównowagi. Wprowadził koncepcję modelu pełnego, łączącego elementy generujące przepływy informacyjne dotyczące popytu i podaży, a następnie modelu zintegrowanego (z modelami typu input-output). Opierając się na teorii gospodarki niedoborów J. Kornai'a oraz teorii barier wzrostu M. Kaleckiego, sformułował podstawowe hipotezy dotyczące własności mechanizmów funkcjonowania i barier wzrostu, które znalazły zastosowanie w kolejnych modelach opisujących gospodarkę nie zrównoważoną.

Pod Jego kierunkiem powstała w Instytucie Ekonometrii i Statystyki Uniwersytetu Łódzkiego w ramach problemów resortowych oraz centralnych seria „W” ekonometrycznych makromodeli gospodarki polskiej, obejmujące roczne modele wielosektorowe i małe – minimodele. Modele te były systematycznie aktualizowane oraz rozbudowywane przez dołączenie submodeli cen, płac oraz sektora finansowego. Modele te a zwłaszcza model W5 stanowił przez kilka lat podstawę systematycznych analiz i prognoz rozwoju kraju o horyzoncie 5-letnim.

Prace te sprawiły, że ośrodek łódzki stał się wiodącym centrum makromodelowania w Europie Centralnej. Uznaniem wysokiej pozycji łódzkiego

ośrodka było zaproszenie już w 1967 roku prof. W. Welfe do uczestnictwa w międzynarodowym projekcie gospodarki światowej PROJECT LINK, kierowanym przez prof. L. R. Kleina, afiliowanym przy ONZ. Syntezy otrzymanych wyników do końca lat osiemdziesiątych przedstawia monografia pt. *Ekonometryczne modele gospodarki narodowej* (PWE 1992). W świetle prezentowanych osiągnięć twórczości naukowej profesora W. Welfe, ośrodek łódzki utwierdził swoją wysoką pozycję w gronie najbardziej liczących się w Europie centrów badań ekonometrycznych i statystycznych, zaś prof. Welfe jest powszechnie uznawany za twórcę łódzkiej szkoły ekonometrycznej.

W latach 90. minionego wieku prof. Welfe, z dostatecznie dużym wyprzedzeniem przemian gospodarczych Polski zapoczątkował prace dotyczące makro-modelowania dla okresu transformacji do gospodarki rynkowej. W ich wyniku powstał nowy kwartalny model WK gospodarki narodowej Polski, dając początek systematycznym prognozom i analizom kwartalnym gospodarki polskiej. W 1996 roku zaprojektował nowy, jednosektorowy, roczny model W8 gospodarki polskiej, przeznaczony dla średnio-okresowych prognoz i analiz symulacyjnych. Kolejne jego wersje o orientacji popytowej obejmują obok sektora realnego rozbudowany sektor finansowy oparty na systemie rachunków narodowych. Na jego podstawie skonstruowane zostały prognozy i analizy scenariuszowe rozwoju gospodarczego Polski do 2010 r. W początkach XXI w. został skonstruowany długookresowy makroekonometryczny model W8D gospodarki polskiej, służący analizie scenariuszy rozwoju gospodarczego głównie do 2025 r.

W ciągu ostatnich lat przeniósł swój warsztat naukowy do SWSPiZ organizując badania dotyczące nowego nurtu makroekonometrycznego modelowania. Sformułował koncepcję empirycznych modeli wzrostu (Ekonomista, 2000), a następnie modeli gospodarki opartej na wiedzy. Zespół pod Jego kierunkiem formułuje zasady i bada właściwości modeli tej klasy, czego rezultatem jest monografia pt. *Gospodarka oparta na wiedzy*, PWE 2007. Jej międzynarodową pozycję podkreśla wydanie wersji angielskiej pt. *Knowledge-based Economy. Models and Methods* przez Wydawnictwo P. Lang w 2009 r. Zasady sformułowane w powyższej monografii posłużyły na podstawie zbudowania nowego, długookresowego modelu gospodarki polskiej W8-D, służącego m.in. opracowaniu długookresowych scenariuszy jej rozwoju do 2030 r. umożliwiającą analizy oddziaływania kapitału wiedzy na wzrost gospodarczy.

W latach 2007–2009 prof. Welfe kierował zespołem, który we współpracy z EEDRI podjął się budowy makroekonometrycznego modelu dla regionu łódzkiego. Model ten poza oryginalną specyfikacją wyróżnia się poszerzeniem o sektor, generujący efekty postępu technicznego na podstawie wyników otrzymanych metodą foresight. Model ten został wykorzystany

w celu budowy długookresowych scenariuszy rozwoju regionu łódzkiego dla potrzeb Urzędu Marszałkowskiego.

Może być uważany za prototyp modeli regionalnych, których budowy dla Polski pragniemy podjąć się w najbliższej przyszłości. Wyniki badań zostały opublikowane w pracy W.Welfe i.in. *Rozwój regionalny – ujęcie ekonometryczne* (SWSPiZ Łódź, 2008).

Prezentowane prace były prowadzone w ramach projektów Komitetu Badań Naukowych i Ministerstwa Nauki oraz międzynarodowych projektów UE. Znaczące zasługi ma prof. Władysław Welfe w dziedzinie organizacji badań naukowych, jako kierownik resortowych i centralnych programów badań podstawowych, które to przyczyniły się znacząco do rozbudowy infrastruktury naukowo-badawczej ośrodków akademickich w kraju.

Od z górną czterdziestu lat systematycznie reprezentuje naukę polską na międzynarodowych konferencjach, wielokrotnie uczestniczy w komitetach programowych tych konferencji. Od 1974 roku jest twórcą i przewodniczącym komitetu programowego serii konferencji międzynarodowych MACROMODELS, odbywanych corocznie pod auspicjami Komitetu Statystyki i Ekonometrii Polskiej Akademii Nauk i Instytutu Ekonometrii i Statystyki UŁ. Jest zapraszany przez liczne uczelnie zagraniczne do prowadzenia wykładów oraz udziału w badaniach naukowych, w tym Cambridge University, University of Pennsylvania, Stanford University, Universite Lyon 2 Lumere i Paris-Nanterre oraz Erasmus University.

Uniwersytet w Uppsali (Szwecja) nadał Profesorowi tytuł doktora honoris causa tej uczelni w 1978 r., podobnie Akademia Ekonomiczna w Krakowie w 1995 r. oraz Uniwersytet Lyon II Lumierew 1997 r., zaś Uniwersytet Łódzki w 2005 r.

W swej wieloletniej działalności naukowej prof. W. Welfe był w pełni zaangażowany w działalność towarzystw naukowych, komitetów i rad naukowych. Od 1997 r. jest członkiem Ukraińskiej Akademii Nauk, od 1998 r. członkiem korespondentem Polskiej Akademii Nauk, zaś od 2003 r. członkiem zwyczajnym Academie des Sciences des Arts et des Letters w Paryżu. Jest przewodniczącym Komisji Prognoz w łódzkim Oddziale PAN. Działał ponadto w Econometric Society (reprezentant na Polskę oraz udział w Komitetach programowych Kongresów Światowych – oraz Applied Econometrics Association i European Economic Association a także Association for Modelling and Forecasting Economics in Transition (członek założyciel i pierwszy prezydent tego międzynarodowego towarzystwa AMFET założonego w 1994 r.).

Od wielu lat jest członkiem Komitetu Statystyki i Ekonometrii PAN (przewodniczący, z-ca przewodniczącego, członek Prezydium), Komitetu Ekonomicznego PAN, komisji PAN ds. Współpracy z MISAS IIASA) oraz Komitetu Nagród Państwowych, a także Komitetu Badań Naukowych (wy-

brany w 1991 r. w 1994 r. na członka i przewodniczącego zespołu Nauk Prawnych i Ekonomicznych) oraz Fundacji Nauki Polskiej (od 1995 r.) i Naukowej Rady Statystycznej GUS, następnie Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (dwie kadencje), Centralnej Komisji kwalifikacyjnej ds. stopni i tytułów naukowych (m.in. jako zastępca przewodniczącego Sekcji Ekonomicznej), Rady Naukowej przy Prezydencie m. Łodzi (wieloletni przewodniczący), komitetu redakcyjnego „Studiów Prawno-Ekonomicznych” (redaktor naczelny), a także rad redakcyjnych: „Przeglądu Statystycznego”, „Badania Operacyjne i Decyzje”.

W czasie swojej długoletniej pracy pełnił wiele funkcji organizacyjno-administracyjnych w Uniwersytecie Łódzkim. Do najważniejszych zaliczyć należy: lata 1957–1958 – Dziekan Wydziału Handlu WSE w Łodzi, 1958–1960 – Dziekan Wydziału Handlowo-Towaroznawczego WSE w Łodzi, 1965–1966 – Prodziekan Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ, 1966–1969 – Dziekan Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ, 1974–1978 – Prorektor ds. Nauki UŁ. Ponadto od wielu lat prowadzi posiedzenia Senatu Społecznej Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi.

Uzyskał wiele odznaczeń państwowych, samorządowych i zawodowych a wśród nich, Medal PAN im. M.Kopernika, Złoty Krzyż Zasługi, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Order Odrodzenia R.P., Krzyż Kawalerski, Krzyż Oficerski, Krzyż Komandorski, Krzyż Komandorski z Gwiazdą. Naukowej przy Prezydencie m. Łodzi (wieloletni przewodniczący), komitetu redakcyjnego „Studiów Prawno-Ekonomicznych” (redaktor naczelny), a także rad redakcyjnych: „Przeglądu Statystycznego”, „Badania Operacyjne i Decyzje”.

*Prof. dr hab. Bogusława Urbaniak,
Sekretarz Wydziału II ŁTN*

**Rekomendacja
w sprawie nadania prof. zw. dr hab. Władysławowi Welfe,
członkowi Korespondentowi PAN tytułu członka honorowego
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego**

Działalność naukowa i organizacyjna prof. zw. dr hab. W. Welfe związana z ŁTN sięga połowy lat sześćdziesiątych. Prof. W. Welfe jest członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego od 27.11.1965 r. Był wieloletnim przewodniczącym Wydziału II ŁTN (od 8.06.1975 do 1996 r.). Jest także od wielu lat redaktorem naczelnym czasopisma „Studia Prawno-Ekonomiczne”. Czasopismo to ma wysoką rangę wśród polskich periody-

ków naukowych. Nie bez znaczenia jest fakt, że prof. Welfe osobiście, wstępnie kwalifikuje składane artykuły, ale także poprzez swoją działalność organizacyjną pozyskuje środki dla kolejnych wydań.

Dzięki osiągnięciom naukowym profesora W. Welfe, łódzki ośrodek utwierdził swoją wysoką pozycję w gronie najbardziej liczących się w Europie centrów badań ekonometrycznych i statystycznych, zaś prof. Welfe jest powszechnie uznawany za twórcę łódzkiej szkoły ekonometrycznej.

Prof. zw. dr hab. Władysław Welfe ukończył studia na kierunku ekonomicznym na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Łódzkiego w roku 1949. Doktoryzował się w Szkole Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie w 1961 r. W tejże uczelni w 1964 r. uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego. Tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego uzyskał w 1969 r. zaś profesora zwyczajnego w 1974 r.

Władysław Welfe pracę naukowo-dydaktyczną rozpoczął w 1948 roku w Katedrze Statystyki. Uniwersytetu Łódzkiego jako asystent-wolontariusz. Począwszy od roku 1965 przez 31 lat jako docent, a następnie profesor nadzwyczajny i zwyczajny nieprzerwanie pełnił funkcję kierownika Katedry Ekonometrii. W latach 1970–1997 był Dyrektorem Instytutu Ekonometrii i Statystyki UŁ.

Był twórcą kierunku ekonometrii, występującego później pod nazwą cybernetyki ekonomicznej i informatyki, a począwszy od 1992 roku informatyki i ekonometrii.

Prof. W. Welfe działalność naukową prowadzi prawie 60 lat. Jest autorem i współautorem 31 monografii, redaktorem naukowym 35 monografii oraz autorem ponad 600 artykułów, w tym ponad 200 oryginalnych prac badawczych (vide wykaz bibliografii). Pod Jego kierunkiem zostało napisanych 37 rozpraw doktorskich (w tym prace kilku obcokrajowców), sprawował również opiekę w kilkunastu rozprawach habilitacyjnych.

Od ponad czterdziestu lat systematycznie reprezentuje naukę polską na międzynarodowych konferencjach, wielokrotnie uczestniczy w komitetach programowych tych konferencji. Od 1974 roku jest twórcą i przewodniczącym komitetu programowego serii konferencji międzynarodowych MACROMODELS, odbywanych corocznie pod auspicjami Komitetu Statystyki i Ekonometrii Polskiej Akademii Nauk i Instytutu Ekonometrii i Statystyki UŁ.

Zapraszany był przez liczne uczelnie zagraniczne do prowadzenia wykładów oraz do udziału w badaniach naukowych, w tym Cambridge University, University of Pennsylvania, Stanford University, Université Lyon 2 Lumere i Paris-Nanterre oraz Erasmus University.

Uniwersytet w Uppsali (Szwecja) nadał Profesorowi tytuł doktora honoris causa tej uczelni w 1978 r., podobnie Akademia Ekonomiczna

w Krakowie w 1995 r. oraz Uniwersytet Lyon II Lumiere w 1997 r., zaś Uniwersytet Łódzki w 2005 r.

Ponadto od 1997 r. jest członkiem Ukraińskiej Akademii Nauk, od 1998r. członkiem korespondentem Polskiej Akademii Nauk, zaś od 2003 r. członkiem zwyczajnym Academies Sciences des Arts et des Letters w Paryżu. Jest przewodniczącym Komisji Prognoz w łódzkim Oddziale PAN. Działał ponadto w Econometric Society (reprezentant na Polskę oraz udział w Komitetach programowych Kongresów Światowych – oraz Applied Econometrics Association i European Economic Association a także Association for Modelling and Forecasting Economics in Transition (członek założyciel i pierwszy prezydent tego międzynarodowego towarzystwa AMFET założonego w 1994 r.).

Od wielu lat jest członkiem Komitetu Statystyki i Ekonometrii PAN (przewodniczący, z-ca przewodniczącego, członek Prezydium), Komitetu Ekonomicznego PAN, komisji PAN ds. Współpracy z MISAS (HASA) oraz Komitetu Nagród Państwowych, a także Komitetu Badań Naukowych (wybrany w 1991 r. w 1994r. na członka i przewodniczącego zespołu Nauk Prawnych i Ekonomicznych) oraz Fundacji Nauki Polskiej (od 1995 r.) i Naukowej Rady Statystycznej GUS, następnie Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (dwie kadencje), Centralnej Komisji kwalifikacyjnej ds. stopni i tytułów naukowych (m.in. jako zastępca przewodniczącego Sekcji Ekonomicznej), Rady Naukowej przy Prezydencie m. Łodzi (wieloletni przewodniczący),

Uzyskał wiele odznaczeń państwowych, samorządowych i zawodowych a wśród nich, Medal PAN im. M. Kopernika, Złoty Krzyż Zasługi, medal edukacji narodowej, Order Odrodzenia R.P., Krzyż Kawalerski, Krzyż Oficerski, Krzyż Komandorski, Krzyż Komandorski z Gwiazdą.

W świetle prezentowanych osiągnięć naukowych prof. zw. dr hab. Władysława Welfe, nadanie Mu tytułu członka honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego będzie szczególnym podkreśleniem Jego zasług dla rozwoju działalności naszego Towarzystwa.

Prof. dr hab. Lucja Tomaszewicz,
Katedra Teorii i Analiz Systemów Ekonomicznych UŁ

REKOMENDACJA
w sprawie przyznania prof. zw. dr hab. Władysławowi Welfe,
Członkowi Korespondentowi PAN członkostwa honorowego
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Z profesorem Władysławem Welfe zetknęłam się po raz pierwszy jako studentka, gdy sprawował funkcję dziekana na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ w trudnym okresie lat 1966–1969 a później (lata 1974–1978) prorektora ds. nauki UŁ. Wzbudzał ogromny respekt ze względu na swą pozycję naukową w kraju i poza granicami, o co wówczas było niełatwo ze względu na izolację od Zachodu. Dzięki niemu uczelnia mogła nawiązać ciekawe kontakty naukowe, z których korzystali wszyscy pracownicy. Przez 27 lat był dyrektorem Instytutu Ekonometrii i Statystyki UŁ.

Profesor Welfe jest postacią nieodłącznie związaną z Łodzią i Uniwersytetem Łódzkim. Prawie od pięćdziesięciu lat jest członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Przez pięć kadencji był przewodniczącym Wydziału II. Nadal pozostaje aktywny będąc redaktorem naczelnym „Studiów Prawno-Ekonomicznych” wydawanych przez ŁTN.

Pod Jego kierunkiem powstała w Instytucie Ekonometrii i Statystyki Uniwersytetu Łódzkiego w ramach problemów resortowych oraz centralnych seria „W” ekonometrycznych makromodeli gospodarki polskiej, obejmujące roczne modele wielosektorowe i małe -minimodele. Modele te były systematycznie aktualizowane oraz rozbudowywane przez dołączenie submodeli cen, płac oraz sektora finansowego. Modele te a zwłaszcza model W5 stanowił przez kilka lat podstawę systematycznych analiz i prognoz rozwoju kraju o horyzoncie 5-letnim. Prace te sprawiły, że ośrodek łódzki stał się wiodącym centrum makromodelowania w Europie Centralnej. Uznanie wysokiej pozycji łódzkiego ośrodka było zaproszenie już w 1967 roku prof. W. Welfe do uczestnictwa w międzynarodowym projekcie gospodarki światowej PROJECT LINK, kierowanym przez prof. L. R. Kleina, afiliowanym przy ONZ. Syntezę otrzymanych wyników do końca lat 80. ub. Wieku przedstawia monografia pt. *Ekonometryczne modele gospodarki narodowej*, (PWE 1992). W świetle prezentowanych osiągnięć twórczości naukowej profesora W. Welfe, ośrodek łódzki utwierdził swoją wysoką pozycję w gronie najbardziej liczących się w Europie centrów badań ekonometrycznych i statystycznych, zaś prof. Welfe jest powszechnie uznawany za twórcę łódzkiej szkoły ekonometrycznej.

W latach ‘90 ubiegłego wieku prof. Welfe, z dostatecznie dużym wyprzedzeniem przemian gospodarczych Polski zapoczątkował prace dotyczące makro-modelowania dla okresu transformacji do gospodarki ryn-

kowej. W ich wyniku powstał nowy kwartalny model WK gospodarki narodowej Polski, dając początek systematycznym prognozom i analizom kwartalnym gospodarki polskiej. W 1996 roku zaprojektował nowy, jednosektorowy, roczny model W8 gospodarki polskiej, przeznaczony dla średnio-okresowych prognoz i analiz symulacyjnych. Kolejne jego wersje o orientacji popytowej obejmują obok sektora realnego rozbudowany sektor finansowy oparty na systemie rachunków narodowych. Na jego podstawie skonstruowane zostały prognozy i analizy scenariuszowe rozwoju gospodarczego Polski do 2010 r. W początkach XXI w. został skonstruowany długookresowy makroekonometryczny model W8 gospodarki polskiej, służący analizie scenariuszy rozwoju gospodarczego głównie do 2025 r. W ciągu ostatnich lat przeniósł swój warsztat naukowy do SWSPiZ.

Prof. dr hab. Bogusława Urbaniak,
Członek Wydziału II Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

UCHWAŁA

Sprawozdawczo-wyborczego Zgromadzenia Ogólnego
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podjęta 3 kwietnia 2012 roku
w sprawie nadania tytułu członka honorowego.

Sprawozdawczo-wyborcze Zgromadzenie Ogólne Łódzkiego Towarzystwa Naukowego po zapoznaniu się z wnioskiem i po wysłuchaniu dyskusji, w uznaniu zasług dla nauki i Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podjęło uchwałę o nadaniu tytułu członka honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego Panu prof. dr. hab. Władysławowi Welfe.

Przewodniczący obrad
Prof. Ryszard Hunger

ZGROMADZENIE OGÓLNE
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

NADAJE TYTUŁ

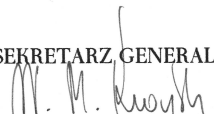
CZŁONKA HONOROWEGO
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Profesorowi
WŁADYSŁAWOWI WELFE

ZA WYBITNE OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE
NAUK EKONOMICZNYCH
I ZASŁUGI DLA ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

SEKRETARZ GENERALNY

prof. dr hab. Wanda Krąjewska

PREZES

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

ŁÓDŹ, 2 KWIETNIA 2012 r.

**Wniosek o nadanie tytułu Członka Honorowego
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
panu prof. dr. hab. Leszkowi Wojtczakowi**

Łódź, dn. 06.02.2012 r.

Wydział III
Nauk Matematyczno-Przyrodniczych
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

*Zarząd
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
w miejscu*

W imieniu Zarządu Wydziału III Nauk Matematyczno-Przyrodniczych ŁTN zgłaszam kandydatury: prof. dr hab. Leszka Wojtczaka i prof. dr hab. Juliana Ławrynowicza na członków honorowych Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Obaj Panowie Profesorowie są wieloletnimi członkami ŁTN i mają znaczące zasługi dla rozwoju naszego Towarzystwa. Szczegółowe uzasadnienia kandydatur przedstawione będą w rekomendacjach, które zostaną przygotowane i złożone w ciągu tygodnia.

Z poważaniem

Przewodniczący Wydziału III
prof. dr hab. Janusz Markowski

**Rekomendacja
dla prof. dr hab. Leszka Wojtczaka
w związku z Jego zgłoszeniem do tytułu Członka Honorowego
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego**

Profesor Leszek Wojtczak urodził się 2.07.1939 r. w Gozdowie. W latach 1956–1961 odbył studia na kierunku fizyka na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Łódzkiego zakończone uzyskaniem tytułem

magistra fizyki. W 1961 r. rozpoczął pracę na Uniwersytecie Łódzkim w Katedrze Fizyki Teoretycznej na stanowisku asystenta, specjalizując się od początku w dziedzinie fizyki ciała stałego. Stopień doktora nauk matematyczno-fizycznych otrzymał w roku 1964 na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Łódzkiego. Promotorem w Jego przewodzie doktorskim był profesor Tadeusz Tietz. Lata 1964–1968 były w Jego karierze okresem intensywnej pracy badawczej i nawiązywania licznych kontaktów naukowych z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi. W tych latach odbył staże naukowe w Pradze, Jenie i Grenoble. Stopień doktora habilitowanego w zakresie fizyki teoretycznej na podstawie rozprawy *Własności magnetyczne cienkich warstw* uzyskał w 1969 r. przedstawionej Radzie Naukowej Instytutu Fizyki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. W roku 1976 Rada Państwa nadała mu tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1985 tytuł profesora zwyczajnego.

W 1970 r. zatrudniony został na stanowisku docenta oraz powołany na zastępcę dyrektora Instytutu Fizyki w UŁ (1970–1974), a w latach 1974–1981 pełni obowiązki dyrektora Instytutu Fizyki. W roku 1974 r. z Jego inicjatywy powstał Zakład Fizyki Ciała Stałego, a profesor Wojtczak powołany został na kierownika tej jednostki. Zakładem, a potem Katedrą Fizyki Ciała Stałego kierował do roku 1999. Od 1999 r. kierował Zakładem Teorii Fizyki Ciała Stałego aż do przejścia na emeryturę w roku 2010.

Zainteresowania badawcze profesora L. Wojtczaka koncentrują się na właściwościach cienkich warstw magnetycznych, modelu pasmowym ferromagnetyzmu, dynamiki sieci krystalicznej, strukturze domen magnetyków, zjawisk krytycznego rozpraszania, teorii fluktuacji, zjawisk rezonansu fal spinowych, funkcji falowych atomów i kryształów. W tym zakresie opublikował blisko 300 prac, które były cytowane 311 razy (na podstawie bazy Web Science). O znaczeniu dorobku profesora świadczy wydanie dwóch monografii w języku angielskim: *Critical scattering theory, an introduction* (we współpracy z J. Kocińskim) wydanym przez Elsevier-PAN w 1978, *Green functions in electrochemistry* (we współpracy z S. Romanowskim) przez Kluwer w 1994 roku.

Profesor L. Wojtczak aktywnie uczestniczy w działalności organizacyjnej Uniwersytetu Łódzkiego: prodziekan (1972–1978), dziekan Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii (1990–1993), prorektor (1981–1984), rektor (1984–1990), członek senatu UŁ (1996–2002). Wspierał działalność UŁ na polu integracji europejskiej i współpracy międzynarodowej, był jednym z inicjatorów powstania przy Rektorze UŁ konwersatorium o społecznej nauce Kościoła. Zaslugi profesora Wojtczaka zostały docenione przez władze akademickie i państwowe. Pan profesor odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Polonia Restituta (1982), Orderem Papie-

skim „Pro Ecclesiae et Pontifice” (1990), Krzyżem Oficerskim „Palme Academiques de la Republique Française” (1986), Krzyż Oficerski Polonia Restituta (2004), jest także doktorem honoris causa Uniwersytetu w Yorku (1989) i uniwersytetu Claude Bernard w Lyonie (1991).

Od 1972 roku jest członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, gdzie pełnił funkcję przewodniczącego Wydziału III Nauk Matematyczno-Przyrodniczych, przez szereg lat był członkiem Komisji ds. Współpracy z Zagranicą. Bardzo ściśle jest związany z aktywnością wydawniczą UŁ, która przejawia się w aktywnym redagowaniu (członek komitetu redakcyjnego) „Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź”. Mimo przejścia na emeryturę, Pan Profesor Wojtczak aktywnie bierze udział w zebraniach i spotkaniach organizowanych przez Wydział III ŁTN.

Przedstawione powyżej osiągnięcia naukowe, organizacyjne, zwłaszcza te, które dotyczą integracji wspólnoty akademickiej Łodzi pozwalają mi z całą odpowiedzialnością rekomendować kandydaturę prof. dr hab. Leszka Wojtczaka do tytułu Członka Honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

*Prof. dr hab. Janusz Markowski
przewodniczący Wydziału III ŁTN*

**Rekomendacja
dla prof. dr hab. Leszka Wojtczaka
w związku ze zgłoszeniem Jego kandydatury
do tytułu Członka Honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego**

Profesor dr hab. Leszek Wojtczak urodził się 2 lipca 1939 roku w Gozdowie. Po odbyciu studiów wyższych w Uniwersytecie Łódzkim, na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii na kierunku fizyka (1956–1961) otrzymał tytuł zawodowy magistra fizyki w 1961 r. Stopień naukowy doktora nauk matematyczno-fizycznych nadała mu Rada Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Łódzkiego w 1964 roku na podstawie rozprawy doktorskiej, której promotorem był prof. dr hab. Tadeusz Tietz.

W latach 1964–1968 przebywał na stażach naukowych w Pradze (1964) u prof. dr Luboša Valenty oraz w Jenie (1966), a następnie w Grenoble (1968), w Laboratoire d'Electrostatique et de Physique du Metal kierowanym przez prof. dr Louis Néela (laureata nagrody Nobla). W ciągu tego okresu (1964–1968), a także później, zdobywał warsztat naukowy

pod kierunkiem prof. dr hab. Szczepana Szczeniowskiego w Politechnice Warszawskiej. Był to czas intensywnej i owocnej pracy naukowej zakończony w 1969 roku uzyskaniem stopnia naukowego doktora habilitowanego w zakresie fizyki teoretycznej na podstawie rozprawy habilitacyjnej pt. „Własności magnetyczne cienkich warstw” przedstawionej Radzie Naukowej Instytutu Fizyki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Na wniosek Rady Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Łódzkiego Rada Państwa nadała mu w 1976 roku tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, a następnie w 1985 roku tytuł naukowy profesora zwyczajnego nauk fizycznych.

Dorobek naukowy Pana profesora Wojtczaka obejmuje ok. 300 publikacji. Wiele oryginalnych propozycji naukowych zostało zebranych w dwóch monografiach wydanych w języku angielskim przez renomowane wydawnictwa (*Critical Scattering Theory, An Introduction*, współautor J. Kociński, Elsevier-PWN, 1978; *Green Functions in Electrochemistry*, współautor S. Romanowski, Kluwer, 1998), a także w artykułach ogłoszonych w wydawnictwach ŁTN.

W czterdziestoletnim okresie zatrudnienia Pan profesor bierze aktywny udział w działalności naukowej i dydaktycznej Uczelni, uczestnicząc także w jej życiu akademickim. Pełni liczne funkcje organizacyjne w strukturze Uniwersytetu: kierownika Zakładu (1974–1991) oraz Katedry Fizyki Ciała Stałego (1991–1999), kierownika Zakładu Teorii Fizyki Ciała Stałego (1999–2010), kuratora Zakładu Chemii Teoretycznej (1980–1990), z-cy dyrektora (1970–1974) i dyrektora Instytutu Fizyki (1978–1981), prodziekana (1972–1978) i dziekana Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii (1990–1993) oraz prorektora (1981–1984) i rektora (1984–1990) Uniwersytetu Łódzkiego, członka Senatu UŁ (1996–2002). Był jednym z inicjatorów (z prof. Marią Kamińską) powstania konwersatorium poświęconego społecznej nauce Kościoła i jego afiliacji przy Rektorze UŁ (1989); wspierał działalność Uniwersytetu na rzecz integracji europejskiej (Ośrodek Badań Europejskich, placówki Alliance Française i British Council), umacniał i rozszerzał współpracę międzynarodową.

Posiada wiele odznaczeń państwowych i akademickich: odznaczony został między innymi Krzyżem Kawalerskim Polonia Restituta (1982), Orderem Papieskim „Pro Ecclesiae et Pontifice” (1990), Krzyżem Oficerskim „Palme Académiques de la République Française” (1986) oraz Krzyż Oficerski Polonia Restituta (2004). Jest też doktorem honoris causa Uniwersytetu w Yorku (1989) oraz Uniwersytetu Claude Bernarda w Lyonie (1991).

Jest członkiem ŁTN, pełnił w Towarzystwie funkcję przewodniczącego Wydziału III, był członkiem komisji ds. współpracy z zagranicą ŁTN. Od wielu lat jest członkiem komitetu redakcyjnego Bulletin de la

Société des Sciences et des Lettres de Łódź. W sposób szczególny wspiera działalność ŁTN w jego dążeniach do integracji wspólnoty akademickiej Łodzi.

30 września 2004 r. przeszedł na emeryturę. Uczestnicząc nadal w życiu akademickim, opracował podręcznik akademicki pt. *Cienkie warstwy magnetyczne*, Wydawnictwo UŁ, Łódź, 2009.

Biorąc powyższe pod uwagę w pełni rekomenduję kandydaturę Profesora dr hab. Leszka Wojtczaka do tytułu Członka Honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Dr hab. Ilona Zasada
Katedra Fizyki Ciała Stałego UŁ

UCHWAŁA

Sprawozdawczo-wyborczego Zgromadzenia Ogólnego
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podjęta 3 kwietnia 2012 roku
w sprawie nadania tytułu członka honorowego.

Sprawozdawczo-wyborcze Zgromadzenie Ogólne Łódzkiego Towarzystwa Naukowego po zapoznaniu się z wnioskiem i po wysłuchaniu dyskusji, w uznaniu zasług dla nauki i Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podjęło uchwałę o nadaniu tytułu członka honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego Panu prof. dr. hab. Leszkowi Wojtczakowi.

Przewodniczący obrad
Prof. Ryszard Hunger

ZGROMADZENIE OGÓLNE
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

NADAJE TYTUŁ

CZŁONKA HONOROWEGO
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Profesorowi
LESZKOWI WOJTCZAKOWI

**ZA WYBITNE OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE NAUK ŚCISŁYCH
I ZASŁUGI DLA ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO**

SEKRETARZ GENERALNY

prof. dr hab. Wanda Krajewska

PREZES

prof. dr hab. Stanisław Liszeuski

ŁÓDŹ, 2 KWIETNIA 2012 r.

4. NOWI LAUREACI MEDALU ŁTN

UCHWAŁA

Zarządu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
z 5 marca 2012 r. w sprawie nadania
Medalu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Naukowego na swym posiedzeniu w dniu 5 marca 2012 r. po zapoznaniu się z wnioskiem kapituły medalu ŁTN podjął uchwałę o nadanie medali Łódzkiego Towarzystwa Naukowego:

- prof. dr hab. Witoldowi Broniewiczowi – medal nr 23
- prof. dr hab. Krystynie Czyżewskiej – medal nr 24
- prof. dr hab. Krystynie Juszyńskiej – medal nr 25
- dr Elżbiecie Strumiłło-Dybie – medal nr 26
- prof. dr hab. Leszkowi Woźniakowi – medal nr 27

Uchwałę podpisał *prof. dr hab. Stanisław Liszewski*
Prezes Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

W tym tomie *Sprawozdań...* prezentujemy dyplomy 27 laureatów Medalu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego nadane w latach 2006–2012.

Ł ó d z k i e T o w a r z y s t w o N a u k o w e

nadaje

Panu Profesorowi
Zygfriedowi Rymaszewskiemu

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Prezes

prof. dr hab. S. Liszewski

Łódź, 20 listopada 2006 r.

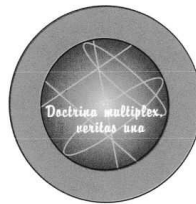

Ł ó d z k i e T o w a r z y s t w o N a u k o w e

nadaje

Panu
Wojciechowi Szygendowskiemu

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Prezes

prof. dr hab. S. Liszeuski

Łódź, 20 listopada 2006 r.

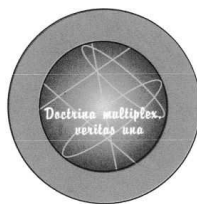

Ł ó d z k i e T o w a r z y s t w o N a u k o w e

nadaje

Panu
Janowi Rydzowi

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Prezes

prof. dr hab. S. Liszewski

Łódź, 20 listopada 2006 r.

Ł ó d z k i e T o w a r z y s t w o N a u k o w e

nadaje

Panu
Sylwestrowi Pawłowskiemu

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(nr 4)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

Prof. dr hab. Wanda Krajevska

Prezes

prof. dr hab. S. Liszewski

Łódź, 2 kwietnia 2007 r.

Ł ó d z k i e T o w a r z y s t w o N a u k o w e

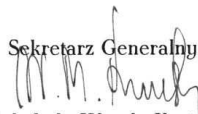
nadaje

Panu Profesorowi
Władysławowi Gundlachowi

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(nr 5)

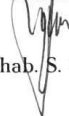

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

Prof. dr hab. Wanda Krajeuska

Prezes

prof. dr hab. S. Liszewski

Łódź, 2 kwietnia 2007 r.

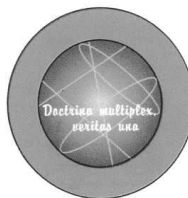

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

nadaje

Pani Profesor
Wandzie Nowakowskiej

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(nr 6)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

Prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezys

prof. dr hab. S. Liszewski

Łódź, 2 kwietnia 2007 r.

Ł ó d z k i e T o w a r z y s t w o N a u k o w e

nadaje

Panu Profesorowi
Julianowi Ławrynowiczowi

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(nr 7)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

Prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezes

prof. dr hab. S. Liszewski

Łódź, 2 kwietnia 2007 r.

Ł ó d z k i e T o w a r z y s t w o N a u k o w e

nadaje

Panu Doktorowi
Edwardowi Karasińskiemu

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 8)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajevska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 31 marca 2008 r.

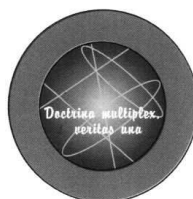
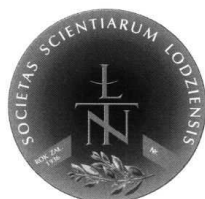

Ł ó d z k i e T o w a r z y s t w o N a u k o w e

nadaje

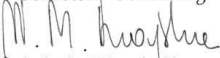
Panu Docentowi
Januszowi Lipińskiemu

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 9)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajevska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 31 marca 2008 r.

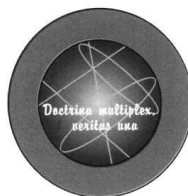

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

nadaje

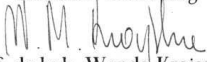
Panu Profesorowi
Tadeuszowi Szymczakowi

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 10)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 31 marca 2008 r.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

nadaje

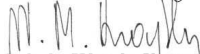
**Panu Profesorowi
Jerzemu Mikuckiemu**

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 11)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 30 marca 2009 r.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

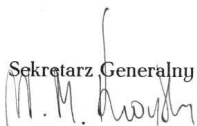
nadaje

Panu Profesorowi
Maciejowi Pawlikowi

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 12)

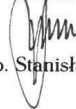

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 30 marca 2009 r.

Ł ó d z k i e T o w a r z y s t w o N a u k o w e

nadaje

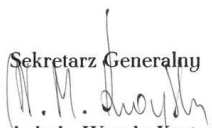
Pani
Zofii Brodowskiej

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 13)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 31 marca 2009 r.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

nadaje

Panu Profesorowi
Grzegorzowi Gazdzie

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 14)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajevska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 29 marca 2010 r.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

nadaje

Panu Profesorowi
Janowi Krysińskiemu

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 15)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 29 marca 2010 r.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

nadaje

Pani Profesor
Teresie Pajszczyk-Kieszkiewicz

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 16)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 29 marca 2010 r.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

nadaje

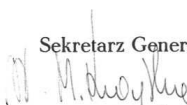
**Panu Profesorowi
Leszkowi Wojtczakowi**

**Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego**
(medal nr 17)

**za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego**

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszeński

Łódź, 29 marca 2010 r.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

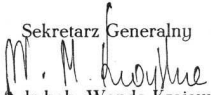
nadaje

Panu Profesorowi
Stanisławowi Liszewskiemu

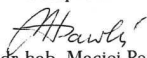
Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 18)

za wybitne zasługi na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajevska

Wiceprezes

prof. dr hab. Tadeusz Robak

Wiceprezes

prof. dr hab. Maciej Pawlik

Łódź, 6 kwietnia 2011 r.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

nadaje

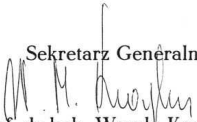
Pani Profesor
Marii Blombergowej

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 19)

za organizację życia naukowego w Wydziale II –
Nauk Historycznych i Społecznych Towarzystwa
i osiągnięcia naukowe

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 21 listopada 2011 r.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

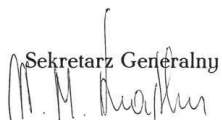
nadaje

Panu Profesorowi
Andrzejowi Koziarskiemu

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 20)

za organizację życia naukowego Wydziału V – Nauk
Technicznych Towarzystwa i osiągnięcia naukowe
w dziedzinie nauk technicznych

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajevska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 21 listopada 2011 r.

Ł ó d z k i e T o w a r z y s t w o N a u k o w e

nadaje

Pani Profesor
Ewie Marynowicz-Hetce

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 21)

za działalność we władzach
Towarzystwa, w szczególności za organizację
cykli wykładów dla doktorantów wyższych uczelni w Łodzi
oraz konwersatoriów o szkołach i zespołach naukowych

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajevska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 21 listopada 2011 r.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

nadaje

Panu Redaktorowi
Pawłowi Patorze

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 22)

za promowanie działalności
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego,
w szczególności Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszeński

Łódź, 21 listopada 2011 r.

ŁÓDZKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

nadaje

Panu Profesorowi
Witoldowi Broniewiczowi

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 23)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
i osiągnięcia w badaniach nad postępowaniem cywilnym

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 2 kwietnia 2012 r.

ŁÓDZKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

nadaje

Pani Profesor
Krystynie Czyżewskiej

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 24)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego,
a zwłaszcza za redakcję serii
„Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Naukowych ŁTN”

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 2 kwietnia 2012 r.

ŁÓDZKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

nadaje

**Pani Profesor
Krystynie Juszyńskiej**

**Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego**
(medal nr 25)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
i osiągnięcia w badaniach nad kulturą muzyczną Łodzi

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 2 kwietnia 2012 r.

ŁÓDZKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

nadaje

**Pani Doktor
Elżbiecie Strumiłło-Dybie**

**Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego**
(medal nr 26)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego,
a zwłaszcza za współpracę w zakresie organizacji
Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajevska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 2 kwietnia 2012 r.

Ł ó d z k i e T o w a r z y s t w o N a u k o w e

nadaje

**Panu Profesorowi
Leszkowi Woźniakowi**

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 27)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
i osiągnięcia w naukach medycznych,
zwłaszcza w dziedzinie onkologii

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 2 kwietnia 2012 r.

5. NAGRODA NAUKOWA ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Wniosek

o Nagrodę Naukową Łódzkiego Towarzystwa Naukowego dla prof. dr. hab. Romualda Olaczka za całokształt działalności naukowej ze szczególnym uwzględnieniem publikacji poświęconych polskim obszarom chronionym

Prof. Romuald Olaczek, emerytowany pracownik Uniwersytetu Łódzkiego, członek Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, przyrodnik i działacz na rzecz ochrony przyrody, specjalista w zakresie geobotaniki i konserwatorskiej ochrony przyrody. Jak mało kto łączy działalność naukową z czynnym zaangażowaniem w zachowanie terenów cennych przyrodniczo, m.in. poprzez projektowanie i planowanie obszarów chronionych. Od lat bardzo aktywny w dziedzinie popularyzacji wiedzy przyrodniczej i krajoznawczej, jest autorem m.in. książek poświęconych polskim obszarom chronionym. Jest autorem lub współautorem kilkuset publikacji naukowych, popularnonaukowych i innych. Członek Państwowej Rady Ochrony Przyrody (we wcześniejszych kadencjach jej przewodniczący oraz przewodniczący Komisji ds. parków narodowych i rezerwatów przyrody). Członek 4 komitetów PAN we wcześniejszych kadencjach wieloletni przewodniczący Komitetu Ochrony Przyrody. Był głównym inicjatorem wprowadzenia do polskiego prawa i praktyki konserwatorskiej pojęcia użytku ekologicznego. Był twórcą pierwszego w Polsce uniwersyteckiego kierunku studiów *Ochrona środowiska*. Dane kandydata do Nagrody Naukowej ŁTN:

1. Romuald Olaczek, profesor doktor habilitowany,
2. Uniwersytet Łódzki, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Instytut Ekologii i Ochrony Środowiska, Katedra Ochrony Przyrody,
3. dziedzina naukowa – nauki przyrodnicze, dyscyplina – ekologia i ochrona przyrody, specjalność – ochrona przyrody,
4. prace zgłoszone do nagrody: Olaczek R. 2011. *Polska. Krajobrazy leśne*. Oficyna Wydawnicza Forest; Olaczek R. 2008. *Skarby Przyrody i Krajobrazu Polski*. Wyd. Multico; Olaczek R. 2007. *Prawdziwa Polska. Parki Narodowe*. Wyd. Multico
5. w załączeniu dwie opinie zawierające uzasadnienie wniosku przygotowane przez specjalistów w zakresie geobotaniki i ochrony przyrody prof. dr. hab. Józefa K. Kurowskiego, kierownika Katedry Geobota-

niki i Ekologii Roślin UŁ i dr hab. prof. nadzw. UŁ Leszka Kucharskiego, Kierownika Katedry Ochrony Przyrody UŁ.

Łódź, dnia 24 lutego 2011 r.

Podpisał *prof. dr hab. Janusz Markowski*,
Przewodniczący Wydziału III Nauk Matematyczno-Przyrodniczych ŁTN

**Uzasadnienie do wniosku
o wyróżnienie Pana Prof. zw. dr. hab. Romualda Olaczka
Nagrodą Naukową Łódzkiego Towarzystwa Naukowego**

Prof. dr hab. Romuald Olaczek, związany z Uniwersytetem Łódzkim od 1952 roku, najpierw jako student, następnie nauczyciel akademicki, od 1983 roku jest członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Droga naukowa Romualda Olaczka rozpoczęła się w 1956 r., kiedy to pod koniec studiów geograficznych został zatrudniony w Katedrze Systematyki i Geografii Roślin UŁ, kierowanej przez znakomitego badacza flory i roślinności Polski i Litwy – profesora Jakuba Mowszowicza. Swoją wiedzę dotyczącą geograficznych i klimatycznych uwarunkowań rozwoju flory i roślinności młody asystent poszerzał o aspekty florystyczne i ekologiczne. Wkrótce stał się najwybitniejszym współpracownikiem twórcy łódzkiej szkoły geobotanicznej i kontynuatorem dzieła profesora Mowszowicza w zakresie badań różnorodności i fitogeografii szaty roślinnej pogranicza prowincji Niziu Środkowoeuropejskiego i Wyżyn Polskich. Przechodząc przez kolejne etapy rozwoju naukowego przyszły profesor zaangażował się twórczo w rozwój metod chorologicznych i kartograficznych stosowanych powszechnie od 50. lat w badaniach świata roślin. Po doktoracie (1963) Profesor R. Olaczek włączył się w nurt badań ekologicznych; bardzo wysoko została oceniona Jego praca habilitacyjna pt. *Formy antropogenicznej degeneracji zbiorowisk roślinnych* (1972), podobnie jak cykl publikacji dotyczących problematyki antropopresji, które to pojęcie wprowadził do słownictwa ekologicznego. Powszechnie uznany jest twórczy wkład Profesora Olaczka do rozwoju teorii synantropizacji szaty roślinnej ze szczególnym uwzględnieniem procesów degeneracji leśnych zbiorowisk roślinnych i metod ich badań.

Przez kilkanaście lat prowadził badania terenowe i gromadził materiały służące opracowaniu arkusza Polski Środkowej Mapy Potencjalnej Roślinności Naturalnej Polski (w skali 1:300 000), której jest współredaktorem i współautorem (1995).

Z biegiem lat Profesor Romuald Olaczek stworzył nowoczesną szkołę zoologiczną specjalizującą się w ochronie przyrody na podstawach ekologicznych. Zadbął o jej interdyscyplinarność i skuteczność praktyczną. Stał się mistrzem w doborze uczniów i współpracowników, a zwłaszcza w koordynacji współpracy z regionalnymi i krajowymi służbami ochrony przyrody i środowiska oraz z administracją Lasów Państwowych. Jego twórcza, inspirująca i dalekosiężna myśl, poparta rzetelną pracą organiczną zaczęła szybko przynosić znaczące efekty naukowe i aplikacyjne. Profesor Olaczek stworzył naukowe podstawy współczesnej ochrony przyrody: zaproponował szereg metod i sposobów waloryzacji środowiska przyrodniczego oraz typowania i delimitacji granic obiektów najlepiej reprezentujących dziedzictwo przyrodnicze w skali regionu i kraju. Zainicjował badania w zakresie dokumentacji geobotanicznej i waloryzacji zoologicznej, a następnie opracował i opublikował *Projekt ekologicznego systemu obszarów chronionych w środkowej Polsce* (1987). Badania realizowane przez Profesora przyczyniły się bezpośrednio do rozwoju sieci obszarów prawnie chronionych głównie w tej części kraju; do utworzenia kilkudziesięciu rezerwatów przyrody, kilku parków krajobrazowych i licznych obszarów Natura 2000.

W 1991 r. utworzył pierwszy w Polsce, z Jego autorskim, interdyscyplinarnym programem, uniwersytecki kierunek studiów ochrona środowiska. Był inicjatorem wprowadzenia pojęcia użytku ekologicznego do polskiego prawa konserwatorskiej ochrony przyrody. Jest też współautorem *Instrukcji sporządzania planów ochrony dla parków narodowych i rezerwatów przyrody* (1993–1996).

W latach 1988–1995 był najpierw członkiem, a następnie przewodniczącym Państwowej Rady Ochrony Przyrody. Pełniąc te i inne funkcje w bardzo licznych towarzystwach, komisjach i radach naukowych nie zaprzestał aktywności naukowej, badań terenowych ani działalności dydaktycznej i organizacyjnej w macierzystej Uczelni. Pełnił m.in. funkcje kierownika Katedry Botaniki, następnie Katedry Ochrony Przyrody, a także dyrektora Instytutu Biologii Środowiskowej, następnie Instytutu Ekologii i Ochrony Środowiska. Wykształcił setkę magistrów i kilkunastu doktorów. Liczni wypromowani przez Profesora absolwenci kierunków biologia i ochrona środowiska oraz doktorzy zajmują wysokie stanowiska nie tylko w Uniwersytecie Łódzkim, ale także w innych instytucjach, m.in. w Ogrodzie Botanicznym w Łodzi, administracji ochrony środowiska i w Lasach Państwowych.

W powszechnej opinii grona naukowego polskich przyrodników Profesor Romuald Olaczek jest obecnie najlepszym znawcą środowiska przyrodniczego naszego kraju. Potwierdzeniem tej opinii jest wydane w 2008 roku monumentalne dzieło Profesora pt. *Skarby przyrody i krajobrazu*

Polski a także fakt uhonorowania Go (w 2011 r.), jako pierwszej osoby z Polski „Srebrnym Liściem” (*Silver Leaf*) – najwyższym wyróżnieniem ogólnoeuropejskiej organizacji Planta Europa, zajmującej się ochroną szaty roślinnej naszego kontynentu.

Profesor Olaczek jest postacią pozytywnie wyróżniającą się w środowisku naukowym i wszędzie tam, gdzie reprezentuje naukę bądź pojawia się ze swoją radą. Charakteryzuje Go wybitna erudycja, wysoka kultura osobista, szacunek dla adwersarzy, nadzwyczajna i niespotykana skromność, ale przede wszystkim pasja. Profesor promieniuje na otoczenie swoją pasją; nie jest to jednak zwykły entuzjazm, raczej pasja z silnie zaznaczoną refleksją naukową. Ma niezwykle talent logicznego wywodu naukowego, który słuchający na ogół przyjmują za swój, i z którym często się identyfikują. Potrafi prowadzić studenta, słuchacza, a częstokroć i adwersarza swoją ścieżką myślową. Gromadzi wokół siebie zarówno ludzi z pasją badawczą, nauczycieli, leśników, jak i zwykłych miłośników przyrody. Ma to miejsce tak na konferencjach naukowych, posiedzeniach komitetów naukowych PAN jak i na licznych spotkaniach instytucji ds. ochrony przyrody i środowiska.

Konkluzja

Dotychczasowe osiągnięcia naukowe Pana Profesora Romualda Olaczka – członka zwyczajnego ŁTN, twórcy znanej w kraju łódzkiej szkoły zoologicznej, Jego znaczący wkład w rozwój teorii synantropizacji szaty roślinnej oraz bogaty dorobek publikacyjny (prawie 400 prac), w tym autorstwo dzieła *Skarby przyrody i krajobrazu Polski* w pełni uzasadniają wniosek o wyróżnienie Go zaszczytną Nagrodą Naukową Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Prof. dr hab. Józef K. Kurowski
Kierownik Katedry Geobotaniki i Ekologii Roślin UŁ

Opinia

do wniosku o wyróżnienie prof. dr. hab. Romualda Olaczka Nagrodą Naukową ŁTN

Prof. dr hab. Romuald Olaczek urodził się w Łowiczu, w 1934 roku. Z Łodzią związany jest od momentu podjęcia studiów geograficznych na Uniwersytecie Łódzkim. W 1956 roku ukończył studia i rozpoczął pracę w Zakładzie Systematyki i Geografii Roślin na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Łódzkiego. W 1963 r. uzyskał stopień doktora nauk

przyrodniczych w zakresie botaniki. Habilitował się w 1972 r., a w 1983 r. uzyskał tytuł profesora nauk biologicznych.

Główne zainteresowania i działalność naukowa prof. Romualda Olaczka skupiona jest na zagadnieniach z zakresu geobotaniki i ochrony przyrody. Najważniejsze tematy badań naukowych realizowane w trakcie dotychczasowej jego działalności dotyczą m.in. diagnozowania, kartowania i waloryzacji szaty roślinnej Polski, procesów synantropizacji roślinności, projektowania i planowania obszarów chronionych oraz teorii ochrony przyrody. Szczególnie problematyka ochrony przyrody stała się domeną aktywności naukowej i popularyzatorskiej prof. Romualda Olaczka. W ciągu ponad 50. lat swojej działalności naukowej i organizatorskiej był współautorem koncepcji i dokumentacji naukowej 3 parków krajobrazowych i ok. 50 rezerwatów. Współuczestniczył w tworzeniu zasad i instrukcji sporządzania planów ochrony dla parków narodowych, parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody. Był głównym inicjatorem wprowadzenia do polskiego prawa i praktyki konserwatorskiej pojęcia *użytek ekologiczny*.

Prof. Romuald Olaczek jest członkiem licznych komitetów naukowych i redakcji czasopism. Od 1988 r. jest członkiem Państwowej Rady Ochrony Przyrody, a w latach 1992–1995 był jej przewodniczącym oraz przewodniczącym Komisji ds. parków narodowych i rezerwatów przyrody. Uczestniczy także w pracach: 4 komitetów naukowych PAN, Rady Naukowej Instytutu Botaniki PAN, RN Instytutu Dendrologii PAN, Zarządu Głównego Ligi Ochrony Przyrody, rad naukowych kilku parków narodowych i krajobrazowych. Jest członkiem rad redakcyjnych 4 czasopism naukowych. W latach 1957–1990 był sekretarzem i przewodniczącym Wojewódzkiej Rady Ochrony Przyrody.

Prof. Romuald Olaczek jest autorem lub współautorem około 400 publikacji, w tym ponad 100 artykułów, map i rozpraw naukowych, 8 książek naukowych, 15 książek popularnonaukowych i podręczników; pozostałe to artykuły popularnonaukowe, publicystyka, sprawozdania i komunikaty, recenzje, 2 przekłady na język polski (książka i broszura). Wśród obfitego dorobku naukowego są liczne prace z zakresu geobotaniki i ochrony przyrody oraz popularyzujące wiedzę na temat przyrody i krajobrazu naszego kraju. Są wśród nich: szkolny słownik *Ochrona przyrody i środowiska* (1999); książki poświęcone polskim obszarom chronionym – *Prawdziwa Polska. Parki Narodowe 23 skarby przyrody* (2007), *Polskie parki narodowe* (2008), *Polska leśne krajobrazy* (2011) oraz *Skarby przyrody i krajobrazu Polski* będące *magnum opus* prof. Romualda Olaczka. W latach 2006–2010 ukazały się cztery zeszyty cyklu poświęconego łódzkim parkom (*Park Klepacza*, *Park Źródlika I*, *Ogrody Księżego Młyna* i *Ogrody nad Łódką*), których redaktorem i współautorem był prof. Ro-

romuald Olaczek. W wydanych w 2008 roku *Skarbach przyrody i krajobrazu Polski* zaprezentowane zostały najcenniejsze składniki przyrody i krajobrazu naszego kraju. W liczącej prawie 800 stron książce, ilustrowanej około 700. zdjęciami, prof. Olaczek opisał 23 parki narodowe, 1000 rezerwatów, około 100 parków krajobrazowych i liczne pomniki przyrody, rośliny, zwierzęta oraz interesujące zjawiska przyrodnicze w Polsce. Opracowanie charakteryzuje aktualny stan przyrody naszego kraju, ukazuje jej piękno i złożoność. Zwraca uwagę na jej zagrożenia w kontakcie z cywilizacją. Uświadamia nam konieczność podjęcia ochrony skarbów, które posiadamy, ponieważ nie zostały nam dane raz na zawsze. *Skarby przyrody i krajobrazu Polski* uznane zostały za Książkę Roku 2008 i uzyskały nagrodę Złotej Róży 2009 za najlepszą książkę popularnonaukową sezonu.

W trakcie 50. lat pracy dydaktycznej w Uniwersytecie Łódzkim prof. Romuald Olaczek wypromował około 100 magistrów i 12 doktorów. Zorganizował, pierwszy w polskich uniwersytetach, kierunek studiów *ochrony środowiska* (1991 r.). Prof. Romuald Olaczek opracował kilka programów autorskich, uczestniczył w opracowaniu standardów nauczania kierunku *ochrona środowiska*, brał udział w akredytacji studiów ochrony środowiska 6. uczelni.

Profesor Romuald Olaczek jest powszechnie znanym i cenionym polskim przyrodnikiem i działaczem na rzecz ochrony przyrody. Został uhonorowany licznymi odznaczeniami, m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Honorową Odznaką Woj. Łódzkiego, Medalem UŁ w Służbie Społeczeństwa i Nauki. Szczególne zaangażowanie

Działania Profesora jako przyrodnika i działacza na rzecz ochrony przyrody zostały docenione wyjątkową nagrodą. W maju 2011 r. – jako pierwsza osoba z Polski, został uhonorowany przyznaniem tzw. *Srebrnego Liścia (Silver Leaf)* Planta Europa – jedynego wyróżnienia, jakie posiada ta ogólnoeuropejska organizacja, zajmująca się ochroną szaty roślinnej naszego kontynentu. Nagrodę tę otrzymał prof. Romuald Olaczek za całokształt pracy na rzecz ochrony przyrody oraz za książkę *Skarby przyrody i krajobrazu Polski*.

Prof. UŁ dr hab. Leszek Kucharski
Zakład Ochrony Przyrody
Wydział Biologii i Ochrony Środowiska UŁ

UCHWAŁA

Zarządu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego z 5 marca 2012 r.
w sprawie Nagrody Naukowej ŁTN

Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Naukowego na swym posiedzeniu w dniu 5 marca 2012 r. po zapoznaniu się z wnioskiem w sprawie przyznania Nagrody Naukowej ŁTN za 2011 rok prof. dr. hab. Romualdowi Olackowi i po wysłuchaniu dyskusji w tej sprawie podjął uchwałę o następującej treści:

Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Naukowego na swym posiedzeniu w dniu 5 marca 2012 r. postanowił przyznać Nagrodę Naukową Łódzkiego Towarzystwa Naukowego za rok 2011 Panu profesorowi doktorowi habilitowanemu Romualdowi Olackowi za osiągnięcia badawcze w zakresie synantropizacji szaty roślinnej i stworzenie łódzkiej szkoły zoologicznej.

Uchwałę podpisał *Prof. dr hab. Stanisław Liszewski*, Prezes ŁTN

ZARZĄD
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

PRYZNAJE

PANU PROFESOROWI ZWYCZAJNEMU
DOKTOROWI HABILITOWANEMU

ROMUALDOWI OLACZKOWI

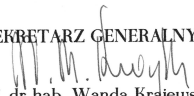
NAGRODĘ NAUKOWĄ

ZA

OSIĄGNIĘCIA BADAWCZE W ZAKRESIE ROZWOJU TEORII
SYNANTROPIZACJI SZATY ROŚLINNEJ I STWORZENIE ŁÓDZKIEJ
SZKOŁY SOZOLOGICZNEJ

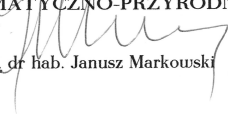
SEKRETARZ GENERALNY

prof. dr hab. Wanda Krąjewska

PREZES

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

PRZEWODNICZĄCY WYDZIAŁU III -
NAUK MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZYCH

prof. dr hab. Janusz Markowski

ŁÓDŹ, 2 KWIETNIA 2012 r.

6. NAGRODA ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
IM. PROFESOR IRENY LEPALCZYK ZA PRACE BADAWCZE
Z ZAKRESU PEDAGOGIKI SPOŁECZNEJ

**Protokół posiedzenia w dniu 30.08.2012 r.
Kapituły Nagrody Naukowej ŁTN im. Profesor Ireny Lepalczyk
za prace badawcze z pedagogiki społecznej**

W zebraniu wzięli udział (bezpośrednio):

Profesor Stanisław Liszewski – przewodniczący

Profesor Jerzy Szmagański – członek

Profesor Ewa Marynowicz-Hetka – sekretarz

(pośrednio-korespondencyjnie):

Profesor Maria Mendel – członek

Profesor Bogusław Śliwerski – członek

Zebranie odbyło się w dniu 30 sierpnia 2012 w siedzibie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, przy ul. M. Skłodowskiej-Curie 11., w godz. 12.00–13.30.

Porządek zebrania:

1. Przyjęcie protokołu z posiedzenia Kapituły w dniu 26 września 2011 roku.
2. Opinie Członków Kapituły na temat prac nadesłanych na konkurs.
3. Wytypowanie pracy, którą Kapituła przedstawi Zarządowi ŁTN do akceptacji.
4. Inne sprawy

Ad.1. Protokół z poprzedniego zebrania był zaakceptowany przez Członków Kapituły w procedurze korespondencyjnej.

Ad 2. W roku 2012, ósmej edycji konkursu zgłoszono cztery prace badawcze. Nominowane do nagrody książki zostały nadesłane z następujących uczelni w kraju: Uniwersytet Gdański, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, Uniwersytet Warszawski.

Zgodnie z ustaloną procedurą wszyscy członkowie Kapituły mogli wcześniej zapoznać się z wnioskami dotyczącymi zgłoszonych prac oraz z publikacjami. Po dokonaniu analizy formalnej wniosków stwierdzono,

że na konkurs wpłynęły następujące prace, które spełniają wymagania regulaminu:

Autor	Tytuł	Opis biblioteczny	Zgłaszający
dr Katarzyna Segiet	<i>Dziecko i jego dzieciństwo w perspektywie naukowego poznania i doświadczania rzeczywistości. Studium pedagogiczno-społeczne</i>	Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2011, s. 368	Prof. dr hab. Jerzy Modrzewski, Zakład Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, ul. Szamarzewskiego 89, 60-568 Poznań
dr hab. Zofia Szarota	<i>Starzenie się i starość w wymiarze instytucjonalnego wsparcia</i>	Wydawnictwo Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2010, s. 417	prof. zw. dr hab. Mirosław Szymański, Instytut Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Pedagogicznego, ul. Ingardena 4, 30-060 Kraków
dr hab. Danuta Lalak	<i>Życie jako biografia. Podejście biograficzne w perspektywie pedagogicznej</i>	Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2010, s. 437	prof. dr hab. Jerzy Kwaśniewski, dyrektor Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego, ul. Podchorążych 20, 00-721 Warszawa
dr Jolanta Wojciechowska	<i>Przyczyny dyskryminacji osób żyjących z HIV: nowe ujęcie teoretyczne i jego implikacje dla edukacji zdrowotnej</i>	Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2011, s. 283	prof. UG, dr hab. Romuald Grzybowski, Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Gdańskiego, ul. Bażyńskiego 4, 80-952 Gdańsk

Dzięki temu od razu przystąpiono do dyskusji bezpośredniej na temat zgłoszonych prac oraz odczytując opinie o książkach przygotowane przez prof. Marię Mendel, jak również przeprowadzając rozmowę telefoniczną z prof. Bogusławem Śliwerskim (a następnie zapoznając się z ocenami na piśmie).

W dyskusji zmierzano do sformułowania propozycji uporządkowanych rangowo. W bardzo obszernych ocenach (w załączeniu oceny prof. M. Mendel, prof. J. Szmagałskiego, prof. B. Śliwerskiego) członkowie Kapituły wypowiadali się na temat walorów i niedostatków poszczególnych prac, jednogłośnie, najwyżej oceniając, pracę Danuty Lalak *Życie jako biografia. Podejście biograficzne w perspektywie pedagogicznej*, Wydawnictwo Akademickie ŻAK, Warszawa 2010.

W uzasadnieniu uznano, że jest to ważna praca dla pedagogiki społecznej z uwagi na prezentowaną w niej wieloaspektową analizę problematyki badań biograficznych. W książce nie tylko przedstawiono wyczerpujące kompendium dotychczasowych dokonań pedagogów społecznych w obszarze

badania biograficznych, ale w sposób oryginalny wpisano w nie własny punkt widzenia, wskazując na możliwości spożytkowania tej metody badań dla pedagogiki. Może ona dzięki temu stanowić istotny punkt odniesienia dla dalszych prac badawczych w różnych obszarach pedagogiki.

Jeśli chodzi o pozostałe prace zgłoszone na konkurs, to opinie członków Kapituły były zasadniczo zbieżne. Zgodnie uznano, że żadna z nich nie zasługuje na wyróżnienie. Zwracano uwagę, na to, że niektóre prace badawcze odwołują się do innych subdyscyplin pedagogicznych (np. praca J. Wojciechowskiej – pedagogika zdrowia), czy innych dyscyplin (np. praca Z. Szaroty – polityka społeczna) bądź pomimo pozornej wszechstronności, nie wnoszą nowego spojrzenia do pedagogiki społecznej (np. praca K. Segiet).

Ad. 3. W rezultacie wymiany zdań Kapituła uznała, że w roku 2012 nagrodę naukową ŁTN im. Profesor Ireny Lepalczyk za prace badawcze z pedagogiki społecznej, powinna otrzymać książka Danuty Lalak, *Życie jako biografia. Podejście biograficzne w perspektywie pedagogicznej*, Wydawnictwo Akademickie ŻAK, Warszawa 2010.

Ad. 4. W innych sprawach przypomniano, że w roku 2013 przypada 10. rocznica śmierci Profesor Ireny Lepalczyk. Wymieniono zdania na temat pomysłu zorganizowania w Łódzkim Towarzystwie Naukowym, we współpracy z Katedrą Pedagogiki Społecznej UŁ, sesji naukowej poświęconej twórczości Profesor Ireny Lepalczyk i aktualności podejmowanych zagadnień, w kontekście problematyki prac zgłaszanych na konkurs na prace badawcze z pedagogiki społecznej. Ważnymi uczestnikami takiej sesji mogłyby być laureaci ośmiu edycji tej nagrody, jak również autorzy prac nominowanych. Po wstępnej dyskusji uznano, że dobrą okolicznością dla dalszej dyskusji tej kwestii mogłoby być spotkanie Rady Programowej w dniu 19 listopada br., przy okazji udziału w uroczystości wręczenia nagrody.

Na zakończenie posiedzenia Przewodniczący Kapituły Prof. dr hab. Stanisław Liszewski, bardzo serdecznie podziękował Członkom Kapituły za owocną współpracę, bardzo rzetelne przygotowywanie opinii o pracach i czas poświęcany dla tej sprawy.

Przewodniczący zapowiedział przedstawienie wyników posiedzenia Kapituły Zarządowi ŁTN, na jego najbliższym zebraniu, tj. 24 września 2012. Zaprosił także Członków Kapituły oraz Fundatorkę nagrody Panią Zofię Brodowską, do udziału w akcie jej wręczenia, który będzie miał miejsce w trakcie uroczystego posiedzenia Zarządu ŁTN z okazji 76. rocznicy powstania, w dniu 19 listopada 2012 (poniedziałek) o godz. 16.00.

Prezes ŁTN poinformował także, że Laureatka nagrody będzie zaproszona do przedstawienia swych badań w formie referatu na tymże, uroczystym zebraniu Zarządu ŁTN.

Przewodniczący Kapituły, raz jeszcze, bardzo serdecznie podziękował zebranym za trud przybycia i przygotowania ekspertyz o książkach nominowanych do nagrody.

Przewodniczący Kapituły i Prezes ŁTN
Prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

przyznaje

Pani doktor
Wiolecie Danilewicz

Nagrodę
im. Profesor Ireny Lepalczyk

za pracę badawczą z zakresu pedagogiki społecznej
pt. *Rodzina ponad granicami.*
Transnarodowe doświadczenia wspólnoty rodzinnej

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 21 listopada 2011 roku

Profesor Irena Lepalczyk (1916–2003)

pedagog społeczny, wieloletni profesor Uniwersytetu Łódzkiego

Urodziła się 1 października 1916 w Smoleńsku. Młodość spędziła w Warszawie. Przez prawie całe swe życie zawodowe związana była z Łodzią i z jej środowiskiem naukowym. Była uczennicą profesor Heleny Radlińskiej, twórczyni pedagogiki społecznej w Polsce. Wiele wysiłku wkładała w rozwój tej subdyscypliny pedagogicznej w trudnych dla jej kształtowania czasach. Związana była z Katedrą Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego od roku 1945, ponosząc także indywidualne konsekwencje przerwy w jej istnieniu (1950–1962). Po reaktywacji Katedry podjęła we współpracy z profesorem Aleksandrem Kamińskim (wówczas kierownikiem) trud jej odnowy, nawiązując do najlepszych kart tej subdyscypliny akademickiej. Współtworzyła w ten sposób szkołę myślenia społeczno-pedagogicznego w środowisku łódzkim.

Jako profesor Uniwersytetu Łódzkiego pełniła wiele funkcji. Była kierownikiem Katedry Pedagogiki Społecznej (1972–1987). Kierowała zespołami badawczymi. Opiekowała się indywidualnymi pracami na stopień naukowy (doktorat, habilitacja). Dbiała o zapisanie w pamięci zbiorowej historii pedagogiki społecznej. Społeczność akademicka naszego środowiska miała wiele okazji, aby wyrazić uznanie dla dokonania Pani profesor Ireny Lepalczyk. Wyrazem tego było odnowienie dyplomu doktorskiego (22 maja 2000 r.) z okazji jubileuszu 50-lecia pracy naukowej, które zbiegło się z 55-leciem Jej Alma Mater.

Na zakończenie swej autobiografii napisała: „Jestem szczęśliwa, że udało mi się być ogniwem tego wspaniałego łańcucha spraw i ludzi”. Tym jednym zdaniem podsumowała z charakterystyczną dla siebie skromnością swą znaczącą rolę w stabilizowaniu i w rozwoju polskiej pedagogiki społecznej. Nagroda Łódzkiego Towarzystwa Naukowego imienia Profesor Ireny Lepalczyk umożliwi kontynuowanie pamięci tego „wspaniałego łańcucha spraw i ludzi”, a nawet poszerzy jego ogniwą.

Profesor Irena Lepalczyk zmarła 26 maja 2003 r. w Łodzi.

KAPITUŁA NAGRODY ŁTN

Profesorowie: Stanisław Liszewski (przewodniczący), Ewa Marynowicz-Hetka (sekretarz),
Maria Mendel, Jerzy Szmagański, Bogusław Śliwierski

FUNDATORKA NAGRODY

mgr Zofia Brodowska, siostra profesor Ireny Lepalczyk.

7. ŻYCIORYSY CZŁONKÓW ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PRZYJĘTYCH W ROKU 2012

Wydział I

Mariola Grażyna Antczak – urodziła się w Gdańsku. Jest absolwentką kierunku bibliotekoznawstwo i informacja naukowo-techniczna na Uniwersytecie Łódzkim (1994), doktorem nauk humanistycznych w zakresie bibliologii (1999), a od 2001 roku adiunktem w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego. W październiku 2012 r. nadano jej stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie bibliologii i informatologii.

W obszarze jej zainteresowań od wielu lat pozostaje biblioteka szkolna ze szczególnym uwzględnieniem pracy dydaktycznej nauczyciela bibliotekarza. Jej ważniejsze artykuły z tej dziedziny to *Edukacja alternatywna w bibliotece szkolnej* (1994), *Moja wizja biblioteki szkolnej na miarę XXI wieku* (2003), *Metody i techniki szybkiego uczenia się w programie edukacji czytelniczej i medialnej* (2005), *Biblioterapia z wybraną grupą uczniów mającą problemy z uczeniem się* (2005).

Drugim obszarem zainteresowań Marioli Antczak jest marketing biblioteczny. Do bardziej znaczących publikacji w tej dziedzinie należą: *Nowe formy wdrażania zagadnień związanych z marketingiem w bibliotece (w tym public relations) w edukacji studentów Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego* (2004); *Tworzenie i wdrażanie planu marketingowego biblioteki – sztuka czy formalność? Od teorii do praktyki* (2004).

Mariola Antczak jest autorką książki *Techniki dramy w teorii i praktyce nie tylko dla nauczycieli bibliotekarzy* (2004), która została nagrodzona nagrodą indywidualną Rektora UŁ w 2005 r.; jest też współautorką podręcznika *Przypisy, powołania, bibliografia załącznikowa: jak tworzyć i stosować: podręcznik* (wyd. 1 – 2008), który doczekał się wznowienia (wyd. 2 – 2009) oraz współredaktorką publikacji *Między teorią a praktyką: wybrane zagadnienia z zakresu kultury książki dzieci i młodzieży* (2011).

Rozprawa habilitacyjna Marioli Antczak *Rola bibliotek i bibliotekarzy szkolnych w edukacji społeczeństwa informacyjnego na tle przeobrażeń oświatowych w Polsce w latach 1989–2007* (2010) została pozytywnie zrecenzowana przez czterech, tytułarnych profesorów. Książka zawiera

nie tylko część teoretyczną dotyczącą rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce i na świecie, wkładu naukowego bibliologów i informatologów w jego rozwój, ale jest także szczegółowym sprawozdaniem z badań przeprowadzonych wśród uczniów i nauczycieli szkół województwa łódzkiego na temat realizacji, funkcjonującej do niedawna, ścieżki międzyprzedmiotowej edukacja czytelnicza i medialna. Autorka zawarła w niej szereg postulatów, których spełnienie uważa za nieodzowne na drodze do rozwoju społeczeństwa informacyjnego Polsce.

Mariola Antczak ma na swoim koncie czynny udział w wielu naukowych konferencjach międzynarodowych i o zasięgu ogólnokrajowym, jak również wygłoszonych wykładów na zaproszenie różnych instytucji: bibliotek, stowarzyszeń, szkół itp.

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 6 grudnia 2012 r. Poniżej wybrane publikacje:

1. *Techniki dramy w teorii i praktyce nie tylko dla nauczycieli bibliotekarzy* / Mariola Antczak. Warszawa: „Sukurs”, 2004, 71 s. [+1 nlb.]. ISBN 83-904579-8-7.
2. *Nowe formy wdrażania zagadnień związanych z marketingiem w bibliotece (w tym public relations) w edukacji studentów Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego* / Mariola Antczak // [w:] *Public relations: biblioteki, wydawnictwa, informacja naukowa, uczelnie* / red. nauk. M. Kocójowa. Kraków: Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2004, s. 224-228 (Seria: *Materiały z Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Jagiellońskiego*; nr 15).
3. *Metody i techniki szybkiego uczenia się w programie edukacji czytelnicznej i medialnej* / Mariola Antczak // [w:] *Biblioteka szkolna w dyskursie edukacyjnym* / pod red. J. Gwioździk. Mysłowice: Wyd. Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 2005, s. 85-112.
4. *Biblioterapia z wybraną grupą uczniów mającą problemy z uczeniem się* / Mariola Antczak // [w:] *Biblioterapia : z zagadnień pomocy niepełnosprawnym użytkownikom książki* / pod red. M. Fedorowicz i T. Kruszewskiego. Toruń: Wyd. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2005, s. 35-52.
5. *Metoda bibliograficzna, statystyczna i porównawcza w badaniach bibliologicznych na przykładzie badań własnych* / Mariola Antczak // [w:] *Bibliologia : problemy badawcze nauk humanistycznych* / praca zbiorowa pod red. D. Kuźminy. Warszawa: Wyd. SBP, 2007, s. 25-41.
6. *Przypisy, powołania, bibliografia załącznikowa : jak tworzyć i stosować : podręcznik* / Mariola Antczak, Anna Nowacka; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Wyd. 2. popr. Warszawa: Wyd. SBP, 2009. (Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 99) + płyta CD, 130 s. [+2 nlb.]. ISBN 978-83-61464-03-07 [Wyd. 1. 2008].
7. *Rola bibliotekarzy w nauczaniu umiejętności informacyjnych gimnazjalistów: wybrane zagadnienia* / Mariola Antczak // *Przegląd Biblioteczny* 2010, R. 78, z. 1, s. 58-71
8. *Rola bibliotek i bibliotekarzy szkolnych w edukacji społeczeństwa informacyjnego na tle przeobrażeń oświatowych w Polsce w latach 1989-2007* / Mariola Antczak. Łódź: Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, 2010, 392 s. ISBN 978-83-7525-381-8.
9. *Biblioteka szkolna a przygotowywanie uczniów do samokształcenia w świetle aktów legislacyjnych z lat 1945-1982* / Mariola Antczak // *Folia Librorum* 2010 nr 15, s. 207-237.
10. *Między teorią a praktyką: wybrane zagadnienia z zakresu kultury książki dzieci i młodzieży* / praca zbiorowa pod red. Jadwigi Koniecznej i Marioli Antczak, Łódź,

Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, 2011, 140 [4] s. ISBN 978-83-89386-73-1.

Georgi Minczew – urodził się 21 października 1955 roku w Sofii. W 1978 r. ukończył studia magisterskie: filologię słowiańską na Wydziale Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Sofijskiego im. Św. Klemensa Ochrydzkiego, kierunek: filologia słowiańska, specjalność polonistyka.

W latach 1978–1979 pracował jako sekretarz redakcji znanego czasopisma slawistycznego „Palaeobulgarica”. Od 1981 r., po odbyciu służby wojskowej, pracował w macierzystej uczelni – najpierw jako doktorant i asystent w Katedrze Literatur Słowiańskich, a w latach 1987–1990 w Centrum Badań Bizantyńsko-Słowiańskich im. Iwana Dujczewa przy Uniwersytecie Sofijskim.

W latach 1990–1995 odbył staż naukowy i pracował w Papieskim Instytucie Wschodnim w Rzymie, gdzie uzyskał licencjat z teologii wschodniej (1993) i wykładał język cerkiewno-słowiański oraz liturgikę wschodnią.

Od roku 1995 mieszka w Polsce i pracuje na Uniwersytecie Łódzkim, najpierw w Zakładzie Filologii Słowiańskiej, a od 2000 r. – w Katedrze Filologii Słowiańskiej (później Katedra Slawistyki Południowej) na Wydziale Filologicznym UŁ.

W 1996 r. uzyskał na Uniwersytecie Jagiellońskim doktorat na podstawie rozprawy *I Nuovi Fogli Slavi del Sinai (un frammento glagolitico del X–XI secolo). Origini, classificazione e rapporti con L'euchologium Sinaiticum ed i Fogli di Krylov – Uspenskij*. W roku 2003 otrzymał stopień doktora habilitowanego na podstawie rozprawy *Święta księga – ikona – obrzęd. Teksty kanoniczne a ich funkcjonowanie w sztuce sakralnej i folklorze Słowian na Bałkanach*, Łódź 2003. W 2005 r. otrzymał nominację na stanowisko profesora nadzwyczajnego UŁ.

Od 2008 r. jest kierownikiem Zakładu Paleoslawistyki i Kultury Ludowej przy Katedrze Slawistyki Południowej UŁ, a od 2011 r. – przewodniczącym Międzynarodowej Rady Naukowej Centrum Badań nad Historią i Kulturą Basenu Morza Śródziemnego i Europy Południowo-Wschodniej im. prof. Waldemara Cerana przy UŁ, redaktorem naczelnym rocznika „Studia Ceranea”, oraz członkiem komitetu redakcyjnego serii „Seria Ceranea”.

Jest członkiem Komisji Biblijnej przy Międzynarodowym Komitecie Slawistów oraz „Association pour l'étude de la littérature apocryphe chretienne” (Paryż – Lozanna – Genewa). Od 2009 r. jest również członkiem łódzkiego Stowarzyszenia Nauczycieli Akademickich na rzecz Krzewienia Kultury Języków Europejskich.

W latach 2004–2008 był członkiem Komitetu Redakcyjnego czasopiisma „Południowosłowiańskie Zeszyty Naukowe”. Jest również członkiem redakcji czasopiisma społeczno-kulturalnego „Tygiel Kultury”.

Wychował ponad 100 magistrów oraz trzech doktorów.

Specjalność naukowa to paleoslawistyka, historia literatury bułgarskiej, liturgia prawosławna, kultura ludowa Słowian ze szczególnym uwzględnieniem historii liturgiki prawosławnej, historia i tekstologia literatury apokryficznej oraz problematyki Cyrylo-Metodejskiej. Jest autorem dwóch monografii, ponad 70 artykułów i recenzji w dziedzinie paleoslawistyki i kultury ludowej Słowian Południowych oraz współautorem podręcznika do nauki języka bułgarskiego. Brał udział w kilku polskich i międzynarodowych projektach badawczych, wygłaszał wykłady na uniwersytetach: Karola w Pradze, Ca’ Foscari w Wenecji, Św. Klemensa Ochrydzkiego w Sofii, Paisijusza Chilendarskiego w Płowdiw i in.

Członkiem ŁTN jest od 6 lutego 2012 r. Poniżej wybrane publikacje:

1. *Święta księga – ikona – obrzęd. Teksty kanoniczne a ich funkcjonowanie w sztuce sakralnej i folklorze Słowian na Balkanach*, Łódź 2003.
2. *Слово и обред. Тълкуванията на литургията в контекста на други културно близки текстове на славянското Средновековие*, София 2011.
3. *Wschodnie i bizantyjskie legendy o świętych wojownikach i ich adaptacje w starobułgarskiej literaturze i kulturze*. [w:] Tradycja i inwencja. Wątki i motywy obiegowe w dawnych literaturach słowiańskich, Łódź 1999, 29-41.
4. *Жанровске особености псеудо-канонске “Повести о крсном дрвету” попа Јеремие*, [w:] Научни састанак слависта у Вукове дане, т. 33/2, Прожимање жанрова у српској књижевности. Књижевно дело Милоша Црњанског и поетичке промене у савременој српској књижевности, Београд 2004, 13-18.
5. G. Minczew, M. Skowronek, *The Gospel of Nicodemus in the Slavic Manuscript Tradition: Initial Observations*, „Apocrypha”, vol. 17, 2006, 201-223.
6. *Starotestamentowe teksty pseudokanoniczne w południowosłowiańskiej tradycji rękopiśmiennej*. [w:] Apokryfy i legendy starotestamentowe Słowian południowych, pod red. G. Minczewa i M. Skowronek, Kraków 2006, s. XVII-XLII.
7. *„Видение царя Амфилохия” – между историей и литургическим повествованием*. [w:] „Труды Отдела древнерусской литературы”, т. 57, Санкт-Петербург 2006, s. 344-349.
8. G. Minczew, M. Skowronek, *Słowiańskie starotestamentowe utwory pseudokanoniczne: między literaturą oficjalną a kulturą ludową*. [w:] Z polskich studiów slawistycznych, seria XI. Literaturoznawstwo – kulturologia – folklorystyka. Prace na XIV Międzynarodowy Kongres Slawistów w Ochrydzie 2008, red. L. Suchanek, K. Wrocławski, Warszawa 2008, s. 17-26.
9. *Пророк Иеремия и змиште. Книжовните измерения на фолклорната обредност*. [w:] От Честния пояс на Богородица до коланчето за рожба. Изследвания по изкуствознание и културна антропология в чест на проф. Елка Бакалова, София 2010, 100-113.
10. *Pamięć o Siedmiu Świętych Mężach w legendach ludowych*. [w:] Uczniowie Apostołów Słowian. Siedmiu Świętych Mężów, oprac. M. Skowronek, G. Minczew, Kraków 2010, s. 61-77.
11. *Един богомилски текст? Слово на св. Йоан Златоуст за това, как Михаил победи Сатанал*, „Palaeobulgarica”, XXXIV (2010), nr 4, 17-46.

12. *Пшинская Библия первой четверти XVI в. – малоизвестная южнославянская рукопись, содержащая перевод Восьмикнижия.* [w:] Священное Писание как фактор языкового и литературного развития, отв. редактор Е. Н. Мещерская, Санкт Петербург 2011, 223-241.

Joanna Sowa – urodziła się 19 grudnia 1965 roku w Łodzi; tu również ukończyła szkołę podstawową i średnią (XXIX Liceum Ogólnokształcące). Jako uczennica III klasy liceum wzięła udział w I Ogólnopolskiej Olimpiadzie Języka Łacińskiego, zajmując w eliminacjach centralnych II miejsce. W roku 1984 rozpoczęła studia na Uniwersytecie Łódzkim, na kierunku filologia klasyczna. Studia ukończyła w roku 1989 na podstawie pracy magisterskiej *Pojęcie δαίμων u Homera i Platona*, napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Bohdana Wiśniewskiego. Uzyskanie dyplomu z wyróżnieniem oraz medalu „Za chlubne studia” pozwoliło jej, po roku pracy w Wojskowej Akademii Medycznej (w charakterze lektora-stażysty, a następnie asystenta-stażysty), wygrać w roku 1990 konkurs na stanowisko asystenta w Katedrze Filologii Klasycznej Uniwersytetu Łódzkiego, gdzie jest zatrudniona do dziś (obecnie na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Zakładzie Literatury Greckiej i Kultury Śródziemnomorskiej).

W roku 1996 uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa na podstawie rozprawy *Problematyka pojęcia φίλια w platońskim dialogu „Lizys”*, której promotorem był prof. dr hab. Bohdan Wiśniewski. Rezultatem badań nad Platońskim *Lizysem* jest również przekład dialogu wraz ze wstępem i komentarzem, który ukazał się drukiem w Wydawnictwie Uniwersytetu Łódzkiego w roku 2007.

Zainteresowanie tematyką przyjaźni w starożytności, w szczególności zaś w myśli Platona i Arystotelesa, zaowocowało szeregiem artykułów oraz referatów; ostatecznym efektem tych wieloletnich studiów stała się rozprawa *Między EROSEM i ARETE. Przyjaźń w etyce Platona i Arystotelesa*, wydana nakładem Wydawnictwa UŁ w roku 2009. Monografia ta stała się podstawą uzyskania stopnia doktora habilitowanego, nadanego uchwałą Wydziału Filologicznego UŁ 18 czerwca 2010 r.

W latach 1995–2005 współpracowała z Instytutem Filozofii oraz Instytutem Historii UŁ w pracach nad wydaniem krytycznymi i przekładami średniowiecznych tekstów łacińskich, uczestnicząc w trzech projektach badawczych (jednym UŁ i dwóch KBN), a w latach 2007–2009 w uniwersyteckim projekcie badawczym realizowanym przez macierzystą Katedrę, którego celem jest przekład *Historii naturalnej* Pliniusza.

Zainteresowania badawcze wykorzystuje także w pracy dydaktycznej. Pod jej kierunkiem zostało dotychczas ukończonych sześć prac magisterskich; była też recenzentem wielu prac. Od lat prowadzi również, oprócz zajęć w Katedrze Filologii Klasycznej, zajęcia dla studentów filozofii,

wśród nich translatoria i seminaria grecko-polskie (były to pierwsze tego typu zajęcia dla studentów filozofii w Uniwersytecie Łódzkim). Jest także współautorką podręcznika do języka łacińskiego dla studentów historii i filozofii; w roku 2000 podręcznik ten otrzymał I Nagrodę Rektora UŁ za najlepszy podręcznik akademicki.

Od roku 1989 jest członkiem Polskiego Towarzystwa Filologicznego. W latach 2002-2006 pełniła funkcję sekretarza Koła Łódzkiego PTF. Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 6 lutego 2012. Poniżej wybrane publikacje:

1. *ΦΙΛΙΑ a ΠΑΙΔΕΙΑ – dramatis personae w platońskim dialogu „Lizys”, Meander 1, 1997, s. 61-73.*
2. *Prima verba. Krakowskie mowy uniwersyteckie* (wydania krytyczne i przekłady, współaut., praca zbiorowa pod red. E. Jung-Palczewskiej), Wyd. UŁ, Łódź 2000.
3. *Disce puer. Podręcznik do łaciny średniowiecznej* (współaut., praca zbiorowa pod red. D.Gwisa i E. Jung-Palczewskiej), Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2000.
4. *Motyw pożytku jako podstawa przyjaźni w platońskim dialogu „Lizys”, Classica Wratislaviensia XXII, Wrocław 2001, s. 53-60.*
5. *Współdziałanie i współzawodnictwo w obrazie przyjaźni u Platona i Arystotelesa.* [w:] *Humanitas grecka i rzymska*, Wyd. KUL, Lublin 2005, s. 73-85.
6. *Uczucie jako droga do poznania w filozofii przyjaźni Arystotelesa*, *Collectanea Philologica IX*, Wyd. UŁ, Łódź 2006, s. 38-47.
7. *Platon, „Lizys”,* przekład, wstęp i komentarz J. Sowa, Wyd. UŁ, Łódź 2007 (*Collectanea Philologica X*).
8. *Czas jako budowniczy i niszczytel związków przyjaźni w „Etyce nikomachejskiej” Arystotelesa*, *Collectanea Philologica XII*, Wyd. UŁ, Łódź 2009, s. 115-124.
9. *Między EROSEM i ARETE. Przyjaźń w etyce Platona i Arystotelesa*, Wyd. UŁ, Łódź 2009.
10. *„Dobre” i „własne” jako przedmioty miłości u Platona i Arystotelesa*, *Collectanea Philologica XIII*, Wyd. LEKSEM, Łódź 2010, s. 5-18.

Konrad Witold Tatarowski – urodził się 12 kwietnia 1948 r. w Łodzi. Jest absolwentem filologii polskiej Uniwersytetu Łódzkiego, którą ukończył w 1972 r. i został zatrudniony w Katedrze Teorii Literatury, Teatru i Filmu UŁ. Jego zainteresowania naukowe skupiały się wówczas na współczesnej poezji polskiej (pierwszy artykuł polonistyczny, poświęcony poezji Zbigniewa Herberta, opublikował w 1974 r. w „Zeszytach Naukowych UŁ”), uczestniczył w konferencjach naukowych i publikował artykuły w wydawnictwach naukowych i w czasopismach kulturalnych. Pisał pracę doktorską o nurcie neoklasycyzm we współczesnej poezji polskiej. Nie zdołał jej ukończyć, ponieważ 13 grudnia 1981 r. został internowany za współpracę z Komitetem Obrony Robotników i działalność w „Solidarności”. Zwolniony jesienią 1982 roku – wobec nieuniknionej perspektywy utraty pracy na uczelni – w kwietniu 1983 roku zdecydował się wraz z rodziną, na emigrację.

W latach 1984–1994 był redaktorem w Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa w Monachium, gdzie prowadził m.in. audycję „Polscy twórcy na emigracji” (transkrypcje istotnych fragmentów tych audycji publikował po powrocie do Polski, najwięcej na łamach „Tygla Kultury”, od 1996 r.); artykuły, szkice i teksty literackie zamieszczał w prasie emigracyjnej (m.in. w paryskich miesięcznikach „Kultura”, „Kontakt” i „Zeszyty Literackie”, berlińskim dwutygodniku „Pogląd”, nowojorskim „Nowym Dzienniku”), a także w książce „Współczesna literatura polska lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych. Opinie, poglądy, prognozy literaturoznawców polskich i niemieckich w referatach i dyskusji lipskiej konferencji 4–6 czerwca 1993 r.” (Lipsk, 1993). W tym okresie rozwijał i pogłębiał zainteresowania życiem literackim emigracji, a także historią radiofonii.

Do Polski powrócił na stałe w roku 1995. Od 1999 r. prowadził zajęcia dydaktyczne na polonistyce i na kierunku dziennikarstwa i komunikacji społecznej w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej (obecnie AHE) w Łodzi. Podjął też, od roku akademickiego 2001/2002, współpracę z Uniwersytetem Łódzkim, prowadząc wykłady fakultatywne o literaturze emigracyjnej. Powrócił do pracy naukowej – w marcu 2004 r. obronił rozprawę doktorską *Literatura i formy przyliterackie w programie Rozgłośni Polskiej RWE*, a od 1 października 2004 r. powołał na uczelnię jako adiunkt w zakładzie dziennikarstwa w Katedrze Literatury Romantyzmu, Dwudziestolecia Międzywojennego i Literatury Współczesnej na Wydziale Filologicznym UŁ. Od czterech lat zatrudniony jest w Katedrze Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, od 24 I 2012 jako Profesor UŁ. Habilitację uzyskał na podstawie książki *Aksjologia i polityka w pisarstwie i działalności Jana Nowaka-Jeziorańskiego* w grudniu 2011 r. Jego artykuły naukowe ukazały się w kilkunastu książkach i czasopismach polonistycznych i medioznawczych.

Członkiem ŁTN jest od 6 grudnia 2012 r. Poniżej wybrane publikacje pana Profesora:

1. *Literatura i pisarze w programie Rozgłośni Polskiej Radio Wolna Europa*, Kraków, 2005.
2. *Aksjologia i polityka w pisarstwie i działalności Jana Nowaka-Jeziorańskiego*, Łódź, 2010.
3. *Od „stylu monologu” do „stylu dialogu”. Uwagi o poezji Z. Herberta*, „Zeszyty naukowe UŁ”, s. I, z.50, 1979.
4. *„Góra” i „dół” – elementy retoryki przestrzennej we współczesnej poezji polskiej*. [w:] *Tekst i fabuła*, Wrocław, 1979 (współautor: H. Pustkowski).
5. *Powroty Jacka Bierezina*, „Kultura” (Paryż), nr 10, 1992.
6. *Literatura emigracyjna ostatniego dziesięciolecia 1982–1992*. [w:] *Współczesna literatura polska lat 80-tych i 90-tych*, Lipsk, 1993.

7. *Tadeusz Hollender*. [w:] Literatura polska w okresie międzywojennym, t. IV (red. J. Maciejewski, J. Trznadel, M. Podkrasnowa), Kraków, 1993 (Obraz literatury polskiej XIX i XX w., seria VI).
8. *Jerzy Giedroyc i Jan Nowak-Jezorański – współdziałanie i walka*. [w:] „Kultura” Paryska. Twórcy – Dzieło – Recepcja (red. Iwona Hofman), Lublin 2007.
9. *Emigracyjny spór o „prawo do nawrócenia” i jego konsekwencje* [w:] Paryż – Londyn – Monachium – Nowy Jork. Powrześnieńowa emigracja niepodległościowa na mapie kultury nie tylko polskiej (red. V. Wejs-Milewska i E. Rogowska), Białystok, 2009.
10. *Rynek prasowy w Polsce po II wojnie światowej*. [w:] O mediach i komunikacji. Skrypt dla studentów dziennikarstwa i komunikacji społecznej (pod red. E. Pleszkun-Olejniczakowej, J. Bachury, M. Worsowicz), Łódź, 2010.
11. *Realizm – ale jaki? Uwagi o pisarstwie Tomasza Stalińskiego* [w:] Stefan Kisielewski. Kisiel 1911 -1991 -2011 (red. R. Habielski, M. Jabłonowski), Warszawa, 2011.

Wydział II

Anna Marciniak-Kajzer – urodziła się 27 kwietnia 1961 roku w Łodzi. W 1980 roku, po zdaniu matury w XXVI LO, rozpoczęła studia na kierunku Archeologia Polski i Powszechna w Uniwersytecie Łódzkim. Studia ukończyła w roku 1985 uzyskując dyplom magisterski po przedstawieniu pracy pt. *Budownictwo obronne w Liber beneficiorum Jana Długosza a realia archeologiczne*. Skrót tej pracy ukazał się drukiem w 1990 roku.

Przez pierwsze sześć lat pracy zawodowej w Katedrze Archeologii UŁ była rysownikiem. Etat dydaktyczny otrzymała w 1991 roku, a w roku 1999 obroniła rozprawę doktorską, która została wydana drukiem w 2001 r. jako *Fundacje architektoniczne Małopolskich Leliwitów*. W ramach prac dydaktycznych prowadzi przede wszystkim zajęcia z archeologii średniowiecza.

Od roku 1988 prowadzi badania stanowisk archeologicznych – przede wszystkim grodzisk i dworzysk oraz zamków, a także innych stanowisk, głównie z okresu średniowiecza. Brała również udział w badaniach archeologicznych na terenie Francji, Hiszpanii i Niemiec. Zainteresowania naukowe początkowo koncentrowały się wokół obronnych siedzib rycerskich. Obecnie więcej uwagi poświęca historii kultury materialnej rozumianej jako próba rekonstrukcji „życia codziennego” w średniowieczu. W roku 2011 ukazała się druga książka, pod tytułem *Średniowieczny dwór rycerski w Polsce. Wizerunek archeologiczny*, która stała się podstawą przewodu habilitacyjnego. Jest autorką ponad 50 artykułów, sprawozdań i prac zamieszczonych w publikacjach zbiorowych oraz współautorką 65 niepublikowanych opracowań o charakterze studiów archeologiczno-konserwatorskich. Od lutego 2012 roku pracuje na stano-

wisku profesora nadzwyczajnego w Uniwersytecie Łódzkim, kieruje Katedrą Bronioznawstwa i Kultury Materialnej Średniowiecza.

W 1989 roku została członkiem-założycielem Stowarzyszenia Naukowego Archeologów Polskich. Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 18 czerwca 2012 r. Poniżej wybrane publikacje:

1. *Budownictwo obronne w Liber Beneficiorum Jana Długosza a realia archeologiczne*, Acta Universitatis Lodziensis. Folia Archaeologica, t. 12, 1990, s. 161-198.
2. *Dwory biskupów krakowskich w XV wieku. Przyczynek do rekonstrukcji zaginionej części Liber Beneficiorum Jana Długosza*, Acta Universitatis Lodziensis. Folia Archaeologica, t. 20, 1996, s. 97-110.
3. *Sandomierskie rezydencje Tarnowskich w XIV-XVII wieku*. [w:] Przemiany architektury rezydencjonalnej w XV-XVIII w. na terenie dawnego województwa sandomierskiego, Kielce 2000, s. 19-36.
4. *Fundacje architektoniczne małopolskich Leliwitów*, Łódź 2001, ss. 214.
5. *Drewno na zamkach, czyli o czym na ogół zapominamy*. [w:] Zamki i przestrzeń społeczna w Europie środkowej i wschodniej, red. M. Antoniewicz, Warszawa 2002, s. 491-496.
6. *Wczesnośredniowieczny gród i późnośredniowieczny dwór w miejscowości Leszcz w województwie warmińsko-mazurskim*. [w:] Pogranicze polsko-pruskie i krzyżackie. Materiały z konferencji naukowej Górzno, 1-2 czerwca 2002 r., red. K. Grażawski, Włocławek-Brodnica 2003, s. 245-254.
7. *Wczesnośredniowieczne osadnictwo na pograniczu prusko-mazowieckim w świetle badań grodziska w Leszczu w woj. warmińsko-mazurskim*, Archeologia Polski, t. LI, 2006, z. 1-2, s. 121-144.
8. *Nieznanym prywatnym zamkiem na pograniczu krzyżacko-mazowieckim*. [w:] XV Sesja Pomorzoznawcza. Materiały z konferencji 30 listopada-2 grudnia 2005 r., red. G. Nawrońska, Elbląg 2007, s. 317-321.
9. *Średniowieczny dwór rycerski w Polsce*. Wizerunek archeologiczny. Łódź 2011.
10. *Badania nad kulturą materialną średniowiecznego dworu rycerskiego w optyce archeologa*. [w:] Polska i Europa w średniowieczu. Przemiany strukturalne. Podmioty i przedmioty w badaniach historycznych, red. M. Adamczewski, Warszawa 2011, s. 115-123.

Wydział III

Adam Bald – urodził się 24 grudnia 1951 r. w Piotrkowie Trybunalskim. W roku 1969, jako finalistą olimpiady chemicznej został przyjęty bez egzaminów na studia w Uniwersytecie Łódzkim na kierunku chemicznym. Pracę na stanowisku pomocy technicznej w Zakładzie Chemii Nieorganicznej UŁ rozpoczął na IV roku studiów. Tytuł magistra chemii uzyskał w 1974 r., a w roku 1980 – stopień doktora nauk chemicznych. W latach 1974-1980 pracował w Zakładzie Dydaktyki Chemii (później Katedrze Dydaktyki Chemii) na stanowisku asystenta, a następnie adiunkta (1980-1993). Stopień doktora habilitowanego uzyskał w UŁ w roku 1993 za rozprawę pt. *Ocena uwzględniania asocjacji jonowej i zastoso-*

wania szklanych elektrod jonoselektywnych w badaniach roztworów elektrolitów w różnych rozpuszczalnikach. W roku 1994 został kierownikiem Katedry Dydaktyki Chemii. W 1997 roku został awansowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego Uniwersytetu Łódzkiego. Od roku 2008 pełni funkcje kierownika Zakładu Fizykochemii Roztworów.

Badania naukowe prof. Adama Balda dotyczą chemii fizycznej roztworów i koncentrują się głównie na zagadnieniach związanych z solwatacją elektrolitów, termodynamiką i konduktometrią roztworów, ogniwami galwanicznymi, własnościami wiskozymetrycznymi, wolumetrycznymi i dielektrycznymi rozpuszczalników i roztworów różnych typów. Tematyka jego badań dotyczy również procesów asocjacji elektrolitów i równowag chemicznych występujących w roztworach. Stworzone przez niego zaplecze naukowe pozwala na prowadzenie badań na światowym poziomie.

Jego dorobek naukowy obejmuje 92 artykuły oryginalne w czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym i 104 doniesienia konferencyjne. Jest promotorem ośmiu zakończonych przewodów doktorskich, ponadto jest recenzentem prac doktorskich (w tym czterech zagranicznych), podręczników akademickich i prac naukowych. Był także recenzentem ministerialnych grantów badawczych, recenzentem dorobków naukowych związanych z rozprawami habilitacyjnymi, autorem recenzji na zlecenie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi oraz wielu innych recenzji.

Prof. nadzw. dr hab. Adam Bald prowadzi szeroką współpracę z zagranicznymi ośrodkami uniwersyteckimi w Jenie (1986), Oldenburgu (1994–1997), Chemnitz (1995–1996), Regensburgu (1998–1999), Veszprem (2000–2002), Bratysławie (od 2003), Splicie (od 2011) i Jodhpur – Indie (od 2011). Był współorganizatorem XXIII międzynarodowej Olimpiady Chemicznej w 1991 r. i współorganizatorem Ogólnopolskich Seminariów Dydaktycznych z zakresu elektrochemii.

Od 2008 roku jest członkiem Senatu UŁ. W latach 1999–2007 był kierownikiem Podyplomowego Studium Chemii. Jest członkiem Polskiego Towarzystwa Chemicznego i European Molecular Liquids Group. Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 6 grudnia 2012 r.

Wybrane publikacje:

1. A. Kacperska, S. Taniewska-Osińska, A. Bald, A. Szejgis, *Influence of ionic association on the B coefficient of the Jones-Dole equation for NaI in water-t-butyl alcohol mixtures at 26°C*, J. Chem. Soc. Faraday Trans. I (1989), 85, 4147.
2. Z. Kozłowski, A. Bald, J. Gregorowicz, *Thermodynamic studies of NaCl solutions in water+methanol mixtures by means of a galvanic cell containing a glass sodium electrode*, J. Electroanal. Chem. (1990), 288, 75.
3. A. Bald, *Potentiometric and conductometric studies of NaCl solutions in water+isopropanol mixtures at 298.15 K*, J. Electroanal. Chem. (1993), 352, 29.

4. A. Szejgis, A. Bald, J. Gregorowicz, *Conductance studies of i -Am₃ BuNI and NaBPh₄ and the limiting ionic conductance in water+DMF mixtures at 298.15 K*, J. Mol. Liq. (1998), 75, 237.
5. J. Gregorowicz, A. Bald, A. Szejgis, A. Chmielewska, *Gibbs energy of transfer and conductivity properties of NaI solutions in mixtures of water with butan-1-ol at 298, 15K, and some physicochemical properties of mixed solvents*, J. Mol. Liq. (2000), 84, 149.
6. A. Chmielewska, A. Wypych-Stasiewicz, A. Bald, *Viscosimetric studies of aqueous solutions of salts of carboxylic acids*, J. Mol. Liq. (2005), 122, 110.
7. A. Wypych-Stasiewicz, A. Szejgis, A. Chmielewska, Adam Bald, *Conductance studies of NaBPh₄, NaI, NaCl, NaBr, NaClO₄ and the limiting ionic conductance in water+propan-1-ol mixtures at 298.15 K*, J. Mol. Liq. (2007), 130, 34.
8. A. Boruń, A. Florczak, A. Bald, *Conductance studies of NaCl, KCl, NaBr, NaI, NaBPh₄, Bu₄NI and NaClO₄ in water+2-Butoxyethanol mixtures at 298.15 K*, J. Chem. Eng. Data (2010), 55, 3725-3730.
9. A. Bald, Z. Kinart, *Volumetric properties of some aliphatic mono- and dicarboxylic acids in water at 298.15K*, J. Solution Chem. (2011), 40, 1-16.
10. A. Boruń, A. Bald, *Conductometric studies of 1-ethyl-3-methylimidazolium tetrafluoroborate and 1-butyl-3- methylimidazolium tetrafluoroborate in N,N-dimethylformamide at temperatures from (283.15 to 318.15) K*, J. Chem. Eng. Data (2012), 57, 457-481.

Iwona Jażdżewska – urodziła się 31 sierpnia 1958 roku w Krakowie, od 1970 r. mieszka w Łodzi, gdzie ukończyła studia matematyczne na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Łódzkiego; specjalność metody numeryczne i programowanie. Pierwszą pracę podjęła w Szkole Podstawowej nr 180 w Łodzi na stanowisku nauczyciela matematyki. Od 1990 r. do chwili obecnej jest zatrudniona w Instytucie Geografii Miast i Turyzmu, Wydział Nauk Geograficznych UŁ, gdzie pracuje do chwili obecnej. Od roku 2008 kieruje Pracownią Regionalną GIS (od 1 października 2012 r. Zakład Geoinformacji).

Zainteresowania badawcze i naukowe od początku związane były z geografią osadnictwa oraz zastosowaniem nowoczesnych narzędzi informatycznych do analizy przestrzennej i prezentacji jej wyników. Swoje wykształcenie oraz doświadczenie informatyczne i matematyczne wzbogacała systematyczną nauką z dziedziny geografii społeczno-ekonomicznej (również na stażach zagranicznych – Uniwersytet Aix en Provence, Lyon II, Francja). Rozprawę doktorską pt. *Przemiany funkcjonalne i morfologiczne wsi Rzgów w świetle metod numerycznych*, której promotorem był prof. dr hab. Stanisław Liszewski obroniła w czerwcu 1998 r. Doświadczenie zdobyte podczas pracy nad rozprawą doktorską zaowocowało serią artykułów dotyczących zastosowania nowoczesnych narzędzi i metod informatycznych w geografii.

Okres transformacji ustrojowej w Polsce dotykał wielu aspektów, z których kilka było przedmiotem jej zainteresowań badawczych. Należa-

ły do nich zagadnienia związane z siecią i systemem osadniczym, przestrzenią sakralną, przestrzenią społeczno-ekonomiczną oraz warunkami i jakością życia w polskich miastach.

Równoległe do przedstawionej powyżej działalności naukowej współpracowała naukowo z socjologami, prof. W. Warzywodą-Kruszyńska i prof. J. Grotowską-Leder w projekcie badawczym pt. *Przestrzenne rozmieszczenie ubogich gospodarstw domowych na terenie Łodzi na podstawie wskaźnika pauperyzacji (dla poszczególnych kamienic, ulic, osiedli, dzielnic)* oraz prof. P. Starostą w projekcie pt. *Kapitał społeczny i aktywność obywatelska w środowisku lokalnym. Analiza międzyśrodowiskowa*. Znaczący wpływ na jej rozwój naukowy miała praca sekretarza naukowego i redaktora wydawnictwa konferencji Konwersatorium Wiedzy o Mieście (2000-2011).

Rozprawa habilitacyjna pt. *Przemiany miejskiej sieci osadniczej w Polsce w świetle metod matematycznych* ukazała się w 2008 r. w Wydawnictwie Uniwersytetu Łódzkiego.

Wyniki pracy naukowej i doświadczenie dydaktyczne zaowocowało publikacją podręczników akademickich *Statystyka dla geografów* oraz we współautorstwie z prof. Z. Ryklem rozdziału *The Maturing of the Polish Urban System*, w książce *International Handbook of Urban Systems*.

Współpracowała z redakcją (a od 210 była jej członkiem) Atlasu Miasta Łodzi, który ukazał się w Łódzkim Towarzystwie Naukowym w 2005 r. i w latach następnych a redagowany był w Regionalnej Pracowni GIS (w Instytucie Geografii Miast i Turyzmu).

Brała czynny udział w 30 konferencjach naukowych o zasięgu krajowym i międzynarodowym oraz w czterech konferencjach zagranicznych.

Nagrodzona przez Rektora UŁ za działalność naukową, organizacyjną i podręcznik akademicki. Redaktor naukowy wydawnictwa *Konwersatorium Wiedzy o Mieście*, tomy XIII–XXIV w latach 2000–2011, wydawane przez Katedrę Geografii Miast i Turyzmu UŁ, Łódzkie Towarzystwo Naukowe i Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.

Członkiem ŁTN jest od 18 czerwca 2012 r. Poniżej najważniejsze publikacje:

1. *Przemiany funkcjonalne i morfologiczne przestrzeni geograficznej wsi Rzgów w świetle metod numerycznych*; 1999. Szlakami Nauki nr 28 Łódzkie Towarzystwo Naukowe; Łódź, ss. 142.
2. *The maturing of the Polish Urban System*. (wsp. Z. Rykiel); [w:] *International Handbook of Urban Systems*, H. S. Geyer (ed.) Edward Elgar, Cheltenham, UK, Northampton, MA, USA, p. 271-294.
3. *Miejska sieć osadnicza i jej przemiany*. [w:] S. Liszewski (red.); Zarys monografii województwa łódzkiego; Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 2001, s. 225-240.
4. *Quality of life in small town of Brzeziny* (współautor. M. Frykowski). [w:] I. Sagan, M. Czepeżyński (red.), *Featuring the quality of Urban life In contemporary cities of*

- Estern and Western Europe, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Gdańsk-Poznań 2004, s. 229-239.
5. *Zróżnicowanie poziomu urbanizacji w Europie*, 2005, I. Jażdżewska (red.) XVIII Konwersatorium Wiedzy o Mieście; Współczesne procesy urbanizacji i ich skutki Wydawnictwo UŁ, Łódź 2005, s. 173-182.
 6. *Związek między podziałem administracyjnym a miejską siecią osadniczą Polski. Zastosowanie metody k-średnich do badań miejskiej sieci osadniczej*, Przegląd Geograficzny, 2006, 78, 2, s. 247-259.
 7. *Reguła K. Zipfa – poszukiwanie najlepszej metody aproksymacji punktów*, Czasopismo Geograficzne, 2006, 77(3), s. 206-219.
 8. *Factors determining changes in urban settlement system in Poland in the 20th century*. [w:] V. Cech (red.) Acta Facultatis studiorum Humanitatis et Nature Universitatis Presoviensis, Folia Geographica 10, Prirodne vedy, r. XLV, Presov 2006, s. 217-223.
 9. *Przemiany miejskiej sieci osadniczej w Polsce w świetle metod matematycznych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2008.
 10. *Rzeki bariery w kształtowaniu się miejskiej sieci osadniczej Polski w świetle zastosowań Systemów Informacji Geograficznej*. [w] red. S. Kaczmarek, Miasto, Księga jubileuszowa w 70. Rocznice urodzin Profesora Stanisława Liszewskiego, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, 2011, Łódź s. 155-177.

Andrzej Kruk – ekolog, ichtiolog, urodzony w Płocku. Ukończył Liceum Ogólnokształcące im. Władysława Jagiełły w Płocku. W 1994 roku uzyskał tytuł licencjata w School of Applied Sciences Uniwersytetu w Wolverhampton (Wielka Brytania), a w 1995 roku – tytuł magistra biologii w zakresie biologii środowiskowej na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Łódzkiego. W roku 1996 ukończył Podyplomowe Studium Marketingu na Wydziale Zarządzania UŁ. W 1995 roku rozpoczął studia doktorskie w Stacjonarnym Studium Ekologii i Ochrony Środowiska UŁ, a w 1999 roku został zatrudniony w Katedrze Ekologii i Zoologii Kręgowców UŁ, gdzie pracuje do chwili obecnej. W roku 2000 uzyskał stopień doktora nauk biologicznych, a w 2008 roku – stopień doktora habilitowanego nauk biologicznych w dyscyplinie ekologia w zakresie specjalności ichtiologia. W latach 2005–2008 był członkiem Senatu UŁ, a od 2008 roku jest profesorem nadzwyczajnym UŁ i prodziekanem Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska UŁ. Jest autorem lub współautorem 74 oryginalnych prac badawczych, 66 doniesień zjazdowych oraz 6 opracowań eksperckich; kierownik lub wykonawca 10 projektów badawczych KBN, MNiSW oraz NCN. Jego badania koncentrują się na ekologii ekosystemów lotycznych – od tych najmniejszych (np. strumieni miasta Łodzi) po największe polskie rzeki (Warta, Noteć, Narew, Bug) – i dotyczą oceny obecnego stanu, kierunku oraz tempa zmian w zespołach ryb i makrobezkręgowców wodnych, znaczenia starorzeczy dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemów rzecznych, wpływu piętrzenia i regulacji rzek oraz eutrofizacji i zanieczyszczenia wody na jakość środowiska wodnego. Wyniki tych

badania są wykorzystywane przy planowaniu działań ochronnych ekosystemów wodnych oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej i wędkarskiej w ekosystemach rzecznych. Współpracował z Université Paul Sabatier w Tuluzie (Francja) oraz Kyung Hee University w Seulu (Korea).

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 6 lutego 2012 r. Poniżej wybrane publikacje.

1. Penczak T., Kruk A. 1999. *Applicability of the abundance/biomass comparison method for detecting human impacts on fish populations in the Pilica River, Poland*. Fisheries Research, 39: 229-240.
2. Penczak T., Kruk A. 2000. *Threatened obligatory riverine fishes in human-modified Polish rivers*. Ecology of Freshwater Fish, 9: 109-117.
3. Kruk A., Penczak T. 2003. *Impoundment impact on populations of facultative riverine fish*. Annales de Limnologie – International Journal of Limnology, 39: 197-210.
4. Kruk A. 2006. *Self-organizing maps in revealing variation in non-obligatory riverine fish in long-term data*. Hydrobiologia, 553: 43-57.
5. Penczak T., Kruk A., Grzybkowska M., Dukowska M. 2006. *Patterning of impoundment impact on chironomid assemblages and their environment with use of the self-organizing map (SOM)*. Acta Oecologica, 30: 312-321.
6. Kruk A. 2007. *Long-term changes in fish assemblages of the Widawka and Grabia Rivers (Poland): pattern recognition with a Kohonen artificial neural network*. Annales de Limnologie – International Journal of Limnology, 43: 253-269.
7. Kruk A. 2007. *Role of habitat degradation in determining fish distribution and abundance along the lowland Warta River, Poland*. Journal of Applied Ichthyology, 23: 9-18.
8. Kruk A., Lek S., Park Y.-S., Penczak T. 2007. *Fish assemblages in the large lowland Narew River system (Poland): Application of the self-organizing map algorithm*. Ecological Modelling, 203: 45-61.
9. Szczepko K., Kruk A., Bartos M. 2012. *The role of mosaicity of the post-agriculture area of the Kampinos National Park in determining the diversity of species of spider wasps (Hymenoptera: Pompilidae)*. European Journal of Entomology, 109: 35-46.
10. Kruk A., Penczak T. 2012. *Natural regeneration of fish assemblages in the Pilica River after a reduction of point-source pollution*. River Research and Applications. DOI: 10.1002/rra.2562.

Ireneusz Majsterek – urodzony 23 stycznia 1971 roku.

Wykształcenie: 2007 – profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, 2006 – profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Łódzkiego w Łodzi, 2005 – doktor habilitowany nauk biologicznych w zakresie biochemii – genetyki molekularnej.

Uniwersytet Łódzki, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska; monotematyczny cykl publikacji: *Udział onkogennych kinaz tyrozynowych w odpowiedzi komórek na uszkodzenia DNA* (29/10/2005).

1995–1998 – Studia Doktoranckie, Stacjonarne Studium Doktoranckie z Dziedziny Cytogenetyki, Genetyki Molekularnej i Radiobiologii, Uniwersytet Łódzki, Łódź; doktor nauk biologicznych, specjalność bio-

chemia (30/10/1999); tezy doktorskie: *Aktywność antynowotworowych związków platyny w mitochondriach ssaków* w Katedrze Genetyki Molekularnej, Uniwersytet Łódzki, Łódź.

1992–1997 – Studia magisterskie, Instytut Mikrobiologii, Uniwersytet Łódzki, Łódź; magister nauk biologicznych, specjalność mikrobiologia – genetyka (19/06/1997); praca magisterska: *Analiza specyficzności i warunków amplifikacji metodą PCR in vitro w diagnostyce Mycobacterium Tuberculosis* w Katedrze Genetyki Drobnoustrojów, Uniwersytet Łódzki, Łódź.

1990–1995 – Studia magisterskie, Instytut Biochemii, Uniwersytet Łódzki, Łódź; magister nauk biologicznych, specjalność biologia molekularna (26/06/1995); praca magisterska: *Oddziaływanie antynowotworowych związków platyny z DNA mitochondrialnym ssaków* w Katedrze Genetyki Molekularnej, Uniwersytet Łódzki, Łódź.

1986–1990 – Szkoła średnia, XXXI Liceum Ogólnokształcące w Łodzi.

Dorobek naukowy obejmuje łącznie 190 publikacji, w tym 71 prac oryginalnych, 12 prac przeglądowych oraz 107 komunikatów zjazdowych na międzynarodowych (34 komunikaty) oraz krajowych (73 komunikaty) konferencjach naukowych. Punktacja wg listy MNiSW 2010 za publikacje naukowe w czasopismach (bez suplementów) wynosi 1358, w tym 944 pkt. przypada na prace pierwszoautorskie lub jako ostatni autor. *Impact factor* prac wynosi w sumie 124.851, w tym 77.133 punktów przypada na prace jako pierwszy lub ostatni autor, łącznie 588 cytowań, a indeks Hirscha wynosi 13.

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 18 czerwca 2012 r. Poniżej wybrane publikacje:

1. Sliwinski T., Markiewicz L., Rusin P., Kabzinski J., Dziki L., Milonski J., Olszewski J., Blaszczyk J., Szemraj J., Majsterek I. Impaired nucleotide excision repair pathway as a possible factor5 in pathogenesis of head and neck cancer. *Mutation Research/Fundamental and Molecular Mechanisms of Mutagenesis* 2011; 716: 51-58.
2. Majsterek I., Malinowska K., Stanczyk M., Kowalski M., Blaszczyk J., Kurowska A. K., Kaminska A., Szaflik J., Szaflik J. P. Evaluation of oxidative stress markers in pathogenesis of primary open-angle glaucoma. *Experimental and Molecular Pathology* 2011; 90: 231-237.
3. Majsterek I., Sliwinski T., Poplawski T., Pytel D., Kowalski M., Slupianek A., Skorski T., Blasiak J. Imatinib mesylate (STI571) abrogates the resistance to doxorubicin in human K562 chronic myeloid leukemia cells by inhibition of BCR/ABL kinase-mediated DNA repair. *Mutation Research/Genetic Toxicology and Environmental Mutagenesis* 2006; 1:74-82.
4. Koptyra M., Falinski R., Nowicki M. O., Stoklosa T., Majsterek I., Nieborowska-Skorska M., Blasiak J., Skorski T. BCR/ABL kinase induces self-mutagenesis via reactive oxygen species to encode imatinib resistance. *Blood* 2006; 1: 319-327.

5. Majsterek I., Gloc E., Blasiak J., Reiter R. J. A comparison of the action of amifostine and melatonin on DNA-damaging effects and apoptosis induced by idarubicin in normal and cancer cells. *Journal of Pineal Research* 2005; 38: 254-263.
6. Stepkowski A., Majsterek I., MacAdams E., Rucker E., Brittingham R. J., Ito H., Hirai K., Adachi E., Jimenez S. A., Fertala A. Thermostability gradient in the collagen triple-helix reveals its multi-domain structure. *Journal of Molecular Biology* 2004; 338: 989-998.
7. Majsterek I., Blasiak J., Hoser G., Slupianek A., Skorski T. ABL-fusion oncoproteins activate multi-pathway of DNA repair: role in drug resistance? *Biochimie* 2004; 86: 53-55.
8. Colombo M., Brittingham R. J., Klement J. F., Majsterek I., Birk D. E., Uitto J., Fertala A. Procollagen VII self-assembly depends on site-specific interactions and is promoted by cleavage of the NC2 domain with procollagen C-proteinase. *Biochemistry* 2003; 42: 11434-11442.
9. Majsterek I., McAdams E., Adachi E., Dhume S. T., Fertala A. Prospects and limitations of the rational engineering of fibrillar collagens. *Protein Science* 2003; 12: 2063-2072.
10. Slupianek A., Hoser G., Majsterek I., Bronisz A., Malecki M., Fishel R., Blasiak J., Skorski T. Fusion tyrosine kinases induce therapeutic drug resistance by stimulation of homology-dependent recombination repair, prolongation of G2/M phase and protection from apoptosis. *Molecular & Cellular Biology* 2002; 22: 4189-4201.

Elżbieta Szkurlat – jest pracownikiem Uniwersytetu Łódzkiego od 1974 roku. Specjalizuje się w dydaktyce geografii oraz geografii społeczno-ekonomicznej. Dorobek naukowy dr Elżbiety Szkurlat wyraża się liczbą 90 publikacji, w tym kilku wydawnictw książkowych. Od kilkunastu lat prowadzi empiryczne i teoretyczne badania na temat więzi terytorialnych młodzieży z miejscem zamieszkania. Zagadnienia te były przewodnim tematem pracy habilitacyjnej i podstawą uzyskania w roku 2004 stopnia naukowego doktora habilitowanego. Przyjęta koncepcja badań uzasadnia lokowanie ich w tematyce geografii społecznej, natomiast metodologia badań, na pograniczu geografii behawioralnej i nurtu humanistycznego. Więzy terytorialne były identyfikowane poprzez badanie relacji młodzież – miasto. Podstawę do wnioskowania o stanie i uwarunkowaniach więzi młodzieży z miastem stanowiły w największym stopniu badania empiryczne. Badania te wykazały istotne różnice w obrazie percepcyjnym zamieszkiwanych przez młodzież miast, zróżnicowanie przestrzenne poziomu więzi oraz zróżnicowanie tendencji migracyjnych młodzieży zarówno w obrębie poszczególnych miast jak i pomiędzy dużymi miastami w Polsce. W pracy określone zostały indywidualne i społeczne uwarunkowania poziomu więzi młodzieży z miejscem zamieszkania. Wyniki badań w zakresie więzi terytorialnych, percepcji środowiska, świadomości społecznej, metodologii badań w geografii społecznej dr hab. Elżbieta Szkurat prezentuje również w kilkunastu artykułach i rozdziałach wydawnictw monograficznych.

Znaczną część dorobku naukowego dr Elżbiety Szkurłat stanowią prace z zakresu teorii dydaktyki geografii, podręczniki do nauczania geografii oraz podręczniki dla nauczycieli. Opracowane przez dr E. Szkurłat programy kształcenia geograficznego, podręczniki i zbiory zadań są szeroko wykorzystywane w praktyce szkolnej, posiadają po kilka wydań w tym dwa wydania w języku litewskim. Podręczniki te są bardzo wysoko cenione przez nauczycieli i uczniów. W opracowanych podręcznikach dr Elżbieta Szkurłat stosuje wiele nowatorskich rozwiązań dydaktycznych, które stanowią często wzorce stosowane w podręcznikach geografii opracowywanych przez innych autorów. Dr hab. Elżbieta Szkurłat jest ekspertem MEN ds. programów i podręczników szkolnych. Drugi nurt badań naukowych stanowi geografia społeczna. Dr hab. Elżbieta Szkurłat prowadzi wykłady w zakresie dydaktyki geografii, dydaktyki geografii w szkole wyższej, edukacji regionalnej i środowiskowej, dydaktyki przyrody. Pod Jej kierunkiem został w roku akademickim 2004/2005 przygotowany program kształcenia nauczycieli, który uzyskał bardzo wysoką ocenę MEN wyrażającą się uzyskaniem dotacji grantowej na jego wdrożenie. Dr hab. Elżbieta Szkurłat prowadzi również działalność edukacyjną na rzecz społeczności Łodzi i regionu łódzkiego w postaci publikacji, licznych zajęć szkoleniowych dla nauczycieli, kursów dla nauczycieli – organizatorów turystyki w zakresie edukacji regionalnej i edukacji ekologicznej. Była twórcą programu, organizatorem i Kierownikiem Studium Podyplomowego dla Nauczycieli „Dziedzictwo kulturowe – edukacja regionalna” oraz Studium Podyplomowego dla nauczycieli „Przyroda”. Dr hab. Elżbieta Szkurłat jest od 22 lat współorganizatorem Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o Polsce „Znaszli swój kraj”. Konkurs ten stanowi bardzo dobrą formę popularyzacji wiedzy geograficznej i krajoznawczej wśród młodzieży oraz osób dorosłych. Od 25 lat dr Elżbieta Szkurłat aktywnie uczestniczy w działalności Łódzkiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Geograficznego oraz w pracach Sekcji Dydaktycznej PTG. Od roku 2006 pełni funkcję Przewodniczącej Komisji Edukacji Geograficznej Polskiego Towarzystwa Geograficznego i inicjuje szereg przedsięwzięć w środowisku dydaktyków geografii o charakterze edukacyjnym, badawczym i publikacyjnym. Pełni od roku 2003 funkcję Kierownika Zakładu Dydaktyki Geografii. W latach 2008-2011 pełniła funkcję Prodziekana Wydziału Nauk Geograficznych odpowiadając za sprawy związane z kształceniem na studiach uzupełniających i studiach doktoranckich. Podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy jakości kształcenia na Wydziale Nauk Geograficznych UŁ. Jest członkiem Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia. Jako kierownik Studium Doktoranckiego zainicjowała opracowanie i wdrożyła do praktyki nowy program tych studiów.

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 18 czerwca 2012 r. Poniżej wybrane publikacje:

1. *Ankiety i prace biograficzne jako narzędzia badań w geografii społecznej*. [w:] H. Rogacki (red.). *Możliwości i ograniczenia zastosowań metod badawczych w geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarce przestrzennej*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznań 2002, s. 227-232.
2. *Geografijos testai ir užduotys*. Wydawnictwo „Presvika”. 1999 Vilnius, s. 1-122, wydanie w j. litewskim, (współautorstwo).
3. *Geografia społeczno-ekonomiczna. Podręcznik dla szkół średnich*, (współautorstwo) Wydawnictwo Szkolne PWN, Wyd. I, 2000, ss. 333.
4. *Więzi terytorialne młodzieży z miastem. Uwarunkowania, przemiany*. Wydawnictwo UŁ, Łódź, 2004, s. 1-216.
5. *Moja mała ojczyzna – Łódź i region Polski Środkowej. Podręcznik do edukacji regionalnej dla uczniów szkół podstawowych* (współautorstwo i redakcja). Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 2005. ss. 199.
6. *Geografia. Matura na 100%. Arkusze maturalne. Jak przygotować się do egzaminu. Arkusze egzaminacyjne. Modele odpowiedzi*. Wydawnictwo Szkolne PWN. Warszawa-Łódź 2005. s. 1- 92.
7. *Psychologiczne i kulturowe uwarunkowania percepcji środowiska (w:) Percepcja współczesnej przestrzeni miejskiej*, UW, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych, Warszawa 2007, s. 63-72.
8. *Historia dydaktyki geografii. Główne kierunki i ośrodki badań*. [w:] A. Jackowski, S. Liszewski, A. Richling (red.), *Historia Geografii Polskiej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 280-295.
9. *Komentarz do podstawy programowej przedmiotu geografia*. [w:] *Podstawa programowa z komentarzami*. Tom 5. Edukacja przyrodnicza w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum przyroda, geografia, biologia, chemia i fizyka. Ministerstwo Edukacji Narodowej, Warszawa 2009, s. 179-192.
10. *Problemy jakości kształcenia geograficznego na tle zmian w kształceniu akademickim w Europie i w Polsce*, [w:] M. Tracz, E. Szkurlat (red.) *Efekty kształcenia geograficznego na różnych poziomach edukacji*. *Prace Komisji Edukacji Geograficznej PTG Nr 1*, Warszawa-Kraków 2011. s. 116-125.

Bogdan Włodarczyk – urodził się 1 lipca 1966 roku w Radoszycach (woj. kieleckie – obecnie świętokrzyskie). W 1985 roku ukończył I Liceum Ogólnokształcące im. Komisji Edukacji Narodowej w Końskich i podjął studia geograficzne na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Łódzkiego. Pracę w Uniwersytecie Łódzkim rozpoczął w 1989 roku na stanowisku redaktora programowego Akademickiego Centrum Radiowego KIKS. W roku 1990 obronił pracę magisterską w Zakładzie Geografii Miast i Turyzmu, a w październiku tego roku, w wyniku pozytywnego rozstrzygnięcia konkursu na stanowisko asystenta, został zatrudniony w ówczesnym Zakładzie, potem w Katedrze, a obecnie Instytucie Geografii Miast i Turyzmu Wydziału Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego.

Zainteresowania badawcze i naukowe od początku pracy zawodowej dotyczyły zagadnień związanych z turystyką, a w szczególności

z aktywnością turystyczną człowieka. Wcześniejszym odzwierciedleniem tych zainteresowań był wybór tematu pracy magisterskiej: *Funkcja turystyczna Świętokrzyskiego Parku Narodowego*, której promotorem był prof. dr hab. Stanisław Liszewski.

Po pozytywnym rozstrzygnięciu procedury kwalifikacyjnej został zatrudniony od 1 października 1990 roku jako asystent stażysta (a od roku 1992 jako asystent) we wspomnianym Zakładzie. Od początku pracy w obecnym Instytucie Geografii Miast i Turyzmu zainteresowania naukowe dotyczą dwu podstawowych pól badawczych: turystyki (aktywność turystyczna, produkt turystyczny, przestrzeń turystyczna) i hotelarstwa (organizacja i funkcjonowanie obiektów hotelarskich, struktury organizacyjne w hotelarstwie – systemy, łańcuchy hotelowe, w obrębie których równoległe prowadziłem studia i publikowałem swoje kolejne prace.

Pierwsza samodzielna praca badawcza zaowocowała w 1993 roku publikacją pt. *Funkcja turystyczna Świętokrzyskiego Parku Narodowego*, gdzie wykorzystując materiał empiryczny zebrany podczas przygotowywania pracy magisterskiej, scharakteryzował potencjał turystyczny parku oraz przedstawił charakterystykę ruchu turystycznego rejestrowanego na obszarze parku i jego otuliny.

W pierwszym etapie działalności naukowej zainteresowania badawcze dotyczyły przede wszystkim zagadnień związanych z aktywnością turystyczną człowieka oraz z przemianami tej aktywności w konkretnej przestrzeni. Znalazło to odzwierciedlenie w rozprawie doktorskiej pt. *Przemiany form aktywności turystycznej na obszarze północnej części krawędzi Wyżyny Łódzkiej*, której promotorem był prof. dr hab. Stanisław Liszewski.

Po obronie pracy doktorskiej (czerwiec 1999), w wyniku procedury konkursowej z dniem 1 października 1999 roku został przyjęty na stanowisko adiunkta w Katedrze Geografii Miast i Turyzmu Uniwersytetu Łódzkiego.

Obszar zainteresowań badawczych dotyczący aktywności turystycznej oraz przemian jej form na obszarze północnej części krawędzi Wyżyny Łódzkiej (rozpoczęty studiami realizowanymi przy doktoracie) był rozwijany i zaowocował wydaniem w roku 1999 książki pt. *Przemiany form aktywności turystycznej. Przykład krawędzi Wyżyny Łódzkiej*.

Przedmiotem habilitacji były zagadnienia przestrzeni turystycznej zarówno w ujęciu od strony konkretnego terytorium jak i indywidualnej przestrzeni turystycznej człowieka. Celem podjętych studiów stało się opracowanie koncepcji teoretycznych i metodycznych pozwalających wyjaśnić i zrozumieć istotę przestrzeni turystycznej umożliwiających jej delimitację oraz określenie jej typu.

Rozprawa habilitacyjna została opublikowana w roku 2009 (kolegium habilitacyjne we wrześniu tego samego roku) i nosi tytuł: *Przestrzeń turystyczna – istota, koncepcje, determinanty rozwoju*.

W czasie pracy w UŁ pełnił funkcję kierownika kierunku turystyka i rekreacja (do roku 2008) oraz zastępcy Dyrektora Instytutu Geografii Miast i Turyzmu (2007-2011). Od roku 2011 jest dyrektorem tego Instytutu, a od 2012 – prodziekanem Wydziału Nauk Geograficznych Uniwersytetu Łódzkiego.

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 18 czerwca 2012 r. Poniżej wybrane publikacje:

1. *Przemiany form aktywności turystycznej – przykład krawędzi Wyżyny Łódzkiej*. Łódzkie Towarzystwo Naukowe. 1999, ss.194.
2. *Produkt turystyczny* – Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne (wsp. J. Kaczmarek, A. Stasiak) Warszawa 2005, ss. 408, książka – podręcznik.
3. *Strategia rozwoju turystyki w Łodzi* (wsp. S. Liszewski, J. Kaczmarek) [w:] Łódzkie Towarzystwo Naukowe 2007, książka.
4. «*Туристический продукт*» Издательство ЮНИТИ, Москва, Produkt turystyczny [wydanie zmienione, w języku rosyjskim] Wydawnictwo UNITY, Moskwa 2008 ss. 495 (wsp. J. Kaczmarek, A. Stasiak), książka.
5. *Przestrzeń turystyczna – istota, koncepcje, determinanty rozwoju*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2009, ss. 268.
6. *Hotelarstwo podstawowe – wiadomości*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2010, ss. 386 (wsp. M. Milewska).
7. *Produkt Turystyczny – pomysł, organizacja, zarządzanie* – wydanie II zmienione (wsp. J. Kaczmarek, A. Stasiak) Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2010, ss. 447.
8. *Miasto i przestrzeń turystyczna* [w:] *Turystyka. Księga jubileuszowa w 70. rocznicę urodzin Profesora Stanisława Liszewskiego* (redakcja), Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2011, s. 105-120.
9. *Procesy kształtujące przestrzeń turystyczną*, Turyzm 2011, z. 21/1-2, s. 59-66.
10. *Ruch turystyczny w Łodzi i województwie łódzkim w roku 2011* (redakcja i autorstwo rozdziałów), Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Łódzkiego, Instytut Geografii Miast i Turyzmu UŁ, Centrum Usług Kserograficznych Łódź 2012, ss. 205.

Anita Magdalena Wolaniuk – urodziła się 20 czerwca 1957 roku w Opatówku koło Kalisza w rodzinie geografów. Studia geograficzne na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Łódzkiego ukończyła w 1980 r. obroną pracy magisterskiej pt. *Organizacja przestrzenna terenów miejskich Tomaszowa Mazowieckiego*. W tym samym roku podjęła pracę w Instytucie Geografii Ekonomicznej i Organizacji Przestrzeni UŁ na stanowisku geografa, które zostało powołane dla potrzeb realizacji centralnego problemu węzłowego pt. „Zmiany w środowisku w rejonie Bełchatowskiego Okręgu Przemysłowego”, którego była sekretarzem.

W październiku 1988 r., w wyniku pozytywnie rozstrzygniętego konkursu została zatrudniona na stanowisku asystenta naukowo-dydaktycznego w Zakładzie Geografii Miast i Turyzmu, od 1 października 1989 r. – starszego asystenta, od 1 września 1996 r. – adiunkta. Pracę

doktorską pt. *Funkcje metropolitalne Łodzi i ich rola w organizacji i przestrzeni* obroniła w czerwcu 1996 r. na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UŁ. 18 stycznia 2012 r. uzyskała stopień doktora habilitowanego na podstawie rozprawy *Uniwersytety i ich rola w organizacji przestrzeni*, po czym otrzymała mianowanie na stanowisko profesora nadzwyczajnego UŁ. W czasie pracy w UŁ pełniła następujące funkcje: Pełnomocnika Rektora UŁ w Filii w Tomaszowie Mazowieckim, kierunek: geografia, specjalność geografia turystyka i hotelarstwa (1998–2004); Sekretarza naukowego podproblemu 05 problemu węzłowego 10.2: „Zmiany w środowisku w rejonie Bełchatowskiego Okręgu Przemysłowego”; Sekretarza naukowego CPBP 08.06: „Turystyka jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego”; Sekretarza naukowego międzynarodowego projektu P20201107 pt. „Miejski region przemysłowy w okresie transformacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej. Studium porównawcze Łodzi i Manchesteru”; Sekretarza Komisji Pracowników Nauki „Podział administracyjny Polski”(1990–1991); Prodziekana ds. studiów II stopnia na Wydziale Nauk Geograficznych w roku akademickim 2011/2012; Prodziekana ds. studenckich na Wydziale Nauk Geograficznych od roku akademickiego 2012/2013.

Odbyła staże naukowo-dydaktyczne w Uniwersytecie Aix Marseille II, Uniwersytecie Lyon II, w ramach programu Socrates/Erasmus prezentowała wykłady w Uniwersytecie Lyon 2 i w Joensuu. Dorobek naukowy obejmuje 60 oryginalnych prac twórczych. Od lat 90. XX w. prowadzi badania w zakresie geografii miast związane z czterema polami badawczymi: organizacją przestrzeni miejskiej i jej przemianami, funkcjami miejskimi, centrami miast i szkolnictwem wyższym.

Członkiem ŁTN jest od 18 czerwca 2012 r. Poniżej wykaz najważniejszych publikacji:

1. *Funkcje metropolitalne Łodzi i ich rola w organizacji przestrzeni*, Szlakami Nauki, nr 25, 1997, ŁTN, Łódź, ss. 192.
2. *Spatial and Functional Changes in the City Centre of Łódź*, [w:] A Comparative Study of Łódź and Manchester: Geographies of European Cities in Transition, S. Liszewski, C. Young (red.), 1997, Wyd. UŁ, s. 111-125.
3. *Spatial Distribution of Crime in Łódź and its Urban Region*, [w:] A Comparative Study of Łódź and Manchester: Geographies of European Cities in Transition, S. Liszewski, C. Young (red.), 1997, Wyd. UŁ, s. 203-215.
4. *Przemiany funkcjonalne przestrzeni byłego miasta Rudy Pabianickiej*, [w:] Kaczmarek J. (red.), *Przestrzeń miejska. Jej organizacja i przemiany*, XII Konwersatorium Wiedzy o Mieście, 1999, ŁTN, Łódź, s. 31-43.
5. *Ulica Piotrkowska* [w:] Liszewski S. (red) – *Atlas Miasta Łodzi*. Plansza XXXVI. Wyd. Urząd Miasta Łodzi, ŁTN, Łódź.
6. *Elity naukowe Łodzi na tle przestrzeni społecznej*, [w:] Sagan I., Czepczyński M. (red.) *Wymiar i współczesne interpretacje regionu*, wyd. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk-Poznań, 2003, s. 189-196.

7. *Przemiany funkcji metropolitalnych Łodzi i ich rola w kreowaniu centrum miasta w latach 1891-2005* [w:] *Przestrzenie miast postsocjalistycznych. Studia społecznych przemian przestrzeni zurbanizowanej*, pod red. M. Czepczyńskiego, Katedra Geografii Ekonomicznej Uniwersytetu Gdańskiego, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Gdańsk-Poznań 2006, s. 141-156.
8. *Centra miast*, [w:] *Geografia urbanistyczna*, podręcznik akademicki pod red. S. Liszewskiego, Łódź, 2008, s. 283-319.
9. *Rola i miejsce wyższych uczelni w organizacji przestrzeni miast*, Studia KPZK, t. CXXI, PAN KPZK, Warszawa, 2008, s. 45-50.
10. *Uniwersytety i ich rola w organizacji przestrzeni*, Wyd. UŁ, Łódź, 2010, ss.198.

Wydział IV

Piotr Smolewski – urodził się w 1960 roku w Łodzi. Całe swoje dotychczasowe życie osobiste i zawodowe związał z tym miastem. W roku 1985 ukończył studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Łodzi, uzyskując tytuł lekarza medycyny. W 1991 roku otrzymał tytuł doktora nauk medycznych za pracę doktorską nt. *Wartość oceny stężenia ferrytyny w surowicy, komórkach jednojądrowych krwi obwodowej i w węzłach chłonnych w diagnostyce i leczeniu nowotworów złośliwych wywodzących się z limfocytów B*. Od 1987 do 2007 roku pełnił obowiązki kolejno asystenta, starszego asystenta, a następnie adiunkta w II Klinice Chorób Wewnętrznych (od 1995 w Klinice Hematologii) Akademii Medycznej/Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. W roku 2002 obronił rozprawę habilitacyjną i uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk medycznych (tytuł rozprawy: *Badanie apoptozy nowotworowych komórek krwiotwórczych za pomocą fluorogennych inhibitorów kaspaz*). W roku 2007 został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Katedrze i Klinice Hematologii Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. W tym samym roku otrzymał tytuł naukowy profesora nauk medycznych z rąk Prezydenta RP. Od 2008 roku prof. Piotr Smolewski jest Kierownikiem Zakładu Hematologii Doświadczalnej, Katedry Hematologii UM w Łodzi. W tym samym roku został wybrany do władz Uczelni otrzymując funkcję Prodziekana ds. Dydaktyki Wydziału Pielęgniarstwa i Położnictwa UM w Łodzi.

Od początku swojej kariery zawodowej prof. Piotr Smolewski aktywnie uczestniczył w działalności lekarskiej, dydaktycznej i badawczej. Swoje kwalifikacje zawodowe pogłębiał w czasie staży i stypendiów naukowych w renomowanych ośrodkach zagranicznych, m.in. w Department of Hematology, The General Infirmary w Leeds, University of Copenhagen, University of Manchester, University of London, Fitzwilliam College of Cambridge University, Andalusian School of Primary Health

Care w Granadzie lub w Brander Cancer Research Institute, New York Medical College, USA. Ten ostatni staż odbywany był w latach 2000–2001 w ramach grantu Narodowego Instytutu Zdrowia USA. W 2003 roku prof. Smolewski otrzymał stypendium Italian National Agency for New Technologies, Energy and the Environment (ENEA) w Rzymie.

Aktualnie prof. Smolewski jest Prezesem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Cytometrii, a także Przewodniczącym Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Hematologów i Transfuzjologów. Ponadto jest aktywnym członkiem organizacji takich jak International Society of Advancement of Cytometry (ISAC), Clinical Cytometry Society oraz American Society of Hematology. W latach 2001–2003 był członkiem Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego. Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 6 lutego 2012 r.

Podkreślenia wymaga działalność naukowa prof. Smolewskiego – łączna suma punktów MNiSW za prace naukowe w pełnej wersji wynosi ponad 2000, z tego ponad 1000 jako pierwszy lub ostatni autor. Współczynnik wpływu (*impact factor*; IF) tych prac wynosi ponad 200. Suma punktów MNiSW za same prace oryginalne wynosi ponad 1400, a ich IF przekracza 160. Współczynnik cytowań prac naukowych prof. Smolewskiego według Hirscha wynosi 22. Do głównych kierunków zainteresowań naukowych prof. Smolewskiego należą badania przedkliniczne dotyczące wprowadzania nowych strategii leczniczych w chorobach nowotworowych krwi. Uczestniczy on również w badaniach klinicznych nad nowymi lekami przeciwnowotworowymi. Swoje badania prowadzi w oparciu o ścisłą współpracę z Kliniką Hematologii UM w Łodzi. Utrzymuje on także kontakty naukowe z wieloma ośrodkami zagranicznymi (USA, Niemcy, Włochy, Szwecja). Prof. Smolewski jest hematologiem klinicystą, ale także uznanym na świecie ekspertem w dziedzinie cytometrii oraz badań nad apoptozą. Dowodem na zaufanie do jego kwalifikacji naukowych, są stałe zaproszenia do recenzowania prac z ponad 20 prestiżowych, zagranicznych czasopism naukowych, w tym *Blood*, *Leukemia*, *British Journal of Haematology*.

Prof. Smolewski jest lub był kierownikiem wielu grantów KBN i MNiSzW. Ponadto był promotorem pięciu zakończonych prac doktorskich, a aktualnie pod jego opieką pracuje trzech kolejnych doktorantów. Był recenzentem wielu rozpraw doktorskich, w tym na zaproszenie Uniwersytetu w Kuopio, Norwegia.

Członkiem ŁTN jest od 6 lutego 2012 r. Poniżej wybrane publikacje pana Profesora:

1. Smolewski P., Robak T., Krykowski E., Blasińska-Morawiec M., Niewiadomska H., Plużńska A., Chmielowska E., Zambrano O. *Prognostic factors in Hodgkin's disease: multivariate analysis of 327 patients from a single institution*. *Clin Cancer Res.* 2000 Mar; 6(3): 1150-60.

2. Smolewski P., Bedner E., Du L., Hsieh T. C., Wu J. M., Phelps D. J., Darzynkiewicz Z. *Detection of caspases activation by fluorochrome-labeled inhibitors: Multiparameter analysis by laser scanning cytometry*. Cytometry. 2001 May 1; 44(1): 73-82.
3. Guibal F. C., Moog-Lutz C., Smolewski P., Di Gioia Y., Darzynkiewicz Z., Lutz P. G., Cayre Y. E. *ASB-2 inhibits growth and promotes commitment in myeloid leukemia cells*. J Biol Chem. 2002 Jan 4; 277(1): 218-24. Epub 2001 Oct 26.
4. Smolewski P., Grabarek J., Halicka H. D., Darzynkiewicz Z. *Assay of caspase activation in situ combined with probing plasma membrane integrity to detect three distinct stages of apoptosis*. J Immunol Methods. 2002 Jul 1; 265(1-2): 111-21.
5. Robak T., Smolewski P., Cebula B., Szmigielska-Kaplon A., Chojnowski K., Blonski J. Z. *Rituximab combined with cladribine or with cladribine and cyclophosphamide in heavily pretreated patients with indolent lymphoproliferative disorders and mantle cell lymphoma*. Cancer. 2006 Oct 1; 107(7): 1542-50.
6. Smolewski P., Duechler M., Linke A., Cebula B., Grzybowska-Izydorczyk O., Shehata M., Robak T. *Additive cytotoxic effect of bortezomib in combination with anti-CD20 or anti-CD52 monoclonal antibodies on chronic lymphocytic leukemia cells*. Leuk Res. 2006 Dec; 30(12): 1521-9.
7. Pluta A., Nyman U., Joseph B., Robak T., Zhivotovsky B., Smolewski P. *The role of p73 in hematological malignancies*. Leukemia. 2006 May; 20(5): 757-66.
8. Janus A., Linke A., Cebula B., Robak T., Smolewski P. *Rapamycin, the mTOR kinase inhibitor, sensitizes acute myeloid leukemia cells, HL-60 cells, to the cytotoxic effect of arabinoside cytarabine*. Anticancer Drugs. 2009 Sep; 20(8): 693-701.
9. Grzybowska-Izydorczyk O., Cebula B., Robak T., Smolewski P. *Expression and prognostic significance of the inhibitor of apoptosis protein (IAP) family and its antagonists in chronic lymphocytic leukaemia*. Eur J Cancer. 2010 Mar; 46(4): 800-810.
10. Smolewski P., Robak T. *Inhibitors of Apoptosis Proteins (IAPs) as Potential Molecular Targets for Therapy of Hematological Malignancies*. Curr Mol Med. 2011 Sep 9. [Epub ahead of print].

Wydział V

Edward Jeziernski – urodził się 8 października 1948 roku. W roku 1966 rozpoczął studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Łódzkiej, które ukończył z wyróżnieniem w 1972 r. W 1977 roku obronił rozprawę doktorską z teorii sterowania. W roku 1987 uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk technicznych na podstawie pracy nt. *Sterowanie optymalne z kwadratowym wskaźnikiem jakości obiektem o skokowo-zmiennym opisie*. W roku 2007 uzyskał tytuł naukowy profesora nauk technicznych.

Od roku 1972 jest nieprzerwanie zatrudniony w Instytucie Automatyki Politechniki Łódzkiej, kolejno na stanowiskach: asystenta i starszego asystenta, adiunkta (1977–1988), docenta (1988–1991), profesora nadzwyczajnego (1991–2010) i profesora zwyczajnego (od 2010). Odbył trzy średnioterminowe staże zagraniczne w Università Degli Studi di Roma „La Sapienza” (Włochy, 1986/1987), University of Strathclyde in

Glasgow (W. Brytania, 1993), University of Portsmouth (Wielka Brytania, 1995/1996). Ponadto przebywał krótkookresowo w ośrodkach: Technische Universität Dresden (1988), Università Degli Studi di Roma i Università Degli Studi di Pavia (1990), University of Strathclyde in Glasgow (1991) oraz Technische Universiteit Delft i Universiteit Groningen (1993). Były to głównie tzw. misje profesorskie połączone z wykładami. W latach 1994–1996 współpracował z firmą innowacyjno-wdrożeniową Portech w Havant (Wielka Brytania), która opracowywała i produkowała roboty mobilne dla potrzeb energetyki jądrowej. W kolejnych latach, 2001, 2002 i 2003 przebywał w Università d'Artois, Bethune, Francja, jako profesor wizytujący, prowadząc wykłady i zajęcia ćwiczeniowe z dynamiki i sterowania robotów.

Zainteresowania naukowe prof. E. Jezierskiego koncentrowały się przez wiele lat na zagadnieniach teorii sterowania, a zwłaszcza sterowania modalnego obiektów liniowych oraz sterowania optymalnego obiektów o skokowo-zmiennym opisie. W zakresie syntezy modalnej liniowych układów dynamicznych sformułował i udowodnił kilka oryginalnych twierdzeń. Zasadniczym rezultatem w tej dziedzinie było podanie relacji między współczynnikami wielomianów układu otwartego i zamkniętego a minorami macierzy sprzężeń zwrotnych – dla układów o wielu wejściach i wielu wyjściach. Pozwoliło to na opracowanie efektywnej metody syntezy modalnej układów dynamicznych o dwóch wejściach i podanie warunku lokalnej przesuwalności biegunów. Prace z tego zakresu zostały przedstawione w jedenastu publikacjach, z których część stanowią artykuły w czasopiśmie o zasięgu międzynarodowym.

Zasadniczym efektem prac nad sterowaniem optymalnym układów dynamicznych o skokowo-zmiennym opisie było uzyskanie analitycznej postaci rozwiązania problemu optymalnego sterowania liniowo-kwadratowego przy zadanych obu końcach trajektorii. Sformułowałem również uogólnione warunki transwersalności w punkcie skokowej zmiany opisu obiektu sterowania. Połączenie tych dwóch rezultatów stworzyło podstawy do efektywnego rozwiązania zagadnienia sterowania liniowo-kwadratowego obiektem o skokowo-zmiennym opisie. Te teoretyczne rezultaty zostały następnie wykorzystane w zagadnieniach automatyki napędu elektrycznego i przedstawione w rozprawie habilitacyjnej oraz w kilku publikacjach.

Zagadnieniami robotyki interesuje się od 1986 roku. Prace naukowe w tej dziedzinie dotyczyły początkowo sterowania robotów przemysłowych wyposażonych w napędy elektryczne. Kolejne prace z zakresu robotyki dotyczyły koordynacji pracy robota przy użyciu systemu wizyjnego. We współpracy z mgr inż. D. Zarychtą opracował oryginalny i efektywny sposób określania położenia poruszającego się ramienia robota przy wy-

korzystaniu zespołu tzw. celowników śledzących znaczniki naniesione na ogniwach manipulatora. Połączenie tej metody z programową kalibracją systemu stereowizyjnego pozwoliło na wystarczająco dokładne i szybkie określanie położenia ramienia w trójwymiarowej przestrzeni. Kolejny nurt prac w zakresie robotyki jest związany z budową i sterowaniem manipulatorów z napędami pneumatycznymi. W latach 1994–1996 prof. Jezierski był kierownikiem projektu „Manipulator arm development & end-effector design for ROBUG III limb climbing robot” – ERBCIPDCT93 0445 w ramach Programu TELEMAR – finansowanego przez Komisję Europejską. Celem projektu było opracowanie manipulatora dla robota kroczącego Robug III zbudowanego w Portsmouth University we współpracy z firmą innowacyjno-wdrożeniową PORTECH. Robot był przeznaczony do działań inspekcyjno-ratowniczych w środowiskach o podwyższonej radiacji. Wykonany manipulator zawiera kilka oryginalnych rozwiązań, które pozwoliły na uzyskanie bardzo dużej przestrzeni roboczej i relatywnie dużego udźwigu manipulatora. Efektywnie rozwiązano również sterowanie zespołu siłowników pneumatycznych, uzyskując dobre właściwości statyczne i dynamiczne. W czasie badań tego robota okazało się, że w niektórych sytuacjach należy aktywnie sterować sztywnością łańcucha kinematycznego manipulatora. Te obserwacje stały się celem dalszych dociekań naukowych. Doprowadziły one do sformułowania zasad sterowania pneumatycznych zespołów napędowych robotów. Dalsza analiza tych zagadnień skłoniła prof. do zajęcia się problemem równoważności opisów układów mechanicznych i elektrycznych. Zagadnienie te były przedmiotem badań w kilku ośrodkach naukowych już w latach trzydziestych i ponownie w latach osiemdziesiątych ubiegłego stulecia i wydawało się, że dominującą rolę będzie odgrywać tzw. analogia „prędkość-prąd”. Prace profesora Jezierskiego pokazały, że w obszarze robotyki bardziej uzasadnionym jest stosowanie analogii „siła-prąd”, która może być nazwana analogią naturalną. Kolejnym rozwinięciem tych prac było zajęcie się sterowaniem impedancyjnym robotów.

Podsumowaniem działalności w obszarze robotyki jest monografia *Dynamika robotów* wydana przez WNT w roku 2006. Cechami charakterystycznymi prezentowanego materiału w tej książce są: wprowadzenie oryginalnego indeksowania macierzy i wektorów przy stosowaniu notacji Denavita-Hartenberga, która zwiększa czytelność opisów kinematycznych manipulatora; obszerna dyskusja wyznaczania modelu dynamiki manipulatora przy użyciu równań Newtona-Eulera, z uwzględnieniem kontaktu efektora z elementami otoczenia robota; uwzględnienie dynamiki zespołów elektrycznych robota, zarówno z silnikami prądu stałego jak i silnikami bezszczotkowymi; uwzględnienie właściwości statycznych i dynamicznych napędów pneumatycznych, zwłaszcza siłowników dwustronne-

go działania oraz mięśni pneumatycznych; analiza wybranych układów sterowania robotów z wykorzystaniem pełnego opisu dynamiki manipulatorów; dyskusja problemów związanych ze sterowaniem impedancyjnym robotów. Prace z zakresu robotyki zostały przedstawione w ponad 30 publikacjach, z których większość stanowią publikowane referaty na konferencjach krajowych i międzynarodowych, w tym wydane również rozszerzone wersje tych referatów w postaci rozdziałów w książkach.

Prof. Edward Jezierski jest członkiem American Mathematical Society, Polskiego Towarzystwa Matematycznego, Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej oraz Stowarzyszenia Elektryków Polskich. W tych dwóch ostatnich instytucjach pełnił funkcje w zarządach ich łódzkich oddziałów. Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 6 lutego 2012. Jest członkiem Komitetu Automatyki i Robotyki PAN. Zarówno w poprzedniej jak i obecnej kadencji kieruje komisją kształcenia tego Komitetu.

Z chwilą uzyskania stanowiska docenta (1988) rozpoczął organizację Zespołu Robotyki, który w roku 1991 został przekształcony w Zakład Sterowania Robotów Instytutu Automatyki Politechniki Łódzkiej. Od 20 lat kieruje tym Zakładem. Tworzył także laboratorium robotyki w Instytucie Automatyki w latach 1988–1992 oraz kierował jego rozbudową w kolejnych latach. Był również pełnomocnikiem Rady Wydziału ds. utworzenia kierunku studiów automatyka i robotyka.

Od roku 1996 brał udział w europejskich projektach z zakresu jakości kształcenia w szkołach wyższych. Od roku 2003 jestem ekspertem European University Association ds. oceny zarządzania uczelniami i organizacji kształcenia. Dotychczas brał udział w ocenach uniwersytetów w Czechach, Macedonii, Litwie, Hiszpanii, Słowacji, Rumunii, Turcji i Włoch. Został wybrany do Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego na kadencję 2010–2013. Powierzono mu w niej kierowanie Komisją Edukacji. W roku 2009 został włączony w proces przygotowania Krajowych Ram Kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego, m.in. pracuje w zespole przygotowujących deskryptory dla obszaru studiów technicznych.

Członkiem ŁTN jest od 6 lutego 2012 r. Poniżej wybrane publikacje:

1. Jezierski E.: *Application of the general method of modal synthesis for systems with time delays*. Syst. Anal. Model. Simul. vol.4, 1987, s.125-131.
2. Jezierski E.: *Remarks on pole assignment by constant output feedback*. Proc. of the Int. Symp. Systems Analysis and Simulation, Berlin, 1988, vol.1, 179-182.
3. Kuźmiński K., Jezierski E.: *Comments on eigenvalue assignment by unity rank output feedback*. Int. Journal Control, vol.48, 1988, s.2147-2151.
4. Jezierski E.: *Local assignability of linear time-invariant systems*. Systems Analysis, Modelling and Simulation (Gordon & Breach Science Publishers), 1994, vol. 16, s. 9-15.

5. Jezierski E.: *Tendencje rozwojowe w budowie i sterowaniu zespołów napędowych robotów mobilnych*. VI Krajowa Konferencja Robotyki, Świeradów Zdrój, 1998, vol.2, str. 109-118.
6. Granosik G., Jezierski E.: *Application of a maximum stiffness rule for pneumatically driven legs of a walking robot*. Proc. of the 2nd Int. Conference on Climbing and Walking Robots, CLAWAR 99, Portsmouth 1999, 213-218.
7. Jezierski E.: *Sterowanie impedancyjne w robotyce*. Mat. XIV Krajowej Konferencji Automatyki, Zielona Góra, 2002. s. 633-640. ISBN 83-89044-60-9.
8. Jezierski E.: *Dynamika robotów*. Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Warszawa, 2006, ISBN 83-204-3128-X, 281 ss.
9. E. Jezierski. *On electrical analogues of mechanical systems and their using in analysis of robot dynamics*. In: Robot Motion and Control – Recent Developments. Ed. K. R. Kozłowski. Berlin, Springer 2006, ser. Lecture Notes in Control and Information Sciences, vol. 335, p. 391-404.
10. Jezierski E., Ostalczyk P.: *Fractional-order mathematical model of pneumatic muscle driver for robotic application*. In (Kozłowski K. Ed.) Robot Motion and Control 2009, Lecture Notes in Control and Information Sciences – Springer vol. 396, 2009, p. 113-122.

Andrzej Kanicki – jest zatrudniony w Politechnice Łódzkiej od 1 czerwca 1972 r. Stopień naukowy doktora nauk technicznych uzyskał w 1980 r., stopień doktora habilitowanego nauk technicznych – w roku 2007 w zakresie dyscypliny elektrotechnika specjalność naukowa: elektroenergetyka, informatyka w elektroenergetyce. W roku 2010 został powołany na stanowisko profesora nadzwyczajnego PŁ.

W działalności naukowej zajmuje się zagadnieniami obliczania prądów zwarciovych w systemie elektroenergetycznym, modelowaniem systemu elektroenergetycznego w stanach normalnych i zakłóceniovych oraz zastosowaniem informatyki w elektroenergetyce. Do najważniejszych osiągnięć można zaliczyć: (1) opracowanie metody obliczania skutku cieplnego prądu zwarciovego przy zwarciach w pobliżu generatorów, (2) stworzenie nowego i szybszego algorytmu obliczania wielkości zwarciovych w sieci promieniowej z dużą liczbą silników asynchronicznych, (3) zbudowanie symulatora „SYMEL”, do symulacyjnego projektowania sieci elektroenergetycznych; jest współautorem koncepcji tego programu razem z dr. inż. R. Mieńskim. Symulator ten oblicza stany nieustalone w rozważanej sieci elektroenergetycznej, wyznacza odpowiedzi urządzeń elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej na sygnały wejściowe oraz modeluje procesy technologiczne zasilane poprzez rozpatrywaną sieć elektroenergetyczną, która oddziałuje na dany proces technologiczny i odwrotnie. Symulator ten, zawiera też programy do odwzorowania i wizualizacji sieci elektroenergetycznej wraz z urządzeniami elektroenergetycznej automatyki zabezpieczeniowej oraz programy do obsługi baz danych gdzie zapisywane są dane katalogowe urządzeń elektroenerge-

tycznych i dane o tworzonej sieci. Symulator pracy systemu elektroenergetycznego „SYMEL” został sprzedany i wdrożony w wielu elektrowniach i biurach projektowych w Polsce, (4) zastosowanie metod sztucznej inteligencji dla identyfikacji parametrów prądu zwarciovego, wynikiem było znalezienie odpowiedniej sztucznej sieci neuronowej i wyznaczenie parametrów tej sieci dla identyfikacji modułu i fazy wielkości prądu lub napięcia podczas zwarcia, (5) zbudowanie zestawu programów obliczeń zwarciowych i rozptyłów mocy, które pracują w systemie typu SCADA o nazwie „PRINS” dla firmy Systemtechnik und Software GmbH z Berlina, (6) opracowanie metody modelowania sieci elektroenergetycznej podczas dowolnych zakłóceń wielokrotnych opartej o metodę potencjałów węzłowych zastosowaną jednocześnie z metodą składowych symetrycznych. Metoda ta pozwala na: prowadzenie obliczeń dla dowolnych typów zwarć lub przerw w fazach, prowadzenie obliczeń w wielonapięciowej sieci elektroenergetycznej ze skutecznie lub nieskutecznie uziemionym punktem neutralnym, wprowadzanie do sieci linii wielotorowych, uwzględnianie różnych sił elektromotorycznych, uwzględnianie gałęzi przyłączonych między węzłem a węzłem odniesienia czy obliczanie zakłócenia w linii nie wprowadzające nowych węzłów, (7) zaprezentowanie metody redukcji modelu liniowego systemu elektroenergetycznego. W proponowanej metodzie macierz transferowa i macierz dystrybucji napięć jest obliczana bezpośrednio z macierzy admitancyjnej węzłowej sieci, (8) stworzenie metody obliczania impedancji gałęzi sieci, gdy znane są wielkości zwarciovowe w rozważanej sieci elektroenergetycznej, (9) opracowanie wytycznych, jakie należy spełnić, aby z założoną dokładnością projektować instalacje uziomową za pomocą metod polowych, (10) zbudowanie algorytmu analizy wrażliwości wielkich, dowolnych sieci elektroenergetycznych (zamkniętych i otwartych wraz ze sposobem rozpoznawania, do jakiej sieci należy analizowany element). Algorytm ten wykorzystuje metodę kompensacyjną i liniową metodę obliczania rozptyłów mocy. Zaletą metody jest więc brak konieczności obliczania macierzy impedancyjnej podczas każdego analizowanego wyłączenia elementu sieci.

Do ważnych osiągnięć naukowych należy też zaliczyć: opublikowanie trzech monografii, trzech rozdziałów w monografiach w tym jednej wydanej przez Komitet Elektrotechniki PAN i jednej w wydawnictwie John Wiley & Sons, opublikowanie 103 artykułów w czasopismach, na konferencjach krajowych i zagranicznych. Jest współautorem 84 prac dla przemysłu, z których wiele zostało wdrożonych, uczestniczył w grantie wykonywanym w 7 programie ramowym Unii Europejskiej oraz uczestniczył w czterech grantach krajowych a jednego z nich był kierownikiem. Był członkiem komitetów naukowych lub współorganizatorem wielu krajowych i zagranicznych konferencji naukowych, w tym Międzynarodowych

Sympozjów „SHORT-CIRCUIT CURRENTS IN POWER SYSTEMS”. Odbył pięć długoterminowych staży przemysłowych w Polsce i 1 długoterminowy staż zagraniczny w Moskiewskim Energetycznym Instytucie, uczestniczył też w 25 krótkoterminowych wyjazdach do zagranicznych Uniwersytetów lub firm przemysłowych.

W działalności dydaktycznej zajmował się zagadnieniami związanymi z kierunkami studiów: Elektrotechnika i Energetyka. Był kierownikiem zespołu, który opracował ten nowy kierunek studiów na naszym wydziale. Prowadził wykłady, ćwiczenia, laboratoria, zajęcia projektowania i seminaria dyplomowe na studiach doktoranckich, magisterskich, inżynierskich i podyplomowych, dziennych, wieczorowych i zaocznych.

Pełnił różne funkcje organizacyjne w Instytucie Elektroenergetyki PŁ i poza Instytutem: od 1 października 1992 do 2008 r. był zastępcą Dyrektora Instytutu, od 1 października 2010 r. jest Dyrektorem Instytutu Elektroenergetyki, a od 1 września 2008 r. – prodziekanem ds. studiów niestacjonarnych WEEIA PŁ. W 2006 roku został powołany przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na Członka Komisji Kwalifikacyjnej przy SEP, w 2008 roku został powołany na Specjalistę Stowarzyszonego Sekcji Systemów Elektroenergetycznych Komitetu Elektrotechniki PAN a od 2008 roku jest Rzecznikiem SEP działu Instalacje i urządzenia elektryczne oraz działu Sieci elektroenergetyczne.

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 18 czerwca 2012 r. Poniżej wybrane publikacje:

1. Kanicki A.: *Elektrownia w systemie elektroenergetycznym*. Wyd. Instytutu Elektroenergetyki PŁ, Łódź 2011, s. 165.
2. Kanicki A.: Calculation Method of Branch Reactances in an Electrical Network Using Short-Circuit Current Values. *Archiwum Energetyki*, 2011, tom XLI, nr 1, s. 3-11.
3. Kanicki A.: Mathematical model of electrical networks for multiple fault computations. *Archiwum Energetyki*, 2009, tom XXXIX, nr 2, s. 3-23.
4. Kanicki A., Sikora R.: *UPFC performance in power system*. *Electrical Engineering*, Issue 59, Poznan University of Technology 2009, s. 123-131.
5. Praca zbiorowa pod red. Angelo B. Baggini.: *Handbook of Power Quality*, Chapter 3: Kanicki A.: Voltage Control in Distribution Systems. John Wiley & Sons, Ltd, 2008, s. 59-77.
6. Kanicki A.: Modelowanie systemu elektroenergetycznego w stanach zakłóceńowych z wykorzystaniem metody składowych symetrycznych. *Zeszyty Naukowe PŁ nr 961, Rozprawy Naukowe, Z. 349, Łódź, 2006, s. 176*.
7. Szypowski M., Kanicki A., Mielczarski W.: *Koncepcja rozdziału obciążeń na zdecentralizowanym rynku bilansującym Rynek Energii*, nr 3 (46) 2003, s. 2-6.
8. Praca zbiorowa pod red. K. Wilkosza: *Problemy systemów elektroenergetycznych*. Monografia PAN, Komitetu Elektrotechniki, Sekcji Systemów Elektroenergetycznych. Wyd. Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 2002. Rozdział 18, Andrzej Kanicki, Zbigniew Kowalski, Rozmysław Mieński, Józef Wiśniewski: Komputerowe symulatory do badania stanów zwarciovych w systemach elektroenergetycznych, s. 467-500.

9. Kanicki A., Wasiak I.: *Rozkłady prawdopodobieństwa współczynnika udaru przy zwarciach niejednoczesnych*. Przegląd Elektrotechnicz. 1992, Nr 11, s. 253-257.
10. Kanicki A.: *Wpływ zmian prędkości obrotowej wirnika generatora w czasie zwarcia na wskaźnik cieplny prądu zwarciovogo*. Przegląd Elektrotechniczny. 1984, Nr 1, s. 6-9.

Stanisław Ledakowicz – urodził się 9 sierpnia 1950 roku w Lubaniu Śląskim. Studia na Wydziale Chemicznym Politechniki Łódzkiej ukończył z wyróżnieniem w 1973 r. uzyskując tytuł magistra inż. chemika z dwoma specjalizacjami: inżynieria chemiczna oraz technika jądrowa i radiacyjna. Po ukończeniu studiów rozpoczął pracę jako asystent w Instytucie Inżynierii Chemicznej PŁ. W 1980 roku obronił pracę doktorską nt. *Jednoczesna absorpcja dwóch gazów reagujących między sobą w fazie ciekłej*. W roku 1988 w Politechnice Warszawskiej obronił pracę habilitacyjną *Kinetyka reakcji i modelowanie syntezy Fischera-Tropscha w reaktorze trojfazowym gaz-ciecz-ciało stałe*.

Stanisław Ledakowicz przeszedł wszystkie szczeble kariery akademickiej kolejno obejmując stanowisko docenta w 1989 roku, profesora nadzwyczajnego PŁ (1991) i profesora zwyczajnego (1998). Tytuł profesora w Polsce uzyskał w roku 1994, rok wcześniej został profesorem w Niemczech w Uniwersytecie Technicznym Bergakademie we Freibergu.

Prof. Ledakowicz odbył wiele staży naukowych, m.in. w Niemczech (1975, w KFA Jülich, w 1982–1984 na Wydziale Chemicznym Uniwersytetu Oldenburg, 1992–1993 w Centrum Badań Biotechnologicznych GBF w Braunschweigu) oraz w USA (1990) w Department of Chemical Engineering Texas A&M University w College Station.

Prowadził wykłady w Politechnice Śląskiej (1996–1998) i w naukowych ośrodkach zagranicznych, m.in. w Instytucie Węgla Akademii Nauk ZSRR w Kemerowie (1989) oraz na Wydziale Chemicznym Uniwersytetu Technicznego Bergakademie Freiberg, gdzie pracował jako profesor technologii chemicznej i biotechnologii w latach 1993–1997.

O roku 1995 profesor Ledakowicz jest kierownikiem Katedry Inżynierii Bioprosesowej Wydziału Inżynierii Procesowej i Ochrony Środowiska PŁ. W latach 1997–2003 był prodziekanem ds. nauki Wydziału Inżynierii Procesowej i Ochrony Środowiska PŁ, a w latach 2006–2012 był dziekanem Wydziału Inżynierii Procesowej i Ochrony Środowiska PŁ.

Profesor Ledakowicz pełni wiele funkcji, z wyboru, w polskich i międzynarodowych organizacjach naukowych, m.in. jako Przewodniczący Komitetu Inżynierii Chemicznej i Procesowej PAN, członek Komitetu Biotechnologii PAN, członek Rad Redakcyjnych czasopism *Bioprocess Biosystem Engineering*, *Chemical Engineering & Processing*. Jako

nauczyciel akademicki wypromował dziesiątki mgr inż. i 19 doktorów, w tym dwóch w Niemczech; był opiekunem naukowym trzech habilitacji.

Jego zainteresowania naukowe obejmują takie dziedziny jak kinetyka reakcji chemicznych; procesy dyfuzyjnego ruchu masy z reakcją chemiczną; inżynieria reaktorów chemicznych i bioreaktorów; biotechnologia środowiskowa, (oczyszczanie ścieków komunalnych i przemysłowych, odcieków z wysypisk, usuwanie metali ciężkich np. rtęci, biolugowanie, energetyczne wykorzystanie biomasy – biogaz); inżynieria biochemiczna (modelowanie bioprocessów wytwarzania metabolitów, inżynieria środowiska, a w szczególności oczyszczanie ścieków, utylizacja odpadów komunalnych, oczyszczanie gazów odlotowych; procesy ozonowania i pogłębianego utleniania, procesy pirolizy i zgazowania osadów ściekowych; procesy upłynniania węgla i przerobu gazu syntezowego (w syntezie metanolu, alkoholi wyższych i syntezie Fischera-Tropscha).

Jest autorem bądź współautorem 30 monografii i skryptów (w tym rozdziałów), ponad 700 publikacji, w tym ponad 180 oryginalnych prac w naukowych czasopismach zagranicznych i 150 w czasopismach polskich, 220 w materiałach konferencyjnych sympozjów zagranicznych i 130 sympozjów krajowych, 7 patentów, w tym 1 zagraniczny i 1 wdrożony w przemyśle i kilkunastu ekspertyz. 204 publikacje są cytowane 1199 razy, index H=17

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 6 grudnia 2012 r. Poniżej wybrane publikacje:

1. D. Gryglik, J. Miller, S. Ledakowicz: Singlet molecular oxygen application for 2-chlorophenol removal. *Journal of Hazardous Materials*, 2007, 146, 502-507.
2. M. Bizukojc, B. Pawłowska, S. Ledakowicz: Supplementation of the cultivation media with B-group vitamins enhances lovastatin biosynthesis by *Aspergillus terreus*. *Journal of Biotechnology*, 2007, 127, 258-268.
3. Chacuk, A. Miller, J. S. Wilk, M. Ledakowicz, S.: Intensification of nitrous acid oxidation. *Chemical Engineering Science* 2007, 62, 7446-7453.
4. P. Sosnowski, A. Klepacz-Smólka, K. Kaczorek, S. Ledakowicz: Kinetic investigation of cofermentation of sewage sludge and organic fraction of municipal solid wastes. *Bioresource Technology*, 2008, 99, 5731-5737.
5. A. Michniewicz, S. Ledakowicz, R. Ullrich, M. Hofrichter: Kinetics of enzymatic decolorization of textile dyes by laccase. *Dyes & Pigments*, 2008, 77, 295-302.
6. K. Pazdzior, A. Klepacz-Smólka, S. Ledakowicz, J. Sójka-Ledakowicz, R. Zylla, Integration of nanofiltration and biological degradation of textile wastewater containing azo dye. *Chemosphere*, 2009, 75, 250-255.
7. Sójka-Ledakowicz, J., Zylla, R., Mrozinska, Z., Pazdzior, K., Klepacz-Smólka, A. Ledakowicz, S., Application of membrane processes in closing of technological water cycle in a textile dye-house. *Desalination*, 2010, 250, 634-638.
8. D. Błędzka, D. Gryglik, M. Lach, M. Olak, J.S. Miller, S. Ledakowicz: Photo- degradation and advanced oxidation of endocrine disruptors in aqueous solutions. *Catalysis Today*, 2010, 151, 125-130.
9. K. Skalska, J. S. Miller, S. Ledakowicz: Trends in N_{Ox} abatement a review. *Total Science of Environment*, 2010, 1-2, 125-130.

10. O. Piddubniak, S. Ledakowicz, L. Nowicki: New approach to a problem of heat transfer with chemical reaction in a cylinder of finite dimensions. *International Journal of Heat and Mass Transfer*, 2011, 54, 338-344.
11. K. Michalska, K. Miazek, L. Krzystek, S. Ledakowicz: Chemical hydrolysis of selected species of energetic plants by Fenton's reagent, *Bioresource Technology*, 2012, 119, 72-78.
12. M. Gmurek, J. S. Miller, S. Ledakowicz: Kinetics of the photosensitized degradation of benzyl 4-hydroxybenzoate in homogeneous aqueous solution under visible-light irradiation, *Chemical Engineering Journal*, 2012, 210, 417-424.

Joanna Anna Olenderek – prof. nadzw. PŁ, Instytut Architektury i Urbanistyki Politechniki Łódzkiej

1973 – matura, XX LO w Łodzi;

1973–1976 – studia w Instytucie Architektury i Urbanistyki Politechniki Łódzkiej

1976–1978 – kontynuacja studiów i dyplom magisterski nt. *Ośrodek Festiwalu Filmowych w Łodzi* na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej, promotor prof. arch. Maciej Gintowt;

1978 – podjęcie pracy w Instytucie Architektury i Urbanistyki Politechniki Łódzkiej;

1988 – obrona dysertacji doktorskiej nt. *O mieszkaniu społecznie najpotrzebniejszym w Łodzi II Rzeczypospolitej*, pierwszy doktorat w dziedzinie Architektury i Urbanistyki obroniony na Wydziale Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Łódzkiej, promotor prof. Zygmunt Świechowski;

1991 – uzyskanie uprawnień do projektowania (staż w BPBBO „Miastoprojekt Łódź – Miasto” i w Przedsiębiorstwie Budowlanym „Chemo-budowa – Łódź”);

2005 – kolokwium habilitacyjne, Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej, temat rozprawy habilitacyjnej: *Proces kształtowania przestrzeni w Łodzi II Rzeczypospolitej a awans administracyjny miasta. W poszukiwaniu przesłanek rozwoju Łodzi III RP*;

Pełnione funkcje:

– 2001–2011 z-ca dyrektora Instytutu Architektury i Urbanistyki PŁ ds. Nauczania;

– Prodziekan ds. Kształcenia Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska PŁ

– Przewodnicząca Wydziałowej Komisji ds. Dyplomowania na kierunku Architektura i Urbanistyka;

– Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia na kierunku Architektura i Urbanistyka;

- Kierownik Zakładu Projektowania Architektury Użyteczności Publicznej IAiU PŁ;
- Przynależność do stowarzyszeń i komitetów naukowych:
 - członek Łódzkiej Okręgowej Izby Architektów RP; członek Sekcji Historii Architektury, Urbanistyki i Konserwacji Zabytków Komitetu Architektury i Urbanistyki PAN; członek ICOMOS; członek DOCOMOMO; członek Rady Naukowej czasopisma ARCHITECTURAE ET ARTIBUS (od I numeru); członek komitetu redakcyjnego ARCHITECTURE AND CIVIL ENGINEERING ENVIRONMENTITEC.

Dokonania:

- autorka lub współautorka ok. 60 zrealizowanych obiektów kubaturowych i wewnątrz;
- współautorka 18 projektów konkursowych (w tym 10 nagrodzonych lub wyróżnionych);
- kierownik 4 projektów badawczych, m.in nt. *Koncepcja rewitalizacji i restrukturyzacji programowo – przestrzennej obszaru śródmiejskiego węzła komunikacyjnego Łódź-Fabryczna* (Grant Prezydenta Miasta Łodzi na lata 2005–2006);
- promotor ok. 100 dyplomowych projektów magisterskich;
- autorka ponad 20 publikacji w czasopismach recenzowanych i wydawnictwach konferencyjnych;
- nagroda Ministra Kultury i Sztuki RP na wniosek Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków za dysertację doktorską; nagrody Rady Naukowej przy Prezydencie Miasta Łodzi za rozprawy - doktorską i habilitacyjną; wyróżnienie Ministra Transportu i Budownictwa za pracę habilitacyjną;
- wykłady na Uniwersytecie BodenKultur w Wiedniu;
- koordynacja współpracy z Fachhochschule Mainz oraz Architektur Zentrum w Wiedniu.

Zainteresowania:

modernizm, rewitalizacja struktur miejskich, restrukturyzacja przestrzeni „pro publico bono”, modernizacja zabudowy zgodnie z regułą „primum non nocere”, architektura czasu wolnego.

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 6 lutego 2012 r. Poniżej ważniejsze publikacje:

1. Olenderek J., *Oblicze nurtu międzynarodowego w architekturze Łodzi okresu modernizmu międzywojennego*. [w:] *Definiowanie modernizmu*, Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej, Architektura i Urbanistyka, Z. 15, Poznań 2008, s. 17-42.
2. Olenderek J., *W poszukiwaniu dzieł architektonicznych wśród dóbr kultury współczesnej Łodzi*. [w:] *Definiowanie przestrzeni architektonicznej*, Czasopismo Techniczne, Architektura, Z. 15, Kraków 2008, s. 118-125.

3. Olenderek J., *The faces of the luxurious trend in the architecture of interwar Łódź*. [w:] ACEE Architecture, Civil Engineering, Environment, Vol.1, No. 2, 2008, s. 5-12.
4. Olenderek J., *Modernizm w Gdyni – modernizm w Łodzi. W poszukiwaniu odniesień stylistycznych w architekturze*. [w:] *Modernizm w Europie – modernizm w Gdyni. Architektura lat międzywojennych i jej ochrona*, Gdynia 2009, s. 95-115.
5. Olenderek J., *Między tradycją a awangardą – „bo największą łodzian troską ożywić ulicę Piotrkowską”*. [w:] *Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej, Architektura i Urbanistyka*, Z. 18, Poznań 2009, s. 95-102.
6. Olenderek J., *Ekourbanistyka po wiedeńsku na przykładzie założenia Flugfeld Aspern*. [w:] *Materiały III Kongresu Urbanistyki Polskiej, sesja Energia i Ekourbanistyka*, Poznań 2009.
7. Olenderek J., *Teoria Witruwiusza we współczesnym kontekście Lazurowego Wybrzeża na przykładzie Port Fréjus*. [w:] *Definiowanie przestrzeni architektonicznej*, Czasopismo Techniczne, Architektura, Z. 7, Kraków 2009, s. 105-110.
8. Olenderek J., *Być architektem-powołanie, pasja, zawód czy misja/ Being an architect - vacation, passion, profession or mission*. [w:] *Zeszyty Naukowe Politechniki Łódzkiej Nr 1101/Scientific Bulletin of the Technical University of Lodz*, 1/2011, „Architektura, Instytut Architektury i urbanistyki”, s.27-30. Łódź 2011.
9. Olenderek J., *Kilka refleksji na temat współczesnego oblicza przestrzeni publicznych Rudy Pabianickiej*. [w:] „*MIASTO- Księga jubileuszowa w 70. rocznicę urodzin Profesora Stanisława Liszewskiego*”, red. naukowa Sylwia Kaczmarek, s.265-278, Łódź 2011.
10. Olenderek J., *Łódzki modernizm i inne nurty przedwojennego budownictwa*, Tom 1 *Obiekty użyteczności publicznej*, monografia ss.166, ISBN 978-83-7729-087-3, Księży Młyn Dom Wydawniczy, Łódź 2011.

8. CZŁONKOWIE ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO ZMARLI W ROKU 2012

8.1. Zmarli członkowie ŁTN

Wydział I

prof. dr Jerzy Starnawski – zm. 09.11.2012

Wydział II

prof. dr hab. Janusz Borkowski – zm. 18.02.2012

Wydział IV

prof. dr hab. n. med. Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz – zm. 22.12.2012

Wydział V

prof. dr hab. Marian Suchar – 20.08.2012

Wydział VI

prof. Tadeusz Chmielewski – zm. 17.10.2012

8.2. Nekrologi

Wydział I Językoznawstwa, Nauk o Literaturze i Filozofii

Profesor Jerzy Starnawski (1922–2012)

Prof. dr Jerzy Starnawski, wybitny historyk literatury polskiej, uczony o międzynarodowej sławie, wielki autorytet naukowy, humanista nie tylko z racji uprawianej dyscypliny, ale przede wszystkim z powodu relacji z ludźmi i szerokich horyzontów intelektualnych, został pochowany w dniu 17. listopada w Lublinie, na cmentarzu przy ul. Lipowej. Tym samym powrócił do korzeni, do ziemi dzieciństwa i młodości. Urodził się bowiem w Guzówce (pow. krasnostawski) 27.02.1922 r., jako syn Marii z Kuczyńskich i Tadeusza Starnawskich. Od roku 1931 rodzina Profesora zamieszkała w Lublinie. W latach 1932–1939 Jerzy Starnawski kształcił się w Gimnazjum i Liceum im. Stefana Batorego. Przez trzy lata (1933–1936) był uczniem wybitnego polonisty, doktora Ludwika Kamykowskiego, który po habilitacji opuścił Lublin i przeniósł się na Uniwersytet Jagielloński. „On mnie uczynił polonistą” – powiedział po latach Profesor w rozmowie z Marią Bokszezanin („Polonistyka” 1990, nr 10). Z sentymentem wspominał wielokrotnie ks. prefekta Floriana Krasuskiego, także polonistę, i muzykologa, który na lekcjach religii często czynił literackie dygresje. Odebrał wychowanie patriotyczne. W roku 1939 świeżo upieczony maturzysta jako żołnierz XIX Dywizji Piechoty uczestniczył w obronie Grodna, został internowany na Litwie i miał być wywieziony w głąb Rosji. Zbiegł jednak z obozu i przez rok (1940/41) mieszkał w Wilnie. Po wybuchu wojny niemiecko-radzieckiej próbował dostać się do Lublina. Jednak nie powiodło się to przedsięwzięcie, Niemcy go zatrzymali. Był więziony razem z jeńcami radzieckimi. Przebywał w obozach Witzendorf, Zeven i Sandbostel. Wykonywał tam ciężkie prace fizyczne, bardzo wyczerpujące w warunkach permanentnego głodu. W tak trudnych okolicznościach przetrwał prawie dwa lata, w tym dwa miesiące pod gołym niebem; wielu więźniów tego nie przeżyło. W roku 1943 dołączył do więźniów polskich i wiosną 1944 r. uzyskał „Heimatsendung”, co pozwalało mu na powrót do Lublina. Nie wiedział, że nie zastanie ojca, który zmarł w roku 1942. Pod koniec okupacji

Jerzy Starnawski działał w konspiracji, uczestniczył w tajnym nauczaniu, redagował pismo *W Ogniu Walki*, które następnie zmieniło tytuł na *Jestem Polakiem*.

Do Lublina powrócił w kwietniu 1944 r. i w kilka miesięcy później rozpoczął studia w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Jako kierunek główny obrał sobie polonistykę, a pobocznym była filologia klasyczna. Mistrzem uniwersyteckim Jerzego Starnawskiego był Juliusz Kleiner. W KUL studiował w latach 1944–1948, a następnie przeniósł się do Uniwersytetu Jagiellońskiego (rok akademicki 1948/49), nadal słuchając wykładów Kleinera z filozofii Romana Ingardena, z estetyki Stefana Szumana, z filologii klasycznej Ryszarda Gańskińca. Następnie studiował w Uniwersytecie Warszawskim (rok akademicki 1949/50). Chciał poznać różne środowiska naukowe i osobowości profesorskie. Magisterium otrzymał na podstawie pracy *Tragizm w dziełach Karola Huberta Rostworowskiego*, a w rok później doktoryzował się. Tematem jego dysertacji był *Słowacki – epistolograf*. Temat wskazał Juliusz Kleiner i on prowadził doktoranta. Jednak uczony ten przeniósł się do Uniwersytetu Jagiellońskiego, więc oficjalnie promotorem Jerzego Starnawskiego został Stefan Kawyn.

W czasie studiów przyszedł profesor pracował zawodowo. Najpierw w Bibliotece Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego, z którą po dni ostatnie zachował serdeczne więzy. Instytucja ta w roku 2010 wydała książkę J. Starnawskiego *Między Wisłą i Bugiem*, wielokrotnie zapraszała uczonego jako prelegenta i inicjatora różnych regionalnych badań naukowych, a 29.11.2012 r. uczciła Profesora spotkaniem *in memoriam*. Przez kilka miesięcy pracował jako nauczyciel łaciny (praktykant) w Państwowym Gimnazjum i Liceum im. Stanisława Staszica, przez pewien czas na pełnym etacie jako polonista w Państwowym Gimnazjum i Liceum im. Jana Zamoyskiego w Lublinie. Po rozpoczęciu studiów w UJ podjął pracę w szkole w Charsznicy koło Miechowa (1948–1949), a w czasie studiów w Uniwersytecie Warszawskim uczył w Państwowym Liceum w Legionowie koło Warszawy, później zaś w Liceum im. M. Skłodowskiej Curie w Warszawie.

W roku 1950 doktor Jerzy Starnawski podjął pracę w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, gdzie był zatrudniony do roku 1964. Prowadził tam zajęcia z literatury romantyzmu, a później ze staropolszczyzny. Dużą wagę przywiązywał do ćwiczeń z nauk pomocniczych historii literatury polskiej. Z tych zajęć wyrosła po latach chyba najbardziej znana książka Profesora *Warsztat bibliograficzny historyka literatury polskiej*, podstawowy podręcznik uniwersytecki, wielokrotnie wznawiany i udoskonalany w kolejnych wydaniach. W roku 1988 opublikował *Warsztat bibliograficzny historyka literatury obcych*. W KUL był zatrudniony najpierw na stanowisku starszego asystenta, od 1956 roku adiunkta, od 1957 zastępcy profesora i od 1958 docenta. W roku 1964 przeniósł się na Uniwersytet Łódzki, gdzie pracował aż

do przejścia na emeryturę w roku 1992. Najpierw był zatrudniony na stanowisku docenta, od 1974 r. profesora nadzwyczajnego, i od r. 1981 profesora zwyczajnego. Równoległe w latach 1975–1984 pracował na pół etatu w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Częstochowie. Zmarły uczony był dobrym dydaktykiem, preferującym indywidualną pracę ze studentem. Prowadził znakomity wykład z wstępu do nauki o literaturze. Nie sprowadzał się on do omówienia rozdziałów podręcznika Profesora. W sposób bardzo interesujący, erudycyjnie, z wielkim znawstwem szczegółu, wykładowca przekazywał najświeższe informacje, zawsze doskonale poinformowany w nowościach wydawniczych, zarówno bibliograficznych jak i naukowych oraz literackich. Spodziewałam się po tych zajęciach suchych, nudnych szczegółów, tymczasem dzięki erudycji i zapałowi Profesora przeżywałam wielką przygodę intelektualną, wprowadzenie w tajniki warsztatu polonisty. Drugi wykład, zwany kursowym, obejmował materiał z zakresu historii literatury staropolskiej. Był bardzo erudycyjny, nienaganny metodologicznie. Profesor Starnawski miał zwyczaj wzbogacać te zajęcia materiałem, który, jak powiadał, miał wówczas na warsztacie. Było to bardzo interesujące, kiedy przedstawiał nam co ważniejsze fragmenty swoich prac, gdyż podawał wyniki swych fascynujących poszukiwań naukowych i analiz filologicznych. Po odejściu na emeryturę przygotował ten wykład do druku. W postaci książkowej ukazał się jako *Zarys dziejów literatury staropolskiej* (wyd. Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 1993). Mistrz odznaczał się fenomenalną pamięcią. Z podziwem notowałam pełne opisy bibliograficzne, podawane przez niego „z głowy”, gdy udzielał mi rad przy pisaniu pracy magisterskiej. Identycznie było w latach późniejszych.

„Za moich czasów” miał bardzo liczne seminaria. Ja uczestniczyłam w czternastoosobowym. Były one wyraziście uprofilowane. Tematem mojego były sylwetki badaczy literatury polskiej. Profesor jako promotor prowadził zajęcia bardzo sprawnie. Dbał o opanowanie przez seminarzystów metodologii badań literackich. Kazał dokładnie się zapoznawać z monografiami stanowiącymi podstawowy składnik literatury przedmiotu, a następnie przygotować pisemne omówienie, rodzaj recenzji analizowanej książki. Trzeba było ściśle określić cel i zakres badań monografisty oraz zastosowane w pracy metody. Było to dosyć trudne do wykonania, ale bardzo instruktywne. Nazywaliśmy to referatami metodologicznymi. Profesor Starnawski zawsze kształcił nas na najlepszych wzorach. Dbał o sensowne zestawienie literatury przedmiotu, wiele pozycji zalecał wyeliminować, wiele kazał dopisać, całość musiała być spójna i logiczna. To dodawanie prac najnowszych do bibliografii trwało do ostatniej chwili, do momentu zamykania dysertacji. Wskazówki bibliograficzne dostawaliśmy na malutkich karteluszkach, przeważnie zapisanych już po jednej stronie. W ten sposób oszczędzał papier, czyli *de facto* lasy. Jednak do dydaktyki nie miał cierpliwości. Dobrze było, gdy pracował

ze studentami zdolnymi. Nie żałował czasu, dodawał im skrzydeł. Denerwował się w kontaktach z seminarzystami – maruderami, którzy pracowali wolno i byle jak. Widać było, że zabierają mu cenny czas, który przeznaczal przede wszystkim na pisanie. Tłumaczył pospiesznie, poprawiał oddawane rozdziały szybko i ubolewał nad mizernymi postępami niektórych koleżanek. Wyznaczał bardzo wczesne godziny egzaminów, rozpoczynał pytanie już o 7 rano. Egzaminował osobiście, nie wyręczał się pracownikami. Dopiero po zawale serca, kiedy już dochował się adiunktów, włączył ich do odpytywania studentów. Wcześniej kazał nam przychodzić na egzamin, abyśmy się przysłuchiwali i uczyli. Miał opinię bardzo surowego egzaminatora, ale sądzę, że niesłusznie. Był wymagający, ale brał pod uwagę możliwości studenta i oczekiwał wiadomości elementarnych, przede wszystkim znajomości tekstów, co na polonistyce jest oczywiste. Ja wspominam ten egzamin bardzo dobrze.

Mieliśmy jako pracownicy z Profesorem kłopot, gdyż zabraniał nam kupować dla siebie kwiatów, a tu bywały takie okazje, kiedy bez wiązanki ani rusz nie dało się wystąpić. Byliśmy niezdyscyplinowani i kwiaty jednak wręczaliśmy. Przyjmował je co prawda, ale z uwagą, że nie jest primadonną w teatrze, żeby go obsypywać kwiatami. Tak więc co roku dwudziestego trzeciego kwietnia słyszałam niezmiennie reprimendę, że nie trzeba było, że prosił, żeby nie przychodzić z kwiatami, że sama wizyta jest wystarczającym dowodem pamięci z mojej strony. Były jednak prezenty, które przyjmował chętnie, a mianowicie nasze książki i drobniejsze publikacje. Wiem, że je ewidencjonował, że spisywał bibliografię prac swoich podopiecznych.

Jako dydaktyk – promotor i kierownik najpierw Zakładu, a potem Katedry Literatury Staropolskiej i Nauk Pomocniczych UŁ, bardzo dbał o wysoki poziom kształcenia swych podopiecznych. Nieustannie informował o planowanych kongresach i konferencjach, w których uczestniczył oraz zobowiązywał nas do udziału w nich, do pokazywania się na zewnątrz środowiska. Zanim kogoś wysłał z referatem, tekst tego wystąpienia sprawdzał. Wytykał najdrobniejsze potknięcia, czytał po kilka razy, zanim proponowane przez niego zmiany przyniosły oczekiwany efekt. Był bardzo aktywny, znany w całej Polsce. Toteż ciągle zapraszano go na odczyty, prelekcje, doktoraty. Cieszył się powszechnym szacunkiem. Był wielkim autorytetem naukowym, z jego zdaniem liczyli się najpoważniejsi uczeni. Chętnie podejmował się obowiązków recenzenckich: oceniał prace doktorskie, habilitacyjne i na bieżąco ukazujące się książki z uprawianej przez niego dyscypliny. Był recenzentem dokładnym, wnikliwym, wymagającym, ale życzliwym.

Profesor Starnawski był bardzo lojalny w przyjaźni. Pamiętam jego wielką zażyłość z prof. Tadeuszem Ulewiczem, z dr. Władysławem Berbelickim, z dr. Franciszkiem Bronowskim, z prof. Stefanem Zabłockim, z prof. Stefanem Sawickim, z prof. Tadeuszem Witczakiem, z prof. Aliną Nowicką-

Jeżową. O przyjaciółach zawsze mówił dobrze, życzliwie, a jeśli czasem krytycznie – to nie z domieszką żółci czy zawiści, lecz z pobłażaniem i wyrozumiałością dla ułomnej ludzkiej natury.

Mistrz był człowiekiem głęboko wierzącym. Jego religijność była bardzo szlachetnej próby, dyskretna, mądra. Nie obnosił się ostentacyjnie z uprawianiem praktyk religijnych, ale był człowiekiem, którego wiara objawiała się w etyce. Z najwyższą powagą traktował sakramenty święte, w tym sakrament małżeństwa i sakrament pokuty. Bardzo ważne było dla niego mieć mądrego, darzonego szacunkiem spowiednika. Zdarzało się, że w celu wypełnienia tego sakramentu przebywał dziesiątki kilometrów, aby spotkać się ze swym ojcem duchowym.

Profesor Starnawski uprawiał badania naukowe z wielką pasją i nieustającą ciekawością tego, do czego dojdzie w swych poszukiwaniach, co odkryje. W fazie zbierania materiału, poszukiwań badawczych, zapominał o Bożym świecie, czytał, szukał, sprowadzał do czytelnicy nowe materiały, przrzucał nerwowo dziesiątki tekstów literackich, numerów czasopism, bibliografii. Miał zupełnie wyjątkowy zmysł odkrywcy. Z każdej podróży naukowej przywoził materiały na książkę lub na artykuł. Wydobywał z zapomnienia mnóstwo poloniców, niektóre z nich były nieznane Estreicherowi. Mistrz był bardzo szybki w działaniu, w zbieraniu materiałów, w dochodzeniu do prawdy. Miał zupełnie wyjątkową łatwość pisania. Toteż jest autorem ok. 50 książek i ok. 1500 drobniejszych publikacji.

Jerzy Starnawski był uczonym o wyjątkowo rozległych horyzontach intelektualnych. Najwięcej prac napisał z zakresu historii literatury staropolskiej, ale bez trudu poruszał się wśród autorów i dzieł z innych epok (tom *Reymont i inni*, 2002). Duża część jego dorobku to prace mało latynistyczne, zarówno przekładowe jak i edytorskie, oraz interpretacyjne. Ważniejsze prace z tej dziedziny zebrał w tomie *Antyk wciąż żywy* (2010). Z filologią klasyczną był związany już w czasach studenckich. Tuż po promocji doktorskiej uczęszczał na zebrania Polskiego Towarzystwa Filologicznego. Najpierw Koła Warszawskiego, następnie Koła Lubelskiego, którego został członkiem i działał tam przez lat kilkanaście. Po podjęciu pracy w Łodzi wstąpił do Koła Łódzkiego, do którego swego czasu wprowadził również mnie. Był aktywnym badaczem literatury nowołacińskiej, uczestnikiem jedenastu kongresów neolatynistycznych, odbywających się poza Polską. Plonem tego były referaty i sprawozdania z kongresów, dostępne w czasopismach a po latach także w książce *Kongresy, sympozja, sesje naukowe* (1999). W roku 1978 powołał i przez kilkanaście lat prowadził przy Katedrze Literatury Staropolskiej Nauk Pomocniczych UŁ jedyne w Polsce Podyplomowe Studium Neolatynistyczne. Uczyli na nim wybitni wykładowcy: prof. Juliusz Domański, prof. Stefan Zabłocki, wówczas doktor, dziś prof. Józef Budzyński. Z łódzkich uczonych wykładali Ryszard Rosin, Stefan Krakowski i oczywiście Jerzy Starnawski.

Do Łodzi przyjeżdżali młodzi adepci nauki z całej Polski m.in. z Gdańska, Lublina, Warszawy. Studium przestało istnieć z powodu ciężkiej choroby Profesora (zawał serca). Przez wiele lat Zmarły współpracował z czasopismami poświęconymi kulturze klasycznej: *Filomata*, *Meander*. Podczas podróży zagranicznych studiował i opracowywał polonica rękopiśmienne w różnych europejskich bibliotekach naukowych, w Paryżu, w Rzymie, w Neapolu, w Kopenhadze, w Madrycie. Rezultaty swych badań opublikował w kilkunastu studiach na łamach *Roczników Bibliotecznych*.

Jako edytor opracował cenną książkę *Praca wydawcy naukowego* (1979, 1992). Powołał do życia i przez wiele lat redagował dziesięciotomowy *Słownik badaczy literatury polskiej*, wydawany najpierw przez Uniwersytet Łódzki, potem przez Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Pamiętam doskonale zebranie organizacyjne, w którym uczestniczyli m.in. prof., prof. Tadeusz Ulewicz, Julian Maślanka, Zbigniew Jerzy Nowak. Wymieniano nazwiska różnych badaczy sprawdzając, czy są ujęte w rejestrze. Redaktor się obruszył słowami: „niepotrzebnie wymieniacie generałów, jeśli pominięto, to co najwyżej jakieś plotki”. Zestaw haseł rozesłano wcześniej do wielu historyków literatury i do wielu bibliotek. Ujęto chyba wszystkich badaczy, zarówno tych wielkich, jak i tych o skromnym dorobku nauczycieli-polonistów. Redaktor Naczelny wykaz haseł ciągle poszerzał, a wiele z nich własnoręcznie opracowywał, pilnował, aby przygotowywać na bieżąco biogramy badaczy świeżo zmarłych.

Jerzy Starnawski był znakomitym bibliologiem. Pisał wielokrotnie o badaczach książki, o bibliografiach, bibliofilach i bibliologach dawnych i współczesnych. Ukazały się dwa tomy prac Profesora pt. *Ludzie książki* (2000, 2008). Prowadził on także przez wiele lat seminarium magisterskie w Katedrze Bibliotekoznawstwa UŁ.

Kolejny obszar działalności naukowej mojego Mistrza to historia badań literackich w Polsce. Uczony zebrał swe studia w czterech seriach pod wspólnym tytułem *Z dziejów badań polskiej nauki o literaturze* (2004–2011). W osobnych książkach publikował prace o lwowskich, wileńskich, krzemienieckich, lubelskich historykach literatury. Napisał też studium o dziejach sławistyki we Fryburgu szwajcarskim. Jest to *Zarys dziejów Katedry Języków i Literatur Słowiańskich w Uniwersytecie Fryburskim* (1984). Kilka tygodni przed śmiercią mówił mi, że materiał do tej książki zebrał w przeciągu niespełna miesięcznego pobytu naukowego w tym mieście. Przypomnieć wreszcie wypada monumentalną monografię Profesora: *Dzieje wiedzy o literaturze polskiej do końca wieku XVIII* (1984).

Jerzy Starnawski jest autorem monografii *O „Zwierzynku” Mikołaja Reja z Nagłowic* (1971), *Andrzej Frycz Modrzewski. Żywot, dzieło, sława* (1981), *Bronisław Chlebowski* (1986). Ważną książką jest *Średniowiecze*, wydane w serii Biblioteka Polonistyki (1975, 1989), z obszernym wstępem

syntetycznym pt. *Kultura średniowiecza i ze świetnie skomponowanym działem Materiały*, i obejmującym wybór tekstów o wiekach średnich zarówno badaczy polskich jak i obcych. Publikacja ta jest bardzo użyteczna w dydaktyce uniwersyteckiej. Pod koniec pracy w Uniwersytecie Łódzkim i w latach pobytu na emeryturze coraz częściej wydawał w postaci książkowej zbiory swoich studiów, często już wcześniej publikowanych, ale na potrzeby nowych edycji odświeżanych, pogłębianych i uzupełnianych. Tak Profesor Starnawski skomponował tomy: *Odrodzenie. Czasy, ludzie, książki* (1991), *W świecie barokowym* (1992). W tym samym roku opublikował w serii Biblioteka Analiz Literackich książkę *Średniowieczna poezja religijna* – praca ma charakter popularnonaukowy. Tematyka staropolska dominowała w kolejnych książkach, także w tomie *Wieki średnie i wiek renesansowy. Studia* (1996). Ostatni duży zbiór prac poświęconych tej tematyce to książka *Z dziejów renesansu w Polsce. Studia i szkice* (2007) [opublikowany w serii Studia Staropolskie. Series nova, wydany przez IBL PAN z udziałem PAU].

Profesor Starnawski pisał do końca swoich dni. Tuż przed śmiercią miał w rękę dwie najnowsze książki: *Z ziemi przemyskiej i krain sąsiednich* oraz *W kręgu czterech wielkich romantyków*, a już po jego odejściu ukazała się edycja *Rozmów baranów* Bielskiego, w jego opracowaniu.

Kiedy wstępowałam na seminarium Mistrza – uczył mnie, że uniwersytet jest świątynią wiedzy i przekonanie to żywił do końca. W roku 2007 opublikował tom studiów pod takim właśnie tytułem (*Uniwersytet świątynia wiedzy*). Ubolewał nad niekorzystnymi zmianami, jakie zachodziły na uczelniach polskich. Podczas jubileuszu dziewięćdziesiątych urodzin 27 lutego 2012 roku obdarował uczestników uroczystości książeczką swojego autorstwa zatytułowaną *O uniwersytecie, którego już nie ma*. Swego czasu nauczał w słowie drukowanym *O uniwersyteckim studium dyscyplin filologicznych* (1993). Jest autorem opasłego tomu pokazującego wkład kultury polskiej w europejską *Polska w Europie* (2001).

Profesor Jerzy Starnawski należał do kilku Towarzystw Naukowych: Towarzystwa Naukowego KUL, Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyśle, gdzie był wieloletnim redaktorem zeszytu *Literatura i Język Rocznika Przemyskiego*. Należał do Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Zamościu oraz do Towarzystwa im. Marii Konopnickiej, do Towarzystwa Literackiego im. Mickiewicza. W roku 1967 został przyjęty do Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Przez wiele kadencji przewodniczył Wydziałowi I Językoznawstwa Nauk o Literaturze i Filozofii. Za swe wybitne zasługi otrzymał członkostwo honorowe ŁTN. Znakomicie organizował prace wydziału, redagował *Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Naukowych*. W roku 1992 został członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności a w roku 1997 członkiem czynnym. Za swą twórczość był uhonorowany nagrodami Rektora UŁ, nagrodami Ministra Nauki,

Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Został odznaczony Krzyżem Kawalerskim i Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski. Otrzymał także medal Komisji Edukacji Narodowej.

Wraz z odejściem Profesora Jerzego Starnawskiego na wieczny odpoczynek skończyła się ważna era w badaniach nad literaturą polską w Uniwersytecie Łódzkim. Zmarł człowiek – instytucja, znakomity uczony, wyjątkowa indywidualność profesorska, wybitny humanista, erudyta prowadzący dynamicznie badania na wielką skalę i dobrze uprawiający dydaktykę w uczelni, którą dosłownie traktował jak świątynię wiedzy.

Maria Wichowa

Wydział II Nauk Historycznych i Społecznych

Janusz Borkowski (1934–2012)

W dniu 18 lutego 2012 r. zmarł profesor zw. dr hab. Janusz Borkowski, wielki uczony, jeden z najwybitniejszych, o ile nie najwybitniejszy przedstawiciel nauki prawa i postępowania administracyjnego w Polsce. Z jego odejściem nauka polska poniosła niepowetowaną stratę.

Profesor Janusz Borkowski prawie całe swe życie zawodowe jako nauczyciel akademicki związał z Łodzią i Uniwersytetem Łódzkim. Tutaj, po ukończeniu w roku 1956 studiów prawniczych rozpoczął pracę w charakterze asystenta na Wydziale Prawa, przechodząc wszystkie szczeble kariery akademickiej aż do stanowiska profesora zwyczajnego. Warto zaznaczyć, iż w odniesieniu do jego osoby, było to nie tylko stanowisko profesora zwyczajnego, ale tytuł naukowy profesora zwyczajnego, który uzyskał w 1983 r. Był twórcą i wieloletnim kierownikiem Katedry Postępowania Administracyjnego. Był także mocno związany z Uniwersyteciem Wrocławskim, w którym habilitował się w roku 1970.

Na dorobek naukowy Profesora Borkowskiego składa się ponad 300 publikacji – monografii, komentarzy do najważniejszych ustaw z zakresu prawa administracyjnego procesowego, podręczników, studiów artykułów, recenzji i glos – w olbrzymiej większości publikowanych w najpoważ-

niejszych wydawnictwach prawniczych i centralnych periodykach. Do dorobku tego doliczyć trzeba także ponad 200 pozycji niepublikowanych – opinii prawnych, ekspertyz, projektów legislacyjnych, recenzji wydawniczych itp. W tej niezwykle różnorodnej twórczości naukowej na szczególną uwagę zasługują dwie pozycje, które ukształtowały wiedzę i sposób spojrzenia na procedurę administracyjną rzeszy studentów, urzędników, sędziów i innych osób zajmujących się praktyką prawniczą. Są to napisane wspólnie z prof. Barbarą Adamiak, wielokrotnie wznawiane: *Komentarze do Kodeksu postępowania administracyjnego* oraz podręczniki akademickie *Polskie postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne*, a w ostatnich latach *Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne*. Każda z tych prac wyznaczyła trudno osiągalne w dziedzinie postępowania administracyjnego standardy dyskursu o prawie i technice jego stosowania, inspirując środowisko prawników-administratywistów do dalszych dociekań i analiz. Prace te są powszechnie cytowane w piśmiennictwie i orzecznictwie sądowym. W wielkim stopniu przyczyniły się one do rozwoju nauki prawa i postępowania administracyjnego w Polsce. Wspomniany podręcznik stanowi w istocie całościową monografię polskiej procedury administracyjnej, przydatną nie tyle studentom, co naukowcom i prawnikom, a w tym – sędziom sądów administracyjnych. Bez tych dwóch fundamentalnych dzieł nauka polskiego postępowania administracyjnego z całą pewnością wiele by straciła.

Oprócz pracy na Uczelni i autorstwa wielu poważnych dzieł naukowych był Profesorem Borkowski przez wiele lat sędzią Sądu Najwyższego, a następnie sędzią Naczelnego Sądu Administracyjnego w Ośrodku Zamiejscowym w Łodzi, a orzeczenia w których wydaniu brał udział bardzo często, na długie lata, kształtowały linię orzecznictwa sądowego.

Wielokrotnie za swe prace był nagradzany nagrodami Ministra właściwego w zakresie szkolnictwa wyższego oraz nagrodami Rektora Uniwersytetu Łódzkiego. Był też członkiem Komitetu Nauk Prawnych PAN, a także wieloletnim członkiem Centralnej Komisji do spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych oraz Państwowej Komisji Akredytacyjnej.

Profesor Janusz Borkowski był wychowawcą wielu generacji polskich prawników. Promotorem wieluset prac magisterskich, kilkunastu doktoratów. Recenzentem w kilkudziesięciu przewodach habilitacyjnych, a także wielokrotnie recenzentem w postępowaniach o nadanie tytułu naukowego profesora. Wśród jego uczniów jest wielu profesorów, w tym pięciu profesorów zatrudnionych w Uniwersytecie Łódzkim.

Do ostatnich swoich dni był w pełni aktywny i twórczy naukowo. W trakcie ostatniej zimowej sesji egzaminacyjnej przeegzaminował w formie ustnej około 200 studentów studiów prawniczych, odsuwając

leczenie ujawniających się symptomów choroby na okres po zakończeniu sesji.

Był wreszcie Profesor Janusz Borkowski człowiekiem niesłuchanie rozległych horyzontów i przebogatej wiedzy. Można powiedzieć, iż miał prawdziwie renesansowy umysł. Nie było prawie dziedziny, zarówno w sferze nauki, jak i czystej praktyki, na której się nie znał.

Na koniec, chociaż nie jest to najmniej istotne, trzeba stwierdzić, iż był on uczciwym i dobrym człowiekiem, Osobą bardzo lubianą przez kolegów, współpracowników, uczniów i studentów. Konieczność postawienia oceny niedostatecznej na egzaminie sam boleśnie przeżywał.

Prezydent RP w 2005 r. odznaczył Profesora Janusza Borkowskiego jednym z najwyższych polskich odznaczeń – Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

W łódzkim środowisku naukowym powstała istotna luka, którą trudno będzie wypełnić. Uczniowie i współpracownicy Profesora stracili zaś nie tylko Mistrza, ale i Przyjaciela.

Wojciech Chróścielewski

Wydział IV Nauk Medycznych

Profesor Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz (1930–2012)

Profesor Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz urodziła się 15 lutego 1930 roku w Łodzi, gdzie w 1948 roku zdała maturę kończąc żeńskie liceum ogólnokształcące numer IV im. Emilii Sczanieckiej, z czego była dumna i gdzie w ostatnich dniach swojego życia organizowała kolejny jubileusz tej Szkoły. Po maturze rozpoczęła studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Łodzi, którą ukończyła w 1953 roku uzyskując dyplom lekarza. Już będąc na studiach pracowała jako wolontariusz w I Klinice Położnictwa i Chorób Kobięcych Akademii Medycznej w Łodzi, gdzie po studiach rozpoczęła pracę jako asystent, a następnie, od roku 1964 jako adiunkt. W 1964 roku uzyskała stopień doktora nauk medycznych na podstawie pracy doktorskiej pt. *Zachowanie się estrogenów we krwi w czasie porodu fizjologicz-*

nego oraz wczesnego pólgu, której promotorem był prof. Józef Sieroszewski.

Kolejnym etapem jej kariery naukowej było uzyskanie w 1973 roku stopnia naukowego doktora habilitowanego na podstawie rozprawy *Zdolności aromatyzacyjne łożyska ludzkiego perfundowanego in vitro w zależności od różnych warunków doświadczalnych*. Stanowisko docenta otrzymała w roku 1980, profesora nadzwyczajnego w 1989 roku. W roku 1996 została mianowana na stanowisko profesora zwyczajnego. Jako specjalista II stopnia z zakresu położnictwa i ginekologii kierowała Kliniką Patologii Ciąży od 1980 roku. W latach 1982–2000 pełniła funkcję wicedyrektora Instytutu Ginekologii i Położnictwa.

Była promotorem 15 przewodów doktorskich, z których 12 zostało wyróżnionych, a dwa z nich otrzymały nagrodę Ministra Zdrowia oraz promotorem licznych prac licencjackich i magisterskich na Wydziale Pielęgniarstwa i Położnictwa Uniwersytetu Medycznego. Była opiekunem trzech przewodów habilitacyjnych oraz recenzentem 25 prac doktorskich i autorem recenzji trzech przewodów na tytuł profesora.

Napisała wiele rozdziałów do książek oraz była głównym redaktorem skryptów dla studentów, książki *Choroby współistniejące z ciążą* oraz dzieł z zakresu historii naszej Uczelni w odniesieniu do doktoratów i habilitacji od początku jej istnienia. Wydała książkę upamiętniającą działalność Uniwersytetu Medycznego z okazji 65-lecia Wydziałów Medycznych – lata 1945–2010. Była również autorką rozdziału *Wydział IV Nauk Medycznych* w książce *Wydziały Łódzkiego Towarzystwa Naukowego 1936–2011* (Wyd. ŁTN, Łódź, 2011).

Była Członkiem Honorowym Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego, Polskiego Towarzystwa Lekarskiego, Łódzkiego Towarzystwa Naukowego – w uznaniu aktywnej działalności społecznej na rzecz Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, środowiska naukowego miasta oraz za wybitne osiągnięcia w zakresie nauk medycznych (2001) oraz Studenckiego Towarzystwa Naukowego. Była aktywnym członkiem Polskiego Towarzystwa Endokrynologicznego, Europejskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników (EAGO), Europejskiego Towarzystwa Ginekologiczno-Onkologicznego (FIGO). W latach 1989–2000 była członkiem Komisji Patofizjologii Płodu i Rozrodu Polskiej Akademii Nauk, której przewodniczyła od 1993 roku. Była Sekretarzem Wydziału IV Nauk Medycznych ŁTN (1991–2012).

Została odznaczona wieloma orderami i medalami, a wśród nich Złotą Odznaką STN, Medalem *Gloria Medicinae*, Medalem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego (Medal nr 16 nadany w roku 2010), Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi i Orderem Serce Dziecka; była także laureatką Nagrody Naukowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego (1999).

Odeszła nasza Pani Profesor – wspaniały człowiek, niezawodny przyjaciel, wybitny lekarz i nauczyciel akademicki, a przede wszystkim tytan pracy – „ciotka” – bo tak ją nazywaliśmy.

Pani Profesor całe życie zawodowe poświęciła Klinice Patologii Cięży, którą kierowała aż do przejścia na emeryturę. Była bardzo wymagającym przełożonym. Dbła o to, aby w pracach Kliniki wszyscy kierowali się profesjonalizmem, nie tolerowała „bylejakości” i działania „na skróty”. Zwalczala używanie wulgarnego słownictwa oraz palenie tytoniu, dbała o strój personelu i odpowiednie uczesanie.

Asystent pracujący w Klinice musiał prezentować wysoką kulturę osobistą, wykazać się znajomością języków obcych, stale podnosić swoje kwalifikacje zawodowe, posiadać umiejętność pisania prac naukowych. Ponadto wymogiem było ukończenie w odpowiednim czasie specjalizacji i obrona pracy doktorskiej. Ale o doktorantach pamiętała – jeśli bronila się nowa osoba, Pani Profesor organizowała przyjęcie, na które zapraszała wszystkich wypromowanych przez siebie doktorów nauk medycznych.

Dbła o rozwój swoich uczniów – mimo trudnych czasów w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku uczestniczyliśmy wraz z Nią w wielu kongresach naukowych w kraju i zagranicą. Gdy czasy się trochę poprawiły, wciąż nas inspirowała do aktywności naukowej. Pani Profesor była także organizatorką spotkań naukowych w Łodzi, poświęconych zwłaszcza problematyce zabiegu cesarskiego cięcia.

Każda ciężarna przebywająca w Klinice Patologii Cięży była otoczona szczególną troską.

Pani Profesor opracowała własny sposób leczenia porodu przedwczesnego, postępowania w okresie ciąży, w trakcie porodu i porożu u kobiet z różnymi chorobami serca, a także wprowadziła własne metody operacyjne: operacje mięśniaków w ciąży, operacje korygujące wady rozwojowe macicy oraz niewydolność szyjki macicy poza ciążą. Za filmy dydaktyczne ilustrujące te techniki operacyjne otrzymała w 1992 roku Nagrodę Ministra Zdrowia.

Jej „oczkiem w głowie” były ciężarne z wszczepionymi sztucznymi zastawkami serca. Wspólnie z Panią prof. Lubą Judkiewicz oraz Panią prof. Marią Krzemińską-Pakułą opracowała w latach 1970 schemat leczenia przeciwzakrzepowego u kobiet z takim schorzeniem.

W Klinice hospitalizowaliśmy kobiety również z innymi patologiami ciąży takimi jak nadciśnienie tętnicze, cukrzyca, hipotrofia płodu, wady rozwojowe płodu oraz cięższe wielopłodowe. Pani Profesor nawiązała ścisłą współpracę z różnymi klinikami Akademii Medycznej w Łodzi – pierwszą operację serca u kobiety ciężarnej przeprowadzono przy jej współudziale w klinice kardiologii właśnie w naszym mieście.

Ponad 20 lat temu Pani Profesor rozwiązała ciężę czworaczą a później przez wiele lat urzędowała tym dzieciom urodziny w Klinice aż do uzyskania przez nie pełnoletności. Zwieńczeniem Jej pracy zawodowej było zorganizowanie spotkania w ogrodach Pałacu Poznańskiego, na które zaprosiła urodzone przez nią dzieci z kraju i zagranicy.

Działalność społeczna Pani Profesor – z uwagi na jej zakres – wymaga oddzielnego opracowania. Jej dumą była praca na rzecz Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, Polskiego Towarzystwa Lekarskiego oraz na rzecz naszej Uczelni. Pasją Pani Profesor stały się obszernie opracowania dotyczące doktoratów i habilitacji napisanych od pierwszych lat istnienia Akademii Medycznej w Łodzi.

Pani Profesor uczyła nas, że „nie samą pracą człowiek żyje”, wysyłała swoich współpracowników do opery, teatru, czy też filharmonii. Nakażywała szyć suknie i fraki na bale sylwestrowe i karnawałowe.

Wspólnie z nami przygotowywała kliniczne spotkania wielkanocne i wigilijne. Uczestniczyła także w życiu osobistym pracowników Kliniki. Uroczystości uwieczniała na zdjęciach, które nam potem rozdawała.

Była też niestrudzonym podróżnikiem, szczególnie kochała Francję. Jeszcze w listopadzie tego roku zdążyła „zajrzeć” do Paryża. Niektóre jej powiedzenia, takie jak „każdy człowiek powinien raz w roku być w Paryżu”, z pewnością przejdą do historii. W ostatnich dniach sporządziła dla nas plan zwiedzania najciekawszych miejsc w stolicy Francji.

Jej zdolności kulinarne były znane nie tylko w kraju, ale także za granicą. Na naszą prośbę w ostatnich latach uczyła nas przygotowywania różnych potraw, wszystkie te ręcznie napisane przepisy zachowaliśmy...

Była z nami w Klinice od zawsze, na dobre i na złe, również po przejściu na emeryturę, pracując wytrwale w ambulatorium przyklinicznym. Zawsze liczyliśmy się z Jej opinią dotyczącą zarówno naszych sukcesów, jak i porażek. Odeszła od nas na zawsze 22 grudnia 2012. Już teraz nam Jej bardzo brakuje. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 4 stycznia 2013 na Starym Cmentarzu przy ulicy Ogrodowej w Łodzi.

Cześć Jej pamięci!

*Prof. Urszula Kowalska-Koprek
Kierownik Kliniki Patologii Cięży
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi wraz z Zespołem*

Wydział VI Sztuki i Nauk o Sztuce

Profesor Tadeusz Chmielewski¹ (1941–2012)

Tadeusz Chmielewski był jednym z najwybitniejszych pianistów polskich, który życie swoje związał z Łodzią. Tu zdobywał wykształcenie muzyczne, pracował w łódzkich szkołach muzycznych, był profesorem zwyczajnym Akademii Muzycznej i przez 25 lat kierownikiem Katedry Fortepianu. Koncertował w wielu krajach świata jako solista i kameralista, pełnił funkcje honorowe w towarzystwach muzycznych, wychował wielu znakomitych pianistów, otrzymał liczne nagrody

i wyróżnienia. Był znaczącą postacią w polskim życiu muzycznym.

Urodził się 22 listopada 1941 roku w Wilnie. Pochodził z rodziny o tradycjach muzycznych – jego babka ze strony matki ukończyła Konserwatorium w Charkowie (Rosja), a matka uczyła się prywatnie gry na fortepianie. Po II wojnie światowej rodzina przeniosła się z Wilna do Łodzi, gdzie Tadeusz Chmielewski w wieku 8 lat rozpoczął naukę gry na fortepianie, początkowo prywatnie, a następnie w Ludowym Instytucie Muzycznym w Łodzi pod kierunkiem Weroniki Porębiny. Była ona wówczas uważana za najlepszą w Łodzi specjalistkę w zakresie nauczania dzieci. W roku 1955 Tadeusz Chmielewski ukończył z wyróżnieniem Państwową Podstawową Szkołę Muzyczną i rozpoczął naukę w Państwowym Liceum Muzycznym w klasie Emilii Rogalskiej. Po trzech latach został przeniesiony do klasy fortepianu prof. Marii Wiłkomirskiej, będąc w Łodzi jej jedynym uczniem. Naukę kontynuował pod Jej kierunkiem w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej, uzyskując w 1965 r. dyplom z wyróżnieniem.

Pracę zawodową rozpoczął 1 października 1965 r. jako asystent w klasie doc. Bożeny Matulewicz-Szymonowicz. W 1968 r. jako stypen-

¹ Niektóre informacje pochodzą z: Ewa Osada, *Tadeusz Chmielewski – artysta, pedagog, działacz społeczny*, praca magisterska napisana pod kierunkiem prof. AM dr. Lucjana Cieślaka, Wydział Wykonawstwa Instrumentalnego i Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Łodzi, Łódź 2001. Ponadto artykuł L. Cieślaka, *Tadeusz Chmielewski – pianista i pedagog*, w: *Pianistyka łódzka* z cyklu „Kultura muzyczna Łodzi” pod red. K. Juszyńskiej, Łódź 2008.

dysta Ministerstwa Kultury i Sztuki przebywał na stażu wirtuozowskim w Państwowym Konserwatorium im. P. Czajkowskiego w Moskwie. Studiował tam pod kierunkiem J. Zaka – znakomitego pianisty i pedagoga, triumfatora Międzynarodowego Konkursu Chopinowskiego w Warszawie w roku 1933.

Po powrocie do Łodzi Tadeusz Chmielewski był asystentem w klasie prof. Marii Wiłkomirskiej. W roku 1971 zdobył kwalifikacje I stopnia (obecnie stopień doktora sztuki) i został adiunktem w Katedrze Fortepianu. Otrzymał wówczas od kierownika Katedry Fortepianu, prof. Zbigniewa Szymonowicza, kilku studentów do samodzielnego prowadzenia. Przewód II stopnia (obecnie stopień doktora habilitowanego) i stanowisko docenta uzyskał w 1977 r. Dwa lata później, a więc w 1979 r. został powołany na stanowisko kierownika Katedry Kameralnej. W latach 1980–1981 był dziekanem Wydziału Instrumentalnego. 1 października 1981 r. decyzją Rektora Akademii Muzycznej w Łodzi prof. Z. Gzelli został powołany na stanowisko kierownika Katedry Fortepianu. Funkcję tę pełnił przez 25 lat, tzn. do września 2005 r. Tytuł profesora otrzymał w 1988 r.

W tym czasie organizował liczne konkursy pianistyczne dla studentów i uczniów szkół muzycznych I i II stopnia. Konkursy te zmieniały swą formułę i w 2002 r. stały się Ogólnopolskim Konkursem Chopinowskim im. Władysława Kędry – wybitnego łódzkiego pianisty i pedagoga, laureata IV nagrody Konkursu Chopinowskiego (1943). Z inicjatywy Profesora odbyły się w Polsce trzykrotnie Konkursy Pianistyczne im. Miłosza Magina – wybitnego pianisty i kompozytora urodzonego w Łodzi, a od 1960 r. zamieszkałego w Paryżu, laureata międzynarodowych konkursów m.in. Chopinowskiego (1955).

Tadeusz Chmielewski był zapraszany jako juror, a także wielokrotnie jako przewodniczący jury w wielu krajowych i międzynarodowych konkursach i festiwalach pianistycznych. Z ważniejszych konkursów należy wymienić:

- Konkurs im. Karola Szymanowskiego w Łodzi (od 1983 r.);
- Konkurs im. Aleksandra Tansmana w Łodzi (trzykrotnie);
- Konkurs im. M. Magina w Paryżu (pięciokrotnie od 1993 r.);
- Konkurs im. M. Magina w Łodzi (2005, 2007) i Włocławku (2011);
- Konkurs im. F. Chopina w Mariańskich Łązniach (Czechy);
- Międzynarodowy Konkurs Chopinowski Dzieci i Młodzieży w Szafarni (od 1993 r.).

Tadeusz Chmielewski przez 35 lat (do roku 1995) pracował również z młodszymi pianistami – uczniami łódzkich szkół muzycznych: w Zespole Szkół Muzycznych I i II st. im. St. Moniuszki oraz w Państwowym Liceum Muzycznym im. H. Wieniawskiego. Wielu spośród jego uczniów,

studentów, absolwentów i stażystów zagranicznych zdobyło wielokrotnie wyróżnienia i nagrody na krajowych i międzynarodowych konkursach pianistycznych. Sukcesy Jego wychowanków świadczą o wspaniałej pracy pedagogicznej i doświadczeniu estradowym, które potrafił przekazać młodym artystom. Z obszernej listy osób warto przytoczyć kilka nazwisk:

– Monika Rosca – III nagroda na Konkursie im. K. Szymanowskiego w Łodzi (1983), członek polskiej ekipy XI Konkursu Chopinowskiego w Warszawie (1990), stypendystka Towarzystwa im. F. Chopina w Warszawie (1988) i laureatka tego konkursu, laureatka Estrady Młodych na Festiwalu Pianistyki Polskiej w Słupsku (1991), I nagroda w Konkursie w Bergerac (Francja, 1990), II nagroda w Konkursie Miłosza Magina w Paryżu (1992), wyróżnienie na Konkursie Pianistycznym im. M. Callas w Atenach.

– Tomasz Bartoszek – dwukrotny członek polskiej ekipy chopinowskiej na Międzynarodowych Konkursach im. F. Chopina w Warszawie (1990 i 1995) – udział w II etapie, laureat Estrady Młodych na Festiwalu Pianistyki Polskiej w Słupsku (1991, najwyższe wyróżnienie).

– Tomasz Dębowski – uczestnik Konkursu Chopinowskiego w Warszawie (1995), laureat Estrady Młodych Festiwalu Pianistyki Polskiej w Słupsku (1993), zdobywca III nagrody oraz nagrody specjalnej za najlepsze wykonanie *Koncertu* F. Chopina na Konkursie im. K. Szymanowskiego w Łodzi (1992).

– Mariusz Drzewicki – udział w Konkursie Chopinowskim w Warszawie (1995), Konkurs Chopinowski na Majorce (1995, II etap).

– Stażystka Rosana Diniz (Brazylia) – srebrny medal i wyróżnienie za najlepsze wykonanie dzieł F. Chopina na Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym w Aosta (Włochy), I nagroda na Konkursie Chopinowskim dla cudzoziemców studiujących w Polsce (Antonin 1992).

– Stażysta Manuel Montero (Chile) – uczestnik Konkursu Chopinowskiego w Warszawie (1995), zwycięzca Konkursu Chopinowskiego w Antoninie.

– Rafał Hołub – nagroda specjalna (w II etapie) za najlepsze wykonanie utworu F. Chopina na Międzynarodowym Konkursie im. A. Rubinsteina w Bydgoszczy.

– Wojciech Wołoszyn – otrzymał dwie nagrody specjalne (w tym za najlepsze wykonanie utworu F. Chopina w II etapie) na Konkursie im. I. J. Paderewskiego w Bydgoszczy.

– Piotr Latoszyński – wygrał Międzynarodowy Konkurs Chopinowski w Mariańskich Łązniach (Czechy) jako pierwszy polski pianista w historii tego Konkursu.

– Oliwia Różańska i Piotr Latoszyński zdobyli *ex equo* I nagrody i Grand Prix na Konkursie im. M. Magina w Paryżu (2007). Oliwia Różańska od dziecka zdobywała czołowe nagrody i wyróżnienia na tym konkursie występując w różnych kategoriach wiekowych.

– Katarzyna Kraszewska – wyróżnienie i srebrny medal w Konkursie w Breście (Francja).

– Liczne nagrody i wyróżnienia studentów na Międzynarodowych Konkursach Muzyki Kameralnej im. K. Bacewicza w Łodzi.

Działalność pianistyczną Tadeusz Chmielewski rozpoczął już w okresie nauki w Państwowym Liceum Muzycznym, biorąc udział w koncertach w Filharmonii Łódzkiej oraz reprezentując szkołę w tzw. „koncertach wymiennych” z muzycznymi szkołami średnimi innych miast. W okresie studiów dwukrotnie wziął udział jako solista i kameralista w Festiwalach Wyższych Szkół Muzycznych (Katowice 1960, Poznań 1961). W tym okresie otrzymał wiele nagród i wyróżnień na ogólnopolskich konkursach pianistycznych, m.in. wyróżnienie na Konkursie Mozartowskim w Katowicach (1953), nagroda na I Konkursie Muzyki Dawnej w Łodzi, I nagroda na II Festiwalu Młodych Muzyków w Gdańsku (1967).

Od początku swej drogi estradowej Tadeusz Chmielewski – wzorem swojej mistrzyni prof. Marii Wilkomirskiej – prowadził działalność solistyczną i kameralną, grając głównie ze skrzypkami, wiolonczelistami oraz wokalistami. Występował w wielu miastach Polski i za granicą. Koncertował w większości krajów europejskich, USA, Kanadzie, Japonii i Ameryce Południowej.

W 1970 r. rozpoczął stałą współpracę artystyczną ze znakomitą skrzypaczką, jedną z czołowych artystek XX wieku – Wandą Wilkomirską. Występowali wspólnie przez 32 lata (do 2002 r.). Dokonali olbrzymiej ilości nagrań dla krajowych i zagranicznych radiofonii. Jako pierwszy duet w historii nagrali wszystkie dzieła skrzypcowo-fortepianowe K. Szymanowskiego, J. Brahmsa, L. van Beethovena, G. Bacewicz, S. Prokofiewa, F. Deliusa. Tadeusz Chmielewski występował także oraz nagrywał z wieloma znanymi i cenionymi artystami polskimi (m. in. K. Danczowską, P. Pławnerem, B. Górczyńską, W. Wałaskiem, Z. Piernikiem, M. Grabarczykiem, A. Hiolskim, J. Woś), a także zagranicznymi (R. Totenberg, A. Rosand, P. Zazofsky, W. Brodski, A. Erduran, K. Urushihara, E. Kawguri, A. Konishi, N. Wakayatashi, F. Lack). Wielokrotnie jako pianista-kameralista towarzyszył skrzypkom na Międzynarodowych Konkursach Skrzypcowych im. H. Wieniawskiego w Poznaniu, gdzie trzykrotnie otrzymał nagrody specjalne za najlepsze wykonanie partii fortepianowej. Również w konkursach zagranicznych uzyskiwał nagrody jako pianista-kameralista m.in. na Konkursie w Genewie (1970) i na Konkursie „Praska Wiosna” (1968).

Tadeusz Chmielewski – poza recitalami i koncertami solistycznymi z orkiestrami symfonicznymi – występował także na uznanych festiwalach pianistycznych, takich jak Festiwal Pianistyki Polskiej w Słupsku (trzykrotnie), Międzynarodowy Festiwal Chopinowski w Dusznikach (dwukrotnie), Festiwal Chopinowski w Mariańskich Łązniach (Czechy). Brał udział w wielu nagraniach telewizyjnych, m.in. dla telewizji holenderskiej, gdzie nagrał *Sonatę cis-mol* op. 27 nr 1 (*Księżycową*) L. van Beethovena.

Repertuar solistyczny i kameralny Tadeusza Chmielewskiego był bardzo obszerny i różnicowany. Posiadał w programie – oprócz wielu pozycji solowych recitalowych – około 30 koncertów fortepianowych i utworów z orkiestrą, wśród których znajdowały się bardzo rzadko wykonywane utwory takich kompozytorów jak: H. Melcer, A. Dworzak, R. Strauss, W. Maliszewski, H. Czyż.

Działalność organizacyjna i społeczna Tadeusza Chmielewskiego była bardzo szeroka i różnorodna. Profesor był członkiem zespołu ekspertów dopuszczających pianistów z całego świata do udziału w Międzynarodowych Konkursach Chopinowskich w Warszawie (1995, 2000, 2005). Był przez wiele lat jurorem Komisji oceniającej Estradę Młodych podczas corocznych Festiwali Pianistyki Polskiej w Słupsku (od 1992). Był także członkiem lub przewodniczącym jury Konkursów stypendialnych Towarzystwa im. F. Chopina w Warszawie (od 1990) oraz Ogólnopolskich Konkursów Pianistycznych organizowanych przez to Towarzystwo. Przez okres 10 lat (dwóch kadencji) pełnił funkcję Prezesa Towarzystwa im. F. Chopina w Warszawie (1991-2001) oraz był członkiem Zarządu tego Towarzystwa. W latach 2004-2005 był członkiem Rady Programowej Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina w Warszawie. Należał do głównych organizatorów Konkursów Chopinowskich w latach 1995–2005. Był honorowym przewodniczącym Europejskiego Towarzystwa Pianistów Pedagogów. Od 2001 r. prowadził stworzony przez siebie Międzynarodowy Kurs Interpretacji Chopinowskiej w Białymstoku, gdzie wykładowcami są także wybitni polscy pedagodzy, specjaliści od interpretacji muzyki Chopina, a także pianiści z takich krajów jak: Niemcy, Francja, Finlandia, Litwa, Austria. Wielokrotnie był zapraszany do prowadzenia mistrzowskich kursów interpretacji, konsultacji i wygłaszania prelekcji w polskich szkołach muzycznych I i II stopnia oraz w wyższych uczelniach w kraju i za granicą (Francja, Niemcy, Holandia, Litwa, Łotwa, Ukraina, Włochy). Recenzował wiele postępowań profesorskich, przewodów I i II stopnia, także wielokrotnie był promotorem prac dyplomowych i przewodowych. Był aktywnym członkiem Wydziału Sztuki i Nauk o Sztuce Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Dokonał wielu

nagrań na płytach CD dla takich firm fonograficznych jak Polskie Nagrania, Connesseur Society, CBS, Danacord.

Tadeusz Chmielewski był uhonorowany wieloma odznaczeniami, medalami i nagrodami. Otrzymał m.in. Honorową Odznakę Miasta Łodzi, tytuł Zasłużonego Nauczyciela, Krzyż Oficerski i Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Honorowy Medal Towarzystwa im. A. Rubinsteina w Tel Awiwie, Srebrny Medal „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis”, wielokrotnie Nagrody Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego I, II i III stopnia, a także nagrody Rektora Akademii Muzycznej w Łodzi I, II i III stopnia.

Tadeusz Chmielewski w roku 2008 obchodził Jubileusz 45-lecia działalności artystycznej. Wystąpił wówczas w Filharmonii Łódzkiej im. Artura Rubinsteina, dając wspaniałą recital. Podziwialiśmy Jego znakomitą sztukę interpretacji, pamięć i doskonałą kondycję. Nie szczędził słuchaczom bisów. Ostatni raz słyszałam Profesora Tadeusza Chmielewskiego 20 maja 2012 r. w Łazienkach Warszawskich. Grał na specjalnie skonstruowanej estradzie na wodzie pod pomnikiem Chopina. Pięknie ułożony program recitalu chopinowskiego zakończył brawurowo wykonanym *Polonezem As-dur* op. 53. Ale były też bisy, wśród których w pamięci pozostał *Mazurek* Miłosza Magina, przyjaciela Profesora, o którym powiedział ciepło kilka słów.

Tadeusz Chmielewski zmarł 17 października 2012 r. w Warszawie (w tym samym dniu co Fryderyk Chopin w 1849 r.) i został pochowany 25 października 2012 r. na cmentarzu rzymskokatolickim pw. Św. Józefa w Łodzi przy ul. Ogrodowej. Żegnało Go środowisko akademickie i muzyczne Łodzi, przedstawiciele instytucji muzycznych, kulturalnych oraz władz ministerialnych i miejskich, rodzina, przyjaciele i uczniowie. Pozostanie w naszej pamięci jako wybitny pianista, artysta muzyk, pedagog, aktywny organizator życia muzycznego oraz wspaniały i życzliwy Człowiek o wielkiej dobroci serca.

Krystyna Juszyńska

CZĘŚĆ III
JUBILEUSZE

**SPRAWOZDANIE
Z UROCZYSTEGO POSIEDZENIA ZARZĄDU
W 76. ROCZNICĘ POWOŁANIA
TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK
– ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
19 LISTOPADA 2012 ROKU**

Od kilkunastu już lat, w okolicy rocznicy założenia Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Łodzi (19 listopada 1936 r.), zwoływane są uroczyste posiedzenia Zarządu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Celem tych posiedzeń jest utrwalenie pamięci o historii naszego Towarzystwa, jego twórcach i osobach, które w szczególny sposób przyczyniły się do jego rozwoju i aktywnej działalności. Od sześciu lat podczas posiedzeń wręczana jest również Nagroda Łódzkiego Towarzystwa Naukowego im. Profesor Ireny Lepalczyk.

Na poprzednich uroczystych posiedzeniach Zarządu ŁTN wspomniano m.in. założycieli TPN w Łodzi, prezesów TPN i ŁTN, członków TPN, którzy zginęli lub zostali zamordowani w czasie okupacji hitlerowskiej. Często wspomnienia te były inspiracją do poważniejszych opracowań, które ukazały się nakładem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Były to: K. Czyżewska (red.) 2006: *Prezesi TPN w Łodzi w latach 1936–1946 i ŁTN w latach 1946–2006*, Łódź, ŁTN; J. Kuciński 2011: *Dyrektorzy Łódzkiego Towarzystwa Naukowego (1936–2010)*, Łódź, ŁTN; W. M. Krajewska (red.) 2011: *Wydziały Łódzkiego Towarzystwa Naukowego 1936–2011*, Łódź, ŁTN.

Program posiedzenia 19 listopada 2012 r. przewidywał pięć podstawowych punktów:

- wystąpienie Prezesa poświęcone przedstawieniu dotychczasowych Sekretarzy Generalnych Towarzystwa,
- wręczenie nominacji nowo przyjętym członkom,
- wręczenie nagrody Łódzkiego Towarzystwa Naukowego im. Profesor Ireny Lepalczyk,
- wykład laureatki nagrody,
- dyskusja.

W pierwszym punkcie porządku obrad Prezes ŁTN prof. Stanisław Liszewski wspomniał i krótko przedstawił sylwetki Sekretarzy Generalnych Towarzystwa, których rola i zasługi w kierowaniu Towarzystwem była i jest bardzo ważna. Zakres obowiązków Sekretarza Generalnego zawsze

był określony Statutem, choć często osoby pełniące te funkcje praktycznie kierowały Towarzystwem, będąc najlepiej wprowadzonymi w sytuację, zwłaszcza organizacyjną i materialną ŁTN. Sekretarze Generalni byli zawsze wybierani przez Walne Zgromadzenie lub Zarząd na konkretne kadencje, ale dość często bywało, że po odejściu (lub śmierci) Prezesa, sekretarz pozostawał na kolejną kadencję, zachowując tym samym ciągłość działalności programowej i organizacyjnej. Praktyka uczy, że od osobowości, sprawności organizacyjnej, a także pozycji naukowej Sekretarza Generalnego zależało i nadal zależy funkcjonowanie Towarzystwa.

Obecnie obowiązujący Statut Łódzkiego Towarzystwa Naukowego przewiduje, że do zadań Sekretarza Generalnego należy:

- nadzór nad sprawami członkowskimi,
- pełnienie obowiązków Redaktora Naczelnego Wydawnictwa ŁTN,
- sprawowanie nadzoru nad biurem Towarzystwa,
- przygotowanie projektów planów działalności Towarzystwa i sprawozdań z ich realizacji.

Od powołania Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Łodzi w 1936 roku po obecną kadencję władz Łódzkiego Towarzystwa Naukowego (2012–2015) upłynęło 26 kadencji o różnej długości, choć zwykle trwały one 3 lata. Prezesami w tym okresie (łącznie z obecnym) było 8 profesorów, tyłu samo było Sekretarzy Generalnych, choć kadencje tych osób, o czym była już mowa, nie zawsze pokrywały się z kadencjami prezesów.

Krótką informacją o osobach pełniących funkcje Sekretarza Generalnego w latach 1936–2012:

1. **Mgr Zygmunt Lorentz** (1894–1943) – historyk

Urodził się w Orzeszkowie koło Łęczycy w rodzinie pochodzenia niemieckiego, która kultywowała polskie tradycje patriotyczne. Ukończył Szkołę Zgromadzenia Kupców w Łodzi w 1912 r. i rozpoczął studia na Uniwersytecie Jagiellońskim. W latach 1922–1939 był nauczycielem historii w Miejskim Gimnazjum Męskim im. J. Piłsudskiego w Łodzi.

Był współzałożycielem Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Historycznego (w 1927 r.) oraz inicjatorem i członkiem założycielem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Łodzi, którego był Sekretarzem Generalnym w latach 1937–1943 (7 lat). Zginął zakatowany przez gestapo w Łodzi, zmarł 5.10.1943 r.

2. **Profesor Jan Dylak** (1905–1973) – geograf

Urodził się w Łodzi w rodzinie robotniczej. Studia odbył na Uniwersytecie Jagiellońskim i Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie uzyskał stopień doktora. Był współorganizatorem Uniwersytetu Łódzkiego.

go, gdzie założył w 1945 roku Zakład Geografii. Wybitny geograf (geomorfologia peryglacyjna), członek PAN. Sekretarzem Generalnym był w latach 1945–1966 (22 lata), a następnie został wybrany Prezesem ŁTN, funkcję tę pełnił od roku 1966 aż do śmierci w 1973 roku. Sumując lata pełnienia funkcji Sekretarza Generalnego i Prezesa ŁTN można uznać, że Profesor Jan Dylík był osobą, która najdłużej współdecydowała o działalności i rozwoju Towarzystwa.

3. **Profesor Waclaw Szubert** (1912–1994) – prawnik

Urodził się we Włocławku. Studia prawnicze odbył na Uniwersytecie Warszawskim. Bezpośrednio po studiach podjął pracę w Instytucie Spraw Społecznych w Warszawie. W czasie okupacji brał udział w konspiracji (zastępca Dyrektora Departamentu Pracy w Delegaturze Rządu). Po wojnie związał się z Uniwersytetem Łódzkim, gdzie m.in. kierował Katedrą Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, a w latach 1953–1955 i 1965–1969 był dziekanem Wydziału Prawa UŁ. W roku 1988 uzyskał tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu Łódzkiego. Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego był w latach 1948–1994. Funkcję Sekretarza Generalnego sprawował 3 lata (1966–1969). Zmarł w Warszawie.

4. **Profesor Jerzy Wróblewski** (1926–1990) – prawnik (teoria prawa)

Urodził się w Wilnie. Studia prawnicze ukończył w Uniwersytecie Jagiellońskim. W Uniwersytecie Łódzkim od 1951 r. Wybitny prawnik, specjalista w zakresie teorii prawa. W latach 1981–1984 pełnił funkcję Rektora Uniwersytetu Łódzkiego. Członek Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w latach 1956–1990. Był inicjatorem, a potem redaktorem naukowym czasopisma „Studia Prawno-Ekonomiczne” wydawane przez Łódzkie Towarzystwo Naukowe. Sekretarzem Generalnym Towarzystwa prof. dr hab. Jerzy Wróblewski był w latach 1969–1974 (6 lat).

5. **Profesor Józef Matuszewski** (1921–2003) – prawnik (historia państwa i prawa)

Studia prawnicze, a następnie ekonomiczne odbył na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie w latach 1959–1961 pełnił funkcję dziekana Wydziału Prawa. W 1963 roku przeniósł się na Uniwersytet Łódzki, gdzie był kierownikiem Katedry Powszechnej Historii Państwa i Prawa. W latach 1969–1975 przewodniczył Wydziałowi II Nauk Historycznych i Społecznych Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. W latach 1974–1983 (9 lat) był Sekretarzem Generalnym Towarzystwa. *Doctor honoris causa* Uniwersytetu Łódzkiego (2001), członek honorowy ŁTN (1991 r.).

6. **Profesor Julian Ławrynowicz** – matematyk, fizyk

Urodził się w Łodzi w 1939 roku. Ukończył studia wyższe na Uniwersytecie Łódzkim na dwóch kierunkach matematyka i fizyka. Przez 30 lat pełnił funkcję kierownika Pracowni Analizy Zespołonej i Geometrii Różniczkowej Instytutu Matematyki PAN oraz kierownika oddziału tego Instytutu w Łodzi. Członek wielu towarzystw naukowych w kraju i za granicą. W Łódzkim Towarzystwie Naukowym od 1969 r. Funkcję Sekretarza Generalnego Towarzystwa pełnił w latach 1983–1996 (12 lat). Od 1984 roku jest członkiem Rady Towarzystw Naukowych.

7. **Profesor Ewa Marynowicz-Hetka** – pedagog społeczny

Ukończyła studia na Uniwersytecie Łódzkim, gdzie pracuje do chwili obecnej, kierując Katedrą Pedagogiki Społecznej. Była organizatorem i pierwszym dziekanem Wydziału Nauk o Wychowaniu na Uniwersytecie Łódzkim. *Doctor honoris causa* Uniwersytetu w Ostrawie (Republika Czeska). Funkcję Sekretarza Generalnego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego pełniła w latach 1997–2003 (6 lat).

8. **Profesor Wanda Małgorzata Krajewska** – biochemik

Studia wyższe ukończyła na Uniwersytecie Łódzkim, gdzie pracuje do dziś, kierując Katedrą Cytobiochemii UŁ. Pełniła funkcje prodziekana i dziekana Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UŁ, a następnie przez dwie kadencje (1996–2001) funkcję Prorektora ds. Nauki Uniwersytetu Łódzkiego. Funkcję Sekretarza Generalnego ŁTN pełni od roku 2003.

W części posiedzenia poświęconej przyjęciu członków wręczone zostały nominacje pięciu nowym członkom ŁTN. Nominacje wręczono: dr hab. Annie Marciniak-Kajzer prof. UŁ (Wydział II), dr hab. Iwone Jażdżewskiej prof. UŁ (Wydział III), dr hab. Ireneuszowi Majsterkowi prof. UM (Wydział III), dr hab. Elżbiecie Szkułt prof. UŁ (Wydział III), dr hab. Bogdanowi Włodarczykowi prof. UŁ (Wydział III), dr hab. Anicie Wolański, prof. UŁ (Wydział III).

Nagrodę Łódzkiego Towarzystwa Naukowego im. Profesor Ireny Lepalczyk w ogólnopolskim konkursie na pracę z zakresu pedagogiki społecznej za 2011 rok otrzymała Pani dr hab. Danuta Lalak, dyrektor Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego. Nagrodę przyznano za pracę pt. *Życie jako biografia. Podejście biograficzne w perspektywie pedagogicznej*, Wydawnictwo Akademickie Żak, 2010.

Laureatka nagrody wygłosiła referat naukowy oparty o wyniki swoich badań przedstawionych w nagrodzonej pracy. Wykład miał charakter

metodologiczny i wzbudził duże zainteresowanie oraz dyskusję wśród uczestników uroczystego posiedzenia Zarządu.

Prezes ŁTN
Prof. dr hab. Stanisław Liszewski

CZEŚĆ IV
MERYTORYCZNA

ODDZIAŁYWANIE CZŁOWIEKA NA ICHTIOFAUNĘ RZEK¹

Andrzej Kruk

Uniwersytet Łódzki, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska,
Katedra Ekologii i Zoologii Kręgowców

Wstęp

Obficie występujące w rzekach i Morzu Bałtyckim ryby od zarania dziejów były wykorzystywane w Polsce i krajach ościennych jako źródło białka. Dość intensywnie, z uwagi na znaczne rozmiary i smaczne mięso, były eksploatowane ryby dwuśrodowiskowe, migrujące pomiędzy wodami śródlądowymi i morzem. Wyróżnia się wśród nich gatunki anadromiczne (np. jesiotr, łosoś atlantycki, troć wędrowna, certa), które dorastają w morzu, a na tarło wędrują w górę rzek, i katadromiczne (węgorz), które dorastają w wodach śródlądowych, a na rozród wędrują do morza. W XIX w. Warszawa była głównym dostawcą na dwór carski kawioru pozyskiwanego z jesiotra, którego połowy w Bałtyku na początku XX w. szacowano na kilkaset ton rocznie (Witkowski i in. 2004). Równie powszechnie w zlewni Bałtyku występował łosoś atlantycki. Anadromiczna forma certy w Wiśle była jedną z najliczniejszych w zlewni Bałtyku (Bontemps 1971; Backiel i Bontemps 1996). Wskutek nasilającej się degradacji środowiska wodnego jesiotr i łosoś atlantycki ostatecznie wyginęły na terenie Polski w XX w., a certa stała się gatunkiem skrajnie zagrożonym (Jaskowski 1962; Marszał i Przybylski 1996; Mamcarz 2000; Witkowski i in. 2004). Spółdzielnie rybackie działające na największych polskich rzekach odnotowały zaledwie w ćwierć wieku (1953–1978) kilkakrotne,

¹ Praca recenzowana przez dr Małgorzatę Dukowską (Uniwersytet Łódzki).

a nawet kilkudziesięciokrotne spadki połowów troci, węgorza i certy skutkujące bankrutstwem tych przedsiębiorstw (Wiśniewolski 1987). Postępujący spadek liczebności odnotowano również w przypadku innych gatunków ryb wędrownych i reofilnych (prądolubnych), w większości osiagających znaczne rozmiary i stąd cennych ze względów gospodarczych. Choć degradacja środowiska wodnego niejednokrotnie nie pociąga za sobą spadku biomasy całkowitej ryb, to jednak niemal zawsze skutkuje zasadniczą zmianą struktury ich zespołów i zanikiem dużych osobników (Penczak i Sierakowska 2003; Kruk 2007a). Miejsce ustępujących reofili z czasem zajęły gatunki eurytopowe, o mniejszych wymaganiach siedliskowych (Kruk 2006). Częstym beneficjentem tych zmian jest płoć, która jako najslabiej wyspecjalizowany gatunek (Schiemer i Wieser 1992) dominuje nie tylko w polskich, ale również w europejskich rzekach nizinnych przeobrażonych przez człowieka (Penczak i in. 1999; Wolter i Vilcinskas 2000; Kruk 2006), choć i w jej przypadku istnieją doniesienia o spadku masy ciała osobników łowionych w zdegradowanych rzekach (Przybylski 1996). Wobec daleko posuniętych ekologicznych i gospodarczych skutków zmian w ichtiofaunie rzek szczególnego znaczenia nabrała identyfikacja mechanizmów oddziaływania człowieka na zespoły ryb i propagowanie wiedzy o nich. Problematyka ta w niniejszej pracy zostanie przedstawiona głównie w postaci przeglądu wyników badań prowadzonych w tym zakresie przez ostatnie pół wieku w Katedrze Ekologii i Zoologii Kręgowców Uniwersytetu Łódzkiego.

Zanieczyszczenie rzek

Zanieczyszczenie wody to najbardziej rozpowszechniony sposób oddziaływania człowieka na ichtiofaunę, na temat którego liczne doniesienia pochodzą jeszcze sprzed II wojny światowej (np. Sakowicz 1923; Kulmatycki i Gabański 1930; Kulmatycki 1936). Po wojnie ilość niedostatecznie oczyszczonych ścieków odprowadzanych do rzek wzrastała aż do przełomu lat 70. i 80. XX w., natomiast już 10 lat później, wskutek recesji gospodarczej, tendencja ta uległa odwróceniu (Mikulski 1998). Niestety, wiele przykładów pokazuje, że znaczna poprawa jakości wody umożliwia regenerację zespołów ryb, choć ta ostatnia następuje zwykle z dużym opóźnieniem (Kruk i in. 2001, 2006; Penczak i in. 2006a; Kruk i Penczak 2012), szczególnie po długotrwałym zanieczyszczeniu przeważającej części dorzecza, gdy populacje ryb są silnie przetrzebione i brakuje potencjalnych kolonizatorów (Kostrzewa 2000; Penczak i in. 2010). Zanieczyszczenia wody nie mają jednorodnego charakteru. Źródłem substancji trujących uwalnianych albo przedostających się do wód powierzchniowych jest przemysł i stosowane w rolnictwie środki ochrony roślin. Na-

tomiast również szkodliwe jak związki toksyczne mogą być (1) nietoksyczne substancje organiczne wprowadzane do wód wraz ze ściekami przemysłowymi albo komunalnymi, a nawet (2) ogromna masa glonów rozwijających się w zbiornikach wodnych wskutek uwalniania albo przedostawania się do wód powierzchniowych znacznych ładunków w większości nietoksycznych substancji biogennych (w tym związków azotu i fosforu) (Galicka 1996; Galicka i Lesiak 1996; Penczak i in. 2006b; Galicka i in. 2007; Jezierska-Madziar i Pińskwar 2008). W obydwu przypadkach rozkład bakteryjny materii organicznej prowadzi do niedoborów tlenu rozpuszczonego w wodzie, mającego decydujący wpływ na występowanie ryb, w szczególności gatunków reofilnych, słabo tolerujących stężenia poniżej $7 \text{ mg O}_2 \text{ dm}^{-3}$ (Holčík i in. 1989). Niebezpieczne dla ryb są również substancje utrudniające wymianę gazową (1) pomiędzy wodą a powietrzem atmosferycznym, np. produkty naftowe tworzące na powierzchni wody błonę, oraz (2) pomiędzy krwią a wodą, np. występujące w dużych ilościach zawiesiny, które osadzają się na płatkach skrzelowych (Jara i Chodyniecki 1999). Niezależnie od przyczyny deficytu tlenu, jego skutki mogą być dodatkowo pogłębione przez azotyny, które poprzez utlenienie hemoglobiny do methemoglobiny upośledzają zdolność krwi do przenoszenia tlenu (Bieniarz i Epler 1994). W Polsce nie brakuje przykładów rzek, których ichtiofauna została przetrzebiona wskutek zanieczyszczenia. Najbardziej znane są przypadki Neru (prawobrzeżny dopływ Warty) i Bzury (lewobrzeżny dopływ Wisły) – rzek przez dziesięciolecia silnie zanieczyszczanych przez ścieki z Aglomeracji Łódzkiej, przez co na przeważającej części ich biegu obserwowano nie tylko brak ryb, ale i bezkręgowców, glonów i roślin naczyniowych (Penczak 1975; Przybylski i in. 1993; Kostrzewa 1999). Do Neru ścieki komunalne i przemysłowe z Łodzi oraz z Pabianic odprowadzane były w ilości $3,2 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$, co ponad dziesięciokrotnie przewyższało przepływ naturalny tej rzeki (Dembiński i Drożdżyk 1999a). Często odnotowywano stężenie tlenu rozpuszczonego w wodzie na poziomie $0,0\text{-}3,5 \text{ mg O}_2 \text{ dm}^{-3}$ i to nawet blisko ujścia (Dembiński i Drożdżyk 1999a). Dopiero wskutek uruchomienia od 1997 r. kolejnych ciągów technologicznych oczyszczania biologicznego w Grupowej Oczyszczalni Ścieków w Łodzi jakość wód Neru stopniowo poprawiała się. W roku 1999 w porównaniu z 1989 odnotowano około 2-3,5-krotnie niższe wartości BZT_5 , $\text{ChZT}_{(\text{Cr})}$ i stężenia fosforanów oraz 7-krotnie niższe stężenia detergentów w punkcie pomiarowo-kontrolnym Józefów (97,2 km od ujścia) (Dembiński i Drożdżyk 1999a). Rekolonizacja Neru postępuje od ujścia i kolejno dotyczy gatunków limnofilnych (stagnofilnych, w tym bardzo odpornych na niedobory tlenu piskorza i karasia srebrzystego) i eurytopowych (Kostrzewa i Penczak 2002; Penczak i in. 2010, 2012a). Oznak życia brakowało również w Bzurze, która

służyła jako odbiornik ścieków ze Zgierza (w tym przez ponad 100 lat z Zakładów Przemysłu Barwników Boruta), Aleksandra Łódzkiego, Ozorkowa i Cukrowni Leśmierz (Dembiński i Drożdżyk 1999b). Także w przypadku tej rzeki często odnotowywano niemal zupełny brak tlenu rozpuszczonego w wodzie (Dembiński i Drożdżyk 1999b). Uruchomienie oczyszczalni w Zgierzu spowodowało wzrost stężenia tlenu do około 8-9 mg O₂ dm⁻³ oraz nawet 10-30-krotną redukcję wartości wielu wskaźników zanieczyszczenia w zaledwie 3,5 roku (1996–1999), w tym BZT₅ z 129 do 4,4 mg O₂ dm⁻³, ChZT_(Cr) z 446 do 57 mg O₂ dm⁻³, stężenia azotu amonowego z 22,2 do 0,5 mg N dm⁻³ i ilości zawiesiny ogólnej z 404 do 33 mg dm⁻³ w punkcie pomiarowo-kontrolnym Aniołów (152,3 km od ujścia) (Dembiński i Drożdżyk 1999b). W połowie lat 60. XX wieku odnotowywano tylko pojedyncze ryby w dolnym biegu Bzury, zwykle wpływające z jej dopływów i z Wisły podczas wiosennych powodzi, gdy zanieczyszczenia ulegały rozcieńczeniu (Penczak 1968). Podczas badań inwentaryzacyjnych w 1999 r. stwierdzono postępującą regenerację ichtiofauny, której wskaźnikiem jest wzrastająca liczba wędkarzy (Penczak i in. 2000a). Odbudowa ichtiofauny była o wiele bardziej zaawansowana w dolnym biegu rzeki, gdzie znaczenie miały intensywne mechanizmy samooczyszczania (woda była lepszej jakości) oraz bliskość Wisły, z której następowała rekolonizacja. W dolnym biegu stwierdzono podobną liczbę gatunków ryb (18) jak w środkowym (16), ale wśród nich w dolnym biegu było więcej gatunków reofilnych (odpowiednio 5 i 1) i mniej stagnofilnych (odpowiednio 5 i 9) (Penczak i in. 2000a). Zasiadlanie bardziej zanieczyszczonego środkowego biegu w pierwszej kolejności przez gatunki limnofilne przypomina sytuację w Nerze. Zarówno w przypadku Neru, jak i Bzury problemem pozostają osady dennie, w których przez dziesięciolecia deponowane były toksyczne substancje, w tym metale ciężkie (Dukowska i in. 2012a). Jak są one groźne, świadczy przykład z roku 1997, kiedy to ulewa w Łodzi i okolicy spowodowała wezbranie wód Neru, poruszenie i wymycie z niego osadów do Warty, co skutkowało śnięciem wielu ton ryb. Podobną sytuację jak w Nerze i Bzurze odnotowano w dopływie Widawki (system górnej Warty), Rakówce zanieczyszczanej przez Miejską Oczyszczalnię Ścieków, ZWiK „Wod-Kan” w Bełchatowie oraz Wolskie Zakłady Przemysłu Barwnikowego „Organika” w Woli Krzysztoporskiej (Glinkowska i Łukawska 2003). W 2003 r. w środkowym odcinku tej rzeki, gdzie stwierdzono tylko jednego piskorza, woda cuchnęła, była nieprzezroczysta, a na dnie zalegała gruba warstwa mułu (Kruk i in. 2009). Natomiast w dolnym biegu, gdzie światło penetrowało toń, występowały bardzo duże ilości makrofitów i glonów nitkowatych pozostające w bezpośrednim związku z dużym ładunkiem

biogenów, jednak obecności ryb tam w ogóle nie stwierdzono (Kruk i in. 2009).

Regulacja rzek

Dla organizmów wodnych ważnym czynnikiem jest nie tylko jakość wody, ale również prędkość nurtu i struktura koryta rzeki (Grzybkowska i in. 1996; Dukowska i in. 2007). W rzekach o nieuregulowanym korycie obserwowane jest duże zróżnicowanie parametrów fizycznych na niewielkiej powierzchni (Dukowska i in. 2007; Tszedel i in. 2009). Rzeki takie zwykle meandrują, w związku z czym ich głębokość zmienia się w profilu poprzecznym – od niewielkiej, przy brzegu wypukłym z łachą meandrową, do dużej, przy erodowanym brzegu wklęsłym (Allan 1998). Prędkość nurtu w systemie rzeczonym o niezmienionej strukturze również wykazuje dużą zmienność: od stagnującej wody w starorzeczach, przez nieznaczny lub umiarkowany nurt przy brzegu i w zatokach aż po szybki pośrodku rzeki, dodatkowo modyfikowany przez wyspy, głazy, zwalone drzewa i płaty roślinności (Allan 1998). Prędkość nurtu wpływa na rodzaj substratu dennego, ponieważ w wartko płynących rzekach dno pokrywają kamienie, żwir lub piasek, natomiast wolny nurt wody lub jego brak skutkuje osadzeniem się mułu (Penczak i in. 2006b). Zatem, w rzekach nie zmienionych przez człowieka, nawet na niewielkim odcinku obserwuje się wiele kombinacji różnych głębokości, prędkości nurtu i rodzaju podłoża. W takiej mozaice siedlisk możliwe jest występowanie obok siebie gatunków preferujących odmienne warunki abiotyczne (Schiemer 2000; Tszedel i in. 2009). Dodatkowo, w rzekach zróżnicowanych pod względem strukturalnym, organizmy wodne mogą zmniejszać presję drapieżników poprzez korzystanie z różnych rodzajów kryjówek, zwykle najobficiej występujących przy brzegach: wśród kamieni, płatów roślinności wodnej, zatopionych kłód, korzeni drzew i gałęzi lub pod nawisami z roślinności lądowej (Penczak 2001; Penczak i in. 2006a). Ryby korzystają nie tylko z koryta rzeki, ale również ze starorzeczy i terenów okresowo zalewanych przez rzekę (Bartošová i in. 2001). Dostęp do starorzeczy zimą pozwala rybom unikać zagrożenia związanego ze spływem kry; wiosną część gatunków ryb rozmnaża się zarówno w rzece, jak i w starorzeczach, zwiększając tym samym szanse przeżycia młodych osobników w danym sezonie, gdyby w jednym z siedlisk wystąpiły niesprzyjające warunki (Penczak i in. 2000b, 2003a, b; Fredrich 2003). Tereny podtapiane wiosną przez rzekę też są wykorzystywane jako tarliska i miejsca odchowu narybku (Jurajda i in. 2001; Grift i in. 2003). Niestety, ciekі bardzo często poddawane są regulacji, tj. zabiegom hydrotechnicznym wspomagającym ich funkcję transportową czyli mającym na celu poprawę spływu wody, w tym jego wyrównanie

w skali roku, a w konsekwencji również zapobieganie powodziom oraz umożliwienie żeglugi (Wolter i Arlinghaus 2003; Ripley i in. 2011). Regulacja wpływa na strukturę koryta, w tym zazwyczaj polega na jego wyprostowaniu, co skutkuje skróceniem biegu rzeki, ujednoczeniem głębokości i prędkości nurtu w przekroju poprzecznym oraz dewastacją strefy ekotonowej, w tym niszczeniem kryjówek dla ryb (Witkowski i in. 1991; Kubicka i Vostradovský 1995; Boët i in. 1999). Dodatkowo brzegi rzeki są zabezpieczane przed erozją matami, siatką, druzgotem lub faszyną, a w skrajnych przypadkach, wraz z dnem, pokrywane betonem (Kruk i in. 2003a, 2009, 2010). Należy zaznaczyć, że nawet bez wprowadzania dodatkowych materiałów do koryta rzeki, w ciekach uregulowanych, w związku ze spadkiem zróżnicowania prędkości nurtu w profilu poprzecznym, następują zmiany w substracie dennym, np. w rzekach nizinnych zazwyczaj w stronę bardziej drobnoziarnistego i mniej mozaikowego (Penczak i in. 2006b; Peterson i in. 2009). Problem stanowi również lokalizacja wałów przeciwpowodziowych, które często są budowane zbyt blisko rzeki, przez co starorzecza nie znajdują się w strefie międzywala, ale są odcinane od rzeki (Woźniak i in. 2009). Opisane zmiany w strukturze systemów rzecznych skutkują nie tylko eliminacją siedlisk odpowiednich dla bytowania ryb, ale również dla – stanowiących ich główną bazę pokarmową – bezkręgowców i roślin (Holčík 2001; Tszydel i in. 2010). Ponadto, negatywnie wpływają na możliwości rozrodu. Szczególnie problem ten dotyczy ryb litofilnych, które składają jaja na dnie o dużym udziale kamieni i żwiru (Balon 1990). W rzekach uregulowanych, o mniej mozaikowym dnie, taki substrat występuje rzadziej, zwykle ze znaczną domieszką mułu (Wolter i Vilcinskas 1996; Marszał i in. 2010), którego obecność powoduje odcięcie ikry od natlenionej wody i w konsekwencji jej obumieranie. W ciekach o betonowym dnie problem z rozrodem mogą mieć wszystkie gatunki ryb, w tym odporne na antropopresję stagnofile, które najczęściej składają ikry na roślinach (Balon 1990; Kruk i in. 2009).

Już w XIX w. obserwowano negatywny wpływ regulacji rzek na ichtiofaunę. W Warcie w okolicy Poznania w latach 80. XIX w. odnotowano duże straty w rybostanie wywołane wykonanymi na zlecenie rządu pruskiego zabiegami regulacyjnymi i zmniejszeniem szerokości Warty z około 300 do 60 metrów (Szmyt 1904). Skutki regulacji dobrze widać na przykładzie kanałów Obry (lewobrzeżny dopływ dolnej Warty). Ich wyprostowane koryta i ujednoczona głębokość, w połączeniu z wolnym nurtem, spowodowały nagromadzenie się pokładów mułu o miąższości przekraczającej nawet 1 m, a także rozwój dużej ilości zanurzonej i wynurzonej roślinności wodnej oraz rzęsy (Penczak i in. 2006b). Na pewnych odcinkach kanałów odnotowywano niejednokrotnie brak ryb albo obecność zaledwie 1–4 gatunków: szczupaka, płoci, kielbia lub niektórych ryb stagnofilnych:

piskorza, lina, ciernika i cierniczka (Penczak i in. 2006b). Kolejnym dobrym przykładem rzeki o silnie zmodyfikowanej strukturze koryta, z tym że o szybkim nurcie wody jest górna Widawka (dopływ górnej Warty) i jej dopływ Krasówka (Jakubowski i in. 1988; Kruk i in. 2006, 2009; Kruk 2007b). Znaczne fragmenty obydwu rzek wybetonowano lub wodę przekierowano do nowo wybudowanych betonowych kanałów, aby zapobiec jej ucieczce do gruntu w związku z powstaniem hydrologicznego leja depresyjnego o głębokości ponad 230 m wskutek odwadniania od 1975 r. złóż węgla pobliskiej Kopalni Węgla Brunatnego Bełchatów (Jokiel i Maksymiuk 1997). Tym samym, struktura koryt tych rzek została silnie zubożona. Kryjówkami dostępnymi dla ryb były tylko szczeliny pomiędzy płytami betonowymi i niekiedy glony nitkowate (Kruk i in. 2006, 2009). Nawet na docinkach płynących przez las, drzewa rosły na tyle daleko od brzegu, że ich gałęzie nie zwisały nad wodą i nie zapewniały rybom schronienia (Kruk 2007b). Inne ciekі na terenie hydrologicznego leja depresyjnego, pozostawione w naturalnych korytach, niosą mniej wody albo zupełnie wyschły. Do wspomnianych wybetonowanych odcinków Widawki i Krasówki kopalnia odprowadza ilości wody dużo większe od naturalnych przepływów tych rzek, wskutek czego Krasówka, według Kulmatyckiego (1936) „drobna i płytka rzeczka”, obecnie swoim przepływem przypomina znacznie większą wówczas Grabię (Kruk i in. 2009). Wprowadzanie dużych objętości wody do koryta o nie zmienionej wielkości prowadzi do wzrostu nie tylko głębokości cieku, ale również prędkości nurtu. Szybszy nurt jest niekorzystny dla wielu ryb (głównie tych o mniej opływowym kształcie ciała), ponieważ pociąga za sobą straty energii na jego pokonanie, szczególnie duże wobec niedoboru kryjówek, braku zatok i dostępu do starorzeczy (Kruk 2007b). W skanalizowanym fragmencie Widawki stwierdzano często tylko 3-5 gatunków na stanowisku badań. Litofile były tu prawie nieobecne, natomiast w około 70% dominował okoń i ślíz (Kruk i in. 2006) – gatunki typowe dla cieków strukturalnie zdegradowanych (Witkowski i in. 1991, 1992; Wolter i Vilcinskas 1997; Kruk i in. 2003a). Z kolei w Krasówce na odcinkach skanalizowanych stwierdzano zaledwie trzy gatunki osiągające nieduże rozmiary: śliza, kielbia i ciernika (Kruk i in. 2009). Warto zauważyć, że w przekształconych fragmentach obydwu rzek zazwyczaj obserwowano ograniczoną liczebność albo brak płoci, występującej powszechnie w ciekach zdegradowanych (Przybylski 1993; Wolter i Vilcinskas 2000; Kruk 2006).

Piętrzenie rzek

Szczególnym przypadkiem regulacji jest spiętrzenie rzeki, czyli utworzenie zbiornika zaporowego wskutek pobudowania zapory powodującej

zalanie części doliny położonej powyżej (Nilsson i in. 2005). Najpoważniejszy skutek ekologiczny związany z istnieniem zbiorników zaporowych to blokowanie migracji rozrodczych ryb w związku częstym brakiem przepławek albo wadliwą ich konstrukcją (Petts 1984; Oldani i in. 2007). Należy podkreślić, że choć zbiornik zaporowy istnieje lokalnie, to jednak skutki blokowania wędrówek ryb mają wymiar co najmniej regionalny i polegają najczęściej na całkowitym wyeliminowaniu gatunków migrujących z całej części systemu rzecznej położonej powyżej piętrzenia, jak również silnym spadku ich liczebności w pozostałej części (Park i in. 2003; Kruk 2004). Bariery migracyjnymi mogą też być silnie zanieczyszczone odcinki rzek (Kruk 2007a; Maes i in. 2007). To właśnie silnemu zanieczyszczeniu Wisły poniżej Płocka, spowodowanemu przez tamtejsze zakłady petrochemiczne, przypisuje się niepowodzenie kilkuletniej akcji przenoszenia podczas wędrówki w górę rzeki cert spod tamy we Włocławku do wód zbiornika w celu umożliwienia im dotarcia do tarlisk (Backiel i Bontemps 1996).

W Polsce najlepiej udokumentowany przypadek wpływu piętrzenia na ichtiofaunę rzeki dotyczy zbiornika Jeziorsko na Warcie, czwartego pod względem objętości całkowitej ($202,8 \times 10^6 \text{ m}^3$) zbiornika zaporowego w Polsce. Jego zaporę czołową znajduje się na 324. kilometrze biegu rzeki ($SSQ = 48,9 \text{ m}^3 \text{ s}^{-1}$). Został on oddany do eksploatacji w 1986 r. Dodatkowo przy zaporze od 1994 r. działa elektrownia wodna o mocy 4,9 MW, która znacznie zwiększa amplitudę przepływu wody w odcinku rzeki poniżej tamy, co przejawia się w krótkookresowych zrzutach dużych mas wody rozdzielonych kilkugodzinnymi bardzo niskimi przepływami powodującymi odsłanianie dna rzeki nawet w 80% (Penczak i in. 1998, 2006c; Grzybkowska i Dukowska 2002). Obniżenie poziomu lustra wody ułatwia kłusownictwo oraz często, wskutek czasowego przesuszenia, uniemożliwia rozwój ikry złożonej na roślinności (Penczak i in. 1998). W odcinku rzeki powyżej zbiornika, gdzie w znacznym stopniu zachowany jest naturalny przepływ wody, odnotowano stosunkowo niewielkie zmiany w ichtiofaunie, sprowadzające się przede wszystkim do zaniku katadromicznego węgorza i spadku liczebności potamodromicznej (tj. wędrującej w obrębie wód śródlądowych) brzany (Penczak i Kruk 2000). Podobnie jak w większości spiętrzonych rzek, najdalej posunięte zmiany w zespołach ryb w wyniku piętrzenia zostały odnotowane w odcinku Warty poniżej zapory czołowej (Galicka i Penczak 1997; Głowacki i Penczak 2000). Sprowadzały się one do: 1) zaniku gatunków reofilnych, w tym brzany, klenia, jelca, miętusa, a nawet stosunkowo pospolitego w rzekach kielbia, oraz 2) wzrostu liczebności, niekiedy nawet o trzy rzędy wielkości, eurytopowej płoci, leszcza, okonia, jazgarza i sandacza (Penczak i Kruk 2000; Kruk i Penczak 2003; Penczak i in. 2012b). Gatunki z ostat-

niej grupy rozmnażają się w zbiorniku i ich młode osobniki spływają masowo do odcinka rzeki poniżej tamy, tym samym determinując w nim strukturę zespołu ryb. Opisane zmiany zespołu ryb w rzece poniżej piętrzenia wykazywały różną dynamikę: 1) w kolejnych pierwszych siedmiu latach (1988–1994) po piętrzeniu obserwowano silne zmiany, 2) po uruchomieniu elektrowni wodnej w 1994 r. zaobserwowano ustabilizowanie się zespołu ryb, ale niestety na poziomie znacznie odbiegającym od wyjściowego, tj. sprzed piętrzenia (Penczak i Kruk 2005). Na przykładzie Zbiornika Jeziorsko potwierdzono również jego oddziaływanie pośrednie na ichtiofaunę, mianowicie poprzez destabilizację siedlisk makrobezkręgowców, stanowiących główny składnik bazy pokarmowej ryb (Marszał i in. 1996; Grzybkowska i Dukowska 2002; Penczak i in. 2006c; Głowacki i in. 2011). Negatywne zmiany odnotowano poniżej zbiornika głównie w strefie ekotonowej, pierwotnie najbardziej produktywnej. Produkcja ochotkowatych w tej strefie z czasem bardzo silnie spadła w wyniku częstego odsłaniania dna pod wpływem działania elektrowni wodnej. Funkcje tej strefy w dużej mierze przejęło siedlisko położone bliżej środka rzeki, gdzie w wyniku oddziaływania zbiornika zaporowego przepływ wody, szczególnie latem, ustabilizował się na poziomie dużo niższym od naturalnego, co umożliwiło sezonowy rozwój zanurzonych makrofitów i wzrost liczebności makrobezkręgowców (Grzybkowska i in. 2003; Penczak i in. 2006c; Dukowska i in. 2012b).

Zbiornik Jeziorsko oddziałuje nie tylko na odcinki rzeki bezpośrednio do niego przyległe, ale na cały system Warty w związku z blokowaniem migracji rozrodczych ryb. Z tego powodu odnotowano zanik gatunków wędrownych ryb, w tym węgorza, certy, świnki i brzany (Kruk 2004). Eliminowanie gatunków migrujących stwierdzono również w przypadku innych zbiorników zaporowych w Polsce. Objawiało się ono zanikiem tych ryb albo w całym systemie rzeczonym, albo w części systemu powyżej piętrzenia (Penczak i Kruk 2000; Kukuła 2003; Pietraszewski i in. 2008a). Również mniejszym piętrzeniom, występującym licznie wzdłuż mniejszych cieków, przypisuje się podobny wpływ na ichtiofaunę (Kruk 2007b; Pietraszewski i in. 2008b), choć wpływ ten często nie jest tak dokładnie udokumentowany z uwagi na sporadyczne prowadzenie badań monitoringowych oraz trudności w odseparowaniu wpływu małych piętrzeń od wpływu innych przejawów presji wywieranej przez człowieka na środowisko wodne (Penczak i Kruk 1999).

Degradacja cieków w miastach

Choć skrajna degradacja środowiska najczęściej kojarzy się z odległymi w czasie błędami poprzednich pokoleń albo oddalonymi od siedzib ludz-

kich dużymi zakładami przemysłowymi, to jest ona możliwa do zaobserwowania dla wielu Polaków „tu i teraz”. Widać ją dobrze na przykładzie rzek i strumieni płynących przez tereny zurbanizowane, a w szczególności przez centra dużych miast, gdzie wyżej wymienione czynniki zwykle oddziałują łącznie w dużym natężeniu. Gwałtowny wzrost liczby mieszkańców miast w XIX i XX wieku wskutek upowszechnienia masowej produkcji fabrycznej, wymusił daleko idące zmiany w środowisku przyrodniczym. Dobrym przykładem tempa i skali takich zmian są strumienie na terenie miasta Łodzi. Jeszcze około dwa stulecia temu, gdy Łódź była wsią liczącą około pół tysiąca mieszkańców, tworzyły one znacznie gęstszą niż obecnie sieć i obfitowały w czystą wodę. To właśnie wtedy zdecydowano o lokalizacji przemysłu tekstylnego w powiecie zgierskim na terenach wiejskich zasobnych w wodę, niezbędną przy produkcji i barwieniu tkanin, oraz w drewno z okolicznych lasów i glinę potrzebne do budowy fabryk (Biezanowski 2001). Rozwój przemysłu spowodował przeobrażenie tych terenów w drugie pod względem wielkości miasto w Polsce. Wraz z rozwojem przemysłu i wzrostem liczby mieszkańców miasta rosła ilość ścieków, które najłatwiej było odprowadzić w postaci surowej do naturalnych strumieni. Dopiero w latach 30. XX wieku, z uwagi na feter z rynsztoków i częste przypadki duru brzuszego, w centrum miasta i jego okolicy wybudowano kanalizację ogólnospławną, tj. taką, w której ścieki i wody opadowe transportowane są tymi samymi kanałami (Biezanowski 2000; Borkowska-Kubiak 2008). Z uwagi na oszczędności finansowe, kanały miały małe rozmiary i nie były w stanie pomieścić wody przyjmowanej z wpustów ulicznych podczas ulewnych deszczy, w związku z czym jej nadmiar, wraz ze ściekami, przedostawał się kilka razy w roku do najbliższego strumienia przez przelewy burzowe (Kruk i in. 2003a, b, 2010). Poza okresami opadów, część strumieni pozostawała wyschnięta albo niosła znacznie mniejsze ilości wody niż pierwotnie, co było związane z obniżeniem poziomu wód gruntowych wskutek wylesienia i zabudowania zlewni (Biezanowski 2001). Ponadto, większość strumieni w mieście uregulowano i skrócono ich bieg, wiele z nich ujęto w betonowe kanały, z których część – szczególnie w centrum – to kanały kryte. Mogłoby się wydawać, że opisany zły stan strumieni sprzed niemal wieku musi należeć do przeszłości. Niestety, stan łódzkich strumieni od tego czasu nie dość że nie poprawił się, to uległ dalszemu pogorszeniu w wyniku rozwoju kolejnych dzielnic miasta. Podczas inwentaryzacyjnych badań ichtiologicznych w latach 2001–2003 spośród 48 stanowisk, zlokalizowanych na odkrytych odcinkach strumieni na terenie Łodzi i w jej bezpośrednim sąsiedztwie, aż 27 było zupełnie bezrybnych (Kruk i in. 2003a, 2005). Wśród tych ostatnich, większość to stanowiska na skanalizowanych odcinkach strumieni płynących przez centrum miasta, na

których nadal działają przelewy burzowe. Niestety, nawet w strumieniach, gdzie stwierdzono obecność ryb, ichtiofauna była zubożała, pozbawiona dużych osobników, w 80–90% zdominowana przez ciernika, śliza i kielbia (Kruk i in. 2003a, 2005).

Dotychczas zarządzanie łódzkimi strumieniami było podporządkowane ich funkcji transportowej, tj. wyprowadzenia wody z miasta, szczególnie podczas obfitych opadów. Niemniej, w obliczu niedoborów wody w Łodzi, coraz bardziej atrakcyjna wydaje się możliwość zatrzymywania maksymalnie dużej części spływu w mieście poprzez zwiększenie infiltracji do gruntu (do $200 \text{ m}^3 \text{ ha}^{-1}$) (www.uml.lodz.pl). Ostatnio podjęto działania renaturyzacyjne – choć zostały one przeprowadzone punktowo i tym samym w praktyce nie zmieniają obecnej sytuacji, to są sygnałem, że dostrzeżono, jak bardzo wspomniane strumienie są ważne dla poprawy bilansu wodnego i mikroklimatu. W miarę przywracania strumieniom ich naturalnego charakteru znaczenia będzie nabierać ich rola krajobrazotwórcza oraz możliwości ich wykorzystania w celach rekreacyjnych i edukacyjnych.

Epilog

Należy podkreślić, że środowisko wodne jest szczególnie narażone na degradację w związku z trudnościami w jego obserwacji. O ile cierpienie choćby pojedynczych ptaków lub ssaków jest łatwo dostrzegalne, budzi współczucie i szybkie reakcje społeczne, o tyle śmierć ryb, a nawet zupełne przetrzebienie ichtiofauny, jest o wiele trudniejsza do zaobserwowania i tym samym rzadziej spotyka się z zainteresowaniem społeczności lokalnych, zgodnie z powiedzeniem „czego oczy nie widzą, tego sercu nie żal”. Rzeki i strumienie, postrzegane jako mniej dostępne, a przez to bardziej obce i mniej zrozumiałe niż gleba i powietrze, często ze znacznym opóźnieniem są poddawane zabiegom renaturyzacyjnym, nawet na terenach silnie zaludnionych, gdzie mają znaczenie dla jakości życia setek tysięcy ludzi. Niepokojącym problemem jest również fakt, że dorastają kolejne pokolenia, których wrażliwość ekologiczna jest stępiona, ponieważ otaczające je zdegradowane środowisko wydaje się być normą.

Piśmiennictwo

- Allan J.D. 1998. Ekologia wód płynących. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
Backiel T., Bontemps S. 1996. The recruitment success of *Vimba vimba* transferred over a dam. *Journal of Fish Biology* 48: 992-995.

- Balon E.K. 1990. Epigenesis of an epigeneticist: the development of some alternative concepts on the early ontogeny and evolution of fishes. *Guelph Ichthyology Reviews* 1: 1-48.
- Bartošová Š., Jurajda P., Ondračková M., Reichard M. 2001. Importance of lentic waterbodies as fish nurseries in the flood plain of the Dyje River, Czech Republic. *Ecology and Hydrobiology* 1: 347-353.
- Bieniarz K., Epler P. 1994. Wpływ azotynów na ryby. *Komunikaty Rybackie* 1: 27-28.
- Bieżanowski W. 2001. Łódka i inne rzeki łódzkie. Biblioteczka Towarzystwa Opieki nad Zabytkami w Łodzi, Wydawnictwo Oficyna Wydawnicza ZORA, Łódź.
- Boët P., Belliard J., Berrebi-dit-Thomas R., Tales E. 1999. Multiple human impacts by the City of Paris on fish communities in the Seine River basin, France. *Hydrobiologia* 410: 59-68.
- Bontemps S. 1971. *Certa*. PWRiL, Warszawa.
- Borkowska-Kubiak, R. 2008. Kanał deszczowy w Łodzi budowany w technologii mikrotuningu. *Nowoczesne Budownictwo Inżynieryjne* 4: 49.
- Dembiński Z., Drożdżyk A. 1999a. Stan jakości wód Neru w kontekście postępu w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej ŁAM. [w:] J. Burchard, M. Ziulkiewicz (red.), *Chemizm opadów atmosferycznych, wód powierzchniowych i podziemnych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 15-18.
- Dembiński Z., Drożdżyk A. 1999b. Stan jakości wód Bzury w kontekście rozwiązań technicznych lat dziewięćdziesiątych. [w:] J. Burchard, M. Ziulkiewicz (red.), *Chemizm opadów atmosferycznych, wód powierzchniowych i podziemnych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 18-20.
- Dukowska M., Szczerkowska E., Grzybkowska M., Tsydel M., Penczak T. 2007. Effect of flow manipulations on benthic fauna communities in a lowland river: Interhabitat comparison. *Polish Journal of Ecology* 55: 101-112.
- Dukowska M., Michałowicz J., Grzybkowska M. 2012a. Influence of natural organic matter and metal accumulation in sediment on riverine macrobenthic assemblages. *Polish Journal of Ecology* 60: 351-362.
- Dukowska M., Grzybkowska M., Lik J., Jurasz W. 2012b. Percid occupation of submersed riverine macrophytes: Food resource partitioning between perch (*Perca fluviatilis* L.) and ruffe (*Gymnocephalus cernuus* L.). *Oceanological and Hydrobiological Studies* 41: 12-23.
- Galicka W. 1996. Limnologiczna charakterystyka nizinnej zbiornika zaporowego na Pilicy w latach 1981-1993. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Galicka W., Lesiak T. 1996. Composition of phytoplankton in a middle course section of the River Warta, including the Jeziorsko Reservoir (Central Poland). *Acta Hydrobiologica* 38: 25-33.
- Galicka W., Penczak T. 1997. Kształtowanie się ichtiofauny rzeki Warty pod wpływem Zbiornika Jeziorsko. [w:] G. Glinkowska (red.), *Raport o stanie środowiska w województwie sieradzkim w latach 1995-1996*. Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Sieradz, s. 153-162.
- Galicka W., Kruk A., Zięba G. 2007. Bilans azotu i fosforu w Zbiorniku Jeziorsko. *Nauka Przyroda Technologie, Dział: Melioracje i Inżynieria Środowiska* 2: 95-104.
- Glinkowska G., Łukawska U. 2003. Komunikat o stanie czystości wód zlewni rzeki Widawki w roku 2002. *Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi*, Łódź.
- Głowacki Ł., Penczak T. 2000. Impoundment impact on fish in the Warta River: Species richness and sample size in the rarefaction method. *Journal of Fish Biology* 57: 99-108.
- Głowacki Ł., Grzybkowska M., Dukowska M., Penczak T. 2011. Effects of damming a large lowland river on chironomids and fish assessed with the (multiplicative partitioning of) true/Hill biodiversity measure. *River Research and Applications* 27: 612-629.

- Grift R.E., Buijse A.D., van Densen W.L.T., Machiels M.A.M., Kranenbarg J., Klein Breteler J.G.P., Backx J.J.G.M. 2003. Suitable habitats for 0-group fish in rehabilitated floodplains along the lower River Rhine. *River Research and Applications* 19: 353-374.
- Grzybkowska M., Dukowska M. 2002. Communities of Chironomidae (Diptera) above and below a reservoir on a lowland river: Long-term study. *Annales Zoologici* 52: 235-247.
- Grzybkowska M., Temech A., Dukowska M. 1996. Impact of long-term alternations of discharge and spate on the chironomid community in the lowland Widawka River (Central Poland). *Hydrobiologia* 324: 107-115.
- Grzybkowska M., Dukowska M., Takeda A.M., Majecki J., Kucharski L. 2003. Seasonal dynamics of macroinvertebrates associated with submersed macrophytes in a lowland river downstream of a dam reservoir. *Ecohydrology and Hydrobiology* 3: 399-408.
- Fredrich F. 2003. Long-term investigations of migratory behaviour of asp (*Aspius aspius* L.) in the middle part of the Elbe River, Germany. *Journal of Applied Ichthyology* 19: 294-302.
- Holčík J. 2001. The impact of stream regulations upon the fish fauna and measures to prevent it. *Ekologia Bratislava* 20: 250-262.
- Holčík J., Bănărescu P., Evans D. 1989. General introduction to fishes. [w:] J. Holčík (ed.), *The Freshwater Fishes of Europe*. Vol. 1, Part II. AULA-Verlag GmbH, Wiesbaden, p. 18-147.
- Jakubowski H., Mann R.H.K., Penczak T. 1988. Zmiany w rybostanie rzeki Widawki od 1963 do 1982 r. *Acta Universitatis Lodzianis, Folia limnologica* 3: 67-83.
- Jara Z., Chodyniecki A. 1999. *Ichtiopatologia*. Wydawnictwo Akademii Rolniczej we Wrocławiu, Wrocław.
- Jaskowski J. 1962. Materiały do znajomości ichtiofauny Warty i jej dopływów. *Fragmenta Faunistica* 28: 449-499.
- Jeziarska-Madziar M., Pińskwar P. 2008. Zagrożenia dla gospodarki rybackiej wynikające z postępującej utrofizacji śródlądowych wód powierzchniowych. [w:] T. Penczak, M. Mizielniński (red.), *Użytkownik rybacki – nowa rzeczywistość: ocena przekształceń w rybactwie w wyniku konkursów na oddanie w użytkowanie obwodów rybackich*. Wydawnictwo PZW, Warszawa, s. 70-77.
- Jokiel P., Maksymiuk Z. 1997. Przeobrażenia stosunków wodnych w wyniku przyspieszonej industrializacji na przykładzie Belchatowskiego Okręgu Przemysłowego. *Geographical Journal* 68: 71-79.
- Jurajda P., Reichard M., Hohausová E., Černý J. 2001. Comparison of 0+ communities between regulated-channelized and floodplain stretches of the River Morava. *Archiv für Hydrobiologie* 135, Supplementband, Large rivers, p. 187-202.
- Kostrzewa J. 1999. Szansa dla Neru. *Aura* 12: 16-17.
- Kostrzewa J. 2000. Wpływ degradacji rzeki na ichtiofaunę w jej dopływach. Roprawa doktorska, Uniwersytet Łódzki, Katedra Ekologii i Zoologii Kręgowców, Łódź.
- Kostrzewa J., Penczak T. 2002. Stan ichtiofauny dorzecza Neru i perspektywy jej restytucji. [w:] *Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2001 roku*. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Łódź, s. 100-102.
- Kruk A. 2004. Decline in migratory fish in the Warta River, Poland. *Ecohydrology and Hydrobiology* 2: 147-155.
- Kruk A. 2006. Self-organizing maps in revealing variation in non-obligatory riverine fish in long-term data. *Hydrobiologia* 553: 43-57.
- Kruk A. 2007a. Role of habitat degradation in determining fish distribution and abundance along the lowland Warta River, Poland. *Journal of Applied Ichthyology* 23: 9-18.
- Kruk A. 2007b. Long-term changes in fish assemblages of the Widawka and Grabia Rivers (Poland): Pattern recognition with a Kohonen artificial neural network. *Annales de Limnologie – International Journal of Limnology* 43: 253-269.

- Kruk A., Penczak T. 2003. Impoundment impact on populations of facultative riverine fish. *Annales de Limnologie – International Journal of Limnology* 39: 197-210.
- Kruk A., Penczak T. 2012. Natural regeneration of fish assemblages in the Pilica River after a reduction of point-source pollution. *River Research and Applications*: DOI 10.1002/rra.2562.
- Kruk A., Penczak T., Przybylski M. 2001. Wieloletnie zmiany w ichtiofaunie górnego biegu Warty. *Roczniki Naukowe PZW* 14, Suplement, s. 189-211.
- Kruk A., Szymczak M., Spychalski P. 2003a. Ichtiofauna miasta Łodzi. Część I. Dorzecza Jasienia i Łódki. *Roczniki Naukowe PZW* 16: 79-96.
- Kruk A., Galicka W., Spychalski P. 2003b. Wpływ kanalizacji miejskiej na ichtiofaunę strumieni miasta Łodzi. [w:] K. Gwoździński (red.), *Bory Tucholskie II. Zasoby i ich ochrona*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 185-192.
- Kruk A., Spychalski P., Galicka W. 2005. Ichtiofauna miasta Łodzi. Część II. System Sokołowski. *Roczniki Naukowe PZW* 18: 29-43.
- Kruk A., Penczak T., Zięba G., Koszaliński H., Marszał L., Tybulczuk S., Galicka W. 2006. Ichtiofauna systemu Widawki. Część I. Widawka. *Roczniki Naukowe PZW* 19: 85-101.
- Kruk A., Penczak T., Zięba G., Marszał L., Koszaliński H., Tybulczuk S., Grabowska J., Ciepłucha M., Galicka W. 2009. Ichtiofauna systemu Widawki. Część II. Dopływy. *Roczniki Naukowe PZW* 22: 59-86.
- Kruk A., Galicka W., Tsydel M., Tybulczuk S., Pietraszewski D., Marszał L., Błońska D., Ciepłucha M. 2010. Ichtiofauna strumieni w systemie Neru w mieście Łodzi. *Acta Universitatis Lodzianae, Folia biologica et oecologica, Supplementum*, s. 69-87.
- Kubečka J., Vostradovský J. 1995. Effects of dams, regulation and pollution on fish stocks in the Vltava River in Prague. *Regulated Rivers: Research & Management* 10: 93-98.
- Kukuła K. 2003. Ichthyofauna of a mountain river upstream from a big dam reservoir (the upper San River, South-eastern Poland). *Archiv für Hydrobiologie* 157: 413-431.
- Kulmatycki W. 1936. Hydrografia i rybostan rzek województwa łódzkiego. *Czasopismo Przyrodnicze Ilustrowane* 109: 123-150.
- Kulmatycki W., Gabański J. 1930. O zanieczyszczeniu rzeki Cybiny pod Poznaniem przez ścieki papierni. *Przegląd Rybacki* 11.
- Maes J., Stevens M., Breine J. 2007. Modelling the migration opportunities of diadromous fish species along a gradient of dissolved oxygen concentration in a European tidal watershed. *Estuarine, Coastal and Shelf Science* 75: 151-162.
- Mamcarz A. 2000. Decline of the Atlantic sturgeon *Acipenser sturio* L., 1758 in Poland: An outline of problems and prospects. *Boletín – Instituto Español de Oceanografía* 16: 191-202.
- Marszał L., Przybylski M. 1996. Zagrożone i rzadkie ryby Polski Środkowej. *Zoologica Poloniae* 41, Suplement, s. 61-72.
- Marszał L., Grzybkowska M., Penczak T., Galicka W. 1996. Diet and feeding of dominant fish populations in the impounded Warta River, Poland. *Polskie Archiwum Hydrobiologii* 43: 185-201.
- Marszał L., Kruk A., Penczak T., Pietraszewski D., Tybulczuk S., Tsydel M., Kapusta L., Galicka W. 2010. Ichtiofauna lewobrzeżnych dopływów polsko-białoruskiego odcinka Bugu: systemy rzeczne Włodawki i Hanny. *Roczniki Naukowe PZW* 23: 25-50.
- Mikulski Z. 1998. *Gospodarka wodna*. PWN, Warszawa.
- Nilsson C., Reidy C.A., Dynesius M., Revenga C. 2005. Fragmentation and flow regulation of the world's large river systems. *Science* 308: 405-408.
- Oldani N.O., Baigún C.R.M., Nestler J.M., Goodwin R.A. 2007. Is fish passage technology saving fish resources in the lower La Plata River basin? *Neotropical Ichthyology* 5: 89-102.
- Park Y.S., Chang J., Lek S., Cao W., Brosse S. 2003. Conservation strategies for endemic fish species threatened by the Three Gorges Dam. *Conservation Biology* 17: 1748-1758.

- Penczak T. 1968. Ichtyofauna rzek Wyżyny Łódzkiej i terenów przyległych. Część I a. Hydrografia i rybostan Bzury i dopływów. *Acta Hydrobiologica* 10: 471-497.
- Penczak T. 1975. Ichtyofauna dorzecza rzeki Ner i perspektywy jej restytucji w związku z budową grupowej oczyszczalni ścieków dla Łódzkiej Aglomeracji Miejskiej. *Acta Hydrobiologica* 17: 1-20.
- Penczak T. 2001. Populations of fish in relation to riparian ecotone development in the Narew River catchment. *Ecohydrology and Hydrobiology* 1: 163-176.
- Penczak T., Kruk A. 1999. Applicability of the abundance/biomass comparison method for detecting human impacts on fish populations in the Pilica River, Poland. *Fisheries Research* 39: 229-240.
- Penczak T., Kruk A. 2000. Threatened obligatory riverine fishes in human-modified Polish rivers. *Ecology of Freshwater Fish* 9: 109-117.
- Penczak T., Kruk A. 2005. Patternizing of impoundment impact (1985-2002) on fish assemblages in a lowland river using the Kohonen algorithm. *Journal of Applied Ichthyology* 21: 169-177.
- Penczak T., Sierakowska K. 2003. Anglers' records as a tool for assessing changes in fish populations. *Journal of Applied Ichthyology* 19: 250-254.
- Penczak T., Głowacki L., Galicka W., Koszaliński H. 1998. A long-term study (1985-1995) of fish populations in the impounded Warta River, Poland. *Hydrobiologia* 368: 157-173.
- Penczak T., Kostrzewa J., Marszał L., Koszaliński H., Kruk A. 1999. Ichtyofauna rzeki Noteć. *Roczniki Naukowe PZW* 12: 81-94.
- Penczak T., Kruk A., Koszaliński H., Zięba G. 2000a. Ichtyofauna rzeki Bzury. *Roczniki Naukowe PZW* 13: 23-33.
- Penczak T., Kruk A., Galicka W., Marszał L., Koszaliński H., Kostrzewa J., Zięba G. 2000b. Ryby starorzeczy Warty. *Roczniki Naukowe PZW* 13: 69-86.
- Penczak T., Głowacki L., Kostrzewa J., Kruk A., Koszaliński H., Galicka W., Marszał L., Zięba G. 2003a. Influence of climate-related temporal changes on fish assemblages in oxbow lakes and in their parent Pilica River (continuation). *Ecohydrology and Hydrobiology* 3: 71-85.
- Penczak T., Zięba G., Koszaliński H., Kruk A. 2003b. The importance of oxbow lakes for fish recruitment in a river system. *Archiv für Hydrobiologie* 158: 267-281.
- Penczak T., Kruk A., Zięba G., Marszał L., Koszaliński H., Tybulczuk S., Galicka W. 2006a. Ichtyofauna dorzecza Pilicy w piątej dekadzie badań. Część I. Pilica. *Roczniki Naukowe PZW* 19: 103-122.
- Penczak T., Kruk A., Marszał L., Zięba G., Koszaliński H., Tybulczuk S., Grabowska J., Głowacki L., Pietraszewski D., Galicka W. 2006b. Ichtyofauna systemu rzeki Obry. *Roczniki Naukowe PZW* 19: 5-24.
- Penczak T., Kruk A., Grzybkowska M., Dukowska M. 2006c. Patterning of impoundment impact on chironomid assemblages and their environment with use of the self-organizing map (SOM). *Acta Oecologica* 30: 312-321.
- Penczak T., Kruk A., Grabowska J., Śliwińska A., Koszaliński H., Zięba G., Tybulczuk S., Galicka W., Marszał L. 2010. Wpływ stopniowej poprawy jakości wody w rzece Ner na regenerację ichtiofauny. *Roczniki Naukowe PZW* 23: 97-117.
- Penczak T., Kruk A., Marszał L., Galicka W., Tybulczuk S., Tsydel M. 2012a. Regeneracja ichtiofauny Bzury i Neru po ograniczeniu dopływu zanieczyszczeń przemysłowych. *Roczniki Naukowe PZW* 25: 85-93.
- Penczak T., Głowacki L., Kruk A., Galicka W. 2012b. Implementation of a self-organizing map for investigation of impoundment impact on fish assemblages in a large, lowland river: Long-term study. *Ecological Modelling* 227: 64-71.

- Peterson J.T., Jackson C.R., Shea C.P., Li G. 2009. Development and evaluation of a stream channel classification for estimating fish responses to changing streamflow. *Transactions of the American Fisheries Society* 138: 1123-1137.
- Petts G.E. 1984. *Impounded Rivers*. John Wiley & Sons, Chichester.
- Pietraszewski D., Marszał L., Kruk A., Penczak T., Zięba G., Grabowska J., Koszaliński H., Galicka W. 2008a. Wstępna analiza rozmieszczenia ryb i minogów w Radomce i jej głównych dopływach. *Roczniki Naukowe PZW* 21: 91-104.
- Pietraszewski D., Marszał L., Zięba G., Przybylski M., Zieliński P. 2008b. Ichtyofauna systemu rzeki Sanny. *Roczniki Naukowe PZW* 21: 129-146.
- Przybylski M. 1993. Longitudinal pattern in fish assemblages in the upper Warta River, Poland. *Archiv für Hydrobiologie* 126: 499-512.
- Przybylski M. 1996. Variation in fish growth characteristics along a river course. *Hydrobiologia* 325: 39-46.
- Przybylski M., Frankiewicz, P., Bańbura J. 1993. Ichtyofauna dorzecza górnej Warty. *Roczniki Naukowe PZW* 6: 49-78.
- Ripley M.P., Arbic B., Zimmerman G. 2011. Environmental history of the St. Marys River. *Journal of Great Lakes Research* 37, Supplement 2, p. 5-11.
- Sakowicz L. 1923. O ochronę rybołówstwa w dorzeczu Noteci przed zanieczyszczeniami ze strony przemysłu rolnego. *Przegląd Rybacki* 6.
- Schiemer F. 2000. Fish as indicators for the assessment of the ecological integrity of large rivers. *Hydrobiologia* 422-423: 271-278.
- Schiemer F., Wieser W. 1992. Epilogue: food and feeding ecomorphology, energy assimilation and conversion in cyprinids. *Environmental Biology of Fishes* 33: 223-227.
- Szmyt J. 1904. *Rybacktwo w Wielkopolsce*. Kraków, Okólnik Rybacki 72: 266-272.
- Tszydel M., Grzybkowska M., Kruk A. 2009. Influence of dam removal on trichopteran assemblages in the lowland Drzewiczka River, Poland. *Hydrobiologia* 630: 75-89.
- Tszydel M., Kruk A., Galicka W., Tybulczuk S., Pietraszewski D., Marszał L., Janic B. 2010. Fauna bezkręgowca w strumieniach i rzekach miasta Łodzi. *Acta Universitatis Lodzianensis, Folia biologica et oecologica, Supplementum*, s. 43-54.
- Wiśniewolski W. 1987. Gospodarstwo połowy ryb w Wiśle, Odrze i Warcie w latach 1953-1978. *Roczniki Nauk Rolniczych* 101: 71-114.
- Witkowski A., Błachuta J., Kuszniierz J. 1991. Rybostan dorzecza Widawy po przeprowadzonej regulacji. *Roczniki Naukowe PZW* 4: 25-46.
- Witkowski A., Błachuta J., Kuszniierz J., Kołacz M. 1992. Ichtyofauna Ślęzy i Oławy oraz ich dopływów. *Roczniki Naukowe PZW* 5: 137-154.
- Witkowski A., Bartel R., Kolman R., Wiśniewolski W. 2004. Realizacja programu restytucji ryb wędrownych w dorzeczu Wisły i Odry. *Archiwum Rybactwa Polskiego* 12, Supplement 2, s. 309-325.
- Wolter C., Arlinghaus R. 2003. Navigation impacts on freshwater fish assemblages: The ecological relevance of swimming performance. *Reviews in Fish Biology and Fisheries* 13: 63-89.
- Wolter C., Vilcinskas A. 1996. Fish fauna of the Berlinean waters – their vulnerability and protection. *Limnologia* 26: 207-213.
- Wolter C., Vilcinskas A. 1997. Perch (*Perca fluviatilis*) as an indicator species for structural degradation in regulated rivers and canals in the lowlands of Germany. *Ecology of Freshwater Fish* 6: 174-181.
- Wolter C., Vilcinskas A. 2000. Characterisation of fish species diversity in waterways and urban waters. *Wasser und Boden* 52: 14-18.
- Woźniak M., Leuven R.S.E.W., Lenders H.J.R., Chmielewski T.J., Geerling G.W., Smits A.J.M. 2009. Assessing landscape change and biodiversity values of the Middle Vistula River valley, Poland, using BIO-SAFE. *Landscape and Urban Planning* 92: 210-219.

KŁOPOTY Z „WIELKODUSZNOŚCIĄ”, CZYLI DLACZEGO NADMIERNA SKROMNOŚĆ JEST GORSZA OD DUMY?

Joanna Sowa

Uniwersytet Łódzki, Wydział Filologiczny, Katedra Filologii Klasycznej,
Zakład Literatury Greckiej i Kultury Śródziemnomorskiej

Uwagi wstępne

Tytułowa „wielkoduszność” to jedna z ważniejszych i szerzej opisanych cnót w systemie etycznym Arystotelesa, określona przez filozofa jako „ozdoba cnót” (κόσμος τῶν ἀρετῶν)¹. Jak powszechnie wiadomo, Arystoteles, uważany za właściwego twórcę etyki filozoficznej, zagadnieniom etycznym poświęcił trzy dzieła², w których porusza bardzo szeroki wachlarz zagadnień, poczynając od ogólnych i podstawowych (Czym dla człowieka jest najwyższe dobro? Czym jest szczęście? Czym jest cnota?) aż po szczegółowe opisy i analizy poszczególnych zalet i przeciwstawnych im wad. W opisach tych nie ogranicza się tylko do cnót „kardynalnych”, ale sporządza rodzaj szczegółowych wykazów wszystkich cech, które współczesne mu społeczeństwo greckie ceniło i uznawało za zalety. Takie podejście, jako zbyt mało „naukowe” lub też „filozoficzne”, spotkało się z krytyką ze strony wielu historyków filozofii. Znamienne są tu słowa, jakimi Arystotelesowskie opisy cnót podsumowuje Giovanni Reale w swojej *Historii filozofii starożytnej*:

Ogólnie mówiąc, wiele przeprowadzonych przez Arystotelesa subtelnych analiz rozmaitych aspektów poszczególnych cnót etycznych pozostaje

¹ EN IV, 3, 1124a 1-2.

² *Etykę nikomachejską* (EN), *Etykę eudemejską* (EE) i *Etykę wielką* (MM); wydanie polskie w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. 5, PWN, Warszawa 1996. Wszystkie cytaty z dzieł Arystotelesa podaję według tego wydania.

staje najczęściej na poziomie czysto fenomenologicznym. Można nawet powiedzieć, że przekonania moralne społeczeństwa, do którego należał Arystoteles, biorą zdecydowanie górę nad filozofem. Widać to na przykład w wypadku opisu wielkoduszności, która powinna być swego rodzaju ozdobą cnót, a która zamiast tego okazuje się **ciężką hipoteką, którą duch czasu obciąża naukę Arystotelesowską** (podkr. moje – J.S.)³.

Kłopoty z przekładem

Kłopoty współczesnego czytelnika z Arystotelesowską wielkodusznością można podzielić na trzy grupy. Pierwsze z nich pojawiają się, zanim jeszcze zagłębimy się w jej opis dokonany przez Stagirytę. Są to kłopoty z przekładem samego terminu. „Wielkoduszność” jest dosłownym tłumaczeniem greckiego słowa *megalopsychia* (μεγαλοψυχία); „wielkoduszny” to *megalopsychos* (μεγαλόψυχος), a więc dosłownie „człowiek o wielkiej duszy”. Na taki właśnie przekład, wiernie oddający budowę greckich terminów, zdecydował się Witold Wróblewski, autor polskiego tłumaczenia *Etyki eudemejskiej* i *Etyki wielkiej*. Problem polega jednak na tym, że w tym wypadku wierność w oddaniu budowy słów nie jest jednoznaczna z wiernością w oddaniu ich sensu, ponieważ w języku polskim „wielkoduszność” ma swoje dość ściśle określone znaczenie – człowiek wielkoduszny to człowiek szlachetny, a przede wszystkim łatwo puszczaający w niepamięć urazy, wybaczący doznane krzywdy⁴. To zaś tylko w małym procencie oddaje sens greckiego słowa, tak małym, że wręcz równoznacznym z jego zafalszowaniem. Arystoteles bowiem definiuje człowieka „wielkodusznego” jako tego, *kto uważając siebie za godnego rzeczy wielkich istotnie na nie zasługuje*⁵.

Dlatego też bliżsi prawdy są tłumacze przekładający termin *megalopsychia* jako „duma”, „uzasadniona duma”, „słuszna duma” lub też „poczucie własnej wartości”⁶; niekiedy bliskie mu znaczeniem są także: „ambicja” i „wiara we własne siły”⁷.

³ G. Reale, *Historia filozofii starożytnej*, t. II, Lublin 2001, s. 489.

⁴ Dlatego kiedy Piotr Nowak w swoim artykule poświęconym etyce Arystotelesa (*Roztropność wielkoducha*, „Kronos” 3/2007, s. 180-195) pisze o „wielkodusznej umiejętności zapominania dobrodziejstw doznanych” (s. 189), to sformułowanie takie, w którym przymiotnik „wielkoduszny” występuje bez cudzysłowu, brzmi dla nas niezrozumiale, a nawet dość szokująco.

⁵ EN IV, 3, 1123b 2; wszystkie cytaty z *Etyki nikomachejskiej* w przekładzie Danieli Gromskiej.

⁶ Na takie rozwiązanie decyduje się Daniela Gromska, polska tłumaczka *Etyki nikomachejskiej*.

⁷ Por. Arystoteles, *Retoryka* II, 12, 1389a 30-32: [Ludzie młodzi są] „pełni uzasadnionej dumy, bo nie zostali jeszcze upokorzeni przez życie i nie znają ograniczeń, do jakich

Kłopoty z uznaniem „wielkoduszności” za cnotę

Kolejna grupa kłopotów to problemy ze zrozumieniem i zaakceptowaniem tak pojmowanej „wielkoduszności” jako cnoty. Człowiek mający wyraźną świadomość własnej (wysokiej!) wartości zazwyczaj nie jest w naszej kulturze przedstawiany jako wzór do naśladowania. Przyczyniają się do tego przede wszystkim chrześcijańskie zalecenie pokory oraz nowożytna (a raczej upowszechniona w nowożytności, a zwłaszcza w epoce oświecenia) idea równości wszystkich ludzi. Fakt, że do Arystotelesowskiego modelu człowieka wielkodusznego sięgnął Nietzsche, budując swój ideał nadczłowieka, również nie pomaga mu w naszych oczach, głównie ze względu na zrozumiałe, negatywne skojarzenia historyczne. Poza tym – z czysto ludzkiego punktu widzenia kontakty z człowiekiem „słusznie dumnym” mogą nie należeć do najprzyjemniejszych, zwłaszcza dla osób, które do uzasadnionej dumy mają znacznie mniej powodów⁸. Dlatego też przywykliśmy z większym uznaniem wypowiadać się o ludziach skromnych, którzy, nawet jeśli przewyższają nas pod pewnymi – bądź wieloma – względami, nie ranią naszego ego podkreśleniem faktu, że mają tego pełną świadomość.

Pragnąc zrozumieć Arystotelesowską „ozdobę cnót” musimy jednak zdać sobie sprawę z różnicy epok oraz – co ważniejsze – różnicy kultur. Choć sam termin *megalopsychia* praktycznie nie jest poświadczany przed epoką Arystotelesa⁹, to jego treść jest ściśle związana z charakterystycznym rysem kultury greckiej, jakim jest jej elitarność, czy też arystokratyzm. „Wielkoduszni” są bohaterowie Homera, owi *aristoi*, którzy przez wieki kształtowali wyobraźnię Greków, na czele z najślawniejszym z nich – Achillesem. Homeryccy herosi to ludzie, którzy zaletami ciała i ducha

ono zmusza. Uzasadniona duma bowiem to wiara, że jest się zdolnym do rzeczy wielkich, i jest cechą człowieka ufnego w swe siły” (przeł. H. Podbielski, w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. 6, PWN, Warszawa 2001).

⁸ Jak zauważa Stanisław Łojek, *Megalopsychokracja. O cnocie w polityce i polityce cnoty*, Wrocław 2009, s. 369: „Równość czy wolność [...] mogą być pożądane z różnych powodów. Jednym z nich może być niechęć lub wręcz nienawiść do wyższych (doskonalszych od nas) ludzi oraz do ucieleśnianych przez nich wartości, która wzbudza w nas pragnienie ich poniżenia (ściągnięcia do naszego poziomu) oraz uwolnienia się od płynących z owych wartości zobowiązań.”

⁹ W zachowanym piśmiennictwie raz używa go Ksenofont, pięć razy Izokrates i być może raz Demokryt (fragment jest poświadczony przez późne źródło). Nie znajdujemy go u Platona (w pismach uznanych za autentyczne). Pozostałe przykłady pochodzą już z epoki Arystotelesa (mowy Demostenesa i Ajschinesa), a przede wszystkim z epok późniejszych. Można więc z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że termin został utworzony dosyć późno, prawdopodobnie na potrzeby retoryki, i rozpowszechniony przede wszystkim przez mówców. W epoce Arystotelesa musiał być w każdym razie używany na tyle często, że Stagiryta uznał za stosowne poddać analizie jego znaczenie w swoich pismach etycznych.

(a także statusem materialnym) górują nad innymi i mają tego świadomość. Są zdolni do wielkich czynów, do których dokonywania motywuje ich przede wszystkim dążenie do sławy, ewentualnie wierność przyjacielom (to drugie zresztą wiąże się z pierwszym); są to też ludzie dumni i ambitni, nie znoszący urazy, niełatwo poddający się pod władzę innych czy uznający ich wyższość. „Ich całe życie i działanie jest nieustannym dążeniem do zmierzenia się z drugim, nieustannym ubieganiem się o pierwszeństwo”¹⁰. Taki typ bohatera był ideałem wychowawczym dla pokoleń Greków i do takiego właśnie znaczenia słów *megalopsychos* i *megalopsychia* wyraźnie nawiązuje Arystoteles. Stagiryta stara się wprowadzić nadać temu pojęciu bardziej wyraźną treść etyczną, podkreślając, że

[...] *kto słusznie żywi dumę, jeśli jest godzien tego, co największe, musi być etycznie najdzielniejszy (aristos). [...] Dlatego trudną jest rzeczą być w całym tego słowa znaczeniu słusznie dumnym; nie jest to bowiem możliwe bez doskonałości etycznej (kalokagathia)*¹¹.

Mimo tych zabiegów tradycyjny, homerycki rodowód „człowieka wielkodusznego” jest wyraźnie widoczny – podobnie jak widoczne jest arystokratyczne pochodzenie przywołanego przez Arystotelesa klasycznego ideału *kalokagathii*¹². Sam Stagiryta zdawał sobie zresztą sprawę z problemów, jakie w praktyce może rodzić „dopasowanie” wybitnej, przewyższającej otoczenie jednostki do norm regulujących życie społeczeństwa czy państwa. W *Polityce* stwierdza wręcz, że człowiek taki – którego nazywa „bogiem pośród ludzi” – nie może podlegać prawom państwowym, ponieważ je przerasta, a zmuszanie go do tego byłoby tym samym, co zmuszanie Zeusa, najwyższego boga, do posłuszeństwa ludzkim prawom. Dlatego jedyne miejsce, jakie może on zająć w społeczeń-

¹⁰ W. Jaeger, *Paideia. Formowanie człowieka greckiego*, przeł. M. Plezia, H. Bednarek, Warszawa 2001, s. 55.

¹¹ EN IV, 3, 1123b 27; 1124a 3-4.

¹² Por. W. Jaeger, *op. cit.*, s. 49: „Grecki *kalos kagathos* epoki klasycznej nosi na sobie równie wyraźne ślady swego arystokratycznego pochodzenia, jak angielski gentleman.” Por. też D. Dembińska-Siury, *Człowiek odkrywa człowieka*, Warszawa 1991, s. 34-35: „[...] duch boskich potomków, herosów, przez wiele wieków ożywiać będzie etyczną myśl grecką. Pozostanie w niej potrzeba niezależności i poczucie własnej godności, pozostanie uparte domaganie się należnej czci. [...] Demokratyczne społeczeństwo przejęło i wchłonęło zasady moralności arystokratycznej”. Dlatego też, jak zauważa z kolei K. J. Dover, *Greek Popular Morality in the Time of Plato and Aristotle*, Berkeley and Los Angeles, 1974, choć termin *kalos kagathos* zyskał w epoce klasycznej ogólny sens moralny, bywa też często „określeniem klasowym” (s. 43); „Biedny Ateńczyk zwykle używał tego określenia wobec każdego, kto miał to, co on sam chciałby mieć (bogactwo, sławne imię, znanych przodków) i był taki, jaki on sam chciałby być (wykształcony, kulturalny, dobrze ubrany i dobrze obsłużony, z wyglądem i zachowaniem człowieka ćwiczonego w walce, zapasach i tańcu)” (*ibidem*, s. 45).

stwie – o ile ma być jego członkiem, a nie zostać z niego usunięty na drodze ostracyzmu – to miejsce dożywotniego władcy¹³.

Aby lepiej zrozumieć te słowa, musimy pamiętać nie tylko o przywołanej wyżej greckiej tradycji, ale i o tym, że człowiek, który je pisał, był wychowawcą Aleksandra Wielkiego.

Kłopoty z rozumieniem opisu Arystotelesa

Trzecia, największa grupa problemów z „wielkoduszością”, to kłopoty z samym rozumieniem jej opisu przedstawionego w *Etykach* (przede wszystkim najobszerniejszego z nich, znajdującego się w *Etyce nikoma-chejskiej*); kłopoty te spowodowane są przez pojawiające się w tych opisach sprzeczności i stwierdzenia – przynajmniej początkowo – niezrozumiałe. Źródłem tych problemów jest wspomniane już wyżej przekonanie Arystotelesa, że „wielkoduszość” jako ozdoba cnót może i powinna cechować tylko człowieka, który posiada „pełnię cnoty” bądź „doskonałą cnotę” (*arete panteles*)¹⁴, innymi słowy: człowieka, który jest swego rodzaju ideałem, wzorem do naśladowania. Dlatego w swoim opisie człowieka wielkodusznego stara się zawrzeć wszystkie zalety najwyższej cennie przez greckie społeczeństwo. Problem leży oczywiście w tym, że ideały społeczne ulegają zmianom. I pomimo że wspomniany wyżej ideał bohatera homeryckiego zachował zawsze – w większym lub mniejszym stopniu – dla Greka swoją atrakcyjność, to jednak zmieniające się warunki społeczne i polityczne sprawiły, że przestał on być ideałem jedynym. Niektóre z tych przemian znalazły swoje odbicie w pojęciu wielkoduszości: na przykład zrodzony w epoce kształtowania się *poleis* ideał obywatela łączy z pojęciem wielkoduszości cnoty „obywatelskie”: bezinteresowność, działanie w interesie innych, brak troski o własny pożytek. Za człowieka o wielkiej duszy zaczęto uważać również tego, kto nie dążąc do naginania do siebie warunków zewnętrznych, ani wymuszania dla siebie należytą czi od innych ludzi (jak czynili to bohaterowie Homera), potrafił się od obu tych czynników wewnętrznie uniezależnić. W ten sposób człowiek „wielkoduszny” nabiera pewnych cech mędrca – filozofa, a pojęcie *megalopsychii* wzbogaca się o takie rysy, jak zachowanie spokoju wobec wydarzeń zewnętrznych (zarówno negatywnych, jak i pozytywnych), oraz obojętność na opinie innych ludzi. Czerpiąc z tak różnych wzorców, pojęcie to nie może być jednolite i spójne, na co zwracają uwagę wszyscy czytelnicy i badacze myśli Arystotelesa. Adam Krokiewicz zauważa nawet:

Arystoteles zebrał różne znamiona – indywidualne i typowe – różnych „ludzi wielkodusznych”, zamieścił je obok siebie bez wyraźnego ostrze-

¹³ *Polityka* III, 8, 1284a-b.

¹⁴ EN IV, 3, 1124a 7-8.

żenia, że w konkretnym człowieku nie mogą zachodzić wszystkie równocześnie oraz w jednakim stopniu nasilenia, i utworzył w ten sposób abstrakcyjne, ramowe „pojęcie wielkoduszności [...]”¹⁵.

Z problemów z tym związanych niewątpliwie zdawał sobie sprawę również sam Stagiryta, skoro w jednym ze swoich pism logicznych – *Analitikach wtórych* – wybrał właśnie pojęcie „wielkoduszności” jako przykład niemożności zbudowania jednej definicji w sytuacji, kiedy jej przedmiot okazuje się nie jedną rzeczą, lecz dwiema lub więcej:

[...] gdy pytamy: co jest istotą wielkoduszności? – powinniśmy zbadać pewnych wielkodusznych ludzi, których znamy, co oni wszyscy jako tacy mają wspólnego; np. jeżeli Alkibiades był wielkoduszny, albo Achilles lub Ajas, to powinniśmy znaleźć, co mają wspólnego; że nie znosili obelgi: bo jeden z tego powodu wszczął wojnę, drugi wpadł w gniew, trzeci wreszcie życie sobie odebrał. Następnie i u innych trzeba ją zbadać, np. u Lysandra czy Sokratesa. Jeżeli wykażą obojętność w szczęściu i nie-szczęściu, wówczas biorę pod uwagę obydwu wyniki i badam, co wspólnego mają obojętność wobec zdarzeń losu i nieznośnienie obelg. Jeżeli nie mają nic wspólnego, wobec tego będą dwa rodzaje wielkoduszności¹⁶.

Nie możemy jednak z pewnością stwierdzić, że Arystoteles rzeczywiście uważał, iż w pojęciu „wielkoduszności” można wyodrębnić dwa jej rodzaje, ponieważ w swoich pismach etycznych o możliwości tej nie wspomina; omawia natomiast szczegółowo jedną „wielkoduszność”, podejmując zarazem ambitną (by nie rzec: karkołomną) próbę zawarcia w swojej analizie prawie wszystkich elementów tradycyjnych i uzasadnienia ich w świetle własnej nauki o cnotach etycznych.

Dlaczego nadmierna skromność jest gorsza od dumy?

Odkładając na bok omówienie wszystkich wynikających stąd problemów i rozmaitych prób ich rozwiązania, skoncentruję się na jednym z nich, starając się odpowiedzieć na pytanie zawarte w drugiej części tytułu mojego odczytu. Do postawienia sobie tego pytania skłoniło mnie stwierdzenie, jakim Arystoteles kończy swój opis *megalopsychii* w *Etyce nikoma-chejskiej*:

¹⁵ A. Krokiewicz, *O „wielkodusznych człowieku” Arystotelesa*, „Meander” 1/1950, s. 44. W dalszej części artykułu Krokiewicz stara się jednak znaleźć dla tych różnych znamion wspólny mianownik, za który uznaje potężną indywidualność „ludzi wielkodusznych” (s. 46-48) oraz cechującą ich wszystkich, choć przejawiającą się na różne sposoby, miłość piękna i cnoty (44-46).

¹⁶ *Analitiki wtóre* II, 13, 97b16-26, przeł. K. Leśniak, w: Arystoteles, *Dziela wszystkie*, t. 1, PWN, Warszawa 1990.

*Przeciwstawia się zaś uzasadnionej dumie bardziej przesadna skromność aniżeli zarozumiałość; jest bowiem wadą zarówno częściej spotykaną, jak i gorszą*¹⁷.

Stwierdzenie to na pierwszy rzut oka wydaje się dość kontrowersyjne, zwłaszcza w świetle tego, co zostało powiedziane wyżej o naszych obecnych kłopotach z jednoznacznym uznaniem dumy – nawet uzasadnionej – za cnotę; uznanie skromności – nawet przesadnej – nie tylko za wadę, ale w dodatku za wadę gorszą niż zarozumiałość, jest dla nas w pierwszej chwili całkowicie niezrozumiałe i sprzeczne z naszymi odczuciami.

Aby zrozumieć myśl Arystotelesa, trzeba sięgnąć do przyjętej przez niego ogólnej definicji cnoty, zgodnie z którą jest ona *trwałą dyspozycją do pewnego rodzaju postanowień, polegającą na zachowaniu właściwej ze względu na nas średniej miary, która określa rozum*¹⁸.

Wspomniana „średnia miara” oznacza właściwy środek pomiędzy dwiema skrajnościami; skrajnościami tymi są przeciwstawne jej wady (np. szczodrość jest właściwym środkiem między chciwością i rozrzutnością, męstwo – między tchórzostwem i zuchwalstwem). Do tych zasad Arystoteles dostosowuje również swój opis „wielkoduszności”. Jak już zostało powiedziane, *megalopsychos* to ten,

*kto uważając siebie za godnego rzeczy wielkich istotnie na nie zasługuje [...] Kto bowiem zasługuje na rzeczy małe i uważa się też za godnego tych rzeczy, jest umiarkowany (sophron), ale nie dumny, gdyż uzasadniona duma łączy się z wielkością, tak jak piękność z wysokim wzrostem [...] kto zaś uważa siebie za godnego rzeczy wielkich, nie będąc ich godnym, ten grzeszy zarozumiałością (chaunos); [...] kto natomiast uważa się za godnego czegoś mniej, aniżeli to, na co zasługuje, jest przesadnie skromny (mikropsychos)*¹⁹ [...]”²⁰.

Uzupełnienie tego opisu przynosi nam ustęp z *Etyki eudemejskiej*, w którym Arystoteles dodaje:

[...] który godny jest małych dóbr i sam uważa, że jest godny małych, [...] nie jest przeciwny wielkodusznemu [...] (gdyż zachowuje się tak,

¹⁷ EN IV, 3, 1125a 32-34.

¹⁸ EN II, 6, 1106b 36 – 1107a 1.

¹⁹ Warto zauważyć, że użyte tu przez Arystotelesa terminy *mikropsychos*, *mikropsychia* (μικρόψυχος, μικροψυχία) rodzą podobne problemy z przekładem, jak *megalopsychos* i *megalopsychia*; i podobnie jak oddawanie wyrazu *megalopsychia* polskim terminem „wielkoduszność” zafałszowuje jego podstawowy sens i może być źródłem nieporozumień, tak samo *mikropsychia* nie oznacza „małoduszności”, jak mogłoby sugerować dosłowne tłumaczenie budujących ten wyraz słów.

Należy też podkreślić, że *mikropsychia* nie oznacza „fałszywej skromności”, przejawiającej się jedynie w słowach; na takie zachowanie język grecki ma osobny termin – *eironia* (εἰρωνεία). *Mikropsychia*, czyli właśnie „przesadna skromność”, oznacza rzeczywiste i szczerze niedocenywanie własnej wartości.

²⁰ EN IV, 3, 1123b 2, 5-9.

*jak nakazuje rozum) i z natury jest taki sam, jak człowiek wielkoduszny (bo czego są godni, tego obydwaj uważają, że są godni)*²¹.

Podążając za myślą filozofa możemy więc stwierdzić, że właściwy środek pomiędzy zarozumiałością a przesadną skromnością zajmuje słuszna, adekwatna ocena własnej wartości (oraz – co istotne – związany z nią sposób postępowania), *megalopsychia* zaś jest niejako „odmianą” czy też „podzbiorem” tej właściwej dyspozycji, cechującą ludzi, których wartość – mierzona zdolnością do podejmowania właściwych decyzji i dokonywania wielkich, szlachetnych czynów – jest rzeczywiście wysoka.

Właściwy środek, jakim jest cnota, nie jest jednak środkiem w znaczeniu geometrycznym – między innymi również dlatego, że z reguły jedna z dwóch przeciwstawnych wad jest, zdaniem Stagiryty, „mniej przeciwna” cnocie niż druga (szczodrości mniej sprzeciwia się rozrzutność niż chciwość, zuchwalstwo jest bliższe męstwa niż tchórzostwo)²². W tej sytuacji nie może nas dziwić przytoczone wyżej stwierdzenie Arystotelesa, że „uzasadnionej dumie przeciwstawia się bardziej przesadna skromność aniżeli zarozumiałość”. Dlaczego jednak autor *Etyk* uznaje nadmierną skromność za wadę gorszą?

Wyjaśnienie możemy znaleźć w ścisłym związku, który łączy Arystotelesowską cnotę z jednej strony z rozumem (stąd znaczenie, jakie Stagiryta przykłada do właściwej oceny własnej osoby), z drugiej zaś z działaniem. W życiu praktycznym dokonana przez rozum ocena sytuacji jest punktem wyjścia do działania, które stanowi jego treść i cel. Celem tym – najwyższym dobrem, a więc szczęściem – nie jest bowiem dla Arystotelesa samo rozwinięcie w sobie cnoty i jej posiadanie, ale jej realizacja w działaniu, innymi słowy: pełne urzeczywistnienie (aktualizacja) tkwiących w nas możliwości²³.

Człowiek zarozumiały, zdaniem filozofa, błądzi z powodu głupoty:

*Ludzie zarozumiali są i głupi, i nie znają siebie samych, i to w sposób całkowity jawny (bo dążą do rzeczy przynoszących cześć, w przekonaniu, że są ich godni, a potem rzeczywistość zadaje kłam temu przekonaniu)*²⁴.

Zarozumiałość jest więc wadą wynikającą z głupoty, która prowadzi do błędnej oceny własnych możliwości – człowiek zarozumiały chciałby naśladować człowieka „wielkodusznego”, ale jest to niemożliwe, ponieważ, w przeciwieństwie do osoby „słusznie dumnej”, nie posiada on w dostatecznym stopniu zalet charakteru, które umożliwiłyby mu doko-

²¹ EE III, 5, 1233a 20-24; przeł. W. Wróblewski.

²² EN II, 8, 1108b – 1109a.

²³ Por. *Polityka* VII, 7, 1328a 38: „[...] najwyższym dobrem jest szczęście, a to polega na czynnym stosowaniu i pełnym rozwoju cnoty” (przeł. L. Piotrowicz, w: Arystoteles, *Dzieła wszystkie*, t. 6, *op. cit.*).

²⁴ EN IV, 3, 1125a 27-29.

nywanie wielkich czynów, budzących upragniony przez niego szacunek i podziw otoczenia²⁵. Warto też dodać, że człowiek zarozumiały – choć może nas oczywiście irytować – z reguły nie przynosi swoją zarozumiałością rzeczywistej szkody innym, a jedynie ośmiesza siebie samego.

Natomiast człowieka przesadnie skromnego fałszywa ocena własnej osoby powstrzymuje przed realizacją cnoty, którą rzeczywiście posiada. Zdaniem Arystotelesa ludzie przesadnie skromni grzeszą wprawdzie nie tyle głupotą, co nadmierną nieśmiałością:

Niemniej takie przekonanie sprawia, że tracą też istotnie na wartości; każdy bowiem dąży do tego, co mu się należy, ludzie natomiast przesadnie skromni wstrzymują się od czynów i przedsięwzięć szlachetnych, w przekonaniu, że do nich nie dorośli, a podobnie wyrzekają się też dóbr zewnętrznych²⁶.

Tak więc przesadna skromność jest w oczach Arystotelesa wadą charakteru, która powstrzymuje człowieka przed podejmowaniem właściwych działań i dokonywaniem szlachetnych czynów, pomimo iż leżą one w zasięgu jego możliwości. Z jednej strony zatem człowiek taki pozbawia samego siebie największych dóbr, i to zarówno zewnętrznych (a największym zewnętrznym dobrem była w oczach starożytnego Greka cześć okazywana mu przez otoczenie), jak i wewnętrznych (powtórzmy, że realizacja cnoty w działaniu jest dla Stagiryty właściwym celem życia człowieka i jest równoznaczna ze szczęściem); natomiast z drugiej strony pozbawia innych ludzi korzyści, jakie z reguły przynosi realizacja cnoty etycznej²⁷. Dlatego też w *Retoryce* Arystoteles określa *megalopsychię* jako cnotę, „która usposabia nas do czynienia dobra dla innych na wielką skalę”²⁸. Nadmierna skromność jest natomiast wadą, która nas od czynienia dobra – na możliwą dla nas skalę – powstrzymuje.

Starając się objaśnić pojęcie cnoty jako „właściwego środka” Stagiryta tłumaczy, powołując się na pitagorejczyków, że *blądzić można w sposób rozmaity [...] właściwie natomiast postępować można tylko w jeden sposób*²⁹. Właściwie zaś postępuje człowiek, który działa jak najlepiej na miarę swoich możliwości – stara się jak najpełniej realizować posiadaną cnotę. Człowiek przesadnie skromny tego nie czyni. W przeciwieństwie

²⁵ Popadnięciu w tę wadę sprzyja posiadanie dóbr zewnętrznych (władzy, bogactwa, dobrego urodzenia), do których również niektórzy odnoszą się z czcią, nawet jeśli nie idzie z nimi w parze wysoka wartość wewnętrzna. Ludzie tak wyposażeni „naśladują człowieka słusznie dumnego, nie będąc doń podobni [...]; chociaż więc sami nie postępują w myśl nakazów dzielności etycznej, to jednak gardzą innymi” (EN IV, 3, 1124b 2-5).

²⁶ EN IV, 3, 1125a 24-27.

²⁷ Por. EN IX, 9, 1169b 11-12: „[...] wyświadczenie dobrodziejstw jest cechą człowieka dobrego i dzielności etycznej.”

²⁸ *Retoryka* I, 9, 1366b 17, przeł. H. Podbielski, *op. cit.*

²⁹ EN II, 6, 1106b 28-31.

do niego człowiek „wielkoduszny” jest w pełni świadomy tego, że jest w stanie dokonać wielkich czynów, i jeśli zajdzie taka potrzeba, podejmuje się ich dokonania – a w przeciwieństwie do człowieka zarozumiałego dokonać ich potrafi. Później zaś spokojnie przyjmuje objawy czci i zaszczyty, świadomy, że jest to najwyższa zapłata, jaką ludzie są mu w stanie ofiarować, i to zapłata, na jaką w pełni zasłużył.

REGIONALIZM I JEGO MIEJSCE W POLSZCZYŹNIE

Irena Jaros

Uniwersytet Łódzki, Instytut Filologii Polskiej,
Katedra Dialektologii Polskiej i Logopedii

Termin *regionalizm* stosowany jest na gruncie wielu dyscyplin badawczych. Występuje jako termin historyczny, geograficzny, ekonomiczny, etnograficzny, politologiczny i lingwistyczny. Pojawił się w XX wieku zastępując, wcześniej używany w podobnym znaczeniu, termin *prowin-cjonalizm*. W zakresie badań filologicznych występuje nie tylko w językoznawstwie, ale także w teorii literatury i w poetyce. Odnajdujemy go, np. w *Słowniku terminów literackich* [STL], a także w przewodniku encyklopedycznym *Literatura polska* (t. II, s. 239), gdzie podkreśla się zwłaszcza jego aspekt funkcjonalny, jako celowo stosowanego środka artystycznego, charakteryzującego mowę postaci bohaterów dzieł epickich i dramatycznych oraz jako wyraz ekspresji poetyckiej.

Szczególnym zainteresowaniem cieszą się regionalizmy w badaniach językoznawczych. Są najczęściej definiowane jako elementy językowe – cechy wymowy, formy gramatyczne, konstrukcje składniowe oraz przede wszystkim wyrazy i ich znaczenia, powszechnie znane i używane przez mieszkańców pewnego regionu Polski, także przez osoby wykształcone. W opracowaniach monograficznych i słownikowych spotykamy się jednak z nie do końca jednoznacznym rozumieniem tego terminu (zob. Gała 2001). Rozbieżności w definiowaniu regionalizmu dotyczą m.in.

– **pojemności znaczeniowej tego terminu** – w szerszym rozumieniu w jego zakres wchodzi wszelkie elementy nieogólne, charakterystyczne dla danego regionu, pojawiające się w mowie ludności różnych grup społecznych (Handke 2001, s. 216; Wyderka 2001, s. 422), w węższym – tylko właściwości językowe dopuszczalne przez normę językową ze względu na ich powszechność w mowie inteligencji danego regionu

(Markowski 2007; Kucała 2002). Zwłaszcza udział dialektyzmów leksykalnych nie jest przez wszystkich akceptowany (zob. Kucała 2002, s. 4).

– **klasyfikacji geograficznej regionalizmów.** Tradycyjnie od początku XX wieku wyróżnia się trzy regionalne odmiany polszczyzny występujące na terenie państwa polskiego, tj. odmianę krakowską (małopolską), poznańską (wielkopolską) i warszawską (mazowiecką) (Nitsch 1914). Ponadto wyodrębnia się też dwie odmiany spoza obecnych granic, tj. wileńską (północnokresową) i lwowską (południowokresową). Wykorzystywanie nazw miast w nazwach regionalnych odmian polszczyzny wiązało się z tym, że duże aglomeracje miejskie kształtowały mowę inteligencji, a do połowy XX wieku występowanie regionalizmów w mówionej polszczyźnie tej warstwy społecznej stanowiło główne kryterium ich wyodrębniania. Powojenne badania spowodowały, że współcześnie można mówić ponadto o nowych regionalnych odmianach – pomorskiej (Grudziądz, Tczew, Starogard), północnomalopolskiej (Łódź, Radom, Kielce, Lublin) i górnośląskiej, powstałej w środowiskach miejskich Górnego Śląska. Wiele regionalizmów używanych jest też przez mieszkańców konkretnych miast, stąd też mowa o regionalizmach białostockich, nowosądeckich, siedleckich itp. (Wyderka 2001, s. 425–426). Nadal pozostaje nie do końca rozstrzygnięty problem, czy *regionalizmy* łączyć z mową mieszkańców miast, czy traktować je jako zjawisko o szerszym charakterze.

– **geograficznego zasięgu występowania poszczególnych regionalizmów,** co jest szczególnie trudne do określenia, zwłaszcza w zakresie leksyki, która przenika z jednego terytorium na inne, np. za pośrednictwem prasy, radia i telewizji, kontaktów osobistych (Zaręba 1973).

– **zasięgu społecznego** – przynależności regionalizmów do określonej społecznej (inteligencja) lub funkcjonalnej odmiany języka (socjolekt, profesjolekt, styl potoczny). Zwraca się uwagę na relacje między regionalnymi a potocznymi elementami języka (por. np. Dubisz 1995 i Wyderka 2001, s. 422).

Powszechnie podkreśla się dialektalne pochodzenie regionalizmów, bowiem zalicza się do nich elementy gwarowe z danego obszaru (EJP, sv. *regionalizm*). W ich zbiorze odnaleźć można również archaizmy, neologizmy, elementy obcojęzyczne i kolokwializmy (Handke 2001, s. 217). Różnorodność genezy elementów językowych, uznawanych za regionalizmy, wynika z historycznego procesu kształtowania się języka polskiego, ściśle związanego z czynnikami ekstralingwistycznymi. Polszczyzna, charakteryzująca określone terytorium geograficzne, oparta jest w znacznym stopniu na miejscowych dialektach ludowych. Sięgające korzeniami średniowiecznego podziału dzielnicowego, nawiązującego z kolei do jeszcze starszych ugrupowań plemiennych, duże regiony kulturowo-językowe, tzn.

Małopolska i Wielkopolska, Śląsk, Mazowsze i Pomorze wykształciły zespół różniących je cech językowych, których „późniejsze (w XV wieku) powstanie ogólnopolskiego języka literackiego i języka mówionego warstw kulturalnych nie zdołało przez długie wieki zatrzeć” (Rzetelska-Feleszko 1993, s. 153). Do pogłębienia regionalizacji a jednocześnie umocnienia statusu regionalizmów w różnych odmianach polszczyzny przyczyniły się także zabory oraz polityka restrykcyjna zaborców. W wyniku kontaktu języka polskiego z językami zaborców pojawiła się wtedy ich nowa warstwa – zapożyczeń strukturalnych i leksykalnych. To z nich wywodzi się znaczna część regionalizmów, do dziś egzystujących nawet w mowie inteligencji (Rzepka 1993, s. 138).

Niejednoznaczne pozostają kryteria wartościowania regionalizmów i ich kwalifikowania do polszczyzny ogólnej. Tę kwestię pozostawia się na ogół słownikom poprawnościowym. Według A. Markowskiego „znacznej większości z nich nie można traktować jako błędów językowych: wchodzi (jako warianty) w skład ogólnej polszczyzny mówionej” (Markowski 2007, s. 107). Współczesna koncepcja normy językowej, pojmowanej jako twór wewnętrznie zróżnicowany na dwa poziomy: normę wzorcową i użytkową (mówioną), umożliwia większość regionalizmów umieścić w zakresie tej drugiej.

W sytuacji nierozstrzygniętych kwestii, niedomówień i braku precyzji w definiowaniu regionalizmów rodzi się pytanie o ich miejsce i rolę we współczesnej polszczyźnie.

Wychodząc od terminu *region* w znaczeniu: ‘obszar odznaczający się charakterystycznymi cechami, np. geograficznymi, etnograficznymi, gospodarczymi itp., wyróżniającymi go od innych obszarów’ (Dor, s.v. *region*), powstały od niego derywat *regionalizm* odnoszący do elementów językowych, występujących w ogólnej polszczyźnie mówionej danego regionu. Kolejnym elementem oceny regionalizmów pozostaje ich rozpowszechnienie, nie tylko w aspekcie geograficznym, ale przede wszystkim socjalnym. Obecność cech regionalnych w mowie inteligencji, posługującej się polszczyzną literacką, nie może już pełnić głównej roli w weryfikacji regionalizmów. W aktualnej sytuacji socjalnej polskiego społeczeństwa regionalizmy pojawiają się w odmianie mówionej polszczyzny mieszkańców danego regionu, należących do różnych grup społecznych i jako takie uznawane są za poprawne na poziomie normy użytkowej.

Wśród fonetycznych regionalizmów (występujących w mowie również inteligencji) wskazuje się kilka cech wyraźnie związanych z historycznymi innowacjami, które odzwierciedlają dawne podziały językowe polskiego obszaru językowego. Oto przykłady:

1. Regionalizmem południowo-zachodnim, obejmującym Małopolskę, południową część Wielkopolski i ziemię sieradzką jest wymowa

n tylnojęzykowego na granicy morfemów, typu: *pańenka* z *ońenka*, *vańenŋka*, *sukenka*, z *barańka*, która nie występuje w mowie Polaków zamieszkujących północno-wschodnią część Polski, posiadających wymowę tych form z *n* przedniojęzykowym.

2. Obszar południowo-zachodniej Polski, obejmujący większą część Małopolski, Wielkopolskę i Śląsk posiada tzw. udźwięczniającą fonetykę międzywyrazową. Przeciwstawia się ona fonetyce ubezdźwięczniającej, występującej na Mazowszu i większej części Kaszub. Granica tej regionalnej cechy biegnie w okolicach Łodzi, stąd możemy tutaj spotkać wymowę typy *brad matki*, *brad ojca*, *koż mał'in* obok *brat matki*, *brat ojca*, *koś mał'in*. To, sięgające XIII wieku zróżnicowanie, mimo upowszechniającej się dzięki mediom ubezdźwięczniającej wymowy warszawskiej, utrzymuje się prawie w niezmienionej postaci.

3. Do regionalnych wariantów należy również zachowanie dźwięczności spółgłoski *v* po bezdźwięcznych spółgłoskach w grupach typu *kv*, *tv*, *śv*, *sv* itd. Dźwięczna wymowa do dziś zachowuje się na obszarze zachodniej Polski. Mówi się tam *k'vat*, *ś'vat*, *tvui*, *svui* w odróżnieniu od reszty Polski, gdzie w tych samych warunkach fonetycznych doszło do ubezdźwięcznienia *v* i jego przejścia w *f*.

4. Kolejną cechą różniącą obszar Polski jest synchroniczna i asynchroniczna wymowa spółgłosek wargowych miękkich. Pierwszy typ wymowy np. *maśto*, *paśek*, *b'auy*, *k'fat*, występuje na obszarze małopolsko-wielkopolskim, drugi zaś, np. *mias̄to*, *pias̄ek*, *biāuy*, *kfiat* jest charakterystyczny dla obszarów mazowieckich, kaszubskich i polszczyzny kresowej.

Regionalizmy morfologiczne to, na przykład, częste w polszczyźnie południowej formy czasowników w czasie przeszłym z pominięciem morfemu *-ną-*, np. *blys̄ło*, *się̄gła* oraz formy 1 os. lp. i 3 os. l. mn. czasowników, których temat kończy się na spółgłoskę twardą, typu *kąpę*, *klamę*, *drapę*. Te ostatnie charakteryzują Polskę środkową, dawną ziemię sieradzko-łęczycką oraz gwary północno-zachodniomałopolskie. Twarde spółgłoski wargowe ustaliły się w nich na wzór utrzymujących się na tym obszarze archaizmów: *grzebę*, *skubę*, w których, w polszczyźnie ogólnej oraz w pozostałych gwarach, doszło w XVI i XVII wieku do wyrównania różnopościowych tematów (Śmiech 1962) (z twardą spółgłoską tematyczną w 1 os. lp. i 3 os. l. mn. oraz z miękką w pozostałych formach osobowych) do postaci tematu zakończonego na spółgłoskę miękką (*skubię*, *grzebnię*, *skubią*, *grzebnią* na wzór: *grzebiesz*, *grzebie*, *grzebiemy*, *grzebiecie* itd). Charakterystycznymi regionalizmami morfologicznymi jest przypisywanie innego, niż w polszczyźnie ogólnej, rodzaju gramatycznego niektórym rzeczownikom, np. małopolskie: *ta litra*, *beretka*, *krawatka*, *to golonko*, białostockie: *ta kartofla*, *ten kieszęń*.

Stosunkowo rzadkie są regionalizmy składniowe, które najczęściej mają podłoże gwarowe lub obce, np. białostockie: *podobny na kogoś, u mnie jest pytanie, daj to dla mnie*; wielkopolskie: *podobny komuś, szukać za czymś, co ja za to mogę*; małopolskie: *Chodźże tu wreszcie*.

Najbardziej wyrazistymi, znanymi i wielokrotnie opisywanymi są regionalizmy leksykalne. Są dość liczne, zwłaszcza w mowie najstarszego pokolenia. Najczęściej używane regionalizmy leksykalne to np. małopolskie: *na polu* ‘na dworze’, *grysik* ‘kasza manna’, *ogłdnąć* ‘obejrzeć’; mazowieckie *pluskiewki* ‘pineski’; wielkopolskie: *tytka* ‘torebka papierowa’, *krychać* ‘rozdrabniać’; małopolski *blawatek* – mazowiecki *chaber* – wielkopolski *modrak*; mazowiecka *kasza gryczana* – małopolska *kasza tatarczana* – śląska *kasza pogańska*; wielkopolskie *pyry* – mazowieckie *kartofle* – małopolskie *ziemniaki*.

W polszczyźnie współczesnej odnajdujemy niewiele regionalizmów semantycznych, np. małopolskie: *drzewko* ‘choinka’, *bańka* ‘bombka na choinkę’; wielkopolskie: *góra* ‘strych’, *haczyk* ‘pogrzebacz’; śląskie: *synek* ‘chłopak’.

Współcześnie regionalne zróżnicowanie polszczyzny podlega znaczącym zmianom. Zauważa się dwie główne tendencje – do unifikacji i do regionalizacji. Pierwszy proces, polegający na zastępowaniu regionalizmów, głównie leksykalnych, odpowiednikami ogólnopolskimi, wiąże się przede wszystkim ze zmianami cywilizacyjnymi. Wraz z zanikiem desygnatów giną regionalizmy, np. *obsadka* (maz.), *szabaśnik* (małop.) i *bratrura* ‘piekarnik w kuchennym piecu węglowym’ (płd.-pol.), *kanka* ‘bańka na mleko’ (wielkop.). Zanikają stare zapożyczenia, np. ros. *raniec* ‘tornister’, franc. *kajet* ‘zeszyt’. Nie bez znaczenia w procesie unifikacji regionalnych odmian polszczyzny pozostaje wpływ Warszawy jako głównego środowiska polityczno-administracyjnego. Uznawanie jako ogólnopolskich mazowieckich regionalnych nazw produktów spożywczych, np. *kasza manna*, *zsiadłe mleko*, *cukier puder* powoduje wypieranie nazw małopolskich – *kwaśne mleko*, *grysik*, *mączka cukrowa* i śląskich: *kiszka*, *grys* (zob. Wyderka 2001, s. 427–428). Wpływ mediów powoduje szerzenie się mazowieckiej ubezdźwiężniającej wymowy połączeń wyrazowych typu *brat ojca*, *brat matki* i asynchronicznej wymowy spółgłosek wargowych miękkich, które rozpowszechniane przez radio i telewizję zaczynają być uważane za wzorcowe. Innym przejawem unifikacji jest pojawienie się w potocznej polszczyźnie ogólnej pierwotnych ekspresywizmów regionalnych, np. wielkopolskie: *ćwok* ‘oferma’, *szajbus* ‘narwaniec’, małopolski *tuman* ‘tępak’, czy białostocki *żulik* (zob. Piotrowicz 1991, Wyderka 2001, s. 428).

Druga tendencja – do regionalizacji, wiąże się z odzyskiem idei tożsamości narodowej, ideą małych ojczyzn, podtrzymywania odrębności

regionalnej, w tym również językowej. Widać to zwłaszcza na Śląsku, gdzie językiem regionalnym staje się gwara ludowa, przeniesiona do miast i zmieniona na skutek oddziaływania polszczyzny ogólnej (Wyderka 2001, s. 430).

W nowszych badaniach zwraca się uwagę na wzbogacanie zasobu regionalizmów, których źródłem są dialekty. W wyniku awansu społecznego ludności chłopskiej, jej migracji do miast, wiele pierwotnych dialektyzmów powoli utrwala się w polszczyźnie ogólnej jako nowe regionalizmy (np. Kurek 1995), np. cechy mazowieckie w mowie inteligencji warszawskiej: twarde *l* przed *i*, np. *polytyka*, *Lublyn*, prejotacja nagłosowego *i*, np. *jinny*, czy zauważalna denazalizacja wygłosowych samogłosek nosowych, np. *dajo*, *to reńko* (Wyderka 2001, s. 429).

Przedstawione zagadnienie regionalizmów zmusza do refleksji nad ich miejscem we współczesnej polszczyźnie. Niewątpliwie ich występowanie „świadczy o bogactwie języka, sprzyja jego różnorodności i jest odzwierciedleniem historii i kultury danego regionu” (Markowski 2007, s. 109). Nie powodują one znaczących komplikacji w procesie komunikowania się a (co ważne) wzbogacają zasób środków wyrazu. Współcześnie zauważa się widoczną zmianę roli regionalizmów w polszczyźnie, które obok znanej już funkcji prezentatywnej, charakteryzującej ich użytkowników ze względu na pochodzenie terytorialne, aktualnie pełnią również rolę czynnika spajającego regionalną społeczność w jej małej ojczyźnie.

Regionalizmy nie stanowią stabilnego zbioru, co powoduje, że badacze nie są jednomyślni co do ich przyszłości. Niektórzy zwracają uwagę na zmiany związane z procesem unifikacji języka ogólnego, prowadzące do zmniejszania się liczby regionalizmów w polszczyźnie (zob. Markowski 1992, s. 77), inni zaś są przekonani o żywotności zjawiska (zob. Handke 2001, s. 218), ze względu na ciągłe wzbogacanie zasobu regionalnych odrębności językowych

Rozwiązania skrótów

- Dor – Słownik języka polskiego, t. 1-10, W. Doroszewski (red.), Warszawa 1957–1969
- EJP – *Encyklopedia języka polskiego*, S. Urbańczyk (red.), Wrocław 1994.
- franc. – francuskie
- małop. – małopolskie
- maz. – mazowieckie
- pld.-pol. – południowopolskie
- ros. – rosyjskie
- STL – Głowiński M. 2005, *Słownik terminów literackich*, Ossolineum
- wielkop. – wielkopolskie

Bibliografia

- Dubisz S., Karaś H., Kolis N. 1995, *Dialekty i gwary polskie*. Leksykon Omegi, Warszawa.
- Gala S. 2001, *Geneza i miejsce regionalizmów w polszczyźnie współczesnej*, „Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Naukowych”, t. 55, s. 113-119.
- Handke K. 2001, *Terytorialne odmiany polszczyzny*, w: *Współczesny język polski*, J. Bartmiński (red.), Lublin, s. 201-219.
- Kucała M. 2002, *Twoja mowa cię zdradza. Regionalizmy i dialektyzmy języka polskiego*, Kraków.
- Kurek H. 1995, *Przemiany językowe wsi regionu krośnieńskiego. Studium socjolingwistyczne*, Kraków.
- Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny*, 1985, t.1-2, Warszawa.
- Markowski A. 1992, *Polshczyzna końca XX wieku*, Warszawa.
- Markowski A. 2007, *Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne*, Warszawa.
- Nitsch K. 1913, *Odrębności słownikowe Krakowa, Poznania, Warszawy*, „Język Polski”, 2, s. 261-270.
- Piotrowicz A. 1991, *Typy regionalizmów leksykalnych*, Poznań.
- Rzepka W. R. 1993, *Status regionalizmów w polszczyźnie XIX wieku*, w: *Region, regionalizm –pojęcia i rzeczywistość*, Warszawa, s. 133-150.
- Rzetelska-Feleszko E. 1993, *Rola nazewnictwa w tworzeniu poczucia regionalnego*, w: *Region, regionalizm –pojęcia i rzeczywistość*, Warszawa, s. 151-160.
- Śmiech W. 1962, *O przyczynach wymowy dźwięcznego v po spółgłosce bezdźwięcznej w języku polskim*, „Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego”, t. 8, s. 135-138.
- Wyderka B. 2001, *Odmiany regionalne*, w: *Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Język polski*, S. Gajda (red.), Opole.
- Zaręba A. 1973, *Ze zjawisk współczesnego języka polskiego. Administracja a prowincjonalizmy*, „Język Polski”, 53, z. 4, s. 251-258.